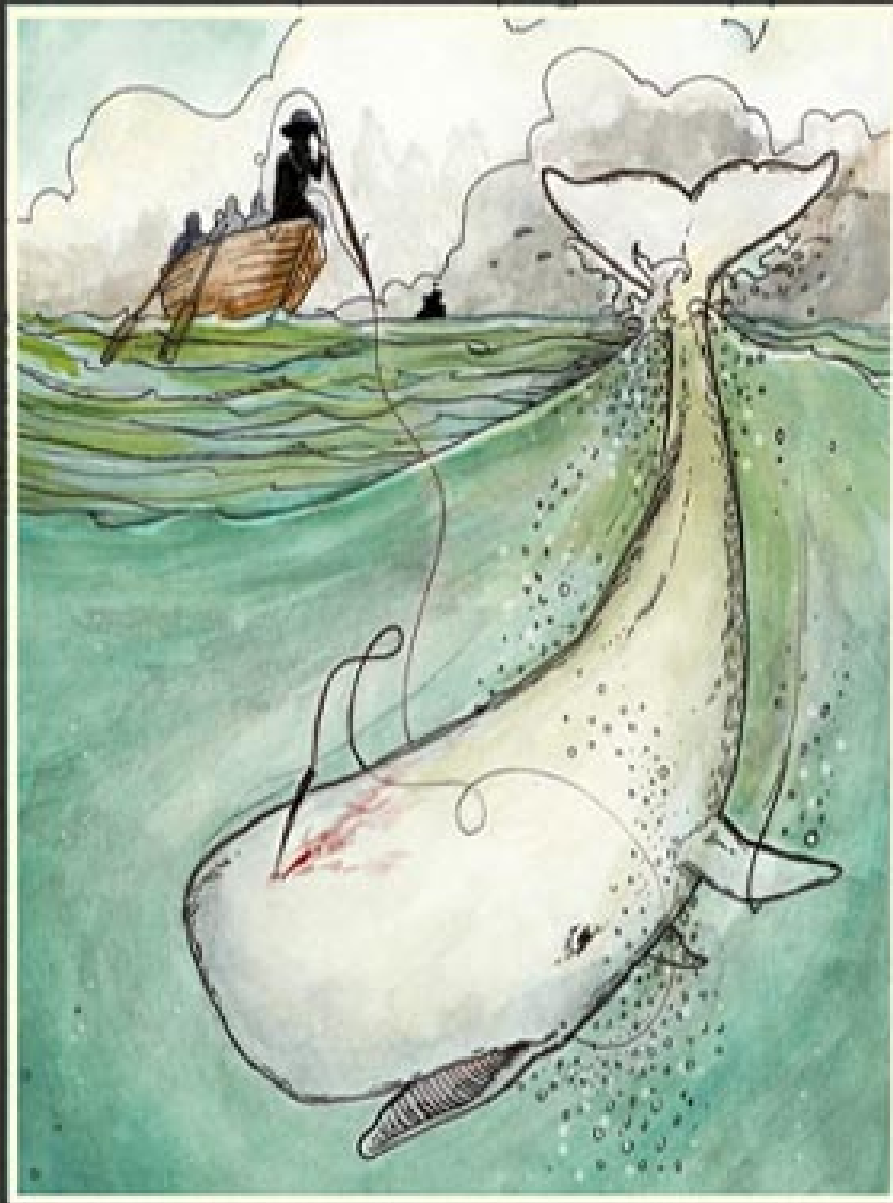

HERMAN MELVILLE

READ BY ANTHONY HEALD

MOBY-DICK

UNABRIDGED

Cuprins

1. Miraje
2. Traista de călătorie
3. La „Balena Scuipătoare”
4. Cuvertura
5. Micul dejun
6. Strada
7. Capela
8. Amvonul
9. Slujba
10. Un prieten de suflet
11. Cămașa de noapte
12. Biografie
13. Roaba
14. Nantucket
15. Supa de pește
16. Corabia
17. Ramadanul
18. Iscălitura
19. Profetul
20. Forfota dinaintea plecării
21. Îmbarcarea
22. Crăciun fericit!
23. La adăpostul țărmlui
24. Susținerea cauzei
25. Post-scriptum
26. Cavaleri și scutieri
27. Cavaleri și scutieri
28. Ahab
29. Intră Ahab, îi vorbește Stubb.
30. Pipa
31. Vrajitoarea
32. Cetologie
33. Specksynder
34. Masa din cabină

35. Vârful catargului
36. Duneta
37. Apus
38. Amurg
39. Primul cart de noapte, la arborele mic
40. Miezul nopții la proră
41. Moby Dick
42. Albul balenei
43. Ia, ascultă!
44. Harta
45. Declarația
46. Presupuneri
47. Împletitorul de plase
48. Prima coborâre
49. Hiena
50. Barca și echipajul lui Ahab. Fedallah
51. Jetul-fantomă
52. Albatrosul
53. Gamul
54. Povestea despre Town-Ho
55. Despre ilustrările deformate ale balenelor
56. Despre adevăratele picturi cu scene de vânătoare
57. Despre balene, în tablouri
58. Plancton
59. Caracatita
60. Funia
61. Stubb ucide o balenă
62. Sulița
63. Furca

Moby Dick

Volumul I

V.1.0

*Ca semn al admirației mele pentru geniul său, această
carte îi este dedicată lui Nathaniel Hawthorne*

1. Miraje

Spune-mi Ishmael. Cu câțiva ani în urmă, nu contează câți anume, neavând decât câțiva bănuți în buzunar și nimic de făcut pe uscat, mă hotărâi să colind mările și să văd întinderile de apă ale Pământului.

Așa fac mereu când vreau să alung plictisul și să-mi pun sângele-n mișcare. Când zâmbetul de pe buze prinde a se schimonosi batjocoritor și sufletul îmi îngheață ca într-o lună rece și jilavă de noiembrie, când mă trezesc oprindu-mă lângă vreo casă funerară sau în coada vreunui cortegiu, dar mai ales atunci când gândurile negre mă copleșesc de-mi vine să ies în stradă și să dobor cu bună știință pălăriile celor ce-mi ies în cale, atunci socotesc că a venit vremea să plec pe mare cât mai repede cu putință.

În loc să-mi pun ștreangul de gât sau, ca filosoful Cato, să mor de propria-mi sabie, eu mă imbarc liniștit pe o corabie. De altfel, nu e lucru de mirare. Toți oamenii, deși poate nu-și dau seama, nutresc la un moment dat în viața lor aceleași sentimente față de mare.

Privește orașul-insulă Manhattan, cu cingătoarea lui de porturi ca insulele indiene împrejmuite de corali, cum e înconjurat de undele negoțului! Și-n stânga, și-n dreapta, străzile te duc spre apă. Docurile sunt bateria de unde-și trage orașul forța. Aici, mărețul și nobilul oraș e răcorit de briză și spălat de valuri ce nu se văd de pe continent. Privește spectacolul talazurilor ce lovesc înspumate malul!

Plimbă-te prin oraș într-o după-amiază plăcută de sâmbătă. Mergi de la Corlears Hook la Coenties Slip și de acolo mergi spre mieznoapte pe Whitehall. Ce se vede? Ca niște santinele împrăștiate prin oraș vezi oameni înțepeniți în visele lor marine. Unii se sprijină de stâlpi sau stau cocoțați pe chei, alții privesc peste parapetul navelor chinezești sau din vârful catargului, aruncând ocheade orizontului oceanic. Dar aceștia sunt oameni ai uscatului,

ce în restul zilelor zac în închisorile lor de cherestea și mortar, legați de tejghele, ținuiți de scaune și înlanțuiți de birouri. Te întrebi atunci: cum vine asta? S-o fi uscat Pământul? Ce caută aici?

Privește cum se apropie mulțimi ce se îndreaptă cu pasul hotărât spre apă, de parcă toți sunt chitiți să se arunce, căci doar pe malul ud găsesc alinare. S-au săturat să lânzezească la adăpostul hangarelor de ici și colo și simt nevoia să se apropie de apă, mai-mai să cadă-n ea. Iată-i cum vin: o puzderie de oameni ce pornesc de pe uscat, de pe străduțe și alei, din nord, est, sud și vest și se adună toți aici. Spune-mi, oare vraja magnetică a busolelor de pe vase îi cheamă laolaltă?

Să zicem că te găsești la țară, într-un ținut acoperit de lacuri. Apucă ce cale dorești și vei vedea că te va duce într-o vale și că vei poposi lângă un pârâu. Aceasta e magia. Chiar și cel mai aiurit om, lăsat în voia minții lui și mergând fără direcție, te va duce fără greș lângă apă, asta dacă se găsește apă în preajmă. Dacă te afli pierdut și însetat în marele deșert american, încearcă acest experiment, dacă se întâmplă să ai în caravană un profesor de metafizică deoarece, după cum se știe, apa și meditația sunt unite pe veci.

Iată și un artist: dorește să-ți picteze cel mai frumos, mai liniștit și mai înduioșător peisaj din toată valea râului Saco. Ce element se remarcă în pânza lui? Aici se înalță copaci, toți scobiți și părând că adăpostesc vreun pustnic sau vreun crucifix, acolo se întinde o pajiște și pe ea picotesc niște mioare, iar din căsuțele împrăștiate ici și colo iese un fum somnoros. Pe fundalul împădurit șerpuiește o cărare ce se încolăcește pe munții înconjurați de norișori azurii. Dar, deși încântătoare așa cum e, cu brazii ce-și ning acele peste un păstor ca niște suspine, imaginea ar fi pierdută dacă ochii pastorului nu s-ar odihni pe pârâiașul fermecat din fața sa. Mergi să vezi preriile în iunie, unde cât vezi cu ochii se întind câmpuri de crini în care te afunzi până la

genunchi. Ce lipsește de aici? Apa: nu e o picătură de apă în apropiere! Dacă la Niagara ar curge valuri de nisip în loc de apă, ai bate atâta drum să o vezi? De ce nu se putea hotărî sărmanul poet din Tennessee, când a primit pe neașteptate o sumă frumușică de bani, dacă să-și cumpere o haină de care avea mare nevoie sau să dea banii pe o drumeție către plaja Rockaway? Cum se face că orice tânăr sănătos și viguros, în care bate o inimă pe măsură, își dorește cu disperare, la un moment dat, să plece pe mare? Cum se face că, fiind pentru prima dată pasager pe o navă, ai simțit un fior magic când ai auzit că sunteți destul de departe în larg încât uscatul nu se mai vede? De ce venerau persanii marea? De ce i-au atribuit grecii o zeităate anume: Poseidon, fratele lui Zeus? Cu siguranță toate acestea au o însemnătate aparte, un sens adânc ca în povestea lui Narcis, care s-a aplecat așa de mult peste apă să-și vadă mai bine frumoasa reflexie, încât a căzut și s-a înecat. Aceeași răsrângere a imaginii o căutăm și noi în râuri și oceane: imaginea fugitivă a duhului vieții, care e cheia misterului.

Când spun că plec pe mare, când îmi simt ochii încețoșați sau îmi simt plămânii apăsători, nu vreau să las a se înțelege că plec ca pasager. Ca să faci asta, nu poți să pleci cu traista goală, căci o traistă goală nu-i decât o cârpă. Și în plus, pasagerii au rău de mare, nu pot să doarmă noaptea, devin țâfnoși și nu prea se distrează. Nu, nu sunt niciodată călător. Nu plec nici căpitan, comandant sau bucătar, deși aș putea. Las gloria acestor ranguri celor cărora le face plăcere. Eu unul disprețuiesc orice fel de funcție onorabilă care dă bătăi de cap. Îmi ajunge să am grijă de mine, fără să fie nevoie să am grijă și de nave, barje, bărci și tot felul de ambarcațiuni. Cât despre rolul de bucătar, recunosc că e onoare și în asta, bucătarul fiind un fel de ofițer la bord, dar nu pot zice că-mi doresc să frig păsări toată ziua, deși nimeni nu apreciază mai mult decât mine o friptură unsă din belșug cu unt și condimentată bine

cu sare și piper. Anticii egipteni tocmai din venerație pentru ibiși fripți și hipopotami prăjiți au mumifiat aceste viețuitoare pe care le-au așezat în piramidele lor imense ca niște cuptoare.

Nu. Când plec pe mare, plec ca un simplu marinar ce-și face treaba: stau pe punte lângă catarg, cobor în teugă și mă urc în gabie. E adevărat că alerg de colo-colo după cum vin ordinele și sar de la vergă la vergă de parcă sunt greiere, ceea ce e destul de neplăcut la început. Îți cam rănește orgoliul, mai ales dacă te tragi dintr-o familie de seamă și cu atât mai mult dacă până să bagi mâna în găleata cu catran ai trăit ca un boier conducând vreo școală din provincie, unde toți vlăjganii plecau capul în fața ta. E o trecere grea de la dascăl la marinar și ai nevoie de tăria stoicilor ca să rabzi. Dar chiar și asta trece cu timpul.

Și ce dacă îmi poruncește vreun căpitan boșorogit să mătur puntea? Cât să atârne jignirea asta în talerul lui Dumnezeu? Scad eu în ochii arhanghelului Gavril dacă execut repede ordinul? Toți suntem sclavi într-o oarecare măsură, așa că oricât mi-ar porunci bătrânii căpitani, oricât m-ar călca în picioare și m-ar îmbrânci, eu tot am satisfacția să știu că asta nu-i nimic, că într-un fel sau altul - fizic sau spiritual vorbind - și noi tratăm la rândul nostru oamenii așa.

Astfel, ghiontul pe care îl primește toată lumea trece de la unul la altul și toți ar trebui să ne batem pe umăr și să zicem mersi.

Un alt motiv pentru care mă duc marinar este că pe mine mă plătesc, în timp ce pasagerilor nu le dau un sfanț, sau cel puțin n-am auzit vreodată să se întâmple așa. Dimpotrivă, pasagerii sunt cei care scot bani din buzunar, și e o diferență ca de la cer la pământ între a plăti și a fi plătit. Povara de a da bani e probabil cea mai afurisită pedeapsă cu care ne-au pricopsit cei doi hoțomani din grădina Raiului. Dar a primi bani, ei bine, nimic nu se compară cu asta. Obiceiul de a primi bani pentru ce ai

muncit e extraordinar, mai ales dacă te gândești că se zice că banul e ochiul dracului și că avarii nu or să intre vreodată în împărăția Raiului. Ce bucuroși ne lăsăm duși spre pierzanie!

În cele din urmă, motivul pentru care plec pe mare ca marinar este că mă bucur de mișcare și de aerul curat de la proră. Pe mare, vântul din proră e mai plăcut decât cel din pupă, asta dacă nu încalci cumva maxima pitagoreică^[1], așa că, mare parte din călătorie, căpitanul care stă în dunetă respiră aerul pe care l-au expirat marinarii de pe punte, închipuindu-și greșit că respiră un aer pur. La fel se întâmplă și când poporul își conduce fruntașii în anumite situații fără ca ei să își dea măcar seama. Dar de ce anume, după ce am tras în piept răcoarea brizei ca marinar pe vase de comerț, mi-am pus în cap să plec la vânătoare de balene, asta numai Soarta, care mă păzește, mă îndrumă și mă mână într-un fel de neînțeles, poate să spună. Este fără tăgadă că îmbarcarea mea pe balenieră face parte dintr-un plan măreț al Providenței. Cred că s-a strecurat în spectacolul divin printre scene mai importante și probabil a sunat cam așa:

*„Mari alegeri pentru președinția Statelor Unite”
„Un anume Ishmael se îmbarcă pe o balenieră”
„Bătălie sângeroasă în Afganistan”*

Nu știu de ce regizorul, care este Soarta, m-a distribuit în amărâta asta de vânătoare de balene, în timp ce alții joacă în tragedii grandioase sau în comedii ușoare și haioase sau, și mai bine, în schițe amuzante. Dacă stau totuși și mă gândesc, cred că îmi aduc aminte câteva motive care mi-au fost puse sub nas cu șiretenie încât m-au determinat să joc rolul ce mi-a fost predestinat, păcălindu-mă că am acționat din propria mea voință și cu perfectă luciditate.

Motivul principal a fost chiar imaginea copleșitoare a balenei însăși. Curiozitatea pe care mi-a trezit-o monstrul acesta extraordinar, apele depărtate și sălbatice unde își scaldă imensitatea și primejdiile nemăsurate și de neînălțurat pe care le aduce cu sine m-au făcut să mă decid. Poate pe alți oameni motivele acestea nu i-ar fi convins, dar eu am avut mereu o slăbiciune pentru mistere. Ador să navighez în ape interzise și să acostez la țărmuri sălbatice. Fără a lăsa deoparte partea bună a lucrurilor, sunt mai degrabă înclinat spre tragedie, dar pot fi destul de sociabil în privința acestui lucru, dacă mi se permite, desigur, deoarece e bine să te înțelegi cu toți colegii cu care stai.

Astfel stând lucrurile, călătoria era bine-venită. Porțile necunoscutului s-au deschis și prin fanteziile ce m-au împins spre țelul meu am fost inundat de o procesiune interminabilă de balene, două câte două, deasupra cărora trona un spirit impozant, ca un munte albicios suspendat în aer.

2. Traista de călătorie

Îmi îndesai câteva haine în traistă, o pusei la subraț și-mi începui călătoria spre Cape Horn, și deci spre Pacific. Lăsând în urmă bătrânul Manhattan, ajunsei numai bine în New Bedford. Era într-o seară de sâmbătă din decembrie. Spre marea mea dezamăgire însă, aflai că pachebotul spre Nantucket plecase deja și nu mai mergea nimic într-acolo până luni.

Deși majoritatea tinerilor care iau în piept primejdiile și necazurile unei vânători de balene se opresc la New Bedford să se îmbarce pe vase, mie nici nu îmi trecea prin cap. Eu eram hotărât să plec din Nantucket, fiindcă în mintea mea tot ce avea legătură cu faimoasa insulă era înconjurat de o aură de mister și măreție. Deși în ultima vreme New Bedford a acaparat afacerea cu balene, iar bătrânul Nantucket s-a cam dus de răpă în privința asta, să nu uităm că acolo sunt izvoarele acestei îndeletniciri - așa cum Tyrul a fost izvorul de unde s-a născut Cartagena^[2]: acolo a fost prinsă prima balenă americană. De unde, dacă nu de acolo, s-au urcat pieile roșii în canoele lor ca să vâneze Leviatanul - monstrul marin? Și de unde altundeva dacă nu din Nantucket au pornit marinarii curajoși într-o goeletă încărcată, se zice, cu bolovani pe care să-i arunce înspre balenă și să vadă dacă e îndeajuns de aproape cât să îndrăznească să arunce un harpon.

Acum, având de pierdut vreo două nopți în New Bedford până să pot ajunge la destinație, începui să mă gândesc unde o să dorm și ce o să mănânc între timp. Noaptea se așternuse stranie. Întunecată și mohorâtă, și frigul pișcă fără milă. Nu cunoșteam pe nimeni prin partea locului. Mă scotocii grăbit prin buzunare și mai găsii doar câteva monede de argint. Stând în mijlocul drumului cu traista pe umăr și privind când la întunecimea din nord, când la bezna

din sud, îmi zisei: „Oriunde te-ai hotărî să rămâi, băiete, ai grijă să-ntrebi de preț și să nu fii prea mofturos.” O pornii agale pe străzi și dădui de hanul „Harpoanele încrucișate”, dar părea un loc cam scump și cam prea frumos pentru buzunarul meu. Mai încolo trecui pe lângă „Peștele-Sabie” de unde, prin ferestrele roșiatice, venea o lumină așa de puternică, încât părea să fi topit zăpada din fața hanului, în timp ce în restul orașului străzile erau acoperite de o gheață groasă de vreo douăzeci de centimetri, ceea ce era un chin de nedescris pentru picioarele mele, căci, de la atâta mers, tălpile cizmelor erau într-o stare de plâns. Cam scump și cam frumos, îmi zisei din nou, oprindu-mă o clipă pentru a privi lumina ce se scurgea pe stradă și pentru a asculta clinchetul paharelor dinăuntru. Gândii: „Hai, băiete, n-auzi? Pleacă din fața ușii, mișcă-ți cizmele peticite!” Așa că pornii mai departe, de data asta instinctul purtându-mă spre apă, unde aveam să găsesc negreșit cele mai ieftine hanuri, dar probabil și cele mai neprimitoare.

Mergând pe străzile sinistre, străjuite de case negre ca smoala, mi se părea că lumânările ce se mai vedeau din câte-o locuință joacă asemenea unor lumini într-un cavou. La ora aceea târzie, în ultima zi a săptămânii, cartierul prin care treceam era pustiu. Dar deodată mă trezii înconjurat de o lumină cețoasă care se împrăștia pe stradă dintr-o clădire joasă și lată a cărei ușă era dată de perete ca și cum m-ar fi chemat înăuntru. Casa nu era prea aranjată și părea deschisă pentru toată lumea, așa că mă încumetai, dar primul lucru de care dădui fu o cutie cu cenușă de care mă împiedicai în prag. Aha! Îmi zisei în timp ce mă înecam cu fulgii arși care zburaseră în aer, oare să fie cenușa Gomorei, orașul pierzaniei? Dar cum rămâne cu „Harpoanele încrucișate” sau „Peștele-Sabie”. Pesemne hanul acesta se numește „Capcana”. Oricum i-ar fi zis, mă ridicai și, auzind voci înăuntru, deschisei o a doua ușă care, spre marea mea uimire, părea că se deschide spre șezătoarea Iadului. O sută de fețe negre se întoarseră spre

mine în timp ce în fundul sălii un înger al întunericului bătea cu o carte în lemnul unui amvon. Era o biserică de negri, iar predicatorul tocmai vorbea despre întunericul infernului și despre plânsetele și suspinele ce se aud din el. Mă retrasei ușor cu spatele, zicându-mi: „Halal distracție ți-ai găsit la «Capcană»„.

Trecând mai departe, ajunsei într-un loc aproape de docuri, unde strada era luminată slab și auzii deasupra mea un scârțâit tânguitor. Uitându-mă în sus, văzui legănându-se o firmă cu un desen nereușit al unui jet de apă sub care scria: „La Balena Scui pătoare - Peter Coșciug.” Coșciug? Balena Scui pătoare? O alăturare nefericită. Pare-se că numele „Coșciug” e un nume obișnuit în Nantucket, și-mi zisei că individul acesta, Peter, e de acolo. Dar fiindcă lumina era așa de chioară, lemnul clădirii era așa de ros - încât părea că hanul fusese adus și lăsat aici din vreun loc mistuit de flăcări - și firma scârțâia a sărăcie, socotii că, dacă e să existe un han ieftin prin preajmă unde se bea cafea din năut, acesta e.

Era un loc straniu, cu un acoperiș ascuțit care atârna greu peste peretele în formă de săgeată, dărăpănat și care se înclina ca o salcie tristă. Era ridicat într-un colț întunecat, unde Euroclidonul^[3] lovea mai sălbatic decât a lovit în corabia sfărâmată a bietului Pavel. Altminteri, Euroclidonul nu este altceva decât o adiere plăcută, asta dacă te găsești la adăpost, cu picioarele încălzite bine pe sobă. Un bătrân învățat, ale cărui lucrări le posed numai eu, a spus: „În ceea ce privește acest vânt capricios numit Euroclidon, e o mare diferență între a-l privi printr-un geam care nu e înghețat decât pe dinafară sau a-l privi printr-un geam care e înghețat pe ambele fețe, iar Moartea cea vicleană e geamgiul.” Îmi zisei: bine spus, cuvintele de demult grăiesc adevărul, căci, iată ochii îmi servesc drept ferestre, iar corpul îmi e ca o casă. Ce păcat însă că nu astupaseră găurile și crăpăturile și nu mai cârpiseră pe

alocuri. Acum era prea târziu, vremea de reparat se dusesse: universul era gata. Totul era isprăvit. Sărmanul Lazăr. Tremurând pe lespede rece, clănțănind din dinți, n-avea decât să-și bage zdrențe în urechi și să-și înfigă un cocean de porumb în gură și tot nu ar fi reușit să-mpiedice Euroclidonul să-i intre-n corp.

— Euroclidonul! își zicea fariseul înveșmântat în porfiră roșie ca focul - mai încolo se va înveșmânta cu focul gheenei - și-și scuipa în sân. Ptiu, ptiu! Ce noapte geroasă, cum mai sclipesc stelele pe cer și joacă luminile nordice! Restul n-au decât să vorbească despre verile orientale nesfârșite. Pe mine să mă lase să-mi fac singur vară cu căldura cărbunilor mei.

Dar Lazăr? Și-ar fi putut încălzi el mâinile la căldura luminilor nordice? Nu și-ar fi dorit el să se afle în Sumatra? N-ar fi vrut el mai degrabă să se întindă cât era de lung pe linia ecuatorului sau să coboare, Doamne, iartă-mă!, în focurile iadului ca să scape de gerul cumplit?

Acum, faptul că Lazăr stă chircit în fața casei fariseului e mai de mirare decât să vezi un aisberg plutind prin arhipelagul Molucelor. Dar și bogatul trăiește singur cuc într-un palat de gheață, ca un țar, și își astâmpără setea cu lacrimile călduțe ale orfanilor.

Ajunge totuși cu planșetele, acum pornim la vânătoare și o să avem parte de ele din belșug. Mai bine să ne dezmoțim picioarele și să vedem ce fel de loc e Balena Scuipătoare.

3. La „Balena Scuipătoare”

Pătrunzând înăuntru, ajungeai într-un hol larg, dar în mare dezordine, decorat cu lambriuri învechite ce aminteau de parapetul unei nave în ruină. Pe un perete atârna un tablou mare și atât de afumat și de scorjit, încât, în lumina piezișă în care îl priveai, doar dacă îți dedici o bună bucată de timp pentru a-l studia și întrebași și pe alții despre el, puteai să înțelegi ce anume înfățișează. Așa erau de alambicate culorile și umbrele, că ai fi zis că e opera vreunui tânăr ambițios care, în vremea vânătoarei de cotoroaște, se hotărâse să creioneze iadul vrăjitoresc. Iar dacă priveai îndeajuns și îți băteai capul și mai ales dacă deschideai ferestruica de lângă intrare, ajungeai la concluzia că o asemenea idee, oricât de puțin probabilă, nu era chiar în totalitate absurdă. Dar ceea ce te inducea în eroare cel mai mult era o pată lungă, înfricoșătoare, neagră și care parcă se mișca în mijlocul tabloului, plutind peste trei linii perpendiculare șterse care pluteau într-o spumă bizară. Era o pictură așa de mlăștinoasă, jilavă și scârboasă, încât putea înnebuni de-a binelea un om care suferea cu nervii. Totuși, era în ea o anume nuanță de noblețe care te făcea să o privești întruna, până când îți jurai că o să descoperi secretul pe care îl conține. Din când în când îți venea câte o idee genială, desigur înșelătoare: „E Marea Neagră noaptea, în furtună! „E un război de neînțeles între cele patru elemente! „E un pustiu bătut de vifor”; „E un peisaj de iarnă hiperborean!”; „E înfățișarea ruperii axei înghețate a timpului!”. Dar toate aceste presupuneri erau împrăștiate de un detaliu sumbru ce se ascundea în mijlocul picturii, care, odată descoperit, lămurea totul. Oare nu seamănă cu un pește gigantic? Chiar cu marele Leviatan?

De fapt, pictorul voise să înfățișeze următorul lucru (aceasta fiind teoria mea finală, bazată în mare parte pe părerile pe care mi le formasem stând de vorbă cu mai mulți bătrâni): o corabie care navighează pe la Capul Horn, prinsă într-un uragan, pe jumătate scufundată și peste care sare o imensă balenă furioasă, gata să se înfigă în cele trei catarge ce mai stau la suprafață.

Peretele opus era acoperit de o expoziție monstruoasă de bâte și sulițe. Unele erau împodobite cu dinți ce semănau cu niște ferăstraie de fildeș, pe altele erau înnodate smocuri de păr uman, iar una dintre ele avea forma unei secere, cu un mâner mare, arcuit, care părea la fel de mare ca urma lăsată pe pajiște de o mașină de tuns iarba. Toată treaba aceasta te făcea să te cutremuri și să te întrebi îngrozit ce fel de canibal pornise la vânătoare de oameni cu o asemenea ustensilă înspăimântătoare de ciopârțit. Între toate acestea erau amestecate lance și harpoane vechi, ruginite și sfărâmate. Unele aveau chiar propriile lor povești. Cu această lance bătrână și lungă, îndoită în ultimul hal, a ucis Nathan Swain acum cincizeci de ani cincisprezece balene într-o singură zi. Iar acel harpon, care astăzi pare mai degrabă un tirbușon, a fost aruncat în Marea Java într-o balenă care a fugit cu el și a fost prinsă mulți ani mai târziu lângă Capul Blanc. S-a descoperit că harponul intrase pe la coadă și se mișcase prin trupul peștelui așa cum se mișcă un ac în corpul unui om până ajunsese să se înfigă în cocoașă.

Trecând de holul obscur printr-o arcadă aflată în locul destinat odinioară unui horn cu șemineu, astfel că era destul de joasă, intrai în camera comună. Aceasta era și mai întunecată, apăsată parcă de grinzile din tavan și cu podeaua denivelată de trecerea anilor; părea că te afli în cala unei corăbii într-o noapte furtunoasă, când nava se cutremură din țâțâni. Într-o parte a camerei se afla o măsuță acoperită cu geamuri crăpate și în care erau îngrămădite tot felul de rarități prăfuite adunate din toate

colțurile lumii. Cealaltă parte a camerei era dominată de o vizuină întunecată - barul care încerca să imite, fără să reușească prea bine, capul unei balene. Oricât de nereușită era încercarea, se distingea clar fanonul balenei așa de mare încât aproape că puteai trece cu o caleașcă prin deschizătură. Înăuntru vizuinii erau așezate rafturi șubrede pe care stăteau înghesuite carafe, sticle și butelcuțe, iar în mijlocul tuturor se agita, ca Iona cel blestemat - de altfel, așa i se și zicea -, un bătrânel uscățiv care le vindea bucuros marinarilor, pe banii lor, speranțe deșarte și moarte. Ce groaznice sunt paharele umplute cu otravă! Deși pe dinafară păreau într-adevăr cilindrice, pe dinăuntru se îngustau amăgitoare. Semne paralele scobite grosolan încercuiau cupele, pungășie prin care pentru un pahar plin până la prima măsură plăteai un penny, până la a doua cu un penny mai mult și tot așa până când paharul era umplut până în vârf - măsura care se numea „a Capului Horn” și pentru care plăteai un șiling.

Înăuntru găsii câțiva marinari tineri adunați în jurul unei mese, care examinau cu atenție, la lumina slabă, câteva exemplare de oase de balenă sculptate. Îl căutai pe hangiu să-i spun că doresc să iau o cameră, dar singurul răspuns pe care îl primii fu că tot hanul e plin și că nu are nici măcar un pat liber.

— Ba, ia stai!, exclamă el și se lovi cu palma peste frunte. N-ai nimic împotriva să-mparți patul cu un alt harponier, ai? Pare-mi-se că te duci pe mare, așa că mai bine te-nveți de pe-acum cu treburi de-astea.

Zisei că nu mi-a plăcut niciodată să împart patul cu altcineva și, dacă trebuie să o fac, atunci depinde de ce fel de om e vorba, dar dacă hangiuul chiar nu avea niciun alt loc pentru mine și harponierul nu era absolut dezagreabil, atunci, decât să bat străzile printr-un oraș necunoscut pe o vreme așa de nesuferită, mai bine mă mulțumeam cu jumătate din patul unui om de ispravă.

— Așa zic și eu. Bine, atunci, șezi aici. De mâncat vrei să mânânci? Iac-acuși e gata.

Mă așezai pe o laviță veche, sculptată toată ca băncile din parcul Battery. La un capăt, un marinăr bătrân, căzut pe gânduri, o tot creșta cu briceagul. Aplecându-se și lucrând cu migală în lemnul dintre picioarele lui. Încerca să sculpteze o barca cu velele în vânt. Dar nu-mi părea să-i reușească prea bine.

În sfârșit, vreo patru sau cinci dintre noi furăm chemați la masă într-o cameră alăturată în care era frig de crăpau pietrele întrucât, zicea hangiul, nu se făcea focul ca să mai strângă băierile pungii. Singura lumină care ardea provenea de la două lumânări de seu, și acestea pe terminate și cu ceara scursă pe lângă ele, îmbrățișându-le ca un lințoliu. Furăm nevoiți să ne încheiem hainele până în gât și să strângem cu degetele pe jumătate degerate ceștile cu ceai fierbinte. Dar masa se dovedi a fi îmbelșugată, și am mâncat nu numai carne și cartofi, ci, închipuie-ți! chiar și găluște! Găluște la cină! Un băiat mai tinerel, îmbrăcat cu o pelerină verde, înfuleca de zor găluștele.

— Măi băiatule, îi zise hangiul, vezi că ai să visezi urât la noapte, să fiu al naibii dacă nu!

— Auzi, îi șoptii hangiului, nu-i ăsta harponierul, nu?

— Nu. Îmi răspunse rânjind drăcește, ăla-i unu' oacheș. Nu mânâncă niciodată găluște, înfulecă numai fripturi, și alea numai în sânge.

— Pe naiba! Și unde-i acum? E aici?

— O să se-ntoarcă numaidecât, veni răspunsul.

Fără să vreau, începui să-mi fac tot felul de gânduri despre harponierul cel oacheș. Mă hotărâi, în orice caz, că, dacă e musai să dormim împreună, să-l las pe el să se dezbrace și să se bage în pat înaintea mea.

Odată ce se sfârși cina, ne întoarserăm toți în bar unde, neavând altceva de făcut, mă așezai să-i privesc pe ceilalți. Deodată de afară se auzi o gălăgie veselă. Sărind în sus, hangiul strigă:

— Țsta-i echipajul de pe Grampus, am văzut azi în port că trebuie să se-napoieze. Au stat trei ani pe mare și se-ntorc cu corabia doldora de mărfuri. Bucurați-vă, băieți, o să auzim ultimele noutăți din insulele Fiji!

Intrarea răsună de pașii greoi ai marinarilor, iar când ușa fu dată de perete, năvăli înăuntru o hoardă nestăpânită de marinari. Înfofoliți în haine soioase și fulare de lână jerpelite și zdrențuite și având toți țurțuri în barbă, arătau ca niște urși polari. Tocmai ce acostaseră și acesta era primul loc în care intraseră, așa că nu era de mirare că se duseră glonț spre gura balenei care adăpostea barul unde Iona cel zbârcit nu mai prididea să le toarne în pahare. Unul se plângea de o răceală, dar Iona îi găsi repede leac turnându-i o amestecătură păsloasă de gin și melasă care, se jura hangiul, te curăța de toate răcelile și guturaiurile, fără să conteze de când erai răcit sau că te apucaseră frigurile fie pe coasta Labradorului, fie prin vreo insulă de la poli.

Băutura li se urcă degrabă la cap, așa cum se întâmplă chiar și cu pilangiii înrăiți atunci când se întorc de pe mare și începură să se țină de ștrengării făcând un zgomot de nedescris. Uitându-mă la ei, văzui că unul dintre nou-sosiți stătea deoparte și, deși se vedea că nu voia să le strice voia bună cu mina lui abătută, se ferea să se alătore bandei gălăgioase. Mi-a trezit imediat curiozitatea, iar fiindcă zeii ne-au sortit să fim camarazi pe navă (însă nu mai mult, după cum se va vedea în poveste), o să-l descriu în câteva cuvinte. Ridicat în toată înălțimea lui, măsura vreo șase picioare, avea umeri solizi și pieptul bombat. Rar mi-a fost dat să văd un om cu brațe așa de groase. Fața îi era înăsprită de vânt, bronzul îi făcea dinții să pară sclipitori, însă în ochii săi abătuți jucau umbre de tristețe. Îmi dădui seama imediat după voce că era din sud și socotii după statură că trebuie să fi fost un muntean din munții Alleghany din Virginia. Tocmai când petrecerea tovarășilor săi era în toi, omul se făcu nevăzut și nu-l mai întâlnii până

când ajunserăm să lucrăm amândoi pe aceeași corabie. După câteva minute, marinarii voioși își dădură seama că nu mai era și fiind, pare-se, un om la care țineau mult, începură să-l strige: „Bulkington! Bulkington! Unde-i Bulkington?”, și ieșiră din han să-l caute.

Ceasul se făcuse nouă și, cum după ce încetase larma în cameră se așternuse o liniște de mormânt, începui să mă gândesc cu mândrie la planul pe care îl pusesem la cale chiar înainte să intre mateloții. Nimănui nu i-ar plăcea să doarmă cu altul în pat, chiar dacă acel cineva i-ar fi frate. Nu știu cum se face că oamenii preferă să fie singuri când pun capul pe pernă. Iar când vine vorba să dormi cu un străin pe care chiar nu l-ai mai văzut în viața ta, într-un han în care n-ai mai poposit, într-un oraș în care n-ai mai fost, și pe deasupra omul să mai fie și harponier, atunci chiar că-ți faci tot felul de gânduri. Zău dacă e vreun motiv să dormi doi în pat, marinar fiind. Așa cum nu dorm regii pe corăbii, așa nu dorm nici marinarii doi într-un pat. Desigur, stau toți într-o cabină mare, dar are fiecare hamacul lui, așternutul lui, doarme liniștit de unul singur.

Cu cât mă gândeam mai mult la harponier, cu atât îmi părea mai nesuferit gândul de a dormi cu el. Era la mintea cocoșului că, având slujba pe care o avea, așternuturile n-aveau să fie dintre cele mai curate sau mai fine. Mă cutremuram numai gândindu-mă la ele. Și oricum se făcea târziu, iar un om cumsecade ar fi trebuit să se întoarcă și să se bage în pat. Dacă ar fi fost să intre noaptea peste mine, de unde să știu eu prin ce speluncă a umblat?

— Hangiule! M-am răzgândit, n-o să dorm cu harponierul. Mă culc pe banca asta.

— Cum poțtești, da-mi pare rău că nu pot să-ți dau o față de masă să dormi pe ea și să știi că-i tare blestemată banca asta, zise pipăind nodurile și creștăturile. Da' stai așa, Skrimshader^[4], că am o rindea în spate. Acuși o aduc și-ți fac un culcuș pe cînste.

Acestea fiind spuse, se duse după rindea. Mai întâi scutură banca de praf cu o batistă și apoi se porni să-mi aranjeze patul, rânjind tot timpul ca un maimuțoi. Așchiile zburau în stânga și-n dreapta până când rindeaua se opinti într-un nod mare și încăpățânat, mai să-i sucească mâna. Îi zisei atunci să-l lase în plata Domnului de pat că era bun și așa și oricât l-ar fi șlefuit tot nu-l făcea de puf. Strânse așchiile tot rânjind, le aruncă într-o sobă din mijlocul camerei și își văzu mai departe de treburi, lăsându-mă singur cu gândurile mele. Mă apukai apoi să măsoar banca și descoperii că era prea scurtă, dar dacă puneam și un scaun se făcea numai bună. Văzui însă că era și cam îngustă, iar cealaltă bancă din cameră era ceva mai înaltă, deci nu le puteam lipi. Într-un sfârșit hotărâi să lipesc șezutul băncii de perete în singurul loc în care încăpea și să las puțin spațiu între ele ca să îmi reazem spinarea. Se ivi însă alta problemă: pe sub fereastră venea un curent așa de puternic, încât îmi zădărnicea toate planurile, mai ales că se unea cu cel ce venea dinspre ușă, formând niște mici vârtejuri chiar unde voiam eu să îmi aștern culcușul.

Naiba să-l ia de harponier!, îmi trecu prin minte. Dar stai așa!, ce-ar fi să i-o iau înainte, să trag zăvorul și să mă vâr în pat de unde nu m-ar fi trezit nicio bubuitură? Părea un plan bun, dar după ce chibzuii mai bine, mă răzgândii. Dacă a doua zi, chiar când aș fi ieșit pe ușă, m-ar fi așteptat și m-ar fi pocnit zdravăn? Uitându-mă în jur și văzând că singura soluție era să dorm în patul altuia, începui să-mi zic că probabil grijile mele erau neîntemeiate și prea mă grăbisem să judec un om pe care nici nu-l cunoșteam. Așa că socotii că aș putea să mai aștept, doar trebuia să apară. M-aș fi uitat bine la el atunci și, cine știe, poate chiar ne împrieteneam. Dar restul chiriașilor începuseră să vină câte unul, doi sau trei și să urce în camerele lor și harponierul meu nu se mai ivea.

— Ia, spune-mi, ce fel de om e ăsta de stă treaz până la ora asta?, îl întrebai pe hangiu.

Ceasul era aproape douăsprezece. Hangiul își răsene barbă distrându-se pe cîntece de neștiința mea.

— Dar nu-i așa, ci dimpotrivă. Se culcă odată cu găinile și se scoală-n zorii zilei, știi cum se zice: cine se scoală devreme departe ajunge. Dar astă-seară e plecat cu treabă și nu știu ce Dumnezeu întârzie atât, poate că nu și-a vîndut capul încă.

— Nu și-a vîndut capul? Ce tot îndrugi acolo?, întrebai eu ieșindu-mi din pepeni. Vrei să-mi spui tu mie că harponierul ăsta umblă pe străzi în sfînta seară de sîmbătă, ba de fapt, duminică dimineața, să-și vîndă capul?

— Eu ce-ți tot zic aici? I-am spus eu că n-are sorți de izbîndă că-i plină piața de de-astea.

— E plină de ce?, strigai eu.

— De capete, de ce altceva? Doar e plin pămîntul de ele.

— Uite ce e, meștere, las-o baltă, i-am zis eu calm. Nu-mi mai vinde mie gogoși, că nu m-am născut ieri.

— Se prea poate, spuse, și începu să-și cioplească o scobitoare dintr-un băț. Dar să știi că n-ai să mai apuci ziua de mâine dacă te vede că îți bați joc de capul lui.

— Ba mai degrabă o să-i crap eu lui capul, răspunsei înfuriat la culme de trîncăneala aceasta fără sens.

— Păi. E deja crăpat, răspunse.

— Cum adică e deja crăpat?

— Așa cum auzi. Că de-aia nici nu poate să-l vîndă.

— Măi, omule, îi zisei aplecându-mă spre el nervos ca muntele Hecla în mijlocul viscolului, nu mai bate câmpii! Stai să ne înțelegem. Eu am venit la tine și ți-am cerut un pat, tu mi-ai zis că n-ai și că trebuie să-l împart cu un harponier; și-acum, deși eu nici nu l-am văzut pe individul ăsta, îmi îndrugi tot felul de povești necurate ca să-mi fac tot soiul de gânduri despre un om cu care tu mă pui să dorm în pat, iar asta e o legătură foarte intimă și serioasă. Ia vorbește drept acum și zi-mi cine e harponierul ăsta și mai ales zi-mi dacă să am încredere să dorm cu el.

Lămurește-mă mai întâi ce e cu istoria asta cu vândutul capului, căci dacă e adevărată, socotesc că omul e smintit și eu n-am de gând să împart așternutul cu un om nebun. Iar dumneata, domnule, tu, hangiule, dacă dumneata încerci să mă păcălești, să știi că te paște închisoarea!

— Măi, băiete, zise hangiul și inspiră adânc, văd că-ți cam place să ții predici. Șezi binișor, uite cum stă treaba: harponierul ăsta tocmai s-a întors din mările sudului de unde a adus cu el niște căpățâni micșorate din Noua Zeelandă - lucrul dracului și alta nu! - și le-a vândut pe toate, afară de una, și pe-aia vrea s-o vândă în seara asta, că mâine e duminică și nu se cade să vinzi capete de oameni în plină stradă când trece lumea la biserică. A vrut el să facă așa odată, dar l-am prins chiar când ieșea pe ușă cu patru tărtăcuțe legate de o sfoară, de ziceai că trăgea după el o funie de ceapă.

Înțelesei în cele din urmă ce era cu povestea aceea ciudată și că hangiul nu își bătea joc de mine, dar acum mă gândeam ce fel de om stă sâmbăta până spre dimineața sfântă de duminică să umble cu treburi așa de spurcate ca negoțul cu căpățâni de canibali.

— Îmi pare că e primejdios harponierul ăsta.

— Plătește mereu la timp, veni răspunsul. Hai că se face târziu, mai bine te-ntinzi la somn. Hai că-i patul numai bun. Eu și Sally în el am dormit în noaptea nunții, e loc destul de zbânțuială. Haida-de! Păi, înainte să-l dăm la chiriași îl culcam și pe Sam, și pe Johnny cu noi. Da' într-o seară nu știu ce-am visat și m-am apucat să mă zvârcolesc de l-am trântit pe Sam din pat mai să-și rupă mâna. După asta nu i-a mai convenit nevستی-mii. Hai cu mine, acușica-ți dau o lumină.

Și spunând acestea, aprinse o lumânare și o luă înainte spre cameră. Eu însă rămăsesem ținut locului: uitându-se la ceas, zise:

— Văd că s-a făcut deja duminică, nu mai vine harponierul; sigur și-a găsit el să stea pe undeva. Hai, vino,

ce mai stai?

Stătui puțin pe gânduri și apoi o pornii în sus pe scări unde mă conduse într-o cameră rece ca o cochilie uscată în care trona o imensitate de pat, mare cât să încapă pe puțin patru oameni în el.

— Gata, zise hangiu, și lăsă lumânarea pe un cufăr vechi ce servea și ca masă, și ca spălător. Simte-te ca acasă. Noapte bună!

Când mă întorsei, deja dispăruse.

Dând plapuma la o parte, mă aplecai deasupra patului. Deși nu era cel mai frumos așternut, era destul de curat. Mă uitai apoi prin cameră, dar în afară de masă și de pat nu mai văzui ca mobilă altceva decât un raft prăpădit. Într-o parte era și un paravan de hârtie pe care era desenat un om înfigând un harpon într-o balenă. Zăceau în unghere, neapartinând de cameră: un hamac desfăcut, aruncat într-un colț, o raniță de cârpă, care conținea hainele harponierului și care pesemne ținea locul unui cufăr. Mai erau de asemenea și câteva cârlige stranii din os pe raftul de deasupra șemineului și un harpon lung sprijinit de capul patului. Dar ce se vedea pe cufăr? Ridicai obiectul, îl ținui la lumină, îl pipăii și-l mirosii, îl întorsei pe toate părțile și tot nu mă lămurii ce anume putea să fie. Nu-l puteam asemui decât cu un preș de capetele căruia atârnavă niște franjuri zornăitori ca la mocasinii indieni împodobiiți cu ghimpi de porc spinos. În mijlocul preșului era tăiată o gaură, ca aceea din ponchourile sud-americanilor. Dar ce harponier întreg la minte și-ar trage un preș pe cap și s-ar plimba pe străzi în halul acela? Îl pusei pe mine să-l încerc, dar parcă era făcut din nuiiele. Așa de aspru și de greu atârna și îmi păru și cam jilav: probabil fusese purtat pe o vreme ploioasă. Astfel costumat, mă privii într-o bucată de geam și mă speriai îngrozitor, așa arătare mi se înfățișa înaintea ochilor. Neștiind cum să-mi smulg mai repede preșul de pe mine, era să-mi succesc și gâtul.

Mă așezai pe marginea patului și începuși să mi-l imaginez pe negustorul de capete înveșmântat în preșul lui. După ce petrecui ceva timp căzut în fanteziile mele, mă ridicai și-mi dădui jos ponchoul, rămânând în mijlocul camerei și cugetând. Apoi mă dezbrăcai și de haină și mai stătui ceva timp în același loc doar în bluza de corp. Dar cum începuse să-mi intre frigul în oase căci eram pe jumătate dezbrăcat, și amintindu-mi ce a zis hangiuul cum că harponierul nu mai vine în noaptea aceea, îmi scosei nădragii și cizmele și, suflând în lumânare, mă băgai în pat rugându-mă cerului să aibă grijă de mine. Mă tot sucii și răsucii încercând să-mi găsesc locul, dar salteaua era umplută ori cu ciocani de porumb, ori cu cioburi sparte; oricum ar fi fost, îmi luă ceva timp până să adorm. Până la urmă ațipii și de-abia ce alunecasem binișor spre tărâmul viselor că auzii o bufnitură pe hol și văzui cum joacă o lumină pe sub ușă.

— Doamne, apără-mă!, îmi zisei, ăsta-i harponierul, negustorul de capete.

Mă gândii că era mai bine să stau nemișcat și să tac chitic până zice el ceva. Străinul intră în cameră cu lumânarea într-o mână și tărtăcuța în cealaltă și fără a se uita înspre pat lăsă lumânarea pe podea într-un colț îndepărtat și începu să desfacă șiretul raniței înainte ca eu să apuc să scot un cuvânt. Muream de curiozitate să-i văd fața, dar stătea întors spre raniță, tot încercând s-o desfacă. În sfârșit, se întoarse și - Cerule! Ce arătare! Ce față! Era gălbejit și vinețiu și ici și colo avea niște semne ca niște pătrate întunecate. Exact cum credeam, mai rău nici că puteam nimeri, se vedea că s-a bătut după cât de tăiat era pe față; probabil tocmai ce se întorsese de la doctorul care l-a cusut. Dar când își întoarse fața bine spre lumină, îmi dădui seama că pătratele negre de pe obraji nu erau cusături, ci era mânjit de ceva. La început nu știi ce să cred dar imediat îmi amintii: auzisem o poveste despre un om, un marinar chiar, care căzuse în mâinile canibalilor și aceștia îl tatuaseră ca pe ei. Ajunsei la concluzia că o astfel

de grozăvie i s-o fi întâmplat, pesemne, și harponierului într-una din lungile și îndepărtatele sale călătorii. Ei zisei, mare lucru; așa arată el. Nu în culoarea pielii stă onoarea unui om. Totuși, ce culoare bizară avea chipul său, asta în afară de zonele tatuate. Probabil că n-avea ce să fie decât un sănătos bronz tropical, deși zău că nu mai văzusem un bronz așa gălbejit și vinețiu.

Cine știe, poate în mările sudului, soarele are un asemenea efect asupra pielii. Cât timp îmi trecură aceste gânduri prin minte, harponierul nu mă observă deloc, dar, după ce se chinui să-și deschidă desaga, începu să scotocească prin ea și scoase dinăuntru un fel de secure și o bucată de piele de focă de care atârna un smoc de păr. Lăsându-le pe acestea pe cufăr, luă căpățâna uscată, care era de-a dreptul dezgustătoare, și o vârî în raniță. După aceea își scoase căciula din blană de castor făcându-mă aproape să țin de mirare. Capul îi era în totalitate chel: nu avea niciun fir de păr în afară de un smoc răsucit în frunte, și părea, nici mai mult, nici mai puțin decât un craniu mucegăit. Dacă nu era așezat între mine și ușă aș fi fugit ca din pușcă.

Chiar și așa, mă gândii serios să sar pe fereastră, dar camera era la al doilea etaj. Eu nu-s vreun laș, dar tot nu știam ce să mă fac cu ticălosul ăsta vinețiu de negustor de capete. Frica se naște din neștiință, iar eu, fiind cu totul și cu totul năucit și îngrozit de străinul de lângă mine, mărturisesc că mă speriai de zici că însuși diavolul dăduse buzna peste mine în toiul nopții. De fapt, băgase așa o groază în mine, că nu avui curaj să suflu un cuvânt și să-i cer să mă lămurească în privința înfățișării sale. Între timp, omul continuă să se dezbrace și într-un sfârșit își descoperi și pieptul, și brațele. Pe legea mea, și pe acolo era hașurat ca și pe față și tot spatele îi era acoperit de aceleași pătrățele tuciurii. Parcă de-abia scăpase cu viață din războiul de treizeci de ani și era bandajat tot. Chiar și picioarele îi erau tatuate și părea că o mulțime de broscuțe

se cațără pe un trunchi de palmier. Mi-era limpede acum că trebuia să fie vreun sălbatic sau așa ceva, venit pe o corabie din mările sudului și ajuns astfel pe pământ creștin. Mă treceau frisoane numai gândindu-mă. Un negustor de capete. Poate chiar capetele fraților săi. Poate mi-l scurtează. Doamne ferește!, și pe-al meu, ia uite ce toporișcă are!

N-aveam timp să mă gândesc la asta. Căci sălbaticul se mișca prin cameră făcând ceva ce mă convinsese pe deplin că era păgân. Se ridicase și se dusesese spre mantou, sau haină sau ce era cârpa aceea grea pe care o atârnase pe un scaun, scotoci prin buzunare și scoase după un timp un obiect ciudat cu o cocoasă în spinare, de aceeași culoare ca un bebeluș congolez, ceea ce mă duse cu gândul la tărtăcuța uscată și îmi zisei că mica figurină trebuie să fie într-adevăr un bebeluș uscat și îmbălsămat la fel. Dar fiindcă părea țeapăn și lucea ca abanosul, îmi dădui seama că era doar un idol de lemn, ceea ce se dovedi a fi adevărat. După aceea se îndreptă către șemineu și, dând paravanul la o parte, așeză figurina cocoșată în suportul pentru bușteni. Cum pereții căminului și cărămizile dinăuntru erau negre ca smoala de la funingine, trebuie că-și găsisese un altar pe cinste pentru idolul lui congolez.

Îmi îndreptai apoi ochii către silueta obscură, la fel de înfricoșat ca și până acum, ca să văd ce mai pune la cale. Mai întâi scoase din haină vreo doi pumni de rumeguș și îi așeză cu grijă în fața idolului. După aceea așeză deasupra o bucată de pesmet marinăresc și dădu foc grămăjoarei de rumeguș cu lumânarea din mână, aprinzând astfel un foc de sacrificiu. Imediat băgă mâna după pesmetul din foc și, după ce își fripse degetele de câteva ori tot băgând mâna în flacăra după el, reuși să-l scoată. Suflă cenușa de pe el și i-l oferi cu mare pioșenie micului negru, dar drăcovenia pitică nu păru deloc încântată de dar și nici nu-și mișcă buzele. Comedia asta era acompaniată de un soi de zgomote guturale cum nu mai auzisem. Părea că ruga credinciosului

era sub forma unui cântec sau că îl apucase un fel de cântare a unor psalmi păgâni care îi făcea chipul să se schimonosească într-un asemenea fel de s-ar fi zis că nu-i de pe lumea asta. Stingând în cele din urmă focul, înșfăcă idolul cu nepăsare și-l îndesă la loc în haină, așa cum apucă, de parcă era un vânător care-și vâra în tolba pasărea doborâtă.

Toată slujba păgână mă stingheri și mai mult și, văzând că-și cam încheie ciudatele ritualuri și vrea să se bage în pat, îmi zisei că acum e momentul, acum sau niciodată, înainte să stingă lumina, să rup tăcerea în care mă cufundasem de voie, de nevoie. Dar timpul în care stătui să mă gândesc ce să fac îmi strică socotelile. Luând toporișca de pe masă, îi examinează ascuțișul o vreme și apoi, ținându-l în lumină și înmuindu-și muștiucul în gură, pufăi de câteva ori lăsând să iasă rotocoale de fum. Dintr-odată, sălbaticul stinse lumânarea și se ghemui lângă mine în pat, cu tot cu toporișca între dinți. Nu mai reușii să mă abțin și începui să urlu, iar el, lăsând să-i scape un mormăit de surprindere, începu să mă pipăie.

Bâlbâind ceva, nici nu știu ce anume, mă rostogolii la perete cât mai departe de el și îl implorai, oricine sau orice ar fi fost, să se potolească și să mă lase să mă ridic și să aprind lumina. Dar din mormăiturile pe care le primii ca răspuns pricepui că nu prea înțelege ce-i zic.

— Cine tu?, zise în cele din urmă. Zi mie ori dracii, eu ucid la tine!

Și zicând acestea începu să agite repede toporișca aprinsă spre mine.

— Hangiule! Dumnezeule mare! „Peter Coșciug”!, am țipat din toți rărunchii. Hangiule! Stai! Coșciuge! Săriți, măi, oameni buni!

— Zi la mine cine tu ori dracii, ucid la tine!, urlă iar canibalul în timp ce din toporișca pe care o agita începuseră să sară scânteii pe mine până ce crezui că o să-mi ardă hainele. Dar slavă Cerului, exact atunci intra

hangiul cu lumânarea în mână și, sărind peste pat, mă adăpostii lângă el.

— Nu te speria, zise el cu un rânjet pe față. Queequeg nu ți-ar atinge niciun fir de păr de pe cap.

— Nu mai rânji!, îi strigai. Ia zi-mi, de ce nu mi-ai spus că harponierul e un canibal?

— Am zis că știi. Nu ți-am spus că vinde capete? Hai, lăsați hărmălaia și puneți capul pe pernă. Queequeg, ascultă la mine - tu priceput la mine, eu priceput la tine, omul ăsta o să doarmă aici, priceput?

— Eu priceput bine, mormăi Queequeg tot pufăind din pipă așezat în capul patului.

— Tu băgat în pat, adăugă îndreptând toporișca spre mine și aruncându-și hainele într-o parte cu un gest nu numai civilizat, dar chiar mărinimos. Rămasei uitându-mă la el o clipă. Parcă și așa tatuat din cap până-n picioare părea totuși un canibal curat și drăguț. Ce-oi fi făcut atâta tevatură - mă întrebai că doar e și el om ca și mine și are tot atâta dreptate să se teamă de mine cum am și eu să mă tem de el. Mai bine să dorm cu un canibal treaz decât cu un creștin beat.

— Hangiule, zisei, spune-i să-și dosească toporișca sau pipa sau cum i-o zice; ce să mai, spune-i să nu mai fumeze și intru și eu lângă el. Dar nu-mi place să fumeze lângă mine. E periculos. Și-n plus, n-am asigurare.

Acestea fiindu-i transmise lui Queequeg, canibalul se conformă fără să zică nimic și-mi făcu din nou semne să mă bag în așternut rostogolindu-se până în partea cealaltă a patului de parcă mi-ar fi spus că nu-mi face nimic.

— Noapte bună, hangiule, poți pleca.

Închisei ochii și dormii mai bine ca oricând.

4. Cuvertura

A doua zi de dimineață mă trezii lângă Queequeg, care își pusese cu neasemuită afecțiune o mână peste mine, încât dacă ne-ar fi văzut cineva ar fi crezut cu ușurință că omul doarme cu nevasta. Cuvertura cu care ne învelisem era lucrată din petice pătrate sau triunghiulare, colorate pestriț. Mâna canibalului era tatuată de sus până jos, descriind parcă un labirint cretacic în nuanțe înșelătoare, căci nicio bucată din desen nu avea aceeași nuanță cu bucata alăturată, ceea ce se datora, mă gândii eu, faptului că stătuse la soare și-și suflecaser mânecele inegal. Mi se păru că brațul arăta cam ca acea cuvertură din petice, mai ales că, atunci când mă trezisem, nu-mi dădusem seama care-i cuvertura și care-i mâna tovarășului meu, așa de bine se potriveau. Numai din cauza greutateii mâinii mă lămurii că Queequeg mă luase în brațe. Mă simții tare nelalocul meu și o să încerc să explic de ce: când eram copil, țin minte că mi s-a întâmplat ceva asemănător, deși nici acum nu știu dacă am visat sau a fost aieveja. Mi-amintesc că făceam nu știu ce năzdrăvănie - mă cocoșasem pe horn sau cam așa ceva, cum văzusem că făcuse coșarul ce venise la noi cu câteva zile în urmă - iar mama mea vitregă, care nu știu cum se nimerea, dar găsea mereu prilej să mă altoiască sau să mă trimită la culcare nemâncat, ei, bine, mama m-a tras înapoi apucându-mă de picioare și m-a trimis la culcare, deși nu era decât ora două după-amiaza în ziua de 21 iunie, care e cea mai lungă zi din an în emisfera noastră. M-am simțit îngrozitor, dar nu aveam ce să fac, așa că am urcat scările, am intrat în cameră, am început să-mi dau hainele jos cât mai încet cu putință ca să trag de timp și m-am băgat în așternut.

Am zăcut acolo calculând disperat că trebuia să stau șaisprezece ore în pat până ce pedeapsa ar fi fost ispășită.

Şaisprezece ore în pat! Mă dureau şalele numai gândindu-mă la asta. Şi mai eram şi în miezul zilei, iar pe fereastră intra lumina soarelui şi se auzeau căruţele hurducăind pe stradă, iar casa răsună de zumzetul glasurilor voioase. Mă simţeam din ce în ce mai rău, iar în cele din urmă n-am mai suportat, m-am îmbrăcat şi am coborât, în ciorapi, am căutat-o pe mama şi m-am aruncat la picioarele ei implorând-o să-mi tragă o săpuneală zdravănă pentru prostia pe care o făcusem, fiindcă orice era mai bine decât să mă oblighe să stau în pat atâta timp. Dar ea era o mamă vitregă foarte hotărâtă, aşa că am urcat iar scările până în camera mea. Am stat lungit în pat câteva ore, simţindu-mă aşa de amărât cum nu m-am mai simţit niciodată după aceea, nici măcar atunci când am dat de necazuri mari. Trebuie că într-un sfârşit am aţipit, iar când m-am trezit, încă ameţit de vise, am deschis ochii şi mi-am dat seama că odaia, care înainte era scăldată în lumină, era acum cufundată în întuneric. Un fior violent mi-a străbătut tot corpul: nu vedeam nimic şi nu auzeam niciun zgomot, însă simţeam că în mâna mea se cuibărise o mână fantomatică. Stăteam cu mâna întinsă peste cuvertură şi stafia nevăzută şi fără nume de care era ataşată mâna fantomatică se odihnea lângă mine în pat. Am stat nemişcat o vreme, care mi-a părut, atunci o eternitate, paralizat de frică şi prea speriat pentru a-mi trage mâna, deşi ştiam că o singură mişcare ar face vrăjitoria aceea să dispară. Nu ştiu cum m-a furat iar somnul, dar când m-am trezit dimineaţa mi-am amintit totul şi mi-am petrecut următoarele zile, săptămâni şi luni încercând să dezleg misterul. Nici până în ziua de azi, însă, nu am reuşit.

Emoţiile care mă încercau acum, în afară de frica paralizantă, se asemănau destul de mult cu cele pe care le trăisem când mâna fantomatică se cuibărise în mâna mea, căci mă cuprinse o tulburare asemănătoare când mă trezii şi văzui peste mine braţul sălbatic al lui Queequeg. Încet încet îmi amintii ce se întâmplase noaptea trecută şi,

aranjând în minte clar fiecare eveniment în parte, nu-mi mai rămase nimic de făcut decât să mă amuz de încurcătura comică în care mă aflam, căci, oricât aş fi încercat să-i mişc braţul şi să mă eliberez din strânsoarea lui de îndrăgostit, el tot nu-mi dădea drumul, de parcă ar fi jurat la altar că numai moartea ne va despărţi. Încercai să-l trezesc strigându-l pe nume - „Queequeg!” -, dar el continua să sforăie liniştit. Încercai după aceea să mă întorc pe o parte, dar îmi ţinea capul ca prins în hamuri şi deodată am simţit o zgârietură. Dând cuvertura la o parte, văzui toporişca sălbaticului odihnindu-se liniştită lângă el ca un copil cu faţă de tăiş. „Mi-am găsit de lucru, îmi zisei eu, să dorm într-o casă străină, în miezul zilei, cu un canibal şi o toporişcă. Queequeg! Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, trezeşte-te!”.

Până la urmă, după ce mă răsucii ca un vierme şi îi ţinui predici zgomotoase cum că nu se cade ca un bărbat să îmbrăţişeze un alt bărbat într-un fel aşa de matrimonial, reuşii să scot de la el un mormăit şi imediat îşi luă şi mâna, se scutură ca un câine ud şi se ridică în capul oaselor, ţeapăn ca o sulită, frecându-se la ochi şi uitându-se la mine de parcă nu ştia cine sunt şi ce caut eu acolo. Între timp, eu îl priveam fără nicio teamă, ci doar concentrat în studierea de aproape a unei creaturi aşa de curioase. Când îşi dădu seama în sfârşit ce e cu mine în patul lui şi păru împăcat cu gândul, se dădu jos dintr-o săritură şi îmi dădu de înţeles prin gesturi şi mormăieli că, dacă vreau, o să se îmbrace el primul şi o să plece, lăsându-mă singur în cameră. Îmi zisei că, dată fiind situaţia, ziua începuse bine. Să ştiţi că adevărul e că sălbaticii aceştia au un bun-simţ înnăscut, e extraordinar cât sunt de politicoşi. Lui Queequeg îi fac acest compliment deoarece s-a purtat foarte frumos cu mine, deşi eu am dat dovadă de proastă creştere holbându-mă la el cum se îmbracă şi se pregăteşte să iasă, copleşit de curiozitate şi uitând cei şapte ani de-acasă. În apărarea mea o să spun că nu vezi în fiecare zi un om ca el aşa că a

meritat să urmăresc îndeaproape atât pe el, cât și obiceiurile lui.

Începu prin a-și pune căciula pe cap, o căciulă din blană de castor, destul de înaltă, și apoi, fără să-și fi pus pantalonii, își înșfăcă cizmele. De ce făcu asta, nu știu să spun. Dar imediat se trânti sub pat, unde, după cum pufnea și se încorda, îmi dădui seama că se încălța; nu mai auzisem vreodată de acest obicei, să te ascunzi ca să te încalți, dar pesemne Queequeg se afla în mijlocul transformării sale: nu era nici omidă, dar nici fluture. Era cizelat în așa măsură, încât obiceiurile sale păreau foarte bizare. Educația sa nu era completă, era încă un învățăcel în treburile astea. Dacă nu era cât de cât civilizat, nici nu s-ar mai fi deranjat să-și pună cizmele; dacă însă nu era un sălbatic, nu s-ar fi ascuns sub pat ca să le încalțe. Ieși după un timp cu căciula strâmbă și căzută pe ochi și începu să schiopăteze scârțâind ca și cum cizmele - din piele de vacă umedă și scorjită și care nu erau nici pe măsura lui - l-ar fi strâns și l-ar fi ros teribil la primii pași făcuți în acea dimineață geroasă.

Văzând că ferestrele nu au perdele și, dat fiind că strada fiind foarte îngustă, din casa de vizavi se vedea clar ca lumina zilei în cameră, iar Queequeg se fâțâia de colo-colo doar în căciulă și în cizme, ceea ce nu constituia o înfățișare decentă, îl rugai cum putui mai bine să se grăbească și mai ales să-și pună mai repede nădragii. Făcu întocmai și după aceea începu să se spele. La ora aceea, orice creștin s-ar fi spălat pe față. Dar Queequeg, spre mirarea mea, nu se spală decât pe piept, pe brațe și pe mâini. Își aranjă apoi jiletca și apucând o bucată de săpun de pe spălător o înmuie în apă și începu să-și clăbucească fața. Mă uitai în jur să văd unde-și ține briciul când, ce să vezi!, el luă harponul de la capul patului, îi scoase coada, desfăcu vârful, îl ascuți de câteva ori pe cizmă și, ducându-se în dreptul micii oglinzi de pe perete, începu să își radă, sau mai degrabă să-și înțepe, fața. „Queequeg acesta, mi-

am zis eu, strașnic ar mai mânui un pumnal de pirat.” După aceea, nu m-am mai mirat de obiceiul acesta, căci am aflat că vârful unui harpon e făcut din cel mai bun oțel și că marginile lungi și drepte sunt ascuțite foarte bine.

Terminându-și restul toaletei, Queequeg ieși mândru din cameră, îmbrăcat în bluza de marinar și răsucindu-și harponul pe de degete ca pe un baston.

5. Micul dejun

Mă grăbii și eu să mă îmbrac și coborâi în salon unde îl găsii pe hangiu rânjind și îl salutai cu voie bună. Nu-i purtam pică, deși mă cam trăsese pe sfoară cu toată tărășenia cu tovarășul meu de pat. Dar nu-i nimic rău într-o porție sănătoasă de răs, cu atât mai mult cu cât o astfel de ocazie se ivește rar. Așa că, dacă cineva lasă pe altul să facă o glumă bună pe seama lui, nu i-o lua în nume de rău, ci lasă-l în pace să râdă bine, căci un om care lasă pe altul să-l ia în balon spre distracția tuturor are cu siguranță calități pe care nici nu le bănuiești.

Barul se umpluse cu oamenii care veniseră de cu seară și la care nu mă uitasem prea bine. Erau toți mateloți: secunzi, cartnici, tâmplari, dogari, fierari, harponieri și armatori; era o ceată negricioasă și musculoasă, cu bărbi încâlcite, nepieptănați și lățoși și îmbrăcați toți în bluze de marinari în loc de haine de dimineață.

Puteai foarte ușor să-ți dai seama de cât timp stătea fiecare la țărm. Unul dintre ei, un băiat tânăr, avea obrajii sănătoși și rumeni ca o pară coaptă, și se prea poate să fi răspândit și el în aer aceeași mireasmă de proștețime; nu avea cum să se fi întors din Indii de mai mult de trei zile.

Cel de lângă el părea cu câteva nuanțe mai deschis, cam de culoarea aurie a lemnului de satin, în timp ce pe pielea celui de-al treilea se mai vedea încă urma bronzului, dar începuse să pălească, deoarece era probabil de câteva săptămâni pe uscat. Dar cine mai avea obrazul ca Queequeg?: o piele dungată în nuanțe diferite și care părea a fi versantul apusean al Anzilor pe care alternează, după climă, zone de vegetație.

— Hai la haleală!, strigă hangiu dând ușa de perete.

Se spune că oamenii umblați prin lume se mai cizelează, sunt mai stăpâni pe ei în fața altora.

Dar asta nu este mereu adevărat: Ledyard - marele călător din New England - și Mungo Park - exploratorul scoțian - erau unii dintre cei mai timizi oameni când se aflau în societate. Dar poate că simpla traversare a Siberiei într-o sanie trasă de câini (cum a făcut Ledyard) sau plimbarea pe stomacul gol prin inima Africii Negre (marea reușită a lui Mungo), ei bine, poate că acest fel de călătorii nu sunt cel mai de seamă mod de a învăța cum să te porți în societate.

Totuși, în general, un astfel de talent e bine-venit oriunde te-ai afla.

Gândurile acestea îmi trecură prin cap fiindcă, după ce ne așezarăm toți la masă, mă așteptam să aud niște povești pe cinste despre vânătoarea de balene, dar, spre marea mea surprindere, toată lumea era cufundată în tăcere.

Iată o haită de lupi de mare, dintre care cei mai mulți nu se temuseră deloc să se arunce asupra balenelor pe mările înspumate și să le ucidă fără a clipi, care acum se aflau la masă printre semenii lor, oameni ca ei - marinari cu aceleași preocupări - și nu îndrăzneau să ridice ochii, sfioși ca niște mioare care nu au părăsit niciodată țarcul lor din Munții Verzi.

Constituiau, într-adevăr, o priveliște de mirare urșii aceștia rușinoși, vânătorii aceștia timizi.

Cât despre Queequeg, ei bine, el stătea printre ei - și încă în capul mesei - fără umbră de sfială. Desigur, nu știam cum îi era felul.

Nici cel mai bun prieten n-ar fi putut să aibă o părere bună despre faptul că-și adusesese cu el harponul și că-l folosea fără nicio reținere ca să ajungă până în capătul celălalt al mesei, mânuindu-l primejdios deasupra capetelor mesenilor pentru a trage fripturile spre el. Dar gestul acesta îl făcea cu mult calm și toată lumea știe că orice ai face dă bine dacă adopți un aer degajat.

Nu voi enumera aici toate ciudățeniile lui Queequeg, de exemplu cum nu se atingea de cafea și de cornuri,

preocupându-se doar de fripturile în sânge. E de-ajuns să spun că, odată terminată masa, se retrase cu ceilalți în salon, își aprinse pipa-toporișcă și rămase acolo liniștit, cu căciula pe cap, să-și facă siesta, în timp ce eu ieșii să mă plimb prin oraș.

6. Strada

Dacă vederea unui individ așa de ciudat ca Queequeg, mergând liniștit printre oamenii educați dintr-un oraș civilizat, mă uimise peste poate, ei bine, acea uimire dispăru când ieșii să mă plimb pe străzile din New Bedford.

Orice port de oarecare renume expune în orice târg aflat nu departe de docuri ciudățenii de nedescris, venite din cele patru colțuri ale lumii. Chiar și pe faimoasele străzi Broadway și Chestnut vezi din când în când marinari veniți din Mediterana lovindu-se de doamne speriate și indignate. Pe Regent Street din Londra nu e surprinzător să vezi indieni și malaiezieni, cum la Bombay nu e de mirare că yankeii sperie localnicii. Dar New Bedford depășește în această privință străzi ca Water Street și Wapping^[5], unde nu vezi decât marinari, pe când în New Bedford vezi canibali în carne și oase flecărind pe la colțuri; sălbatici în toată regula, o jur! Tare stranie priveliște!

Dar în afară de cei veniți din Fiji, Tongatabu, Erromanga, Penang, Brighggian și de sălbaticii care umblă nestingheriți pe străzi poți vedea scene și mai bizare și care ar stârni râsul oricui. În fiecare săptămână dau năvală în oraș zeci de băieți din Vermont sau din New Hampshire, însetați de banii și gloria câștigate de pe urma pescuitului. Mai toți sunt tineri vânjoși care au culcat la pământ păduri întregi și care s-au decis să lase toporul și să înșface harponul. Mulți sunt la fel de verzi ca munții cu același nume când pun piciorul aici și câteodată par la fel de neștiutori ca niște nou-născuți. Privește la flăcăul care dă colțul! Are căciulă pe cap și haina e croită „în coadă de rândunică”, iar peste ea și-a legat o cingătoare de marinar în care își poartă cuțitul vârât în teacă. Iată că mai vine unul, care și-a îndesat o pălărie marinărească pe cap și s-a înveșmântat într-o pelerină de mătase. Un dandy de oraș nici nu se

compară cu unul venit de la țară, vreau să spun cu un țopârlan get-beget, genul de dandy care e în stare să are în mijlocul verii două pogoane cu mănuși de piele pe mâini ca să nu i le ardă soarele. Când un astfel de personaj își pune-n cap să își clădească o reputație și se îndreaptă spre afacerea cu balene, n-o să-ți vină să crezi ce se-apucă să facă odată ajuns în port. Când își face costumul de marinar, nu-l face oricum, ci comandă o jiletcă cu bumbi impresionanți și-și pune curele la pantalonii de pânză fără să știe sărmanul de el cum o să-i mai plesnească curelele atunci când l-o înhăța prima furtună și o să-i zboare vântul și bumbi, și curele, și tot.

Să nu crezi că orașul acesta e plin doar de harponieri, canibali și țopârlani, căci nu-i așa deloc. New Bedford e un loc tare ciudat. Dacă nu am fi fost noi, marinarii, peticul acesta de pământ ar fi fost într-o stare la fel de nenorocită ca și coasta Labradorului. Chiar și așa, sunt zone din țară de-a dreptul pustii, ceva de speriat. Însă orașul în sine e poate cel mai plăcut loc în care să trăiești de pe toată coasta de est. E un tărâm al untdelemnului - nici chiar ca-n Caana totuși clar și al vinului și al porumbului. Pe străzi nu curge lapte, ce-i drept, și drumurile nu sunt pavate în primăvară cu ouă proaspete, dar nu mai găsești în toată America așa case frumoase în stil Patrician și grădini, și parcuri mai bogate decât aici. De unde-au răsărit oare, cum de-au reușit să crească pe țărâmul acesta stâncos și uscat?!

O plimbare printre conacele care au atârnat la mansardă harpoane de fier îți va da răspunsul la întrebare. E adevărat, toate aceste case impunătoare și toate aceste grădini înmiresmate au fost scoase din apele Atlanticului, ale Pacificului și ale Oceanului Indian. Una câte una, au fost agățate cu harponul și târâte aici de pe fundul mării. Nici măcar magicianul Alexander^[6] nu poate reuși o astfel de ispravă. Se spune că în New Bedford tații le dau fiicelor ca zestre balene întregi și nepoatelor câțiva marsuini. Dacă

vrei să vezi o nuntă de pomină, în New Bedford trebuie să mergi, căci se zice că oamenii au butoaie pline cu seu în pivnițe și în fiecare seară ard cu nesăbuintă lumânări de spermanțet.

Orașul e cel mai frumos vara, când arțarii străjuiesc străzile și le colorează în verde, și auriu și în august mai mult ca oricând, căci atunci înfloresc falnicii castani ce oferă trecătorului spectacolul coroanelor ca niște candelabre împodobite din belșug cu flori înmiresmate, strânse în buchețele conice. Arta e atotputernică, căci a reușit să creeze în unele părți ale orașului terase de flori, acolo unde creația nu a lăsat decât întinderi de piatră stearpă.

Iar femeile din New Bedford sunt la fel de înfloritoare ca și trandafirii lor roșii, dar aceștia nu înfloresc decât vara. Pe când bujorii rozalii ai fetelor rămân la fel de proaspeți tot anul, ca soarele care le zâmbește în fiecare zi din ceruri. Nicăieri nu vei mai găsi femei așa frumoase, în afară poate de Salem, unde am auzit că fetele răspândesc o mireasmă fermecată pe care drăguții lor o simt de pe mare, de parcă s-ar apropia de coasta Molucelor înmiresmate în loc de nisipurile puritanilor.

7. Capela

Chiar aici în New Bedford se află o capelă a marinarilor și puțini sunt pescarii care stau să plece în Oceanul Atlantic sau Pacific și lasă să treacă duminica fără a o vizita.

Eu unul nu mă aflu printre ei.

Întorcându-mă de la plimbarea mea de dimineață, o pornii iar spre a îndeplini această misiune deosebită.

Cerul se schimbase și seninul se acoperise cu ceață prin care ploua mărunț. Îmi strânsei mai bine haina pe mine - căreia i se zice „piele de urs” - și îmi croii drumul prin furtuna afurisită.

Când ajunsei în sfârșit, intrai în capelă, unde găsii câțiva enoriași risipiți ici și acolo: marinari, neveste de marinari și văduve.

Domnea o tăcere apăsătoare pe care numai vuietul vântului o mai spărgea din când în când. Fiecare om părea ca stă dinadins departe de ceilalți, într-atât de intimă și detașată de lume era durerea lor.

Parohul nu ajunsese încă și acești enoriași izolați stăteau împietriți privind la câteva plăci de marmură cu margini negre, prinse de pereți de o parte și de alta a amvonului. Trei dintre ele aveau următoarele inscripții, dar recunosc că nu le pot reda cu exactitate:

*În amintirea
lui*

JOHN TALBOT

*care la vârsta de optsprezece ani a fost înghițit de valuri
lângă Insula Dezolării din Patagonia.*

1 noiembrie 1836

Această placă este ridicată de către sora lui.

În amintirea

lui
*ROBERTLONG, WILLIS ELLERY, NATHAN COLEMAN,
WALTER CANNY, SETH MACY și SAMUEL GLEIG,
echipajul bărcilor de pe
NAVA ELI ZA,
care au dispărut trași de o balenă în largul coastei
Pacificului.
31 decembrie 1839
Această placă este ridicată de echipajul supraviețuitor.*

*În amintirea
răposatului căpitan
EZEKIEL HARDY,
care, la prora corăbiei sale, a murit răpus de un cașalot
în largul coastei Japoniei.
Această placă a fost ridicată de către văduva sa.*

Scuturându-mă de chiciura care mi se pusese pe haină și pe pălărie, m-am așezat lângă intrare și când m-am întors într-o parte am fost foarte surprins să-l văd pe Queequeg așezat lângă mine. Tulburat de solemnitatea întregii scene, i se citea pe chip o curiozitate neîncrezătoare. Sălbaticul fu singura persoană din capelă care îmi remarcă prezența, căci era singurul care nu știa să citească și, prin urmare, nu se uita la inscripțiile de pe pereți. Nu știam dacă erau acolo rudele marinarilor ale căror nume fuseseră scrise pe plăcuțe, dar atâtea sunt accidente de pe mare și câteva femei din capelă afixau atât de limpede, dacă nu veșmântul, atunci măcar tristețea unui doliu neîncetat, încât eram încredințat că aici, în fața mea, sunt adunați cei cărora rănilor adânci le sângerau din nou la vederea acestor plăci mohorâte. Vai!, voi cei care vă știți morții îngropați sub iarba verde, cei care pot spune înconjurați de flori: „AICI doarme iubitul meu”, voi nu știți mahnirea care zace în astfel de inimi. Ce lipsă amară ascund acele plăci cu margini negre, în loc să ascundă cenușa dispăruților! Ce

disperare aduc cuvintele încremenite-n marmură! Ce goluri îngrozitoare și amăgiri nedorite zac în rândurile acestea ce zădărnicesc credința și neagă reînvierea celor care au pierit neștiute și fără de mormânt. La fel de bine puteau fi așezate plăcile acestea în grottele templului păgân din Elephanta^[7]. În rândurile ființelor vii, unde e locul celor ce au murit? De ce zice un proverb cunoscut în lumea toată că „moartea le închide gura tuturor”, deși morții duc cu ei mai multe taine decât sunt fire de nisip în bancul Goodwin? De ce îi dorim celui care s-a dus pe lumea cealaltă pace și seninătate, dar atunci când se duce la capătul Pământului, în Indiile îndepărtate, nu îi adresăm aceleași cuvinte? De ce Compania de Asigurări de Viață plătește pentru cei nemuritori? În ce fel de paralizie netulburată și veșnică, în ce fel de transă mortală zace încă Adam, care a trăit acum șase mii de ani? Cum se face că nu găsim consolare când pierdem pe cineva, deși susținem cu tărie că au găsit liniștea supremă? De ce se chinuie viii să îi facă pe morți să tacă? Cum se face că și cel mai mic zgomot dintr-un cavou bagă groaza într-un oraș întreg? Toate acestea nu sunt lipsite de sens. Soarta, ca un șacal, caută hrană printre morminte, unde chiar printre îndoielile morții găsește speranța cea mai de seamă.

Nu mai e nevoie să spun ce sentimente îmi trezeau aceste plăci de marmură în ajunul plecării mele pe mare și ce gânduri se abătură asupra mea în timp ce citeam, în lumina slabă a zilei triste și mohorâte, despre soarta vânătorilor de balene care plecaseră pe mare înaintea mea. Da, Ishmael, și tu ai putea avea același sfârșit! Dar cumva m-am înveselit iar. Am găsit motive ispititoare de a mă îmbarca, îmi părea că aveam șanse frumoase să o duc din ce în ce mai bine; da, naufragiul navei mele mi-ar fi adus cu siguranță nemurirea.

Desigur, pe balenieră planează mereu umbra morții, poți trece pe tărâmul celălalt într-o clipă, haotic, alunecând de-a

valma în Eternitate. Dar după aceea? Eu unul cred că ne-am înșelat amarnic în toată treaba asta cu Viața și Moartea. Cred că umbra mea de pe acest pământ îmi e de fapt esența și că felul în care privim spiritualitatea ne aseamănă unei stridii care se uită la soare printr-un zid de apă și crede că de fapt privește prin văzduhul liber. Cred că trupul nu e altceva decât drojdia rămasă din sufletul meu pur. Zic chiar: să-mi ia trupul cel care pofteste, chiar așa, să-l ia, căci nu sunt eu. Așa că îmi zisei cu bucurie că plec pe mare, fără teamă că mi-aș pierde nava și trupul zdrobite; sufletul, nici Dumnezeu nu mi-l poate zdrobi.

8. Amvonul

Eu stăteam de mult în capelă, când intră un domn venerabil și voinic. Imediat ce se trânti ușa bătută de furtună în urma lui, enoriașii se întoarseră și-l priviră, încât mă lămurii pe dată că el trebuia să fie pastorul. Într-adevăr, era cunoscutul părinte Mapple, cum îi ziceau marinarii în rândurile cărora se bucura de o mare simpatie. În tinerețe fusese marinar și chiar harponier, dar de mulți ani își dedicase viața bisericii. Când îl văzui, îmi dădui seama că părintele se afla într-o iarnă a vieții sănătoasă și senină, aproape un fel de a doua tinerețe, căci în ciuda tuturor ridurilor sale fața îi strălucea cu o prospețime primăvărată asemănătoare florilor ce se avântă prin zăpada lui februarie.

Dacă nu i-aș fi știut povestea, l-aș fi privit fără mare curiozitate, căci așa bine i se potrivea preoția, încât nu aș fi ghicit în veci ce fel de viață aventuroasă avusese înainte. Când intră, văzui că nu avea umbrelă și nici nu venise cu trăsura, căci de pe pălăria de pânză i se scurgea chiciura topită și haina de marinar pe care o purta mai că-l trăgea în jos din cauza greutatei apei cu care era îmbibată. Cu toate acestea, odată date jos pălăria, haina și galoșii și așezate într-un colțișor liber în perete, părintele, rămas într-un veșmânt potrivit, se apropie de amvon.

Acest amvon, ca și altele de moda veche, era postat foarte sus și cum un șir de trepte nu ar fi putut urca până în vârf fără a forma un unghi lung cu podeaua – ceea ce ar îngusta și mai mult spațiul deja înghesuit al capelei – arhitectul, sfătuit de părintele Mapple, construisese amvonul cu o scară perpendiculară ca acelea folosite de marinari pentru a urca de pe barcă pe corabie. Nevasta unui căpitan de balenieră donase bisericii frumoasele frânghii împletite din lână roșie, folosite ca balustradă și legate de scara de

lemn sculptată și vopsită în culoarea mahonului, așa că întregul ansamblu nu era deloc lipsit de gust având în vedere stilul capelei. Șovăind o clipă la baza scării și apucând cu amândouă mâinile suportul decorat al scării, părintele aruncă o privire în sus și începu, punând mână după mână și cu pricepere de marinar - dar în același timp într-o manieră reverențioasă - să urce scările de parcă ar fi urcat pe propria corabie.

Părțile laterale erau din frânghii îmbrăcate în pânză, cum se obișnuiește la astfel de scări de pisică, și numai treptele erau din lemn, așa că fiecare treaptă era fixată într-un nod. Când văzusem amvonul pentru prima dată, remarcasem că astfel de noduri erau foarte folositoare pe o corabie, dar în această situație mi se păreau complet inutile. Nu mă așteptam defel să-l văd pe părintele Mapple - odată ajuns sus - întorcându-se ușor, aplecându-se peste marginea amvonului și trăgând greoi scara până ce nu mai rămase nicio bucată din ea atârând peste margine; iar el trona, de necucerit, ca în propria fortăreață Quebec.

Mi-am bătut mult timp capul încercând să înțeleg de ce făcuse una ca asta. Părintele Mapple era cunoscut ca un om sincer și pios și nu aș fi crezut că ar căuta să atragă simpatia oamenilor cu astfel de trucuri de spectacol. Nu, mi-am zis, trebuie să fi avut un motiv serios, poate gestul său reprezenta chiar un simbol religios. Oare prin această izolare voia să simbolizeze depărtarea sa de cele lumești în timpul slujbei? Da, trebuie că pentru venerabilul duhovnic, îndestulat de vin și mâncare în viața lumească, amvonul acesta ține locul unei fortărețe în care se închide voit ca și când ar avea propria sa cetate, Ehrenbreitstein, care adăpostește între zidurile sale veșnica scurgere a Rinului.

Scara de pisică nu era singura ciudățenie a locului, împrumutată din fosta viață de marinar a părintelui. Între plăcile funerare postate de-o parte și de alta a amvonului, peretele din spate era împodobit cu o pictură mare înfățișând o corabie impunătoare zbătându-se în mijlocul

unei furtuni aprige în largul unei coaste străjuite de stânci și lovite de valuri înspumate. Dar deasupra norilor întunecați și goniți de vânt plutea o mică insulă luminoasă, de unde radia cu putere chipul unui înger, iar raza de lumină cădea pe puntea sfărâmată a corăbiei strălucind ca placa argintie care comemorează locul unde a căzut în luptă amiralul Nelson. „O, nobilă corabie, înaintează fără teamă și cu timona tare căci iată!, soarele se-arată și norii se împrăștie, iar azuriul cerului veghează asupra ta!”, părea că spune îngerul.

Nici amvonului nu îi lipsea aspectul maritim care se oglindea în scară și în pictură: partea din față, din stejar, se încovoia întocmai ca prora unei corăbii, iar culcușul pe care era așezată Biblia era făcut să semene cu voluta de la prora navelor care iese în afară ca un gât de vioară.

Totul era învăluit într-un înțeles aparte: amvonul este fruntea a tot ce este pe lume, el merge înaintea tuturor lucrurilor. Acolo se simte mânia Domnului pentru întâia oară, căci prora primește primele lovituri. De-acolo urcă spre Domnul ruga de a ne binecuvânta cu vânturi blânde. Într-adevăr, întreaga lume e o navă ce străbate mările într-o călătorie fără sfârșit, iar amvonul îi este prora.

9. Slujba

Părintele Mapple se ridică și cu o voce blândă și modestă le ceru oamenilor așezați ici și colo să se adune:

— Voi de-acolo, de la tribord, treceți spre babord! Cei de la babord treceți la tribord! Toată lumea în centru, hai! În centru, toți!

Printre bănci se iscă un tumult înăbușit de bocanci și o târșâială șovăitoare de pantofi de femeie, după care se așternu iar liniștea și începură toți să se uite la părinte.

Acesta făcu o mică pauză, apoi îngenunche în amvon, își împreună mâinile la piept, îndreptă ochii închiși spre cer și începu a se ruga atât de fervent de parcă se afla îngenuncheat pe fundul mării.

Ruga se termină pe un ton atât de cucernic și tânguitor de parcă suna nu vocea preotului în capelă, ci clopotele unei nave pierdute în ceață; pe un astfel de ton își începu părintele imnul următor, dar acesta se schimbă la versurile de final, când tonul pios fu înlocuit de un tril energic și voios:

*Primejdia ce-nvăluie balena,
Într-o adâncă groază mă afundă,
Și-n timp ce valurile se unduiesc
Mă prind și-n întuneric mă scufundă.*

*Am văzut cum iadul începe să se despice,
Cum ies din el tristețe, disperare.
Doar cei ce l-au simțit pot zice,
Cum e să te afunzi în hăul mare.*

*Din zgura neagră l-am chemat pe Domnul
Pe care îl simțeam așa departe.
El și-a plecat urechea să-mi asculte imnul*

Și-atunci balena m-a aruncat deoparte

*Iute a venit în ajutorul meu,
De parcă pe-un delfin ar fi zburat,
Cutremurător și luminos fulger de zeu
Și-a arătat Domnul chipul său curat*

*Cântul meu pe vecie va dăinui
Amintind ceasul sfânt și bucuria.
Slăvit de-a pururi Domnul meu va fi
C-a lui toată e puterea și gloria.*

Aproape toți cântară cu el în cor imnul care se înălța și acoperea zgomotul furtunii. Apoi se făcu o mică pauză, în timp ce părintele frunzări Biblia și, găsind în cele din urmă pagina dorită, așeză palma peste ea zicând:

— Dragi camarazi, să ne uităm la ultimul verset din primul capitol din Iona: „Iar Domnul a dat poruncă unui pește mare să-l înghită pe Iona.” Tovarășii mei, această carte care nu are decât patru capitole, patru bucăți, este una dintre cele mai mici cărți din Marea Scriptură, dar iată ce profunzimi nebănuite ale sufletului face Iona să răsună cu adâncă sa credință! Câte avem de învățat de la acest profet! Câtă noblețe se ascunde în cântul din pântecul peștelui, în zgomotul valurilor ce duduie când lovesc de-o parte și de alta! Putem simți potopul năvălind peste noi! Să cântăm deci împreună cu el de pe fundul mălos al apei, acoperiți de alge și de toată scursura oceanelor! Care este așadar lecția pe care o primim din această carte sfântă? Scumpi tovarăși, e o lecție îndoită: pe de o parte, e o învățătură pentru toți păcătoșii și, pe de altă parte, o învățătură pentru mine, cârmaciul corăbiei lui Dumnezeu. Nouă, păcătoșilor, ni se adresează pilda aceasta căci ea vorbește despre păcat, obrăznicie, frica de Dumnezeu, pedeapsa mare ce se abate peste păcătos, căință, rugăciune și, în sfârșit, despre izbăvirea care bucură inima

lui Iona. Ca mai toți oamenii de pe pământ, și fiul lui Amital s-a trufit și n-a ascultat de porunca Domnului, nu contează ce i se ceruse și în ce împrejurare, deoarece i s-a părut prea grea. Dar noi credem că tot ce ne cere Domnul să facem e o povară, așa că El poruncește mai degrabă decât să ne convingă. Astfel că pentru a îndeplini voia Lui trebuie să lăsăm voia noastră deoparte și iată unde stă greul: în nevoia de a ne lepăda de dorințele noastre pentru a îndeplini lucrarea Domnului.

Mânat de păcatul nesupunerii, Iona l-a mâniat pe Dumnezeu încercând să fugă de El și a crezut că o navă făcută de mâna omului o să-l ducă pe tărâmburi peste care Domnul nu veghează și unde cârmuiesc căpitani atotputernici. S-a furișat Iona printre porturile din Iope și a căutat o corabie care să-l ducă până la Tarsis, care trebuie să fi fost orașul numit astăzi Cadiz, cum au căzut de acord învățații. Și unde e acest Cadiz? Păi, nu e nici mai mult, nici mai puțin decât în Spania, peste mări așa de îndepărtate că mai departe nici nu se putea ajunge în timpurile acelea de demult, când Atlanticul încă nu fusese cunoscut.

Pentru că Iope care în timpurile noastre se numește Yaffa, tovarășii mei, se află pe țărmul de est al Mediteranei, în Siria, iar Tarsisul, Cadizul de astăzi, se află la mai bine de două mii de mile depărtare, în Strâmtoarea Gibraltar. Vedeți voi, oameni buni, că Iona voia să fugă de Domnul în capătul celălalt al lumii? Nefericitul! A săvârșit cea mai urâtă și mai disprețuită batjocură. Cu pălăria trasă pe ochi și cu privirea vinovată a plecat să se ascundă de Dumnezeu, să se furișeze printre docuri ca un hoț mârșav, grăbindu-se să se vadă plecat pe mare. Dar așa de înfricoșată îi era înfățișarea că, dacă ar fi existat polițiști pe vremea aceea, l-ar fi bănuț de toate relele și l-ar fi prins de îndată ce ar fi pus piciorul în port. Nu părea decât un fugar, căci nu avea bagaj, valiză sau traistă și călătorea singur, fără un prieten care să-l conducă la docuri și să-i ureze drum bun. Într-un sfârșit, după ce a căutat îndelung, a găsit corabia care

pleca spre Tarsis așteptând ultima încărcătură și s-a urcat la bordul ei să-l caute pe căpitan în cabină. Dar toți marinarii s-au oprit din treaba lor uimiți de privirea lui dușmănoasă. Iona a luat aminte și a încercat să pară liniștit și încrezător, dar în zadar zâmbea el strâmb. Oamenii știu când e ceva putred și l-au ghicit pe loc că-i un om rău. Își ziceau unul către celălalt, mai în glumă, mai în serios: „Jack, să știi că a jefuit o văduvă” sau „Joe, uită-te la el, e un bigam” sau „Harry, băiete, cred că ăsta-i desfrânatul care-a fugit din temnița Gomorei sau poate e unul dintre ucigașii scăpați din Sodoma”. Altul a fugit repede să citească afișul prins de stâlpul de care era legată corabia, în care scria că se oferă o recompensă de cinci sute de monede de aur pentru cel care reușește să-l prindă pe un ucigaș de părinți, a cărui înfățișare era descrisă în detaliu. Omul a citit-o și s-a uitat la Iona și apoi iar la foaie, în timp ce marinarii îl încercuiau, gata să-l înhațe.

Încercând să pară curajos, dar tremurând ca varga, Iona nu făcea decât să arate mai mult ca un laș. Nega cum c-ar fi ceva necurat cu el, dar cine se scuză se acuză, se știe. Văzând oamenii că nu e el cel căutat, l-au lăsat să treacă, iar el a coborât la cabină.

— Cine-i acolo?, a întrebat căpitanul din spatele mesei sale doldora de hârtoage pe care le întocmea pentru vamă. Care ești?

Vai, cum s-a mai cutremurat Iona la auzul acestor cuvinte. Aproape că i-a venit să fugă din nou. Dar s-a adunat:

— Vreau să merg pe nava asta până la Tarsis. Cât de repede plecați?

Căpitanul nu își ridicase ochii din hârtii până acum, deși Iona stătea drept în fața lui. Însă, cum a auzit vocea, i-a aruncat o privire aprigă:

— Plecăm când se ridică fluxul, a răspuns el fixându-l încă din ochi.

— Nu mai devreme?

— E destul de devreme pentru orice om cinstit care vrea să călătorească pe nava mea.

Iată! A primit încă o înțepătură. L-a păcălit degrabă pe căpitan, spunându-i:

— O să merg cu voi; cât face? Plătesc acum.

Este scris negru pe alb, tovarăși, ca un lucru la care să luăm aminte în povestea aceasta, că „a plătit prețul călătoriei” și a plecat spre Tarsis.

Să știți, dragii mei, că acest căpitan era un om din aceia care simt nelegiuirea în toți, dar lăcomia îl face ca numai de la cei săraci să o scoată la iveală. Vedeți voi, pe lumea aceasta, Păcătosul care plătește călătorește liber și fără îngrădiri, dar Dreptul, dacă e sărman, e oprit la toate vămile. Căpitanul, așadar, s-a hotărât să bage mâna în punga lui Iona înainte să-l judece și i-a cerut de trei ori prețul. Și au bătut palma. Căpitanul știa prea bine că Iona era fugar, dar pentru câteva monede de aur s-a făcut părtaș la nelegiuire. Gândurile însă nu îi dădeau pace nici când Iona și-a scos punga. Neîncrederea l-a făcut să verifice fiecare monedă și, negăsind niciuna falsă, își zise: „Măcar nu-s măsluite”, și îi dădu o cabină.

— Arată-mi odaia, a zis Iona, că tare-s istovit și aș vrea să mă odihnesc.

— Pari sleit, uite aici te vei culca.

Iona a intrat în cameră și ar fi vrut să încuie ușa, dar nu era nicio cheie în broască. Auzindu-l foindu-se dintr-o parte în alta, căpitanul și-a râs în barbă zicându-și că ușile zăvorâte ale temnițelor nu se încuie pe dinăuntru. Iona s-a trântit în pat cu hainele murdare încă pe el, dar tavanul cabinei aproape că-i atingea fruntea. Aerul era închis și de-abia putea să respire. Acolo, în încăperea înghesuită și scufundată sub apă, a presimțit Iona ceasul rău când balena îl va ține ca într-o temniță în cel mai strâmt loc din pânțele ei.

O mică lampă se legăna în tavan și, deși nava era înclinată de greutatea ultimelor încărcături, lampa se

încăpățâna să stea de fapt dreaptă, arătând că odaia era cea care se strâmba. Această lampă îl speria și-l tulbura pe Iona, care își tot plimba ochii prin odaie și nu reușea să și-i liniștească, deși până aici nu întâlnise obstacole. Dar lampa afurisită nu-i dădea pace. Podeaua, tavanul și pereții stăteau toate pieziș.

— Așa stă și conștiința mea în mine, la fel de dreaptă arde flacăra ei, deși sufletul îmi e schimonosit!, a gândit el.

Iona se simțea ca un om care după o noapte de desfrâu se așază în pat tremurând încă, dar nu găsește odihnă, căci propria conștiință îl macină de parcă ar trece peste sufletul său care romane trase de armăsari sau chiar ceva mai rău. Era ca omul căzut în cea mai mizerabilă stare, ce se zvârcolește în agonie cerându-i Domnului să-l ia de pe fața pământului și înțepenește deodată în acest vârtej al nenorocirii care s-a abătut asupra lui de parcă ar sângera de moarte, rana fiindu-i chiar conștiința, negăsind nimic care să-l smulgă din amorțire. Frământându-se singur în cabina lui, Iona s-a cufundat în somn, tras de greutatea păcatului pe care îl purta în suflet.

A venit marea, iar corabia, cu parâmele dezlegate și înclinată într-o parte, a pornit pe întinderea de apă spre Tarsis. Vasul acesta, prieteni, a fost primul vas de contrabandă de care se știe, iar marfa blestemată era chiar Iona. Dar marea s-a împotrivit; nu voia să poarte o asemenea povară și s-a iscat o furtună năprasnică, ce mai că a scufundat corabia. Dar pe când șeful de echipaj ordona tuturor s-o ușureze, când cutiile, baloții și borcanele zburau peste bord, când vântul șuiera, oamenii țipau și toate plăcile navei duduiau sub pașii grei chiar deasupra capului lui Iona, în tot acest tumult năucitor, el dormea adâncit în amorțirea sa. Nu a văzut cerul întunecat și nici marea învolburată, n-a simțit tremurul corăbiei și nici nu a auzit, nici nu a băgat de seamă graba balenei care chiar atunci străbătea mările cu gura căscată după el. Da, tovarăși, Iona

dormea dus în ascunzișul navei, în cabina și în patul lui. Căpitanul, înfricoșat, i-a țipat în ureche:

— Ce faci adormitule? Scoală-te!

Trezit deodată din letargie de acel țipăt disperat, Iona s-a ridicat clătinându-se pe picioare și, împleticindu-se până pe punte, s-a agățat de o funie și a privit la marea dezlănțuită. Chiar atunci l-a înșfăcat un talaz năprasnic ce s-a năpustit peste parapet. Valuri după valuri se spărgeau peste corabie și, negăsind deschizătură pe unde să se verse, se unduiau în față și în spate pe punte, mai să îi înece pe toți cât nava încă mai plutea. Când luna palidă și-a scos capul din hăul neguros al cerului, Iona a văzut înălțându-se de după valuri catargul navei, dar scufundându-se la loc înhățat de talazurile necruțătoare. Groaza se zbătea în sufletul lui Iona și fugarul se deconspira cuprins de frică. Marinarii l-au văzut și, din ce în ce mai bănuitori, s-au decis să afle adevărul și să se încreadă în Domnul spre a le arăta din vina cui s-a abătut furtuna asupra lor, trăgând la sorti. Iar sortii au picat la Iona. Văzând acestea, l-au înconjurat furioși și s-au năpustit asupra lui cu întrebări: „Care este meșteșugul tău?”; „De unde vii?”; „De pe ce meleaguri?”; „Din ce neam te tragi?”. Luați aminte, tovarăși, la purtarea lui Iona. Marinarii nu l-au întrebat decât cine e și de unde vine, dar el le-a răspuns nu numai ce l-au întrebat, dar și la întrebări nerostite, căci mâna Domnului l-a împins să rostească adevărul.

— Sunt evreu, a strigat el, și mă tem de Domnul din Ceruri, cel care a făcut apa și pământul!

Te temi de El, Iona? ACUM e momentul să te temi cu adevărat. Spovedindu-se oamenilor, i-a înfricoșat, dar le-a trezit și mila, căci, deși nu ceruse îndurare, el cunoscând pustiul ce îi înghițise sufletul, le-a strigat să-l ia și să-l arunce în mare, fiindcă știa că din pricina sa se abătuse furtuna asupra lor. Înduioșați, l-au lăsat în pace și-au încercat prin alte mijloace să scape nava de prăpăd. Însă vântul se pusese și mai tare pe urlat și, neavând ce altceva

să facă, au ridicat o mână spre Dumnezeu și cu cealaltă l-au înșfăcat pe Iona.

Iată cum Iona a fost luat pe sus și aruncat ca o ancoră peste bord și, îndată ce s-a făcut aceasta, o liniște s-a pogorât dinspre răsărit și a domolit marea; iar Iona s-a scufundat cu tot cu furtună, lăsând luciul apei nemișcat. S-a scufundat Iona într-un vârtej așa de involburat că nici nu a băgat de seamă când a alunecat în fălcile căscate care îl pândeau. Iar balena și-a ferecat dinții de fildeș, fiecare câte un lacăt al temniței sale. Atunci s-a rugat Iona la Domnul din burta peștelui ce-l înghițise. Dar luați aminte la ruga sa și învățați din ea. Căci așa păcătos cum era, nu s-a lamentat și nu a cerut îndurare. Știa că își merită pedeapsa și s-a lăsat la mila lui Dumnezeu mulțumindu-se cu atât, și în ciuda durerii și a suferinței s-a bucurat și și-a întors fața către El. Iată, tovarăși, care este adevărata căință: nu implorarea iertării, ci mulțumirea pentru pedeapsă. Cât de plăcută i-a fost Domnului purtarea lui se vede în eliberarea lui din burta peștelui și din hăul apei. Tovarăși, nu v-am spus povestea lui Iona ca să vă-nvăț despre păcat, ci ca să învățați adevărata căință. Nu păcătuiți! Dar dacă o faceți, vedeți să vă căiți ca Iona.

În timp ce glăsuia acestea, vuietul vântului de afară părea să-i dea puteri părintelui care, când vorbi despre furtuna ce se abătuse asupra lui Iona, păru să fie la rândul său răvășit de o vijelie. Pieptul părea că i se zbate ca marea involburată, brațele deschise păreau o forță a naturii și din cap îi țâșneau fulgere, în timp ce ochii aruncau scânteii. Răvășirea aceasta însămânța sufletele enoriașilor cu o teamă până atunci necunoscută.

Curând se potoli și tulburarea dispăru de pe chipul său. Întoarse liniștit paginile cărții din nou și stătu o clipă cu ochii închiși, părând că se sfătuiește cu Domnul însuși.

— Tovarăși, pe voi Domnul vă mângâie cu o mână, în timp ce pe mine se sprijină cu amândouă. V-am învățat cum m-am priceput mai bine pilda lui Iona către toți păcătoșii,

adică voi și eu, cu atât mai mult, cu cât eu am păcate mai mari decât voi. Și-acum mi-ar plăcea să mă cobor de pe catarg și să mă așez printre voi și să ascult ca voi cum îmi citește altul mie pilda cea mai înfricoșată a lui Iona către mine, cărmaciul uns al lui Dumnezeu, despre cum, fiind profetul lui Dumnezeu, propovăduitorul Cuvântului, trimisul Domnului să vestească nenorocirea ce avea să se abată asupra relei Niniva, Iona, îngrozit de dușmănia ce se va fi abatut asupra lui, s-a dezis de misiunea sa și a căutat să fugă de datoria sa și de Dumnezeul său în Tarsis, unde nici nu a mai ajuns. Dar Dumnezeu e pretutindeni și, după cum am văzut, El l-a pedepsit pe păcătos punând pește la să-l înghită și să-l tragă în hăul iadului și să-l adâncească în „sânul mării” unde prăpastia fără fund l-a scufundat mii de picioare și „iarba mării s-a încolăcit în jurul capului său” și toată întinderea de ape l-a acoperit pe de-a-ntregul. Dar chiar și de pe fundul mării, din „pântecele locuinței morților”, din ascunzișurile mării unde îl dusesese balena, chiar și de acolo Domnul l-a auzit pe profet cum se căia. Iar Domnul i-a poruncit peștelui și din înghețul și negura apei balena s-a ridicat la suprafață spre soarele cald și luminos și spre minunățiile văzduhului și ale pământului și „peștele l-a aruncat pe Iona la țărm”; Apoi Domnul a poruncit a doua oară, iar Iona, lovit și strivit, cu urechile încă zumzâind ca două scoici ce îngână valurile, a făcut voia Domnului. Și care era această voie, tovarăși? Să propovăduiască Adevărul în fața Minciunii! Asta era!

— Aceasta este, tovarăși, cea de-a doua pildă și groaza să-i fie cărmaciului navei lui Dumnezeu să nu o ia în seamă. Groază să-i fie omului ce e întors de la datoria lui către Domnul. Nefericit acela care vrea să facă untdelemnul să stea lin deasupra apei când Atotputernicul o învâlburează! Nefericit acela care caută să placă în loc să înspăimânte! Nefericit acela ce ține mai mult la numele bun decât la bunătate! Nefericit e și acela care pe lumea aceasta nu vrea să se arunce în rușine. Nefericit e acela care, după

cum spune Sfântul Paul, predicând celorlalți, devine și el urgisit.

Își plecă fruntea și căzu pe gânduri o clipă, dar când ridică privirea se văzu cum îi licărește bucuria în ochi și zise plin de har dumnezeiesc:

— O! Tovarăși! La tribordul oricărei nenorociri se află o bucurie și bucuria e mai mare decât adâncul tristeții. Nu e catargul mai lung decât adâncimea calei? Fericirea - o fericire înălțătoare și care se cuibărește în sufletul omului care nu ascultă de zeii și amiralii fuduli de pe pământ și stă în fața lor drept și mândru de cine e. Fericit e cel ce se sprijină pe puterea brațelor sale, în timp ce corabia lumii acesteia desfrânate se scufundă sub el. Fericit e cel ce nu umblă cu jumătăți de măsură și e gata să sfărâme, să ardă și să alunge tot păcatul, chiar de trebuie să-l scoată de sub robele senatorilor și ale judecătorilor. Fericit e cel ce nu cunoaște și nu ascultă altă lege decât cea a Domnului - Dumnezeuului său și glia pe care o apără e împărăția Cerurilor. Fericit e cel căruia nici valurile năprasnice ale mării mulțimilor nu-i pot scufunda Corabia Credinței Veșnice. Iar bucuria și pacea eternă vor fi ale aceluia care, răpus și dându-și ultima suflare, va zice: „O! Tată! Cel ce mă cârmuiești cu toiagul tău, muritor sau nemuritor, iată îmi dau duhul. Am încercat să fiu al Tău mai mult decât al lumii acesteia sau chiar decât al meu. Dar toate sunt umbre: veșnicia e a Ta, căci nu îi e dat omului să trăiască mai mult ca Dumnezeuul lui.”

Nu mai zise nimic, făcu o cruce cu mâna spre a ne binecuvânta, își acoperi fața cu palmele și rămase acolo îngenunchat până ce plecă toată lumea și rămase singur în capelă.

10. Un prieten de suflet

Întorcându-mă la „Balena Scuipătoare”, îl găsi acolo pe Queequeg singur-singurel, căci plecase de la capelă cu câțva timp înainte de binecuvântare. Stătea pe o bancă în fața focului, cu picioarele pe sobă; cu o mână ținea micul idol negru aproape lipit de față, în timp ce cu cealaltă îi scobeia nasul cu un briceag, fredonând în tot acest timp unul din imnurile sale păgâne.

Fiindcă îl întrerupsei, lăsă statueta și, după ce mai zăbovi puțin, se îndreptă spre masă de unde luă o carte groasă, o așeză pe genunchi și începu să numere paginile cu conștiinciozitate. La fiecare cincizeci de pagini - după cum numărasem eu - se oprea, arunca o privire pierdută în jur și fluiera prelung și susurător a uimire. După aceea se apuca iar de numărat încă cincizeci de pagini, începând mereu de la numărul unu, căci se pare că nu știa să numere mai departe de cincizeci și doar mulțimea sumei de câte cincizeci de pagini strânse laolaltă îi trezea admirația față de multitudinea de file ale cărții. Stătui să-l urmăresc cu mare interes. Deși era sălbatic și desfigurat de tatuajele de pe față - mie cel puțin mi se părea că arată hidos - ceva din purtarea sa îl făcea destul de plăcut. Sufletul nu se poate ascunde și prin toate tatuajele sale barbare mi se părea că zăresc curbele unduioase ale unei inimi sincere și simple, iar în ochii săi mari, pătrunzători, negri ca tuciul și plini de viață se vedea că are în el un spirit așa de curajos că s-ar fi luat piept în piept cu o mie de diavoli. Pe deasupra, păgânul avea o ținută așa de distinsă că nici stângăcia de care dădea dovadă nu i-o știrbea. Părea a fi un om care nu plecase capul în fața nimănui și nu ceruse niciodată nimic de la nimeni. Poate că era doar o impresie, căci având capul ras, fruntea părea mai bombată și ieșea mai bine în evidență, părând mai mare decât în mod normal, dar nu

știu să spun sigur. Cu siguranță, capul său avea o formă excelentă, dacă e să ne referim la teoria frenologică, conform căreia deșteptăciunea se poate vedea după forma capului. Oricât de ridicol ar părea, îmi amintea de capul generalului Washington, așa cum e reprezentat în sculpturi și busturi. Avea aceeași linie dreaptă, ușor teșită, care se pierdea spre frunte și începea deasupra sprâncenelor, ele însele două proeminențe impunătoare, stufoase și lungi. Queequeg era George Washington întrupat în canibal.

Tot timpul cât îl studiai cu luare-aminte, prefăcându-mă în același timp că mă uit pe fereastră la furtuna de afară, el nu mă băgă în seamă și nu se deranjă să îmi arunce nici măcar o privire, fiind ocupat cu numărul paginilor acelei cărți minunate. Având în vedere cât de apropiați dormiserăm cu o seară în urmă și mai ales având în vedere cât de afectuos mă ținea în brațe când mă trezisem de dimineață, mi s-a părut cam nefirească această indiferență. Dar așa sunt sălbaticii, fac lucruri foarte nefirești și câteodată nici nu știi cum să te porți cu ei. La început te intimidează cu simplitatea și calmul lor care frizează înțelepciunea socratică. Observasem, de asemenea, că Queequeg nu vorbea cu ceilalți marinari de la han sau dacă o făcea, atunci vorbea foarte puțin. Nici nu încerca să lege vreă prietenie și nici nu părea că ar dori să-și mărească în vreun fel cercul de cunoștințe. Toate acestea mi se părură foarte ciudate la început, dar după ce mă mai gândii puțin, îmi dădui seama că de fapt era ceva miraculos în toată treaba asta. Iată un om aflat la douăzeci de mii de mile depărtare de casă – dacă e să socotim după ruta care trece pe la Capul Horn, de altfel singurul drum pe care o puteai lua ajuns peste noapte singur printre străini, care pentru el puteau fi la fel de bine de pe planeta Jupiter, și totuși el părea cu totul în largul său, înconjurat de o aură de liniște, simțindu-se foarte bine în compania propriei persoane și fiind mereu împăcat cu sine. Sigur deținea el înțelepciunea vreunei filosofii, deși mai mult ca sigur nici nu știa ce

înseamnă o astfel de idee. Dar poate că pentru a fi cu adevărat filosofi ar trebui să nu ne mai străduim să trăim sau să gândim într-un fel anume. Imediat ce aud că un om sau altul spune despre el că este filosof, îl asemuiesc unei babe cu mintea aiurea și mă gândesc că nu are toată țigla pe casă.

Stând în camera aproape goală, cu focul mocnind plăcut ca de fiecare dată când, după ce trosnește bine lemnul și se încălzește aerul, rămân cărbunii aurii și lumina lor firavă, cu umbre și năluci ce începuseră a privi la noi doi pe la ferestre, cu furtuna ce urla afară în vârtejuri năprasnice, începură să mă cuprindă niște simțăminte stranii. Mă luase pe neașteptate o moleșeală, îmi dispăruse revolta aprigă pe care o nutream din toată inima mea sfărâmată și brațele mele obosite împotriva lumii haine. Sălbaticul mă îmblânzise. Uite-l cum stătea, cu indiferența unei inocențe neprihănite de ipocrizia și amăgirea civilizației. Era într-adevăr sălbatic și oferea privirii o imagine cum nu mai văzusem, dar mă simțeam atras de el într-un mod necunoscut. Iar acele lucruri care pe alții i-ar fi descurajat, pe mine mă atrăgeau ca niște magneți. Ia să încerc să-mi fac un prieten sălbatic, îmi zisei, căci cu creștinii nu poți lega decât prietenii, din politețe. Îmi trăsei scaunul lângă el și îi făcui câteva semne prietenoase încercând în același timp să-i și vorbesc. La început nu prea băgă în seamă eforturile mele, dar în curând, după ce zisei ceva despre cât de ospitalier fusese cu o seară în urmă, mă întrebă dacă și în seara aceea urma să dormim împreună. I-am răspuns că da și păru destul de încântat, poate chiar și puțin măgulit.

Răsfoirăm împreună cartea și încercai să îi explic despre ce era vorba în ea și în cele câteva imagini pe care le conținea, îi trezii astfel curiozitatea și începurăm să discutăm, cum ne pricepeam mai bine, despre ce era de văzut în acel oraș faimos în care ne aflam. Îi sugerai să tragem câteva fumuri și el, scoțând punguța și toporișca,

îmi oferi în tăcere pipa. Și așa stăturăm acolo, pufăind din pipă și trecând-o întruna de la unul la altul.

Dacă mai rămăsese vreo urmă de nepăsare față de mine în sufletul păgânului, acest moment liniștit în care fumarăm o înlătură pe nesimțite și devenirăm astfel buni prieteni. Părea că se apropiase de mine la fel de ușor și de natural cum ajunsesem și eu să mă simt apropiat de el, iar când terminarăm de fumat își lipi fruntea de a mea, mă luă de mijloc și îmi zise că de atunci încolo eram căsătoriți, ceea ce însemna, pe limba lui, că ne făcuserăm frați de cruce. Și-ar fi sacrificat viața cu bucurie pentru mine dacă ar fi fost nevoie. Pentru un alt creștin, această prietenie apărută dintr-odată ar fi părut cam pripită și ar fi fost privită cu neîncredere, dar pentru acest sălbatic simplu respectivele reguli nu însemnau nimic.

După cină și încă o discuție amiabilă însoțită de câteva pufăituri din pipă, urcarăm împreună în camera noastră. Îmi dăruî căpățâna uscată, scoase punguța cu tutun și, după ce scormoni prin ea, scoase vreo treizeci de arginți, îi așternu pe masă, îi separă cu grijă în două grămezi egale, împinse una dintre ele spre mine și zise că era a mea. Mă pregăteam să protestez, dar îmi închise gura îndesându-mi bănetul în buzunarele pantalonilor. Le lăsai acolo. Se apucă după aceea să își îndeplinească ritualurile obișnuite, își scoase idolul și dădu la o parte paravanul căminului. Înțelesei din semne că vrea neapărat să mă alătur lui, dar cunoscând despre ce era vorba, șovăii o clipă neștiind dacă să accept sau nu.

Eram un bun creștin, născut și crescut în sânul dreptei biserici presbiteriene. Cum să mă apuc să mă închin la idoli de lemn cu sălbaticul acesta? Dar ce înseamnă a te închina?, mă întrebai. Crezi tu, Ishmael, că Domnul atotputernic care a făcut cerul și pământul, creștinii și păgânii de-o seama, ar putea fi gelos pe o bucățică amărâtă de lemn de abanos? Imposibil! Dar ce înseamnă totuși a te închina? Să faci voia lui Dumnezeu, asta înseamnă. Și care

e voia lui Dumnezeu? Să te porți cu aproapele tău cum ți-ai dori să se poarte și el cu tine, aceasta e voia Domnului. Acum, Queequeg era aproapele meu. Și cum mi-aș fi dorit să se poarte el cu mine? Păi, mi-aș fi dorit să se închine cu mine în religia mea presbiteriană. Deci, trebuie să mă închin și eu cu el în religia lui. Prin urmare, trebuie să mă fac idolatru. Așa că aprinsei rumegușul, înfipsei în altarul lui pe micul negru nevinovat și-i oferii pesmet ars împreună cu Queequeg, mă ploconii de câteva ori în fața lui, îl sărutai pe nas și după ce împlinirăm ritualul ne băgarăm în pat, împăcați cu noi înșine și cu toată lumea. Nu adormirăm însă fără să mai trăncănim puțin.

Nu știu cum se face, dar patul e cel mai bun loc pentru confidențe între prieteni. Se zice că soții își destăinuie cele mai ascunse simțiri unul altuia când se află împreună în pat și unele perechi de bătrâni stau lungiți până în zori depănând amintiri. Așa stăteam și noi, ca o pereche fericită în luna de miere.

11. Cămașa de noapte

Stăteam întinși în pat, vorbind și ațipind din când în când, iar Queequeg își mai trântea drăgăstos picioarele bronzate și tatuate peste mine, așa de bine și în largul nostru ne simțeam unul cu celălalt! Până la urmă, din cauză că trăncăneam întruna, ne pieri somnul de tot și orice urmă de toropeală dispăru, astfel încât ne trezirăm de tot, deși soarele nu avea să răsară decât mult mai târziu.

Așa înviorați ne simțeam, că nu mai puteam sta lungiți și încet-încet ne ridicarăm în capul oaselor, înveliți bine, ne rezemarăm spinările de tăblia patului și ne traserăm genunchii la piept băgându-ne nasurile între ei de parcă nu erau genunchi, ci sobe. Stăteam tare bine la căldură, mai ales că afară era frig și nici în cameră nu era prea cald, căci nu făcuserăm focul. Ne simțeam bine mai ales fiindcă pentru a te bucura cu adevărat de căldură o părticică din corp trebuie să fie rece, după regula care zice că orice lucru bun pe lume e așa fiindcă se află în contrast cu altceva. Nimic nu poate fi judecat dacă e comparat doar cu el însuși. Dacă îți zici că îți e bine și că așa îți e de ceva vreme, de-atunci încolo nu-ți va mai fi. Dar dacă, după cum era cazul meu și al lui Queequeg, ai nasul puțin înghețat sau capul puțin rece, atunci te simți cel mai bine și simți fără tăgadă că ți-e cald. De aceea, cred că nu e bine să ai sobă în dormitor și cred că bogații își fac singuri rău nelipsindu-se de luxul acesta. Cheia acestei plăceri este să nu stea nimic între căldura corpului tău și frig în afară de pătură, ca tu să poți zice că ești singura scânteie dintr-un ghețar.

Stăteam de ceva timp ghemuiți în acest fel, când mă gândii să deschid ochii; de obicei, când stau în așternut noaptea și chiar ziua, treaz sau dormind, îmi țin mereu ochii închiși ca să pot simți mai bine plăcerea de a sta în

pat. Niciun om nu poate fi conștient de propria sa persoană dacă stă cu ochii deschiși, căci se pare că întunericul este materia din care ne este plămădit sufletul; trupul ne este plămădit din lumină. Deschizându-mi ochii și dând deoparte întunericul meu comod, mă izbi obscuritatea neplăcută în care era cufundată camera la miezul nopții. Nu mă deranjă sugestia lui Queequeg de a aprinde o lumină, căci eram treji de-a binelea și în plus mai dorea să și tragă câteva fumuri din toporișcă. Cât de repede se înmoaie cele mai bătoase dintre principii când dragostea se cuibărește în sufletul omului; doar cu o noapte în urmă mă îngrozea să-l știu fumând lângă mine și acum nimic nu-mi făcea mai mare plăcere, chiar dacă eram în pat, căci îl vedeam tare bucuros când trăgea din pipă. Nici nu-mi mai păsa de faptul că hangiul nu m-ar fi despăgubit în cazul unui incendiu. Nu-mi păsa decât de atmosfera intimă și plăcută care se crease între doi prieteni adevărați ce împărțeau o pipă și o pătură. Cu hainele jerpelite trase peste umeri treceam pipa de la unul la altul până ce se formă un nor de fum deasupra noastră, ca un baldachin luminat blând de lampa abia aprinsă.

Nu știu dacă acest baldachin plutitor îi amintise sălbaticului de tărâmurii îndepărtate, dar începu să povestească despre insula pe care se născuse, iar eu, nerăbdător să îi aud povestea, îl îndemnă să mi-o spună. Se învoi bucuros. Deși atunci nu înțelegeam decât câteva dintre cuvintele pe care le rostea, am reușit din alte povești pe care mi le-a spus după ce m-am obișnuit cu felul în care vorbea să pun toată istoria cap la cap și să o aștern aici, deși e mai mult o schiță decât o poveste în toată regula.

12. Biografie

Queequeg se născuse pe insula Kokovoko, de undeva din sud-vest. Nu e trecută pe nicio hartă, cum se întâmplă de obicei cu locurile aieva.

Odinioară se plimba prin pădurile din țara natală, îmbrăcat într-o fustă de iarbă din care caprele pe care le păștea ronțăiau de parcă ar fi fost un copăcel. Încă de atunci în sufletul ambițiosului Queequeg se cuibărise dorința de a afla mai multe despre creștinătate, căci simpla vedere a câtorva harponieri nu-l mulțumise îndeajuns. Tatăl său era Mare Șef, rege. Unchiul său era Marele Preot, iar toate mătușile din partea mamei erau nevestele celor mai de seamă războinici. Acest sălbatic prin venele căruia curgea sânge regal era de obârșie nobilă, dar înclinația spre canibalism cu care se născuse altera, în viziunea mea, aceste calități.

Când o navă plecată din Sag Harbour vizită golful tatălui său, Queequeg dori să se întoarcă odată cu corabia în ținutul creștinilor, însă fu refuzat, căci echipajul era complet. Toate stăruințele tatălui său și toată influența sa regală nu îl înduplecară pe căpitan. Queequeg își jură însă că va urca într-un fel sau altul la bordul corăbiei. Așa că se sui în canoe și vâsli până la o strâmtoare pe unde știa că va trece vasul pe drumul de întoarcere. De o parte a strâmătorii se afla un recif de corali și în cealaltă parte era o limbă de pământ acoperită de un crâng de mangrove care creșteau în apă. Își ascunse bărcuța în crâng, cu fața spre apă, și se ghemui cu vâsla în mână, așteptând ca nava să apară. Iar când aceasta apăru, țâșni fulgerător, ajunse în dreptul ei, se agăță de lanțurile de pe margine și scufundă cu o lovitură de picior bărcuța. Apoi se cățără până pe punte, unde se trânti cât era de lung ținându-se de un inel de punte și jură să nu-și dea drumul, chiar de vor voi să-l taie în bucăți.

Degeaba îl amenință căpitanul că îl aruncă peste bord și degeaba îi ținu un cuțit peste încheieturile goale, gata să-i taie mâinile. Queequeg era fiu de rege și nu voia să se clinească. Impresionat de voința lui de fier și de dorința arzătoare de a cunoaște creștinătatea, căpitanul se învoi în cele din urmă și îl lăsă să călătorească pe corabie. Dar acest sălbatic de viță nobilă, la fel ca orice prinț creștin, nici nu văzu cabina căpitanului pe dinăuntru. Toată durata călătoriei dormi cu marinarii și deprinse meșteșugul vânătorii de balene. Întocmai ca țarul Petru, care s-a mulțumit, cu modestie, să lucreze în șantiere navale din jurul lumii, așa și Queequeg lăsă să se vadă că nu se simțea în vreun fel dezonorat dacă din această aventură va învăța câte ceva pentru a-i lumina pe compatrioții săi. Ceea ce își dorea el cel mai mult – îmi zise – era să învețe printre creștini cum să facă pentru a-i ajuta pe oamenii săi să fie și mai fericiți decât erau și chiar mai buni decât înainte. Din păcate, din experiența de pe balenieră înțelese că și creștinii puteau fi răi și nefericiți, și asta chiar mai mult decât păgânii tatălui său. Ajuns în cele din urmă în Sag Harbour, văzu ce făceau marinarii pe acolo. Porni apoi spre Nantucket și văzu cum își cheltuiesc solda și în cele din urmă renunță. Își zise că lumea e la fel de rea peste tot: „Tot păgân o să mor.”

Astfel, rămas idolatru în adâncul inimii, continuă să trăiască printre creștini, le purtă hainele și încercă să le vorbească limba aceea pășărească. De aceea se purta așa de ciudat, deși era de ceva vreme printre creștini. Îl întrebai prin semne dacă nu dorea să se întoarcă acasă și să se urce pe tron, căci mai mult ca sigur tatăl său murise, fiind deja înaintat în vârstă și șubred cu sănătatea șubrezită încă de când plecase el. Îmi răspunse că nu, încă nu, și adăugă că se temea oricum că creștinismul sau, mai bine zis, creștinii îl schimbaseră și îl făcuseră nepotrivit pentru o astfel de onoare, căci pe tronul țării sale, vreme de treizeci de domnii, nu se urcaseră decât păgâni sadea. Odată și-

odată se va întoarce, atunci când se va simți pur din nou. Acum însă avea de gând să colinde mările și să-și scalde picioarele în toate cele patru oceane ale lumii. Harponier îl făcuseră, harponier va fi, iar sceptra lui îi va fi sulita ascuțită.

Îl întrebai ce avea de gând să facă în viitorul apropiat și îmi răspunse că voia să plece iar pe mare, căci acesta îi era meșteșugul. Auzind acestea, îi dezvălui că și eu tot pe o balenieră doream să mă imbarc și îi povestii că voiam să plec din Nantucket, căci acela era portul cel mai potrivit de unde să-mi încep aventura ca harponier. Hotărî pe dată că va veni cu mine pe insulă, se va imbarca pe aceeași corabie, va sta cu mine de cart, se va urca în aceeași barcă, va mânca din aceeași mâncare, ce să mai, îmi va fi alături prin orice întâmplare aș trece, legându-ne să ne bucurăm împreună de ce avea mai bun de oferit fiecare din cele două lumi diferite din care proveneam. Mă învoii bucuros, căci, lăsând la o parte dragostea ce i-o purtam acum lui Queequeg, nu era de trecut cu vederea nici faptul că el era un harponier experimentat și mi-ar fi fost de mare folos, mai ales că eu nu știam mai nimic despre vânătoarea de balene, deși eram obișnuit cu marea, căci lucrasem multă vreme pe nave de comerț.

Când termină povestea și trase ultimul fum din pipa aproape stinsă, Queequeg mă îmbrățișă, își lipi fruntea de a mea și, suflând în lumânare, ne întoarserăm cu spatele unul la altul și adormirăm.

13. Roaba

Ziua următoare, luna, după ce vândurăm căpățâna uscată unui frizer care voia să o folosească drept suport pentru peruci, plății hangiuului ce aveam de plătit pentru mine și pentru Queequeg cu banii lui. Hangiul, care rânjea întruna, păru amuzat foarte, ca de altfel și ceilalți clienți, de noua prietenie dintre mine și canibal, mai ales după cum reacționasem eu la auzul acelei povești aiurite pe care mi-o spusese Peter Coșciug despre cel cu care mă întovărășisem acum.

Împrumutarăm o roabă în care ne puserăm lucrurile, adică traista mea de cârpă și bocceaua, și hamacul lui Queequeg, și o pornirăm spre cheiuri, unde era ancorată „Turbăria”, micul șunăr care mergea spre Nantucket. Oamenii care ne ieșeau în cale se holbau la noi, nu atât la Queequeg, căci erau obișnuiți cu astfel de sălbatici prin părțile acestea, cât la amândoi, căci eram o pereche cum nu mai văzuseră. Nu îi băgarăm în seamă și ne continuarm drumul împingând roaba pe rând, în timp ce Queequeg se mai oprea din când în când să-și aranjeze vârful harponului în învelitoare. Îl întrebai de ce căra așa un obiect greu după el, căci eu credeam că fiecare navă are harpoanele ei. Îmi răspunse că da, în mare parte aveam dreptate, dar lui îi plăcea harponul său, căci avea încredere că e bun, fiindcă îl folosisese de atâtea ori în lupte periculoase și de tot atâtea ori se înfipsese fără greutate în inimile balenelor.

Adică, la fel cum fac secerătorii când se duc pe câmpurile stăpânilor cu propriile secere, deși nu îi obligă nimeni să le aducă de acasă, așa prefera și Queequeg, având motivele sale, propriul harpon.

Trecând roaba de la mine la el începu să-mi zică o istorioară amuzantă despre prima roabă pe care o văzuse. Se întâmpla în Sag Harbour. Se pare că roaba îi fusese

împrumutată de către proprietarul navei pentru a-și duce cufărul greu până la pensiunea unde se cazase. Ca să nu pară încurcat, deși de fapt nu știa nici măcar de unde să o apuce, omul nostru se propti hotărât cu pieptul pe ea, o apucă bine cu brațele, o ridică pe umeri și urcă așa pe chei. „Vai, zisei eu, cum să faci una ca asta? N-au râs oamenii de tine?”

La auzul acestor cuvinte, începu o altă poveste. Poporul de pe insula Kokovoko, se pare, toarnă laptele înmiresmat stors din mai multe nuci de cocos într-o tigvă mare ca într-un vas de servit. Acest vas e așezat ca ornament în mijlocul preșului împletit pe care se ține ospățul. Odată acostase lângă insulă o mare corabie de negoț și căpitanul ei, părând a fi un om distins pentru un comandant de navă, fu invitat la ospățul de nuntă al surorii lui Queequeg, o prințesă frumușică de vreo zece ani. Ei bine, când toți mesenii se adunaseră în coliba din bețe de bambus a miresei, căpitanul intră și, așezat fiind la loc de onoare, se așază în fața vasului, între Marele Preot și Maiestatea Sa Regele, tatăl lui Queequeg. După ce se rosti binecuvântarea, căci și popoare ca al lui Queequeg spun astfel de rugăciuni - deși mi-a explicat el că, în timp ce noi ne uităm la farfurii, ei privesc spre cer unde șade cel ce le-a dăruit bucatele -, ei bine, după ce se rosti binecuvântarea, Marele Preot deschise ospățul cu o ceremonie veche de când lumea: își înmoaie degetele sfinte în vas pentru a sfinți băutura înainte ca mesenii să o guste. Văzându-se așezat lângă Preot și trăgând cu ochiul la ritul săvârșit, fiind, vezi Doamne, căpitan de navă și deci mai de seamă decât un amărât de rege insular, chiar în casa acestuia, ei bine, căpitanul se apucă să își curețe mâinile în bol crezând că e un vas de spălat. „Ce crezi tu?

Oamenii mei, au râs și ei?”

În cele din urmă, după ce plătirăm călătoria și ne urcarăm bagajele, ne imbarcarăm și noi la bordul șunărului. Ridicând velele, alunecă lin pe râul Acushnet,

lăsând în urmă New Bedfordul, care se ridica în terasamente de străzi pe care licăreau în aerul rece copacii acoperiți de gheață. Pe chei se înălțau munți întregi de butoaie puse unul peste celălalt și de-a lungul docurilor se odihneau una lângă alta baleniere care colindaseră lumea întreagă, în timp ce de pe altele se auzeau muncind tâmplarii și dogarii și se ridicau în aer sunetele forjelor în care duduia focul pentru a fi topită smoala, toate acestea stând mărturie a unei noi croaziere; căci odată ce se termină o călătorie primejdioasă începe o alta și după ce se sfârșește și a doua începe o a treia, și tot așa pentru totdeauna. Așa e truda pământeanului - veșnică și chinuitoare.

Când ajunserăm în larg, briza se mai îmbăpătește și se răci, iar mica „Turbărie” începu să arunce spuma mării încoace și încolo ca un mânz ce-și scutură botul înspumat de efort. Cum mai trăgeam în piept duhoarea care venea dinspre țărmul înrăit, bătătorit de copitele sclaviei diavolești! Mă întorsei să admir măreția apei al cărei luciu nu poate fi întinat de astfel de urme.

Queequeg părea că se bucură și se îmbată de aerul proaspăt ca și mine. Nările i se umflaseră și dinții ascuțiți se dezveliseră în zâmbet. Mergeam din ce în ce mai repede și, luându-ne avânt, vasul se închină în fața rafalelor, ploconindu-se ca o sclavă în fața sultanului. Când se apleca într-o parte, alunecam și noi; toate parâmele tremurau ca niște vergele și cele două catarge înalte se legăneau ca trestia în vânt. Așa de pătrunși eram de spectacolul mării pe care îl urmăream de la botul vasului că nici nu observăram că oamenii se zgâiau batjocoritor la noi ca niște mojici, minunându-se că doi oameni ca noi erau așa de buni prieteni, de parcă un alb ar fi mai de seamă decât un negru. Erau și niște țopârlani și câțiva găgăuți printre ei, care după purtări păreau că acum picaseră din mijlocul pădurii. Queequeg îl prinse pe un flăcău care îl îngâna pe la spate și îmi zisei că până aici îi fuse țărănușului. Lăsând

harponul deoparte, sălbaticul puternic își puse mâinile pe el și cu o iscusință și o forță nemaivăzute îl ridică deasupra capului, îl răsuci în aer și îl lăsă să-i cadă la picioare, după care se întoarse și își aprinse pipa, trase câteva fumuri și mi-o dădu și mie.

— Căpitane! Căpitane!, strigă flăcăul alergând într-un suflet spre comandant. Căpitane, căpitane, uite ce mi-a făcut diavolul ăsta.

— Domnule, tu de colo!, strigă căpitanul uscătiv, și se apropie țăntoș de Queequeg. Ce-ți veni să faci una ca asta? Nu-ți dai seama că puteai să-l omori?

— Ce zice la mine?, mă întrebă Queequeg întorcându-se liniștit spre mine.

— Zice că mai ce l-ai omorât, îi explicai și arătai înspre nătăflet.

— Eu omorât la el!, zise Queequeg cu mirare, și-și schimonosi fața ca să-și arate disprețul. Aș! El peștișor mititel. Queequeg nu omorât la peștișori mititei, Queequeg omorât la balene mari!

— Uite ce-i, se-nfurie căpitanul, eu omorât la TINE, sălbaticule, dacă te mai ții de astfel de isprăvi. Așa că vezi-ți de treaba ta!

Dar se întâmplă că tocmai atunci căpitanul fu cel care nu-și văzu de treaba lui. Vântul umflase vela mare și sfâșiasse parâma care o ținea, iar acum scondrul de lemn mătura puntea dintr-o parte într-alta. Bietul flăcău pe care îl bruftuluse Queequeg mai devreme fu aruncat peste bord. Toată lumea se agita speriată pe punte, dar nu se încumeta nimeni să înșface prăjina și s-o țină locului, căci se zbătea când spre dreapta, când spre stânga, asemenea unei pendule uriașe gata-gata să se rupă în bucăți. Nu se făcea nimic fiindcă nu se putea face nimic și toată lumea se adăposti sub punte privind cu groază la scondrul care semăna din ce în ce mai mult cu falca de jos a unei balene fioroase. În toată nebunia care se iscase, Queequeg se lăsă pe vine, se târî până lângă prăjină, prinse o frânghie pe

care o legă de parapet, după care făcu din capătul celălalt un fel de lasou și prinse scondrul chiar când trecu peste capul său. Când scondrul se smuci din nou, frânghia îl fixă și astfel furăm salvați. Vântul umflă din nou velele șunărului și, în timp ce toți oamenii curățau puntea, Queequeg se dezbracă până la brâu și sări în apă încordându-se ca un arc perfect întins. Timp de mai bine de trei minute înotă ca un câine, aruncându-și amândouă brațele înainte deodată și scoțându-și din când în când umerii zdraveni din spuma înghețată a apei. Mă uitam la voinicul meu prieten, dar nu vedeam pe cine încerca să salveze. Flăcăul se dusesse la fund. Ieșind drept din apă, Queequeg se uită înjur și, văzând cum stă treaba, se scufundă la loc și dispăru. După câteva minute ieși iar la suprafață, lovind apa cu o mână în timp ce cu cealaltă trăgea după el trupul fără simțire al băiatului. Îi traserăm înapoi în barcă și nătăflețul își veni în fire. Toți oamenii îl laudară pe Queequeg și ziseră despre el că e un om de nădejde, iar căpitanul îi ceru scuze. De atunci și până când se scufundă pentru ultima oară în viață mă ținui ca scaiul de el. De câtă nesăbuiță inocentă dăduse dovadă! Nici nu credea că merită vreo distincție de la Societatea Umanității și Mărinimiei. Ceru doar apă dulce cu care să își spele sarea de pe trup, se îmbracă în haine uscate, își aprinse pipa și se sprijini de parapet uitându-se blajin la cei din jur, zicându-și parcă: „Oamenii sunt la fel în toate colțurile lumii. Noi, canibalii, trebuie să avem grijă de creștinii ăștia.”

14. Nantucket

Călătoria fu de aici încolo liniștită și nu se mai întâmplă nimic vrednic de povestit. Ajunserăm deci în Nantucket după o călătorie bună. Ah, Nantucket! Dacă scoți harta și te uiți pe ea poți vedea cât de colțuroasă e, cum stă ca o stâncă în larg, mai singuratică decât farul Eddystone. Privește-o! E o moviliță de nisip, toată numai plajă. Găsești acolo mai mult nisip decât ai putea să irosești douăzeci de ani în loc de hârtie sugativă. În glumă, oamenii zic că pe insulă nu crește nimic verde și aduc ciulinii din Canada; că trebuie să trimită peste mări pentru un cep ca să astupe gaura dintr-un butoi de ulei; că oamenii umblă cu lemnul de parcă ar umbla cu bucăți din Sfânta Cruce, așa de multă grijă au.

Se zice că plantează ditamai ciupercile în fața casei ca să se ascundă la umbra lor de arșița verii; că un smoc de iarbă e ca o oază și, dacă dai de trei smocuri în același loc, poți zice că te plimbi prin prerie; că poartă rachete ca să nu se afunde în nisip întocmai ca și cei din Laponia în zăpadă. Se spune că sunt așa de izolați, îndepărtați și înconjurați de apă din toate direcțiile că pe mesele și scaunele lor se prind scoici ca de carapacele broaștelor țestoase. Ei bine, poveștile astea nu arată de fapt decât că Nantucket e un loc aparte și diferit de, să zicem, Illinois.

Există o legendă despre cum a luat ființă așezarea aceasta când au venit pe insulă oamenii-roșii. Se spune că, în vremuri de demult, peste coasta numită azi New England se coborî un vultur și înșfăcă un bebeluș indian. Părinții îndurerați nu putură decât să se uite cum vulturul le duce copilul în gheare peste ape. Fără să stea pe gânduri, se suiră în canoe și se luară după el. După o călătorie plină de primejdii, descoperiră insula și pe insulă un mic schelet albit de soare - ce mai rămăsese din copilașul lor.

Cum să te mai miri că acești oameni supraviețuiesc din ce le oferă marea. La început adunară raci și scoici de pe nisip, apoi prinseră curaj și aruncară plase să prindă scrumbii. Căpătând deprindere, se urcară în bărci și prinseră cod. În cele din urmă, își construiră o întreagă flotă și se puseră a străbate neconținut lumea în lung și-n lat, ajungând până la Strâmtoarea Behring, războindu-se tot lungul anului cu muntele acela de carne, singurul suflet care prin maiestruozitatea sa a supraviețuit potopului, cel mai monstruos și mai de temut animal. Mastodontul care se întrece în măreție cu înălțimea Himalayei, înzestrat cu o asemenea putere că nici nu își dă seama de ce e în stare, astfel că momentele când se sperie sunt mai de temut decât cele când atacă fără teamă și fără milă.

În acest fel reușiră aceste suflete din Nantucket, acești pustnici ai mării, să se ridice din mușuroiul lor nisipos și să cucerească oceanele cum a cucerit Alexandru cel Mare uscatul, împărțind întinderile Atlanticului, Pacificului și Indianului între ei întocmai cum a împărțit mârșava alianță^[8] Polonia. Americanii n-au decât să lipească Mexicul de Texas și Cuba de Canada, iar englezii pot să năvălească peste India și să o ocupe în întregime, fluturându-și steagul victorioși. Cei din Nantucket stăpânesc mai mult de două treimi din întinderea pământului, căci a lor este marea cu tot ce se află în ea și domnesc peste ea aidoma împăraților care stăpânesc peste imperii. Ceilalți marinari nu au decât dreptul de a naviga în apele acestea. Navele de comerț sunt doar poduri peste apă și nimic mai mult, cum și cele de război sunt doar forturi.

Chiar și pirații atacă alte nave, fără a se folosi de mare ca să trăiască. Numai cei din Nantucket trăiesc pe mare și cu marea se luptă zi de zi. Numai ei sunt, cei care se coboară la mare în corăbii, după cum spune Biblia, numai ei ară apa de parcă ar fi o plantație. Acolo e casa lor, acela le e meșteșugul pe care niciun al doilea potop nu l-ar distruge

deși ar îneca toate milioanele de oameni ale Chinei. Trăiesc pe mare cum trăiește cocoșul în prerie și se cațără pe valuri ca vânătorii de capre negre pe Alpi. Nu văd uscatul cu anii, astfel că atunci când ajung acasă nici nu mai recunosc mirosul și îi încearcă un simțământ straniu, de parcă ar fi pus piciorul pe Lună și nu pe pământul de baștină. Pescărușul își strânge aripile la apus, se cuibărește între valuri și adoarme legănându-se pe ele. Așa și omul din Nantucket, când se așterne noaptea și se află pe mare, își strânge velele și se culcă, în timp ce sub perna sa vuiește tumultul mării pe care o colindă turme de morse și balene.

15. Supa de pește

Se înserase bine când „Turbăria” acostă liniștită, iar eu și Queequeg coborâram pe uscat. Nu mai puteam face nimic până dimineață în afară de a ne găsi un loc unde să dormim și să mâneam. Hangiul de la „Balena Scuipătoare” ne zisese să înnoptăm la hanul vărului său Osea^[9] Hussey, care se numea „La cazane”, căci, ne asigurase el, vărul Osea - cum îi zicea - ținea una dintre cele mai bune pensiuni din întregul Nantucket și pe deasupra era vestit pentru supa de pește pe care o servea.

Pe scurt, ne dădu de înțeles că nu puteam nimeri mai bine acolo unde ne duceam decât la hanul vărului său. Îndrumările sale însă, cum că trebuia să ținem un șopron mare și galben la tribord până dăm de o bisericuță albă la babord și după aceea să o ținem pe aceasta la babord până dăm colțul la trei grade tribord și de acolo putem să întrebăm primul trecător care ne iese în cale, ei bine, aceste îndrumări amețitoare nu făcură decât să ne încurce de la început, căci Queequeg insista că șopronul cel galben, primul nostru reper, trebuia să fie la babord, în timp ce eu înțelegeam de la Peter Coșciug că trebuia să fie la tribord. După ce bâjbâirăm o vreme prin întuneric și deșteptarăm câțiva băștinași bătându-le la ușă și întrebându-i pe unde să o luăm, ajunserăm la hanul care fără urmă de tăgadă se numea „La cazane”.

Două oale enorme de lemn spoite cu catran și agățate de toartele cât urechile de măgar se legănav de lemnele încrucișate ale unui catarg vechi înfipt în dreptul intrării. Lemnele orizontale fuseseră tăiate astfel că acum catargul semăna nici mai mult, nici mai puțin decât cu o spânzurătoare. Se prea poate să mă fi lăsat impresionat cam ușor de aceste semne, dar nu mă puteam opri să nu mă zgâiesc la spânzurătoria din fața mea copleșit de o

presimțire rea. Îmi țineam gâtul așa de încordat în timp ce o priveam, că îmi și înțepenise. Erau două spânzurători, DOUĂ: una pentru mine și una pentru Queequeg. „De rău augur, îmi zisei, că prima oară când ajunsei într-un port de baleniere trăsei la un om numit Coșciug, când mă dusei la biserica vânătorilor de balene se holbară la mine plăci mortuare, iar aici dădui peste o spânzurătoare și pe deasupra și peste două cazane de smoală! Să fie acestea semne că mă îndrept spre iad?”

Din gândurile acestea sumbre mă scoase apariția unei femei pistruiate, cu păr spălăcit și îmbrăcată într-o rochie galbenă, care stătea pe veranda hanului sub un felinar roșiatic și cam chior, care se legăna încet și care îmi părea a semăna cu un ochi rănit. Femeia se ciondănea cu un om îmbrăcat într-o cămașă purpurie de lână.

— Ia vezi-ți de treaba ta, îi zise bărbatului, sau poate vrei să te croiesc?

— Hai, Queequeg, să mergem. Dumneai trebuie să fie doamna Hussey.

Și chiar așa se dovedi a fi. Domnul Osea Hussey era dus de acasă, dar rămăsese doamna Hussey, care era în stare să se ocupe de toate. După ce îi spuserăm că dorim găzduire și ceva de mâncare, doamna, lăsând cearta pentru mai târziu, ne duse într-o cameră micuță și, după ce ne așeză în grabă la o masă pe care zăceau încă resturile de la un alt mesean, se întoarse spre noi și ne întrebă:

— Scoică sau cod?

— Ce ați zice de cod, doamnă?, întrebai eu încercând să fiu cât mai politicos.

— Scoică sau cod?, repetă întrebarea.

— O scoică la cină? O scoică rece, asta vreți să ziceți, doamnă Hussey? Cam rece și cam sărăcăcioasă cină pentru o noapte rece de iarnă, nu credeți, doamnă Hussey?

Dar fiindcă era grăbită să se ia iar la hartă cu bărbatul acela cu cămașă purpurie care o aștepta încă la intrare și părând să audă doar „scoică” dintre toate cuvintele pe care

i le adresasem, doamna Hussey deschise în grabă o ușă ce dădea spre bucătărie și, strigând tare „scoică pentru doi”, se făcu nevăzută.

— Queequeg, zisei eu, crezi că ne ajunge nouă o scoică împărțită la doi?

În scurt timp însă, dinspre bucătărie începură să vină aburi aromați care risipiră dezamăgirea noastră. Iar când supa aburindă ajunsese la masă, descoperirăm delicioasa cheie a misterului. Supa era făcută din mici scoici zemoase, puțin mai mari decât alunele de pădure, amestecate cu pesmet și bucățele de carne de porc uscată și aseasonată din plin cu unt, sare și piper. Fiindcă veniserăm înfometați din călătoria friguroasă, iar această mâncare de pește era preferata lui Queequeg și mai cu seamă fiindcă supa era delicioasă, o înfulecarăm imediat. După ce terminarăm, amintindu-mi cum ceruse doamna Hussey supa la bucătărie, mi-a dat prin cap să fac o șotie. Mă dusei la ușa bucătăriei și, pe un ton hotărât, spusei „cod” după care mă întorsei la locul meu. În câteva clipe, ne îmbătară iar aburii de mai dinainte, de data aceasta cu altă aromă, și imediat ajunsese în fața noastră o minunată supă de cod.

Ne apucarăm din nou de treabă și, în timp ce ne umpleam lingurile cu supă, eu mă gândeam dacă nu cumva lichidul delicios are o înrâurire nefastă asupra capului. „Cum era vorba aceea zeflemitoare despre oameni cu cap de pește?”

— Ia uite, Queequeg, ăla nu-i un țipar la tine-n farfurie? Unde ți-e harponul?

Se părea că te afli pe fundul mării, printre pești „La cazane”, care își merita pe bună dreptate numele, căci la bucătărie fierbeau întruna oalele cu supă. Supă la micul dejun, supă la prânz și supă la cină, încât te așteptai să îți crească solzi pe piele. Bătătura din fața casei era pavată cu cochilii de scoici, doamna Hussey purta la gât un colier de care atârna scheletul unui cod, iar Osea Hussey își ținea condicile legate în piele de rechin. Și laptele avea gust de

pește, mister pe care nu l-am putut dezlega decât mai târziu, pe când mă plimbam într-o dimineață printre bărcile pescarilor și văzui vaca cea vărgată a lui Osea păscând rămășițe de pește și mergând agale pe nisip cu picioarele înțepenite în câte un cap de pește, arătând, drept să zic, cam șleampătă.

După ce isprăvirăm de mâncat, ni se dădu o lampă și ni se spuse cum să ajungem cel mai repede în pat. Dar chiar când să începem a urca scările doamna Hussey întinse mâna și îi ceru lui Queequeg să își lase harponul la ea. Nu voia să audă de harpoane la ea în han.

— De ce nu?, întrebai eu. Orice vânător adevărat doarme cu harponul la cap. De ce să nu îi dați voie?

— Fiindcă e periculos, de-aia, răspunse ea. De când cu tânărul Stigg, când s-a înturnat din blestemata aia de călătorie, de plecase de patru ani și jumătate și n-a adus înapoi decât trei butoaie de olei, de l-au găsit mort aici sus la primul cat cu harponul în coaste, să știți că de atunci nu mai las pe nimeni să urce cu armele aistea periculoase noaptea în cameră. Deci, domnule Queequeg (se pare că-i învățase numele), ieu eu fierătania și ți-o țin până de dimineață. Dar ia ziceți, supă de scoică sau de cod - mâine la micul dejun?

— Și una, și alta, zisei eu. Și haideți să adăugăm și vreo doi heringi marinați, așa, să mai schimbăm ceva.

16. Corabia

Ajunși în pat, începurăm să ne facem planuri pentru a doua zi. Dar spre marea mea mirare, Queequeg îmi spuse că se sfătuisese cu Yojo, căci așa se numea micul lui zeu negru, și Yojo îi spusese chiar de câteva ori - și insistase foarte tare în această privință - ca în loc de a merge amândoi în port să căutăm o corabie pe care să ne imbarcăm, Yojo porunci să mă duc numai eu, cum poruncise și ca noi să ne împrietenim. Știa deja pe ce corabie trebuia să mă imbarc, iar eu, Ishmael, voi da negreșit peste acea corabie și va părea a fi din pură întâmplare. Iar odată găsită nava, va trebui să mă imbarc fără să-mi pese de ce va face Queequeg.

Am uitat să spun că Queequeg se încredea în multe privințe în judecata lui Yojo și în prezicerile sale și îl iubea și îl respecta din tot sufletul ca pe un zeu milos care dorea binele tuturor, dar nu reușea întotdeauna să aducă la îndeplinire toate planurile sale bine intenționate. Însă planul acesta de a decide de unul singur pe ce corabie să ne imbarcăm nu îmi plăcea deloc. Eu îmi pusesem baza mai ales în priceperea lui Queequeg de a găsi corabia cea mai potrivită care să ne poarte pe noi și averile noastre pe mare în siguranță. Dar toate văicărelile mele nu îl înduplecară deloc pe Queequeg și mă văzui obligat să fac cum mi se spusese. Așadar mă pregătii să rezolv această treabă îmbărbătat de un val de energie și vigoare și convins că mă voi achita repede de această sarcină neînsemnată. A doua zi în zori plecai lăsându-l pe Queequeg închis cu Yojo în mica noastră cameră, căci se pare că în acea zi era un fel de post mare sau Ramadan, în orice caz o zi de post, smerenie și rugăciune.

Ce anume făcea nu aflai niciodată, căci, deși îmi dădui silința, nu putui înțelege riturile credinței sale. Lăsându-l

deci postind, cu toporișca lui și cu idolul încălzindu-se la focul din rumeguș, mă dusei înspre docuri.

După ce hoinării o bună bucată de timp și întrebai în stânga și în dreapta, aflai că erau trei corăbii care plecau pe mare timp de trei ani: „Diavolița”, „Delicatesa” și „Pequod”. Nu știu de la ce venea „Diavolița”. „Delicatesa” – se înțelege de la sine, iar „Pequod”, se știe, se numea astfel după un trib cunoscut de indieni din Massachusetts, acum stins ca și străvechiul trib Medes. Mă tot învârtii pe lângă „Diavolița”, plecai să mă uit și la „Delicatesa” și urcai în cele din urmă la bordul lui „Pequod”; mă uitai în jur o vreme și mă convinsei că aceasta era nava potrivită pentru noi.

Probabil că ai mai văzut, ca și mine, corăbii ciudate la viața ta: bărci cu vele pătrătoase, imense jonci japoneze cu pupa înaltă, galioane dreptunghiulare ca untierile, și câte și mai câte.

Dar crede-mă pe cuvânt că nu ai dat ochii niciodată cu o navă bătrână așa de ciudată cum era această bătrână „Pequod”. Era făcută după vechiul obicei, era mai mică decât te-ai fi așteptat, și avea o înfățișare crâncenă, căci era însemnată și lovită de taifunurile din toate cele patru oceane. Carena era aspră și tuciurie ca pielea unui grenadier francez greu încercat atât în arșița Egiptului, cât și în gerul Siberiei. La bătrâna sa proră creșteau alge ca o barbă. Catargele - cele noi făcute în Japonia căci cele vechi căzuseră lovite de furtună - stăteau mândre ca și cei trei

regi din Cologne^[10]. Punțile vechi se văluriseră și se tociseră ca lespedeza bătută de pelerini a Catedralei din Canterbury, unde fusese vărsat sângele arhiepiscopului Becket.

Dar acestor detalii învechite le fură adăugate și lucruri noi și minunate care țineau de afacerea cumplită căreia i se dedicase mai mult de jumătate de secol. Bătrânul căpitan Peleg, care fusese mulți ani secund pe acest vas înainte să

ajungă să-și comande propria corabie și în cele din urmă să se retragă și să se mulțumească a fi coproprietar al lui „Pequod”, ei bine acest bătrân Peleg adăugase și înfrumusețase, cât timp fusese secund, înfățișarea grotescă a corăbiei și o împodobise cu fel de fel de materiale și obiecte stranie, astfel că nimic nu se putea compara cu ea decât poate patul și scutul lui Torkhill - Hake, care își cioplea în lemn isprăvile de vitejie. Era împodobită aidoma unui împărat etiopian de gâtul căruia atârna coliere impresionante din colți de fildeș. Era ceva nemaivăzut corabia aceasta, acest canibal meșteșugit de mâna omului care atrăgea cu șiretenie dușmanii pentru a le sfărâma oasele într-o clipită.

De jur împrejur, în loc de parapete, erau înfipti dinți de balenă astfel că păreau o nesfârșită falcă de cașalot, iar de acești colți înfipti ca niște stâlpi erau prinse velele și pârghiile ca niște mușchi și tendoane de cânepă. Velele nu erau trecute prin scripeți de lemn, ci erau manevrate cu măiestrie prin scripeți de fildeș de mare. În chip de timonă se ridica semeață o cârmă lucrată dintr-o singură bucată de os provenit din falca de jos a dușmanului vechi de când lumea. Cel care conducea corabia de la cârma aceea se simțea ca tătarul ce-și strunește armăsarul focos trăgându-l de zăbală. Un vas pe cinste, dar care aducea o anume tristețe. Toate lucrurile mărețe au în ele puțină tristețe.

Mă uitai pe punte căutând pe cineva în măsură să-mi asculte dorința de a mă imbarca pe corabie pentru a lua parte la călătorie, dar nu văzui pe nimeni. Îmi sări însă în ochi un fel de cort, mai mult un wigwam indian, așezat în spatele catargului. Părea a fi ridicat provizoriu, cât dura șederea în port. Era o construcție conică, înaltă de vreo zece picioare, cu un schelet din stinghii de os negru și moale, luat pesemne din fălcile unei Balene de Groenlanda.

Sprijinite cu capătul mai lat pe punte, așchiile de os erau așezate în cerc și înclinate una spre cealaltă, unindu-se în vârf într-un moț stufos, unde fibrele lungi și moi ale osului

se legănau în bătaia vântului asemenea cozii purtate de indienii Pottowattamie Sachem. Cortul avea o deschidere triunghiulară îndreptată spre proră, astfel că acela dinăuntru putea vedea încotro se îndreaptă nava.

La adăpostul acestui cort îl găsi în cele din urmă pe cel care părea a fi căpitanul care, dat fiind că era ora prânzului și marinarii lăsaseră munca, se bucura de un moment de răgaz de la datoria sa. Stătea așezat într-un scaun demodat din lemn de stejar, sculptat pe toată suprafața sa cu niște forme nedeslușite, iar șezutul era împletit din aceeași materie elastică din care era ridicat și scheletul cortului.

Nimic din înfățișarea omului înaintat în vârstă nu sărea în evidență: era bronzat și bine făcut, ca mai toți lupii de mare, și era înfofolit într-o pelerină albastră croită după felul quakerilor; doar în jurul ochilor se vedea un păienjenis miniatural de riduri cu care se pricopsise probabil de la nenumăratele furtuni prin care trecuse de-a lungul călătoriilor sale când vântul îi bătuse în față și îi făcuse mușchii ochilor să se strângă.

Astfel de riduri îndârjesc și mai tare privirea atunci când omul se încruntă.

— Dumneavoastră sunteți căpitanul navei? întrebai apropiindu-mă de cort.

— Să zicem că da. Ce treabă ai tu cu căpitanul?

— Mă gândeam să mă imbarc pe corabie.

— Așa te gândeai, ai? Văd că nu ești din Nantucket; ai fost vreodată pe o corabie care stă să se scufunde?

— Nu, domnule, nu am fost.

— Nu știi mare lucru despre vânătoarea de balene, ai?

— Nu știu nimic, domnule. Dar sunt incredințat că o să deprind repede meseria. Am fost de câteva ori pe nave de negoț și...

— La naiba cu negoțul! Nu-mi vorbi tu mie de negoț! Vezi piciorul ăsta? O să-l vezi mai bine de-atât dacă îi mai dai mult cu navele de negoț. Auzi la el, nave de negoț! Bănuiesc că te mândrești tare că ai lucrat pe navele astea.

Dar, ia zi-mi, de ce vrei tu să pleci la vânătoare de balene, ai? E ceva necurat la mijloc, ai? Nu oi fi vreun pirat? L-oi fi jefuit pe ultimul căpitan, te pomenești! Nu cumva ți-a dat prin cap să omori tot echipajul când te-oi vedea în larg?

Susținui sus și tare că nimic din toate acestea nu era adevărat. Văzui că în spatele acestor ocolișuri glumețe ale bătrânului quaker din Nantucket se ascunde neîncrederea unui insular bănuitor față de toți străinii, în afară de cei veniți de la Capul Cod sau de la Vineyard.

— De ce vrei să pleci la vânătoare până la urmă? Vreau să știu asta înainte să te iau pe corabie.

— Vreau să văd ce înseamnă cu adevărat vânătoarea de balene. Vreau să văd lumea.

— Vrei să vezi ce înseamnă, ai? Ai dat cu ochii de căpitanul Ahab^[11]?

— Cine e căpitanul Ahab, domnule?

— Eh, căpitanul Ahab e căpitanul corăbiei.

— Atunci m-am înșelat, credeam că vorbesc cu căpitanul.

— Vorbești cu căpitanul Peleg, cu el vorbești, flăcău. E sarcina mea și a căpitanului Bildad să pregătim „Pequodul” pentru călătorie și să îl aprovizionăm cu tot ce îi trebuie, inclusiv cu echipaj. Suntem coproprietari și agenți. Dar cum îți ziceam, dacă vrei să vezi ce înseamnă pescuitul de balene, cum zici că vrei, îți arăt eu cum poți să afli înainte de a te aventura pe mare și nu mai poți da înapoi. Uită-te la căpitanul Ahab, flăcău, și o să vezi că nu are decât un picior.

— Cum vine asta? Vreți să ziceți că pe celălalt i l-a luat o balenă?

— I l-a luat, auzi! Vino mai aproape, băiete: i-a fost smuls, devorat, mestecat de cel mai de temut cașalot care a atacat vreodată vreo corabie. Ai, ai!

M-am simțit întrucâtva speriat de însuflețirea cu care vorbise și în același timp am fost mișcat de mâhnirea ce s-a

ghicit din tânguitoarea exclamație cu care își sfârșise cuvântarea, dar încercai să par stăpân pe mine și am zis:

— Ceea ce spuneți este adevărat, desigur. Dar de unde să știu că animalul era într-adevăr o bestie de temut, deși lucrul acesta s-ar înțelege din simplul fapt că s-a întâmplat acel accident teribil?

— Ascultă aici, băiete, pari cam netot. Nu prea înțelegi ce înseamnă primejdia din ape, ai? Precis ai mai fost pe mare, ești sigur de asta?

— Domnule, cred că v-am mai spus că am făcut patru călătorii cu breasla neguțătorilor...

— Încetează odată cu asta! Ți-am mai zis eu cum e cu breasla neguțătorilor, nici nu vreau să aud de ea! Nu mă scoate din pepeni! Stai să ne-nțelegem. Ți-am zis ce înseamnă munca pe balenieră. Mai vrei să te imbarci?

— Da, domnule.

— Foarte bine. Acum ia zi, ești în stare să înfigi harponul în gâtulejul unei balene și să te arunci după el? Zi repede!

— Da, domnule, dacă este nevoie cu orice preț să o fac; adică, dacă nu se poate altfel, dar nu cred că o să fie nevoie.

— Bine. Acum ia zi, parcă nu voiai să vânezi balene doar ca să vezi cum se face. Parcă voiai să vezi și lumea. Nu așa ai zis? Așa ziceam și eu. Ei bine, du-te la proră și uită-te în față peste parapet și după aia să vii să-mi zici ce ai văzut.

Această cerere neobișnuită mă lăsă puțin încurcat, fiindcă nu știui dacă să o iau în serios sau în glumă. Dar încruntându-se cu tot păienjenișul din jurul ochilor, mă pironi cu privirea până când făcui ce îmi ceruse. Mergând până la proră și uitându-mă în larg, văzui că nava, care se clătina odată cu valurile, era îndreptată spre largul mării și priveleştea pe care o puteam cuprinde cu ochii era nesfârșită, dar cam monotună. Nu văzui nimic ieșit din comun.

— Ei bine, ce zici? mă întrebă Peleg când mă întorsei. Ce-ai zărit?

— Nu mare lucru, răspunsei. Nimic altceva decât apă. O deschidere impresionantă până la linia orizontului și cred că se apropie o vijelie.

— Ce părere-ți faci despre văzutul lumii acum, ai? Mai vrei să ajungi până la Capul Horn să vezi mai mult? N-o vezi bine de unde stai?

Mă simții puțin descumpănit, dar îmi pusesem în cap să plec la vânatoare de balene, și asta aveam de gând să fac. Iar „Pequod” era la fel de bună ca oricare altă navă, chiar mai bună ziceam eu.

Îi împărtășii lui Peleg aceste gânduri. Iar acesta, văzându-mă așa hotărât, se învoi să mă primească.

— Poți să iscălești chiar acum hârtiile, adăugă el. Vino după mine!

Acestea fiind spuse, omul o luă înainte spre cabina de sub punte.

Acolo descoperii, așezat pe osatura pupei, un om cu o înfățișare dintre cele mai neobișnuite și mai stranii. Se dovedi a fi căpitanul Bildad care, pe lângă căpitanul Peleg, era unul dintre cei mai importanți proprietari ai vasului. Ceilalți proprietari, cum se obișnuiește în astfel de porturi, erau rentieri, văduve, orfani și minori în tutelă - care dețineau fiecare cam cât valora câte un capăt de grindă, o bucată de podea sau un cui sau două din câte erau bătute în navă. Oamenii din Nantucket investeau în corăbii cum investesc alții în titluri de stat care le aduc o dobândă frumușică.

Bildad, ca și Peleg și alții din Nantucket, era quaker, căci pe insulă aceștia se stabiliseră la început. Până în ziua de azi, locuitorii mai păstrează încă neobișnuit de mult trăsăturile quakerilor, pe alocuri schimbate într-un mod nenatural de alte obiceiuri străine care s-au amestecat cu ale lor. Iar acești quakeri sunt dintre cei mai vajnici marinari și vânători. Sunt niște quakeri luptători, niște quakeri dârzi.

Așa că unii dintre ei, bărbați ce poartă nume din Biblie, în stilul caracteristic al insulei, au rămas din copilărie cu deprinderea de a vorbi în dialectul învechit al quakerilor. Totuși, din aventurile vitejești și îndepărtate ale vieții de marinar, îmbinate în cel mai neobișnuit mod cu ciudățeniile de care nu se pot descotorosi, oamenii aceștia dau dovadă de o măreție care ar face cinste chiar și unui rege al Scandinaviei sau unui poet roman.

Iar când aceste calități se întâlnesc în pieptul unui om puternic ca un urs, deștept și cu o inimă statornică, un om care s-a deprins a gândi liber petrecându-și nopțile de veghe în singurătatea și nemișcarea apelor îndepărtate, sub constelații care nu ajung să lumineze nordul lumii, un om care a primit de la natură, din sânul ei neînfricat, lecții dulci sau crude, șoptite într-o limbă vibrantă și cutezătoare pe care el a învățat-o cu ajutorul unor avantaje întâmplătoare, un asemenea om nu poate fi decât o creatură nobilă, demnă de marile tragedii. Privind prin perspectivă teatrală, această tragedie nu îl poate părăsi, căci din naștere, sau din cauza altor împrejurări, propria sa natură este acaparată de o morbiditate ce nu poate fi strunită. Toți oamenii de măreție tragică ajung așa ajutați de o anumită morbiditate. Să-ți fie literă de lege, tinere ambițios: măreția omului nu-i decât o boală. Acum însă nu aveam de-a face cu o astfel de circumstanță, ba, din contră, aveam de-a face cu un om a cărui curiozitate, dacă se poate numi așa, răsărise dintr-o altă îmbinare a scenariului.

Ca și căpitanul Peleg, căpitanul Bildad era un marinar înstărit, retras din afacere. Dar spre deosebire de Peleg – care nu dădea doi bani pe ceea ce se cheamă „treburi serioase” și le considera cele mai neînsemnate fleacuri – căpitanul Bildad nu numai că fusese crescut după obiceiurile celei mai stricte secte din Nantucket, dar chiar și viața pe mare și-o trăise în așa fel, încât nici măcar ispititoarele frumuseți dezgolite de pe insulele din jurul Capului Horn nu zdruncinaseră credința quakerului și nu îi

știrbiseră demnitatea. Dar în ciuda statorniciei sale, firea căpitanului nu era chiar opusă aprigului Peleg. Deși refuza să ridice arma împotriva cotropitorilor, ascultându-și conștiința, el însuși invadase fără milă Atlanticul și Pacificul. Și deși își zicea că e împotriva vărsării de sânge între oameni, el însuși vărsase înveșmântat în tunica de căpitan butoaie peste butoaie de sânge de leviatan. Cum cădea acest om pios la pace cu sine însuși la sfârșitul zilei, nu știu, dar nu părea să se frământa prea tare, căci ajunsese probabil la înțeleapta și dreapta concluzie că religia unui om e una, iar lumea în care trăiește e alta. Iar lumea aceasta pune mâncarea pe masă. Pornise ca un băiețandru în haine răpciugoase și care-i erau prea mici și ajunsese harponier, permițându-și să îmbrace o scurtă cu poale rotunjite; după aceea ajunsese ofițer, apoi secund și căpitan, și în cele din urmă proprietar de navă. Bildad, după cum spuneam, își încheiase socotelile cu vânătoria de balene și se retrăsese la venerabila vârstă de șaizeci de ani, dedicându-și restul zilelor numărării în liniște a câștigurilor sale binemeritate.

Cu regret adaug că lui Bildad i se dusesese vestea cum că ar fi ajuns un bătrân încăpățânat, asta după ce în zilele sale de marinărie fusese un șef aspru și ranchiunos. Mi se istorisise în Nantucket – dar asta e o poveste cam stranie – cum că, pe când comanda bătrâna navă „Categut”, la întoarcerea acasă, mai toți oamenii săi fuseseră nevoiți a fi duși la spital, sfârșiți de epuizare și storși de vlagă. Pentru un om cu frica lui Dumnezeu și mai ales pentru un quaker avea o inimă cam haină. Dar nu își înjura niciodată oamenii, așa se zice. Nu știu cum îi făcea să muncească atât de mult și de greu. Pe vremea când era secund, într-atât te făcea să te fâstăcești când te pironea cu privirea lui spălăcită, că îți venea să înșfaci un ciocan sau o cavilă și să te pui pe meșteșugit ceva, nu conta ce anume. Indolența și lenea piereau din fața lui. Înfățișarea era reflexia caracterului său. Pe trupul înalt și uscățiv nu avea o livră de carne în

plus și nu avea barba stufoasă, ci o bărbie fină pe care creșteau tuleie la fel ca puful de pe pălăria sa mare și roasă de vreme.

Așa arăta omul pe care îl văzui așezat când intrai în cabină în spatele căpitanului Peleg. Spațiul dintre punți era îngust, dar bătrânul Bildad stătea drept ca întotdeauna, căci nu se încovoia niciodată, ca să nu își deranjeze haina. Pălăria cu boruri mari ședea lângă el, picioarele îi înțepeniseră încrucișate, vesta era închisă la toți nasturii până sub bărbie și avea ochelarii pe nas, părând absorbit de lectura unei cărți groase.

— Bildad, strigă căpitanul Peleg, iar te-a apucat, ai? Citești din Scripturile astea de vreo treizeci de ani, o știi sigur. Până unde ai ajuns, Bildad?

Bildad, părând obișnuit cu astfel de blasfemii venite din partea vechiului său coleg, nu băgă de seamă necuviința acestuia și își ridică degrabă privirea, mă văzu și se mai uită o dată întrebător spre Peleg.

— Zice că-i omul nostru, Bildad. Vrea să se îmbarce.

— Asta ți-i vrerea?, întrebă Bildad cu voce seacă întorcându-se spre mine.

— Asta mi-i vrerea, răspunsei fără să vreau, așa de tare emana spiritul său de quaker.

— Ce zici de el, Bildad?, spuse Peleg.

— E bun, răspunse Bildad uitându-se la mine încă o dată, după care se afundă iar în lectură mormăind destul de tare.

Îmi zisei că trebuie să fie cel mai straniu quaker pe care îmi fusese dat să-l văd, mai ales că lăudărosul Peleg, prietenul și colegul său vechi, părea cu totul și cu totul altfel. Nu zisei nimic, mulțumindu-mă să mă uit cu atenție în jurul meu. Peleg deschise un cufăr și, scoțând de acolo documentele navei, se așeză la o măsuță pe care pusese toc și cerneală. Mă gândii că acum era momentul să mă hotărâsc cam în ce condiții mă învoiam să mă îmbarc. Știam deja că în breasla asta nu se dau simbrii, dar toți cei de pe vas, inclusiv căpitanul, primeau câte o parte a

profitului numită bucată, iar aceste bucăți se împărțeau după importanța sarcinilor pe care le avea fiecare pe vas.

Mai știam și că, fiind novice, nu aveam să primesc o bucată prea mare, dar având în vedere că eram obișnuit cu marea, știam a cârmi o corabie, puteam matisa frânghii și așa mai departe, îmi calculasem, din ce mai auzisem pe ici, pe colo, că aș fi putut primi a două sute șaptezeci și cincea bucată, vasăzică a două sute șaptezeci și cincea bucată din profitul net al călătoriei, oricât ar însemna asta. Și deși a două sute șaptezeci și cincea parte se zicea că este o bucată cam micuță, e mai bine decât nimic. Iar dacă se dovedea a fi o călătorie reușită, poate mi-ar fi ajuns chiar să plătesc pentru hainele pe care aveam să le port, ca să nu mai vorbim că aș avea asigurate mâncarea și locuința timp de trei ani fără a fi nevoit să plătesc o lescaie.

Se poate spune că acesta nu e cel mai potrivit mod de a strânge avere și chiar așa și era, deloc potrivit. Dar eu sunt unul dintre aceia care nu doresc să strângă averi și mă mulțumesc să am o casă și o masă asigurate când mă avânt sub tunetul norilor. Una peste alta, a două sute șaptezeci și cincea bucată ar fi fost potrivită, dar nu m-aș fi mirat dacă mi s-ar fi oferit chiar și a două sute bucată, căci eram un tânăr vânjos. Un singur lucru mă făcea să mă îndoiesc întrucâtva că aș putea primi o bucată așa de mare. La țarm auzisem ceva despre căpitanul Peleg și bătrânul său tovarăș Bildad, cum că ei, fiind cei mai de seamă proprietari ai navei, iar ceilalți fiind mulți și neînsemnați, în seama lor erau lăsate deciziile importante legate de conducerea navei. Se părea că părerea zgârcitului de Bildad atârna mai greu în ceea ce privește tocmirea marinarilor, mai ales că îl găsisem pe vas, în cabina căpitanului, citind Biblia, de parcă era la el acasă. În timp ce Peleg încerca fără succes să ascută tocul cu briceagul, bătrânul Bildad nu ne băga în seamă, ceea ce mă miră, căci îl interesau și pe el aceste demersuri, și continua să

citească din Biblie: „Nu agonisiți comori pe pământ, unde molia...”

— Ei bine, căpitane Bildad, îl întrerupse Peleg, ce părere-ți faci? Ce bucată să-i dăm noi tânărului acestuia?

— Tu știi mai bine, veni răspunsul sec. A șapte sute șaptezeci și șaptea parte nu e prea mult, nu? - „... unde molia și rugina le strică, ci agonisiți...”

Agoniseală, da, halal agoniseală! A șapte sute șaptezeci și șaptea bucată!

Bătrâne Bildad, ți-ai pus în minte ca eu să nu agonisesc vreo comoară aici pe pământ unde o mănâncă moliile și rugina. Bucata era mică de tot, deși cifra părea mare și ar fi putut înșela un om de pe uscat. Dar dacă stăteai să te gândești că deși șapte sute șaptezeci și șapte e o cifră mare, situația se schimbă dacă te întrebi a câta bucată dintr-un întreg reprezintă ea. Căci a șapte sute șaptezeci și șaptea parte dintr-un sfert de penny înseamnă totuși cu mult mai puțin decât șapte sute șaptezeci și șapte de dubloni de aur, iar eu așa vedeam lucrurile.

— Ei, drăcie!, strigă Peleg. Bildad, doar nu vrei să-l jecmănești pe flăcău! I se cuvine mai mult de-atât!

— A șapte sute șaptezeci și șaptea parte, spuse iar Bildad fără măcar a-și ridica ochii și începând pe dată să mormăie iar: „Căci unde este comoara ta acolo va fi și inima ta.”

— Îl trec cu trei sute, ai auzit Bildad?, zise Peleg. Am zis a trei sute parte, așa am zis!

Bildad lăsă cartea și se întoarse spre el zicând:

— Căpitane Peleg, dumneata ai o inimă mare, dar trebuie să iei seamă că datoria ta șede față de proprietarii corăbiei ăsteia, iar mulți dintre ei sunt văduve și orfani, iar dacă răsplătim peste măsură munca acestui tânăr, ar fi ca și cum le-am lua pâinea de la gură văduvelor și orfanilor. A șapte sute șaptezeci și șaptea bucată, căpitane Peleg.

— Măi, Bildad!, strigă Peleg mânios, ridicându-se și începând să se foiască zgomotos prin cabină. Al naibii să fii tu, căpitane Bildad! Dacă m-aș lua eu după tine în treburile

astea, aş avea acum o conştiinţă aşa de apăsătoare că ar fi de-ajuns să scufunde cea mai trainică navă care a dat vreodată roata Capului Horn.

— Căpitane Peleg, continuă Bildad liniştit, conştiinţa ta poate fi scufundată deja câteva picioare bune, asta nu ştiu, dar fiindcă eşti un om care nu vrea să se căiască, tare mă tem ca nu cumva conştiinţa ta să ia prea multă apă şi astfel să te scufunde până în flăcările iadului, căpitane Peleg.

— Focurile iadului! Auzi, focurile iadului! Mă insulti, omule! Fără ruşine mă insulti! E cea mai mare jignire să-i spui unui om că o să ajungă în iad. Tunete şi fulgere! Ia mai zi-mi o dată asta să-mi ies din fire, că vezi tu atunci! M-aduci în stare să... să mănânc o capră vie întreagă, cu tot cu păr şi coarne. Afară din cabină, făţarnicule, spălăcitule necuviincios! Să-ţi iei tălpăşiţa!

În timp ce strigă acestea, se repezi la Bildad, dar acesta se feri cu o uimitoare iuţeală sărind într-o parte, iar Peleg nu-l ajunsese. Speriat de această încăierare între cei doi proprietari responsabili ai vasului şi trecându-mi prin minte să las baltă toată ideea cu plecatul pe mare pe o corabie deţinută şi comandată de nişte oameni cu o purtare aşa de îndoielnică, mă dădui din uşă ca să îi las lui Bildad o cale de ieşire căci, fără îndoială, dorea cu disperare să fugă din calea furiei lui Peleg. Dar nu mică îmi fu mirarea când îl văzui că se aşază iar pe osatură, foarte calm, fără nici cea mai mică intenţie să plece. Se pare că era obişnuit cu ieşirile neruşinatului de Peleg. Cât despre acesta, după ce se înfuriase în aşa fel, nemaivând vlagă în el, se aşeză ca un mieluşel, deşi mai tresălta din când în când.

— Pfiu!, fluieră în cele din urmă. Am isprăvit cu cearta, cred. Bildad, tu te pricepeai să ascuţi suliţe, ascute tu tocul acesta, nu vrei? Briceagul meu s-a cam tocit. Aşa; mulţumesc, Bildad. Acum tinere, Ishmael parcă-ţi zice, ai? Mergi acum liniştit, te-am trecut pentru a trei suta bucată.

— Căpitane Peleg, spusei, am un tovarăş care vrea şi el să se imbarce. Să-l aduc mâine încoace?

— Așa să faci, răspunse. Să-l aduci să vedem ce-i cu el.

— El ce bucată cere?, bombăni Bildad ridicând ochii din cartea la care se întorsese între timp.

— Ei! Nu-ți mai bate tu capul cu asta, Bildad, îi răspunse Peleg.

Se întoarse către mine:

— A mai vânat balene?

— A ucis mai multe decât pot să număr, căpitane Peleg.

— Adu-l atunci și pe el.

După ce iscălii hârtiile, plecai încredințat că aceasta era nava profețită de Yojo să ne ducă pe mine și pe Queequeg până la Capul Horn.

Nu mă îndepărtai prea mult și îmi amintii că nu îl cunoscusem încă pe căpitanul sub comanda căruia aveam să lucrez, deși de cele mai multe ori căpitanul nu își arată fața decât când urcă la timonă, atunci când corabia e deja gata și echipajul e la bord. Asta fiindcă de obicei călătoriile sunt lungi, iar când ajunge înapoi acasă stă așa de puțin că, dacă omul are familie sau vreun angajament de felul acesta, nu-și bate capul cu corabia în port, ci o lasă pe mâna proprietarilor până vine vremea să plece din nou.

E totuși mai bine să îl știi pe cel căruia i te încredințezi. Întorcându-mă, mă adresai căpitanului Peleg și îl întrebai unde îl pot găsi pe căpitanul Ahab.

— Ce treabă ai tu cu căpitanul Ahab? Am bătut palma, ești trecut pe liste.

— Da, dar aș vrea să-l văd totuși.

— Nu prea cred că se poate acum. Nu știu ce-i cu el, dar stă încuiat în casă. Cred că e bolnav, deși nu pare. De fapt, nu e bolnav, dar nici sănătos nu e. Oricum, flăcăule, nici pe mine nu mă primește mereu, darămite pe tine. E un om cam ciudat - zic unii -, dar un om bun. O să-ți fie pe plac. Fii pe pace, fii pe pace! E un bărbat mare, zici că-i un zeu, dar n-are frică de Dumnezeu. Așa-i căpitanul Ahab, nu prea vorbește, dar când o face, să faci bine să-l ascuți. Ia aminte, să nu zici că nu te-am prevenit. Ahab nu-i ca

pleava; a fost și pe la școli, și prin sălbăticie. A văzut lucruri pe care nici nu ți le imaginezi și și-a înfipt sulița în dușmani mai de temut și mai stranii decât balenele. Sulița lui! E-hei! Cea mai de seamă dintre toate celelalte de pe insulă. Eh! Nu-i el căpitanul Bildad; nici căpitanul Peleg. El e Ahab, băiete. Iar Ahab după cum bine știi a fost un rege!

— Unul blestemat. Când a fost ucis, nu i-au lins câinii sângele?

— Trage-te mai aproape; mai, mai aproape, zise Peleg cu o privire care mă neliniști. Ascultă la mine, flăcău. Niciodată să nu zici asta la bordul navei. Să nu o zici nicăieri. Nu și-a pus el numele acesta. A fost o toană de-a nebunei de maică-sa, care a murit văduvă cât el avea doar un an. Cu toate astea, cotoroașta Tistig, din Gayhead, a zis că numele acesta se va dovedi a fi profetic. Și probabil mai sunt unii nebuni ca ea care cred la fel. Vreau să-ți zic. E o minciună. Îl știu pe căpitanul Ahab bine, i-am fost secund acum mulți ani și știu că e un om bun; nu-i credincios așa ca Bildad - mai blestemă el - dar e un om bun, e așa ca mine, doar că-i mai bun. Of, of, știu că n-a avut niciodată o fire veselă și că la întoarcerea din ultima călătorie nu a fost chiar în toate mințile, dar asta din cauza durerilor groaznice din ciot, se-nțelege. Mai știu și că de când i-a fost smuls piciorul de către ticăloasa balenă în călătoria aceea blestemată a devenit cam posac, de-a dreptul amărât și cam sălbatic uneori, dar astea o să treacă. Și îți zic o dată pentru totdeauna, să bagi bine la cap băiete: e mai bine să ai un căpitan posac și bun decât unul vesel și prost. Așa că-ți zic la revedere și să nu-l judeci greșit pe căpitanul Ahab doar fiindcă întâmplarea face să aibă un nume blestemat. De altfel să știi, băiete, că și-a luat nevastă - de-abia a făcut trei călătorii pe mare de-atunci - o fetișcană blândă și bună. Ia aminte, i-a făcut și un copilaș; cum să mai zici că Ahab are o fire rea? Nu, nu, flăcăul meu; oricât de bătut de soartă și nenorocit ar fi, Ahab nu e lipsit de omenie.

În timp ce mă îndepărtai, căzui pe gânduri. Ceea ce aflasem pe neașteptate despre căpitanul Ahab mă umpluse de o amărăciune sfâșietoare și nelămurită în ceea ce îl privea. Și în acel moment simții milă și tristețe, dar fără să știu pentru ce anume, probabil pentru că îmi pierduse piciorul într-un fel așa de crud. Simțeam totuși că îmi era groază de el, dar era un fel de groază îmbinată cu respect pe care nu o pot descrie și care nu era chiar groază. Nu știu ce era, dar o simțeam. Și aceasta nu mă îndepărta de el. Eram nerăbdător să descopăr misterul care îl învăluia, căci nu puteam să spun că îl cunosc. Cumva însă gândurile îmi zburară în altă parte cu timpul, iar întunecatul și misteriosul Ahab îmi ieși din minte.

17. Ramadanul

Fiindcă Ramadanul lui Queequeg, sau ziua de post și rugăciune, avea să țină până seara, nu am vrut să-l deranjez înainte de apusul soarelui, căci am cel mai mare respect față de ritul credinței tuturor oamenilor, indiferent cât de absurd ar fi, și nu m-aș îndura să deranjez nici măcar un mușuroi de furnici dacă s-ar ruga la o ciupercă și nicio altă ființă din colțurile îndepărtate ale pământului care, lingușitoare cum nu s-a mai văzut nici pe alte planete, se închină dinaintea statuii unui moșier mort venerându-l pentru nemăsuratele sale averi aflate încă pe numele lui.

Pe legea mea, noi, creștinii presbiterieni, ar trebui să fim înțelegători față de astfel de lucruri și să nu ne credem mai presus de alți muritori, păgâni și câte și mai câte, din cauza credințelor lor nebunești. Queequeg săvârșea cu siguranță vreun ritual absurd venerându-i pe Yojo și Ramadanul său, dar ce era cu asta? Queequeg părea că știe despre ce e vorba. Părea a fi mulțumit și gata! Oricât m-aș fi străduit să-l schimb, nu aș fi reușit. Să-l lăsăm dar în pace și să ne rugăm Cerului să ne aibă pe toți în pază, căci suntem toți smintiți și avem nevoie de leac. Pe înserat, când mă gândii că ar fi trebuit să termine ritualurile, mă dusei până la ușa camerei sale și bătui, dar nu-mi răspunse nimeni. Încercăi să o deschid, dar era ferecată pe dinăuntru.

— Queequeg, șoptii ușurel prin gaura cheii - tăcere. Auzi, Queequeg! De ce nu răspunzi? Sunt eu, Ishmael.

Nu se auzi niciun zgomot. Mă îngrijorai. Îi lăsasem destul timp și acum mă temeam să nu-l fi lovit damblaua. Mă uitai pe gaura cheii, dar fiindcă ușa dădea într-un colț întunecat al camerei, nu se zărea mai nimic, în afară de o parte din tăblia patului și o dungă din perete. Rămăsei mirat să văd teaca de lemn a harponului sprijinită de perete, căci hangița i-l luase cu o seară în urmă înainte să urcăm în

camere. Foarte bizar, îmi zisei. Într-adevăr, era de mirare, fiindcă harponul se afla în cameră, iar Queequeg nu ieșea niciodată fără el, deci, el, la rândul său, trebuia să se afle tot aici.

— Queequeg! Queequeg! - nimic.

Ceva trebuia să se fi întâmplat. Apoplexie! Încercai să sparg ușa, dar aceasta se încăpățâna să rămână în balamale.

O luai la fugă pe scări și dezvăluii teama mea primei persoane pe care o întâlneai - menajera.

— Vai! Vai!, strigă ea. Ziceam eu că trebuie să se fi întâmplat ceva. Am urcat să fac patul după micul dejun și am găsit ușa ferecată, iar înăuntru nu se auzea nici musca și la fel de liniște a fost toată ziua. Mi-am zis însă că poate sunteți plecați și v-ați încuiat lucrurile să nu vi le fure. Vai! Vai, conia! Doamnă! Crimă! Doamnă Hussey! Apoplexie!

O luă la fugă spre bucătărie țipând, iar eu o urmai. Doamna Hussey se ivi degrabă, cu un borcan de muștar într-o mână și o sticlă de oțet în cealaltă, căci tocmai le umplea certându-se în același timp cu feciorul în casă, un băiat mic și negru.

— Șopronul de lemne!, strigai. Unde e?, fugi degrabă, pentru Dumnezeu, și adu ceva să spargem ușa - toporul! Toporul! A făcut apoplexie, vă zic eu!, și tot țipând așa, urcai iar scările fără vreun folos, căci aveam mâinile tot goale. Atunci doamna Hussey se puse în fața mea cu tot cu borcanul de muștar și sticla cu oțet, și uitându-se la mine cu cea mai acra figură pe care o putea face, mă întrebă:

— Ce-ai, băiete?

— Fugiți de aduceți toporul! Pentru numele lui Dumnezeu, aduceți doctorul cât sparg eu ușa!

— Ia ascultă aici!, zise hangița lăsând sticla cu oțet deoparte ca să aibă o mână liberă. Ascultă la mine, te-apuci să spargi una dintre ușile mele? Și zicând aceasta, mă apucă de braț. Ce-ți veni? Ce te-a apucat, marinare?

Îi explicai toată tărăşenia la repezeală încercând să o lămuresc. Fără să-şi dea seama, duse la nas oţetul şi stătu așa o clipă apoi zise:

— Nu! Nu l-am mai văzut de când l-am lăsat acolo.

Fugi spre o debara mică de sub scări, aruncă o privire înăuntru şi se întoarse spre mine spunându-mi că harponul lui Queequeg nu mai era acolo.

— S-a omorât!, tipă ea. S-a întâmplat iar nenorocirea lui Stigg, s-a dus naibii altă plapumă - Domnul să se îndure de mama lui -, o să mi se ducă de râpă toată gospodăria. Avea sărmanul şi o soră? Unde-i fata aia? Aici erai! Betty, du-te degrabă la zugravul Snarles şi zi-i să-mi facă un panou pe care să scrie: „Aici nu se îngăduie sinuciderea şi fumatul în salon”.

— Aşa, să împuşcăm doi iepuri deodată. Domnul să aibă-n pază sufletul lui. Ce se aude? Tu, băiete, ce faci acolo?

Fugi după mine şi mă prinse chiar când încercam iar să deschid uşa.

— Nu-ţi dau voie. Nu îngădui să-mi strici proprietatea! Du-te după lăcătuş, e unul la vreo milă distanţă de aici. Ia stai aşa!, zise băgând mâna în buzunar. Uite o cheie care cred că se potriveşte, stai să vedem.

Băgă cheia în broască, o răsuci, dar, vai! Queequeg se ferecase cu zăvorul şi pe acesta nu îl puteam deschide.

— Trebuie să o dărâm, zisei şi mă dădui în spate, înspre ieşire, ca să-mi iau avânt.

Dar hangiţa mă prinse şi începu iar să-mi spună că nu îngăduie să-i fac stricăciuni în casă. Mă smulsei din mâna ei şi dintr-odată mă aruncai cu toată puterea asupra ţintei.

Uşa se izbi de perete cu un zgomot puternic şi clanţa se lovi de perete aruncând varul până în tavan. Iar înăuntru - Dumnezeule mare! înăuntru stătea Queequeg, calm şi liniştit, ghemuit pe vine în mijlocul odăii şi cu Yojo în vârful capului. Nu privea nici într-o parte, nici în alta, ci stătea nemişcat ca o statuie fără viaţă.

— Queequeg, zisei ajungând în dreptul lui. Queequeg, ce-i cu tine?

— Doar n-a stat așa toată ziua, nu?, întrebă hangița.

Toate întrebările fură în zadar căci nu reușirăm să scoatem de la el nici măcar un cuvânt. Mai că-mi venea să-i dau brânci, măcar să-și schimbe poziția care părea de nesuportat, foarte dureroasă și forțată mai ales că, după câte vedeam, chiar stătuse așa vreo opt sau zece ore, lipsindu-se și de mesele obișnuite.

— Doamnă Hussey, zisei, după câte se pare e viu. Fii drăguță și lasă-ne singuri și o să mă ocup eu de toată nebunia asta.

Îi închisei ușa în față și încercai să-l conving pe Queequeg să-și tragă un scaun, dar degeaba. Stătea acolo fără să se miște și fără să scoată un cuvânt, deși eu încercai să-l iau cu binișorul și-i vorbii foarte frumos. Dar el nici nu se uită la mine și nu mă băgă în seamă în niciun fel.

Mă întrebai dacă treaba asta face parte din Ramadanul său, dacă se înfometează pe insula lor. Probabil așa era tradiția lui. Îl lăsați în pace. Trebuia să se ridice mai devreme sau mai târziu. Nu putea să stea așa pentru totdeauna, slavă Cerului, iar Ramadanul nu se sărbătorea decât o dată pe an și nici atunci în aceeași zi.

Coborâi la cină. După ce stătui să ascult o vreme poveștile unor marinari întorși dintr-o scurtă călătorie, căreia i se zice „plum-pudding” – adică o călătorie în nordul Oceanului Atlantic într-un șunăr sau un bric –, după ce ascultai deci poveștile acestora până pe la ora unsprezece, mă dusei sus să mă culc, încredințat că până la această oră Queequeg terminase cu Ramadanul. Mă înșelai; stătea tot acolo unde îl lăsasem și nu se mișcase deloc. Începui să mă enervez. Era complet lipsit de sens și de-a dreptul nebunesc să stai toată ziua și jumătate de noapte pe vine într-o cameră friguroasă cu o bucată de lemn pe cap.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Queequeg, ridică-te și te dezmoștește. Ridică-te în picioare și du-te să mănânci. O să

mori de foame, o să te omori singur, Queequeg.

Nu am primit niciun răspuns.

În cele din urmă, adus la disperare, m-am hotărât să mă bag în pat și să mă culc. Avea negreșit să mă urmeze în curând, înainte să mă așez în pat însă, luai haina mea și i-o pusei pe spinare, căci nu avea pe el decât o haină subțire. Multă vreme nu reușii să adorm, orice aș fi făcut. Stinsesem lumânarea, dar numai gândindu-mă la Queequeg cum stătea la câțiva pași de mine, ghemuit în poziția aceea nefirească, singur în frig și în întuneric, mă simțeam îngrozitor. Ce lucru de mirare: să dorm toată noaptea în aceeași cameră cu un sălbatic treaz care stă ghemuit în sumbrul și interminabilul său Ramadan.

Reușii în cele din urmă să ațipesc și nu mă mai trezii decât când se crăpă de ziuă și atunci, uitându-mă peste marginea patului, îl văzui pe Queequeg ghemuit ca înainte, de parcă îl ținutise cineva de podea. Dar când prima rază de lumină intră în cameră, se ridică, trosnind din toate încheieturile, dar tare zâmbitor, șchiopătă până la mine, își lipi fruntea de a mea și zise că Ramadanul se încheiase.

Cum am zis și mai înainte, nu am nimic împotriva nici unei religii, oricare ar fi aceasta, cu condiția ca un om să nu omoare sau să jignească pe altul fiindcă acesta nu are aceeași credință. Dar când religia se transformă în habotnicie, când nu e altceva decât un chin care face ca lumea în care trăim să pară un loc de nelocuit, atunci cred că e momentul să-l iau deoparte pe credincios și să discutăm despre asta.

Făcui întocmai cu Queequeg:

— Queequeg, zisei, urcă-te în pat, întinde-te și ascultă-mă.

Începui să-i vorbesc despre religiile primitive, despre cum au apărut și ce s-a ales de ele, ajungând să-i spun despre anumite religii din vremurile noastre, iar în tot acest timp mă străduii să-l fac să înțeleagă că toate aceste posturi și ramadanuri și ore nesfârșite de stat pe vine în

odăi friguroase și întunecate erau sminteli. Făceau rău la sănătate, nu foloseau cu nimic sufletului, pe scurt contraziceau toate regulile igienei și ale bunului-simț. Îi mai zisei că văzând că e un sălbatic rezonabil și înțelept în alte chestiuni, mă îndurera, foarte tare mă îndurera să-l văd acum așa de prostănac în ceea ce privea Ramadanul acesta al lui. În plus, adăugai, postul slăbește trupul, asta slăbește și sufletul, și deci toate gândurile născocite în post nu au cum să fie altfel decât pe jumătate sănătoase. De aceea, majoritatea acestor religii dispeptice au noțiuni atât de triste despre lumea de apoi. Într-un cuvânt, Îi zisei, abătându-mă de la subiect, că iadul e o idee care a apărut dintr-o plăcintă de mere nedigerată și de atunci s-a împrăștiat prin dispepsia ereditară pricinuită de ramadanuri.

Îl întrebai dacă a avut vreodată dureri de burtă, explicându-i la ce anume mă refer ca să fiu sigur că mă înțelege. Răspunse că nu, în afară de o singură întâmplare. După o mare victorie a tatălui său în care fuseseră uciși cincizeci de dușmani până la ora două după-amiaza, se ținu un ospăț îmbelșugat pentru care toți prizonierii fură gătiți și mâncați în aceeași seară.

— Ajunge, Queequeg!, zisei cutremurându-mă. Ajunge!

Știam unde avea să ajungă firul poveștii fără să îmi spună el. Vorbisem odată cu un marinar care vizitase insula aceea și îmi povestise că obiceiul cerea, după ce se câștiga o bătălie să se prăjească toate victimele în curtea eroului și să fie așezați, unul câte unul, pe platouri mari de lemn și garnisiți, ca orezul, cu fructe și nuci de cocos de jur împrejur. Apoi li se puneau niște pătrunjel în gură și erau trimiși cu complimentele eroului tuturor prietenilor săi, cum se dăruiesc la noi curcanii de Crăciun.

Nu cred că teoriile mele despre religie îl impresionară prea tare pe Queequeg. În primul rând, fiindcă nu îl interesa subiectul decât dacă se discuta din punctul lui de vedere și în al doilea rând fiindcă nu mă înțelese pe deplin,

oricât de simplu mă străduii să îi explic; iar în ultimul rând credea fără îndoială că știe mai multe despre adevărata religie decât mine. Mă privi cu un soi de milă și compătimire, de parcă i-ar fi părut rău că așa tânăr rațional era pierdut pe veci, păgânismul evanghelic.

Ne ridicarăm în cele din urmă și ne îmbrăcarăm, iar Queequeg, după ce luă un mic dejun sățios de supă de pește de toate felurile, astfel că hangița nu trase cine știe ce folos de pe urma Ramadanului său, ne îndreptarăm încetișor spre „Pequod” scobindu-ne între dinți cu oase de pește.

18. Iscălitura

Ne îndreptam spre marginea debarcaderului înspre corabie, Queequeg cărându-și harponul în spinare, când auzirăm vocea răgușită a căpitanului Peleg întâmpinându-ne din wigwamul său, zicând că nu și-ar fi închipuit că tovarășul meu era un canibal și adăugă că sălbaticii nu au ce căuta pe vasul lui dacă nu arată hârțile.

— Ce vreți să ziceți, căpitane Peleg?, întrebai urcând pe parapet și lăsându-l pe Queequeg singur pe debarcader.

— Vreau să zic, îmi răspunse el, că trebuie să-mi arate hârțile.

— Da, zise căpitanul Bildad cu vocea sa seacă, ițindu-și capul din spatele lui Peleg. Trebuie, așadar, să ne arate că e convertit. Fiu al întunericului, adăugă întorcându-se spre Queequeg, te afli în acest moment în comuniune cu vreo biserică creștină?

— E membru al congregației celei dintâi Biserici, zisei eu.

Trebuie lămurit că mulți sălbatici tatuați de pe corăbiile din Nantucket se convertesc într-un final la creștinism.

— Congregația celei dintâi Biserici, strigă Bildad, aceea care se strânge în capela diaconului Deuteronomy Coleman?

Zicând acestea, își dădu ochelarii de pe nas, îi frecă cu eșarfa galbenă pe care o avea la gât, îi puse la loc cu mare grijă și ieși din cort aplecându-se peste parapet ca să se uite mai bine la Queequeg.

— De cât timp e membru?, mă întrebă. Nu s-a scurs multă vreme de-atunci, așa-i tinere?

— Nu, interveni Peleg, și nici botezat cum trebuie nu cred c-a fost, altfel i se mai ducea albăstreala aia diavolească de pe față.

— Spune drept acum, țipă Bildad, e filistinul aista membru al congregației diaconului Deuteronomy? Nu l-am

mai văzut niciodată acolo, și Dumnezeu știe că mă duc în fiecare zi.

— Nu știi nimic despre diaconul Deuteronomy și slujbele sale, răspunsei. Știi doar că Queequeg s-a născut în sânul celei dintâi Biserici și e și el diacon, zău că e.

— Măi, băiete, zise Bildad aspru, mă iei peste picior. Vorbește pe-nțelesul meu, păgânule! Ce biserică e aista de care vorbești? Răspunde!

Văzându-mă descusut în așa fel, răspunsei pe dată:

— Vorbesc, domnule, despre aceeași Biserică Catolică în care ne-am născut și eu, și dumneata, și căpitanul Peleg aici de față, și Queequeg, și toți oamenii, și toate sufletele de pe pământ, adică prima congregație de credincioși de pe lumea aceasta. Toți aparținem de ea și numai câțiva dintre noi cred în niște lucruri care nu au legătură cu marea credință. Noi toți suntem înlănțuiți în această credință.

— Suntem matisați! Asta vrei să zici; suntem uniți ca niște frânghii matisate!, strigă Peleg. Tinere, tu ar trebui să te faci misionar, nu marinar. N-am auzit nicicând o predică mai bună. Nici diaconul Deuteronomy, ba, nici măcar părintele Mapple nu ar putea s-o zică mai bine, și el e cunoscut pentru cuvântările sale. Urcă la bord, urcă la bord! Lasă hârțile! Uite, zi-i lui Qouhog aista, parcă așa îi zice, zi-i lui Qouhog să vină și el. Pe ancora mea, ce harpon are acolo! Pare dintr-acelea bune și văd că știe și să-l mânuiască. Ia zi, Qouhog, sau cum îți zice ție, ai stat vreodată în fruntea unei bărci de vânătoare? Ai nimerit vreodată un pește?

Fără a zice un cuvânt, Queequeg sări, după cum îi era felul sălbatic, pe parapetul navei, de acolo într-una dintre bărcile de vânătoare agățate de o parte a vasului și de acolo, îndoindu-și piciorul stâng și pregătindu-și harponul, strigă:

— Căp'tane, vede pată mică de smoală în apă colo? Vede? Zice că e un ochi de balenă, așa zice, bine?

Ochi ținta și aruncă harponul peste pălăria bătrânului Bildad, peste puntea corăbiei și nimeri exact pata lucioasă ce licărea în apă.

— Acum, zise Queequeg trăgând liniștit de frânghia harponului, zice că e ochi de balenă. Omorât la balenă.

— Repede, Bildad, i se adresă Peleg partenerului său care, speriat de harponul care îi trecuse pe lângă urechi, fugise spre cabină. Repede-ți zic, Bildad, du-te și adu hârtiile. Trebuie să-l luăm pe Hedgehog, adică Quohog, pe vasul nostru. Ascultă aici, Quohog, îți dăm a nouăsprezecea bucată și să știi că e cea mai mare bucată pe care a primit-o vreodată un harponier din Nantucket.

Coborâram așadar în cabină și, spre marea mea bucurie, Queequeg se alătură aceluiasi echipaj din care făceam și eu parte. Când toate pregătirile fură încheiate și Peleg pregătise hârtiile pentru a fi semnate, se întoarse spre mine și mă întrebă:

— Quohog aista nu știe să scrie, nu-i așa? Ia zi, Quohog, al naibii să fii, te iscălești sau faci un semn?

Queequeg nu păru descumpănit de întrebare, căci mai trecuse prin asta de vreo două sau trei ori. Luă tocul ce i se oferise și desenă pe hârtie, acolo unde trebuia, un semn aidoma celui rotund și neobișnuit pe care îl avea tatuat pe braț. La asta se adăugă iscălitura căpitanului Peleg, care se încăpățâna să îi greșească numele, așa că semnătura arăta cam așa:

Quohog.

Semnul lui X

Între timp, căpitanul Bildad stătea serios și îl privea pe Queequeg, iar în cele din urmă se ridică și se scotoci prin buzunarele mantiei sale lungi și largi, scoase o grămăjoară de cărțulii, alese una care se numea „Se apropie Ziua Judecății; sau Nu e timp de pierdut”, i-o puse lui Queequeg

în mână și, punându-și palmele peste ale lui, îl privi adânc în ochi și zise:

— Fiu al întunericului, am o datorie față de tine. Sunt coproprietar al vasului și am în grijă sufletele echipajului. Dacă te ții încă de obiceiurile tale păgâne, cum mă tem că se întâmplă, te implor să te lași de ele. Leapădă-te de Satană, de balaurul Iadului. Fugi de furia Judecății. Ai grijă să nu ajungi în flăcările Iadului.

În vocea lui Bildad parcă se simțea sarea mării, amestecată cu cuvinte din Scriptură și cuvinte obișnuite.

— Fugi de-aici, fugi de-aici Bildad, vezi că ne strici harponierul. Harponierii credincioși nu sunt buni de nimic, prea se moleșesc. Iar un harponier, dacă nu-i înverșunat, nu face două parale. Așa a fost și cu tânărul Nat Swain, care era odată cel mai viteaz de pe bărcile din Nantucket și Vineyard. S-a alăturat Bisericii și n-a mai fost bun de nimic. Era așa de înfricoșat că o să-și piardă sufletul său găunos, că n-a mai cutezat să tragă în nicio balenă, de frică să nu pătimească ceva dacă se ducea pe fundul mării.

— Peleg! Peleg!, zise Bildad ridicând privirea și mâinile spre cer. Dumneata ca și mine însumi am trecut prin multe clipe primejdioase. Știi prea bine ce înseamnă să-ți fie frică de moarte. Cum să-ți iasă din gură asemenea blasfemii? Nu-ți minți inima, Peleg. Zi-mi, când nava aista pe care stăm acum și-a pierdut toate cele trei catarge în taifunul din Japonia, când navigai cu căpitanul Ahab, nu ți-a stat gândul la moarte și la Judecata de Apoi?

— Auzi la el! Auzi la el!, strigă Peleg plimbându-se înapoi și încolo prin cabină cu mâinile în buzunare. Auziți la el, oameni buni! Să mă gândesc la asta! Când credeam că o să ne scufundăm în orice clipă... moarte și Judecata de Apoi? Cum? Când toate trei catargele bubuiau ca tunetul când se loveau de corabie și ne înecau talazurile, eu să mă gândesc la moarte și la Judecata de Apoi? Nu! Nu era timp să mă gândesc la moarte atunci. Eu și căpitanul Ahab ne gândeam la viață și la cum să salvăm sufletele oamenilor de

pe vas, cum să ținem velele sus și să ajungem în cel mai apropiat port. La asta mă gândeam!

Bildad nu mai zise nimic, își închise haina și păși țăntoș pe punte, unde îl urmarăm și noi. Acolo rămase uitându-se tăcut la niște meșteri care reparau o velă pe catargul din mijloc. Din când în când, se mai apleca și mai ridica câte un petic sau câte un capăt de funie smolită, care altfel s-ar fi pierdut.

19. Profetul

Tovarăși, ați intrat în slujbă pe nava aceea?

Eu și Queequeg tocmai ce coborâserăm de pe „Pequod” și ne îndepărtam ușor de apă. Eram amândoi căzuți pe gânduri când auzirăm cuvintele de mai sus venind din gura unui străin care, oprindu-se în fața noastră, își îndreptă imensul deget arătător spre corabie. Era îmbrăcat ca vai de el, cu o haină tocită și pantaloni peticiți, iar în jurul gâtului își legase o batistă zdrențuită. Vărsatul de vânt îi lăsase urme pe toată fața, care arăta acum ca albia unui torent după ce s-a dus toată apa.

— Ați intrat în slujbă pe ea?, repetă.

— Cred că te referi la nava „Pequod”, zisei încercând să trag de timp ca să am răgaz să mă uit mai bine la el.

— Așa, „Pequod”, corabia de acolo, zise, și își retrase brațul pentru a-l mai întinde o dată cu putere, cu degetul ca o baionetă îndreptat drept spre corabie.

— Da, zisei, tocmai am semnat hârtiile.

— Scria ceva în ele și despre sufletele voastre?

— Despre ce?

— Ah, poate că nu aveți deloc, adăugă în grabă. Nu are nimic, știu mulți flăcăi care nu au, ferice de ei! O duc mai bine fără. Sufletul e oricum a cincea roată la căruța.

— Ce tot îndrugi acolo, marinare?

— Are EL destul cât să acopere și partea celor care n-au, zise deodată străinul și întări cuvântul „EL”.

— Queequeg, hai să mergem! Omul acesta o fi scăpat de la nebuni. Vorbește de lucruri și oameni despre care noi nu știm nimic.

— Stați!, strigă străinul. Ziceți drept, nu l-ați văzut pe Bătrânul Tunet încă, nu?

— Cine e Bătrânul Tunet?, întrebai ținut locului de seriozitatea lui smintită.

— Căpitanul Ahab.
— Cum, căpitanul navei noastre, „Pequod”?
— Noi, bătrânii lupi de mare, așa îi zicem. L-ați văzut?
— Nu, nu l-am văzut. Se zice că e bolnav, dar se va însănătoși în curând.

— Se va însănătoși în curând!, repetă străinul râzând zeflemitor. Uite ce e, Ahab se va însănătoși când mi s-o vindeca și mie brațul stâng, nu mai devreme.

— Ce știi tu despre el?

— Ce v-au zis ei despre el? Asta să-mi ziceți!

— Nu ne-au zis mai nimic, dar am auzit că e un vânător iscusit și un căpitan bun cu echipajul său.

— Asta așa e, așa e. E adevărat. Dar trebuie să săriți când vă comandă ceva. Sari și mârâi. Mârâi și o faci, așa merge cu căpitanul Ahab. Dar nu v-au zis nimic despre ce i s-a întâmplat la Capul Horn, acum mult timp, când a zăcut ca mort trei zile și trei nopți? Nimic despre încăierarea cu Spaniolul în fața altarului din Santa? Despre asta n-ați auzit, ai? Nici despre bostanul de argint în care a scuipat și nici despre cum și-a pierdut piciorul în ultima lui călătorie, după cum i-a fost scris. Nu știți nimic despre toate acestea? Așa și mă gândeam, de unde să știți? Cine știe? Doar nu știe tot orașul. Oricum, despre picior ați auzit și despre cum și l-a pierdut. Da, da, știți despre asta. Toată lumea știe despre asta, vreau să spun că știu toți că nu are decât un picior și că pe celălalt i l-a smuls o balenă.

— Prietene, zisei, nu știu ce tot îndrugi acolo și nici nu-mi pasă. Mi se pare că ești cam dus cu capul. Dacă vorbești de căpitanul Ahab al navei „Pequod”, cea de acolo, să știi că știu totul despre piciorul lui smuls.

— Știi TOTUL despre asta, ai? Ești sigur? Totul?

— Destul de sigur.

Cu degetul îndreptat spre „Pequod” și ochii ațintiți tot într-acolo, străinul zdrențăros stătu o clipă adâncit într-o visare tulburată, apoi se dezmetici, se întoarse și spuse:

— V-ați angajat, ai? V-ați scris numele pe hârtii? Ei, ce-i semnat e bun semnat și ce e menit să se întâmple se va întâmpla. Sau poate că nu se va întâmpla până la urmă. Orișicum, deja e bătut în cuie. Niște marinari tot trebuie să meargă cu el; ori unii, ori alții, tot aia e, Dumnezeu să aibă milă de ei! Zi bună, tovarăși, o zi bună! Cerurile să vă aibă în pază. Îmi pare rău că v-am oprit.

— Uite ce e prietene, zisei, dacă ai ceva să ne zici, zi odată. Dar dacă nu vrei decât să ne duci cu preșul, să știi că nu-ți merge cu noi. Asta e tot ce-am vrut să-ți spun.

— Ai zis foarte bine, îmi place să aud flăcăi care vorbesc așa ca tine. Ești chiar omul de care are nevoie. O zi bună, tovarăși! Ah! Când ajungeți acolo, ziceți-le că m-am hotărât să nu mă alătur lor.

— Domnule dragă, nu ne păcălești așa ușor, nu ne duci de nas. E cel mai ușor lucru din lume să te prefaci că deții vreun mare secret.

— Ziua bună, ziua bună.

— Chiar așa e, zisei. Haide, Queequeg, să-l lăsăm pe nebunul ăsta. Stai așa, spune-mi – cum te cheamă?

— Elijah^[12].

„Elijah!”, îmi zisei în gând, și ne îndepărtarăm comentând, fiecare în felul său, despre bătrânul marinăr zdrențaros. Până la urmă, încheiarăm hotărâți că nu era decât un flecar care se dădea mare. Nu făcurăm însă nicio sută de metri când dădurăm un colț și mă uitai înapoi și, ce să vezi!, Elijah venea în spatele nostru, la ceva distanță. Mă tulbură atât de tare vedenia, că nici nu îi zisei lui Queequeg că era în spatele nostru și mersei în continuare alături de tovarășul meu, nerăbdător să văd dacă străinul va da colțul după noi. Așa făcu, și atunci începu să mi se pară că ne urmărește, deși nu știam să zic de ce anume. Lucrul acesta, laolaltă cu felul său de a vorbi ascuns și în doi peri, trezi în mine tot soiul de bănuieli și presimțiri rele despre vasul „Pequod”. Despre căpitanul Ahab și piciorul lui pierdut,

criza de la Capul Horn, bostanul de argint, cele ce spusese căpitanul Peleg despre el când coborâsem de pe corabie cu o zi în urmă. Despre prevestirea cotoroanței Tistig, despre călătoria pe care tocmai ne legaserăm să o facem și despre tot soiul de alte lucruri tulburătoare.

Mă hotărâsem să mă lămuresc dacă Elijah zdrențarosul ne urmărea sau nu și pentru asta traversai cu Queequeg și pornirăm înapoi pe drumul de pe care veniserăm. Dar Elijah trecu mai departe fără a băga de seamă. Mă liniștii și mai zisei o dată, încredințat de-a binelea, că nu era decât un flecar.

20. Forfota dinaintea plecării

Trecură o zi sau două și la bordul vasului „Pequod” era mare forfotă. Nu numai că se reparau velele vechi, dar erau aduse și unele noi, laolaltă cu suluri de pânză și colace de frânghii pentru greement. Pe scurt, se vedea că se aduseseră deja toate cele trebuincioase pentru plecare.

Căpitanul Peleg nu cobora aproape niciodată la țărm, preferând să stea în cortul său și să urmărească îndeaproape echipajul. Bildad se ocupa de cumpărături și aprovizionare, iar oamenii tocmiți lucrau în cală și pe punte până târziu în noapte.

A doua zi după ce semnase Queequeg hârtiile, se duse vorba pe la toate hanurile unde stăteau membrii echipajului că trebuie să își ducă toate cuferele la bord până la lăsarea serii, căci nu se știe când va fi corabia gata de plecare. Ne duserăm amândoi tot calabâlcul pe navă, dar ne hotărârăm să dormim pe uscat până în ultima zi. Se pare însă că se pripesc mereu cu astfel de anunțuri, căci nava a rămas ancorată încă vreo câteva zile bune. Pe bună dreptate însă, căci erau multe lucruri de făcut și mai multe de plănuit până ca „Pequodul” să fie gata de plecare.

Știe toată lumea câte sunt indispensabile într-o gospodărie, lucruri ca paturi, oale, cuțite, furculițe, lopeți și clești, șervete, spărgătoare de nuci și câte și mai câte. La fel e și pe baleniere, care trebuie să fie ca niște gospodării timp de trei ani pe mare, cât ține călătoria, fără băcani, zarzavagii, doctori, brutari și bancheri. Și, deși la fel e și pe navele de negoț, treaba nu e chiar la fel de încurcată ca pe baleniere, căci pe lângă durata mare a călătoriei, nenumăratele obiecte necesare pentru pescuit care nu pot fi înlocuite în porturile depărtate unde va ajunge nava, trebuie să se țină cont și că baleniarele sunt cele mai expuse accidentelor de tot felul și mai ales la pierderea și

distrugerea tocmai acelor lucruri de care depinde succesul întregii expediții. De aici nevoia de bărci de rezervă și vergi în plus și parâme, și harpoane, și duplicate din toate cele, în afară de căpitan și de corabia însăși.

Când ajunseserăm noi pe insulă, cea mai mare parte din provizii fusese deja adusă la bord, printre care pâinea, carnea, apa, combustibilul, cercurile de fier și doagele pentru butoaie. Dar, cum zisei mai devreme, forfota aceasta continua de ceva vreme, tot aducându-se și cărându-se la bord tot felul de lucruri, unele mici, unele mari.

În fruntea celor care trebăluiau de zor se afla sora căpitanului Bildad, o bătrânică slăbuță, dar voluntară și neobosită și care pe deasupra era și inimoasă. Părea încredințată că, dacă își oferă ea ajutorul, nimic nu va lipsi de pe corabie în timpul călătoriei pe mare. Venea la bord cu câte un borcan de murături pentru cămara intendentului, aducea pene pentru biroul secundului, unde se ținea jurnalul de bord, și o dată chiar a adus o pătură de flanel pentru șalele cuiva care suferea de reumatism. Niciodată nu am întâlnit o femeie care să-și merite mai bine numele, care era Caritate - mătușa Caritate, cum i se zicea. Chiar ca o soră de caritate se agita mătușica încoace și încolo, gata să se dedice trup și suflet oricărui lucru care promitea să ofere siguranță, tihnă și consolare echipajului ce se afla la bordul navei, care îl interesa în mod special pe fratele său și chiar pe ea, fiindcă și ea avea investiți în vas vreo doi dolari.

Rămaserăm totuși uimiți când o văzurăm pe această blajină bătrână în ultima zi urcând la bord cu un polonic lung pentru ulei într-o mână și o lance și mai lungă în cealaltă mână. Nici Bildad și nici căpitanul Peleg nu mai pridideau. Bildad ducea cu el peste tot o listă lungă cu lucrurile necesare și la fiecare primire nouă făcea un semn în dreptul obiectului înscris pe listă. Peleg mai ieșea din când în când șchiopătând din vizuina sa de oase de balenă, urlând la cei din cală prin tambuchi, strigând și la cei de pe

parâmele catargului și întorcându-se în cele din urmă să mai zbiere și în cortul său.

În aceste zile de pregătiri, eu și Queequeg trecurăm deseori să vedem nava și întrebai de fiecare dată despre căpitanul Ahab, despre cum se mai simțea și când avea să vină să-și vadă corabia. Mi se răspundea de fiecare dată că se simțea din ce în ce mai bine și se așteptau să vină în orice moment. Între timp, cei doi căpitani – Bildad și Peleg – se însărcinau să aducă tot ce era necesar navei pentru călătorie. Dacă era să fiu onest cu mine însumi, mi-aș fi dat seama că nu prea-mi dădea inima ghes să plec într-o călătorie atât de îndelungată fără măcar să-l fi văzut cu ochii mei pe cel care avea să taie și să spânzure pe corabie de îndată ce aceasta ridica ancora. Dar când simte omul că e ceva necurat la mijloc și e deja adâncit în afacerea respectivă, încearcă fără să își dea seama să ascundă adevărul chiar și față de el. Așa se întâmplă și cu mine. Nu zisei nimic și încercai să nu mă mai gândesc la asta.

Mi se dădu în cele din urmă de înțeles că nava avea să plece a doua zi cu siguranță, așa că de dimineață, eu și Queequeg ne trezirăm cu noaptea în cap.

21. Îmbarcarea

Era aproape ora șase și zorii erau înăbușiți de o ceață plumburie și deasă când ne apropiarăm de debarcader.

— Văd niște marinari care aleargă, dacă nu mă înșală privirea, îi zisei lui Queequeg. Nu se poate să mă-nșel, trebuie că ridică ancora la răsăritul soarelui.

— Stai!, se auzi o voce și omul care vorbise se apropie pe nesimțite de noi, ne puse mâinile pe umeri, se strecură între noi și își împinse capul în față - să vadă mai bine prin lumina cețoasă - cercetându-ne atent când pe mine, când pe Queequeg. Era Elijah.

— Vă îmbarcați?

— Ia mâinile de pe noi, zisei.

— Tu ascultat la mine, adăugă Queequeg scuturându-se, pleacă!

— Atunci nu vă îmbarcați?

— Ba da, răspunsei, dar ce-ți pasă ție? Oare știi, domnule Elijah, că ești cam obraznic?

— Nu, nu, nu, nu știam asta, zise Elijah trecându-și agale privirea lungă de la mine la Queequeg.

— Elijah, zisei, o să ne faci hatârul de a dispărea. Plecăm să cutreierăm oceanul Indian și Pacificul și am prefera să nu ne mai reții.

— Așa ați prefera, ai? Vă-ntoarceți până la micul dejun?

— E smintit, Queequeg, hai să mergem.

— Măi, flăcăi!, strigă Elijah după noi când ne îndepărtarăm câțiva pași.

— Nu-i da atenție, Queequeg, hai să mergem, zisei.

Ne ajunse din nou și îmi puse pe neașteptate mâna pe umăr zicând:

— Vi s-a părut că vedeți oameni îndreptându-se spre corabie mai devreme?

Uimit de această întrebare simplă și lipsită de aluzii, răspunsei:

— Da, mi s-a părut că văd vreo patru sau cinci oameni alergând spre corabie, dar nu pot fi sigur, căci era mult prea întunecat.

— Foarte întunecat, foarte întunecat, aprobă Elijah. Ziua bună!

Îl lăsarăm în urmă din nou, dar el se apropie iar și îmi puse mâna pe umăr zicând:

— Vedeți dacă dați de el acum, da?

— De cine să dăm?

— Ziua bună, ziua bună!, repetă și se îndepărtă din nou. Ah! Voiam să vă avertizez în legătură cu... dar lăsați, lăsați, e același lucru, oricum rămâne în familie. Ciupește gerul în dimineața asta, ai? La revedere. Nu cred că o să vă mai văd prea curând. Asta dacă nu cumva ne vedem în fața Judecătorului.

Cu aceste cuvinte bezmetice, plecă lăsându-mă uimit de neobrăzarea sa ieșită din comun. Când urcarăm în cele din urmă pe „Pequod” găsirăm nava scufundată în tăcere mormântală și adormită în nemișcare. Ușa spre cabină era încuiată pe dinăuntru, toate tambuchiurile erau închise și acoperite cu colaci de odgoane. Înaintând spre teugă, găsirăm îngrăditura deschisă și, cum venea lumină dinăuntru, ne hotărârăm să coborâm, dar acolo nu găsirăm decât un matelot bătrân îmbrăcat într-o haină scurtă și roasă. Se întinsese cât era de lung pe două cufer, cu fața afundată în brațele încrucișate. Dormea buștean.

— Marinarii aceia pe care i-am văzut unde s-or fi dus, Queequeg?, întrebai nelămurit uitându-mă la marinarul somnoros.

Se pare însă că Queequeg nu văzuse pe debarcader ce căutam eu acum și aș fi socotit că mă înșelaseră ochii dacă nu îmi puneă Elijah întrebarea aceea curioasă. Îmi alungai gândurile acestea și, uitându-mă iar la adormit, îi sugerai lui Queequeg în glumă să-l priveghem și îl rugai să se așeze

unde trebuie. El apăsă dosul omului ca și când ar verifica dacă e destul de moale și fără a se codi se așeză pe el liniștit.

— Vai de mine! Queequeg, nu sta acolo!, sării eu.

— Oh, bine locșor, zise Queequeg, așa la mine, nu face rău la față.

— Față? Asta numești tu față? Foarte îngăduitoare față, ce să zic? Dar nu vezi că de-abia respiră? Se îneacă. Dă-te jos Queequeg, ești greu, îi turtești bietului om față. Uite, o să te dărâme el, mă mir că nu s-a trezit până acum.

Queequeg se dădu la o parte, se așeză la căpătâiul marinarului și își aprinse pipa. Eu mă așezai la picioare. Treceam pipa de la unul la altul peste corpul adormit și eu ascultam cum îmi povestea în vorba lui greoaie că, în țara lui, fiindcă nu aveau scaune sau canapele, regii și căpeteniile – oamenii de seamă, în general – aveau obiceiul de a îngrășa supuși și a-i folosi drept divane, iar ca să ai casa mobilată în acest fel trebuia doar să cumperi vreo opt sau nouă leneși și să-i sprijini de stâlpi sau să-i întinzi prin colibă. Erau de mare folos și în plimbări, fiind chiar mai buni decât scaunele de grădină care se transformă în bastoane, căci, dacă regele voia să șadă sub un copac sau lângă vreun lac răcoros, nu trebuia decât să își cheme sluga și aceasta se transforma pe loc într-un scaun.

Pe când îmi povestea acestea, de fiecare dată când ajungea pipa-toporișcă la el o agita deasupra capului marinarului cu partea tăioasă.

— Pentru ce faci asta, Queequeg?

— Foarte simplu omorât la el. Da, foarte simplu!

Începu să vorbească despre cum folosisese el toporișca în trecut, căci avea două întrebuintări, o dată pentru a ucide dușmanii și a doua oară pentru a-i alina sufletul. Deodată ne atrase atenția marinarul care, deoarece camera se umpluse de fum, începuse să se înăbușe. Fonfăi de câteva ori, se întoarse de vreo două ori de pe o parte pe alta și în cele din urmă se ridică în capul oaselor.

— Măi!, trase aer în piept. Cine sunteți voi, ăștia care fumați?

— Marinari pe navă, răspunsei, nu știi să ne zici când pleacă?

— Așa deci, v-ați îmbarcat, ai? Pleacă azi. Căpitanul a urcat la bord încă de aseară.

— Care căpitan? Ahab?

— Care altul?

Mă pregăteam să-l întreb câte ceva despre Ahab, când auzirăm un zgomot venind de pe punte.

— Iaca! Aista-i Starbuck care se-nvârte pe-acolo. E un secund tare voios. Un om bun și cu frica lui Dumnezeu. Eh, dacă tot m-am trezit, mă duc și eu.

Și zicând acestea urcă pe punte, iar noi îl urmarăm.

Soarele răsărise. Nu mai dură mult și începură să sosească marinarii, câte doi sau câte trei. Mateloții se agitau de colo-colo, secunzii îi urmăreau și le dădeau ordine, iar câțiva oameni de pe debarcader aduceau la bord ultimele obiecte necesare. Căpitanul Ahab însă rămase ascuns în cabina sa toată dimineața.

22. Crăciun fericit!

Pe la prânz, după ce meșterii fură lăsați pe uscat și după ce „Pequodul” părăsi portul și mătușa Caritatea ne petrecu într-o barcă aducându-ne ultimele daruri - o scufie pentru Stubb, secundul al doilea și cumnatul ei, și o Biblie de rezervă pentru intendent -, după toate acestea, cei doi căpitani - Peleg și Bildad - ieșiră din cabina lor și, adresându-se secundului, ziseră:

— Ei, domnul Starbuck, ești sigur că e gata totul? Căpitanul Ahab e pregătit, tocmai ce-am vorbit cu el. Nu mai e de adus nimic de la țărm, ai? Atunci strigă echipajul. Adună-i aici, naiba să-i ia!

— Nu-i nevoie de blasfemii, oricât de tare ne-am grăbi, Peleg, zise Bildad. Hai acum, Starbuck, prietene, du-te în treaba ta!

Cum se poate una ca asta? Chiar și când eram ca și plecați, căpitanul Peleg și căpitanul Bildad tot mai dădeau ordine pe punte de parcă ar fi comandat împreună și pe mare, nu numai în port. Cât despre căpitanul Ahab, nici urmă de el. Ziceau că era încă în cabină deoarece nu era nevoie de el să scoată corabia din port și să o ducă în larg. Într-adevăr, nu aceasta era îndeletnicirea lui pe vas, ci a pilotului; se mai zicea și că nici nu-și revenise întru totul, așa că pentru moment căpitanul rămânea în cabină. Nu era nimic neobișnuit în asta, căci știam de pe vasele de negoț că de obicei căpitanii nu se arătau pe punte decât la mult timp după ce se ridica ancora, în tot acest timp stând în jurul mesei din cabina lor și luându-și la revedere de la prietenii ce aveau să rămână la țărm împreună cu pilotul.

Nu era răgaz să mă gândesc la asta. Căci căpitanul Peleg își intrase în drepturi. Se pare că ordinele și comenzile cădeau mai mult în sarcina sa decât în cea a lui Bildad.

— La pupă, bastarzilor!, strigă el la marinarii care lânchezeau pe lângă catargul mare. Domnul Starbuck, adu-i încoace!

— Dați cortul jos!, veni următorul ordin.

După cum mă gândisem și eu, cortul din oase nu stătea ridicat decât în port, iar de treizeci de ani încoace la bordul vasului „Pequod” ordinul de a dărâma cortul urma celui de a ridica ancora.

— Vedeți de cabestan! Mii de tunete! Mișcați-vă!, urmă ordinul care îi grăbi pe mateloți spre pârgii.

Când o navă iese în larg, pilotul stă de obicei în fruntea vasului. Aici stătea Bildad, fiindcă - la fel ca Peleg, se știe - pe lângă celelalte îndeletniciri ale sale era și pilot în port - zice-se că se făcuse pilot ca să scutească taxa de pilot din Nantucket pe vasele pe care le deținea, căci alte vase nu pilota niciodată; Bildad era deci cuprins de zel, aplecându-se peste parapet și urmărind ancora care ieșea din apă.

Cânta din când în când, cânta câte o strofă dintr-un psalm nostalgic ca să învioreze marinarii ce trăgeau la vinci, dar aceștia cântau toți în cor cât îi țineau plămânii un cântec vesel despre fetele din Booble Alley. Cu toate acestea, Bildad le zisese cu nici trei zile înainte că nu au voie să cânte cântece deșuchete la bordul navei, mai ales la ieșirea din port, iar sora sa pusese câte o carte cu psalmii lui Watts în patul fiecărui marinar.

Între timp, ocupându-se cu cealaltă parte a corăbiei, căpitanul Peleg înjura și blestema la pupă cum nu se poate mai rău. Credeam că va scufunda corabia înainte să ridicăm ancora. Lăsai fără să vreau frânghia moale și îi zisei și lui Queequeg să facă la fel, înfricoșat că pornim la drum călăuziți de un asemenea diavol. Mă încălzea faptul că Bildad și firea lui credincioasă ne puteau izbăvi, asta în ciuda celei de-a șapte sute șaptezeci și șaptea bucăți pe care mi-o oferise. Deodată simții o împunsătură în dos și, întorcându-mă, văzui piciorul lui Peleg retrăgându-se tacticos din spatele meu. Fu primul șut pe care îl primii.

— Așa se ridică ancora pe vasele de negoț?, urlă. Trage, neisprăvitule, trage până îți rupi șalele! De ce nu trageți, ai? Trageți! Quohog, trage! Trage și tu, cel de acolo cu mustața roșcovană! Și tu, cu chipiu de scoțian, și tu - ăl cu nădragii verzi! Trageți cu putere, toți deodată, trageți până vă ies ochii din cap!

Urlând în felul acesta, trecu printre vinciuri împărțind șuturi în stânga și în dreapta, în timp ce Bildad îi tot dădea înainte netulburat cu psalmii săi. Îmi zisei că trebuie să fi tras la măsea astăzi căpitanul Peleg.

Ancora fu ridicată în cele din urmă, velele fură întinse și astfel pornirăm. Era o zi scurtă și friguroasă de Crăciun și când soarele apuse eram deja în largul mării reci care ne scuipa cu spuma ei înghețată îmbrăcându-ne într-o armură de țurțuri. Șirurile de colți sclipeau în lumina lunii și pe parapete înghețase apa sub forma unor colți enormi de elefant. În calitate de pilot, uscățivul Bildad stătu primul de cart și, în timp ce corabia se avânta pe apele verzui și era acaparată de îngheț, iar vântul urla și parâmele trosneau, se auzea din când în când glasul său:

*Dulci pajiști căzute pradă potopului
Se întind verzi sub apa mare
Cum se-ntindea țara Mântuitorului
Udată de Iordanul ce se pierdea în zare.*

Aceste dulci cuvinte îmi răsunară în urechi mai dulci ca niciodată, căci se simțeau în ele speranța și rodnicia. În ciuda frigului năprasnic al nopții hibernale din Atlanticul involburat, în ciuda picioarelor mele ude și a hainelor și mai ude, aveam sentimentul că urmau și lucruri mai bune și că aveam să văd pajiști și luminișuri veșnic verzi, unde iarba primăvărată rămâne proaspătă și neofilită chiar și în mijlocul verii.

Ajunserăm în cele din urmă suficient de departe în larg ca să nu mai fie nevoie de cei doi piloți. Vânjosul velier care

ne acompaniasse până aici se alinie în dreptul corăbiei.

Era straniu, dar înduioșător să vezi cât de triști erau Peleg și Bildad în aceste momente, Bildad, mai ales, căci le venea urât să se despartă de corabie, mai ales că vasul pleca într-o călătorie primejdioasă pe lângă două capuri furtunoase, vasul în care el investise câteva mii de dolari agonisiți cu greu, vasul al cărui căpitan era un bun și vechi prieten, de aceeași vârstă cu el, care acum lua iar în piept ororile falcilor nemiloase. Nu-i venea să-și ia rămas-bun de la un lucru de care îi păsa mai mult decât orice. Sărmanul Bildad șovăi mult. Se plimbă îngândurat pe punte cu pași mari, coborî în cabină și-și mai luă o dată rămas-bun. Urcă iar pe punte și își îndreptă privirea în direcția vântului, privi imensitatea oceanului ale cărui margini nevăzute udau țărmurile continentelor estice. Privi spre uscat, privi în sus, privi în stânga și în dreapta. Se uită în toate părțile, dar nu își fixă privirea nicăieri anume. În cele din urmă, cu un gest mecanic, înfășură o pară la locul ei, îl înșfăcă strâns pe Peleg de mână și, ridicând un felinar, îl privi pe acesta cu o mină eroică, zicându-i parcă: „Nu te teme prietene, pot să îndur, pot să îndur.”

Cât despre Peleg, el se împacă cu gândul înțelepciunii unui filosof, dar cu toate acestea se văzu că are lacrimi în ochi când felinarul îi luminează chipul. Și el se dusesese când în cabină, când pe punte, ba să transmită ceva sub punte, ba să-i zică o vorbă secundului Starbuck.

În cele din urmă, se întoarse spre tovarășul lui și, cu o figură sfârșită, îi zise:

— Căpitane Bildad, hai bătrâne, trebuie să mergem. Susțineți verga mare! Cei din barcă! Pregătiți-vă să vă apropiați! Ușor, ușor, hai Bildad, hai băiete, ia-ți la revedere. Mult noroc, Starbuck, mult noroc și ție domnule Stubb; noroc, domnule Flask. La revedere și mult noroc tuturor. Vă aștept peste trei ani cu o supă aburindă în Nantucket. Noroc și drum bun!

— Domnul să vă binecuvânteze și să vă aibă în pază, murmură Bildad aproape de neînțeleș. Să aveți parte de vreme bună ca să poată și căpitanul Ahab să urce printre voi; n-are nevoie decât de căldura soarelui, iar de asta o să aveți parte din plin în călătoria voastră la tropice. Voi, secunzii, să fiți cu ochii-n patru la vânătoare, iar voi, harponierilor, să nu dogiți bărcile degeaba - lemnul alb de cedru s-a scumpit cu trei la sută în ultimul an. Nu uitați nici să vă rugați. Domnule Starbuck, ai grijă să nu irosească dogarul lemnul de rezervă. Acele pentru cusutul velelor sunt în dulapul verde. Nu munciți în ziua Domnului prea mult, dar vedeți să nu pierdeți nicio șansă că aista e păcat - să refuzi darul Cerurilor. Fii cu ochii pe butoiul de melasă, domnule Stubb. Mi s-a părut că ar curge. Dacă ancorați pe vreo insulă, domnule Flask, ai grijă să nu fie deșucheți. La revedere, la revedere! Nu ține brânza în cală prea mult, domnule Starbuck, o să se strice și ai grijă cu untul, patruzeci de cenți m-a costat kilogramul. Și aveți grijă să...

— Haide, căpitane Bildad, haide. Lasă vorbăria, hai să mergem!

Zicând acestea, Peleg îl zori să treacă peste parapet și în barca ce îi aștepta. Corabia lăsă velierul în urmă, iar între ele se cuibări briza rece și udă a nopții. Un pescăruș trecu tipând pe deasupra. Calele celor două vase se îndepărtară, în timp ce noi strigarăm din toată inima „ura” de trei ori și ne aruncarăm orbește în soarta ce ne aștepta în Atlantic.

23. La adăpostul țărmului

Cu câteva capitole în urmă s-a vorbit despre un anume Bulkington, un marinar vânjos, proaspăt sosit la țărm, pe care l-am întâlnit în hanul din New Bedford.

Pe cine-mi fu dat să văd în acea noapte geroasă de iarnă când corabia despica valurile înspumate cu cala sa războinică? Pe însuși Bulkington! Îl privii cu admirație înfricoșată pe acest om care se întorsese în miezul iernii dintr-o călătorie de patru ani și care plecase iar, nerăbdător, în altă aventură primejdioasă. Se pare că nu suporta să simtă pământul sub picioare. Lucrurile minunate nu pot fi descrise în cuvinte, iar amintirile tulburătoare nu suferă niciun epitaf. Acest scurt capitol va ține locul inscripției de pe mormântul neștiut al lui Bulkington. Lăsați-mă să vă spun că soarta lui era aidoma celei a corăbiei bătute de furtună care plutește în derivă pe lângă țărmul răvășit de furtună. În port nu se găsește alinare, portul este jalnic.

Acolo sunt siguranța, căldura de la gura sobei, cina, păturile călduroase, prietenii și tot ce e plăcut omului. Dar pe timp de furtună, portul și țărmul sunt cei mai mari dușmani ai corăbiei. Aceasta trebuie să fugă din calea ospitalității, căci o singură atingere a pământului de-a lungul calei o face să se cutremure din toate încheieturile. Cu toată puterea, își trage velele departe de țărm, luptându-se cu vânturile ce o împing spre casă. Ia iar în piept involburarea mării și se avântă spre pericol spre a scăpa de dezastru. Nu-i mai rămân, prietene, decât primejdiile dușmanului.

Îți dai tu seama, Bulkington? Întrevezi acum frânturi ale adevărului josnic și funest? Vezi cum gândurile sincere și profunde nu sunt decât strădania sufletului de a-și ține valurile neatârinate, în timp ce vânturile cerurilor și ale

pământului încearcă să le împingă spre țărmurile subjugării?

Dar fiindcă departe de țărm se ascunde adevărul, la fel de nemărginit ca dumnezeirea, e mai bine să pieri în necuprinsul învolburat decât să zaci aruncat în mizerie pe uscat, chiar dacă acesta promite siguranță. Cine și-ar dori să se târască ca un vierme pe uscat? Oricât de teribile ar fi primejdiile ce se abat asupra noastră, oare ne zbatem în van? Îmbărbătează-te, Bulkington! Îndură, strânge din dinți, semizeule! Dintre talazurile în care îți vei găsi sfârșitul se va înălța nepieritoare gloria ta!

24. Susținerea cauzei

Cum eu și Queequeg făceam de-acum parte din breasla vânătorilor de balene, iar ocupația aceasta a ajuns să fie considerată o îndeletnicire crudă și rușinoasă de către cei care își câștigă traiul pe uscat, mă simt nevoit să îi conving pe aceștia că nouă, vânătorilor de balene, ni se face o mare nedreptate.

În primul rând, nici nu mai este nevoie să spunem că, între toate breslele, vânătoarea de balene nu e socotită egală celorlalte - așa-ziselor profesii liberale. Dacă un străin ar fi prezentat unui cerc oarecare de oameni, nu l-ar ridica defel în ochii celorlalți dacă s-ar spune despre el că este, de pildă, harponier; iar dacă ar încerca să facă precum ofițerii de marină și să prezinte o carte de vizită, ar fi socotit ridicol și înfumurat dacă ar adăuga inițialele B.P.C. (Breasla Pescuitorilor de Cașaloți). Fără îndoială, cauza pentru care lumea ne refuză dreptul la onoare este aceasta: ei cred că meșteșugul nostru se limitează, în cel mai bun caz, la măcelăritul balenelor, iar când ne facem treaba, suntem înconjurați din toate părțile de cea mai rea dintre murdării. Măcelari suntem, e drept. Dar toți comandanții din armată pe care lumea îi preamărește sunt în aceeași măsură măcelari, și încă dintre cei mai răi. Cât despre meseria noastră, despre care se vorbește, o să povestesc imediat despre niște lucruri probabil neștiute și care odată aflate o să lămurească pe toată lumea că o balenieră este unul dintre cele mai curate locuri de pe toată fața pământului nostru nepătat. Să zicem totuși că ar fi adevărat. Oare chiar și cea mai murdară și mai îngălată punte a unei baleniere se compară cu putreziciunea hoiturilor de pe câmpurile de luptă de pe care soldații sunt așteptați să petreacă în aplauzele doamnelor? Primejdia la care sunt expuși soldații îi ridică în ochii oamenilor, dar vă

asigur că veteranii care se încumetă să urce pe vas fug mâncând pământul când se arată balena agitând cu coada aerul de deasupra capetelor lor, căci primejdiile aduse de oameni nu înseamnă nimic pe lângă înlănțuirea de primejdii și minuni ale Domnului.

Deși lumea ne privește cu dispreț, ne aduce totuși cel mai mare omagiu nouă, ca unor zei, căci toate lumânările, lămpile și felinarele din lume ard ca luminile de veghe ale unui altar ridicat în gloria noastră.

Să luăm și alte aspecte ale problemei. Să judecăm din toate punctele de vedere și să vedem ce suntem și ce am fost noi, vânătorii de balene, cu adevărat.

De ce aveau olandezii, în vremea lui Dewitt, amirali în flota lor de baleniere? De ce Ludovic al XVI-lea construia în Dunkerque, pe cheltuiala sa, baleniere și de ce a invitat pe urmă mai bine de douăzeci de familii din Nantucket să trăiască acolo? De ce plăteau britanicii pescarilor de balene din anii 1750 până în 1788 arvune de până la 1.000.000 de lire? În cele din urmă, cum se face că noi, vânătorii din America, suntem acum mai mulți decât toți ceilalți vânători din întreaga lume având o flotă de mai bine de șapte sute de nave pe care muncesc optsprezece mii de marinari și care cheltuiește 4.000.000 de dolari în fiecare an. Corăbiile valorează 20.000.000 când sunt pe mare și aduc în fiecare an în porturi o recoltă îmbelșugată de 7.000.000. Cum ar fi posibile toate acestea dacă breasla vânătorilor de balene nu ar fi o forță impunătoare? Aceste lucruri sunt doar jumătate din ce e de știut.

Spun cu inima ușoară că orice filosof din zilele noastre nu poate dovedi că există o altă breaslă care să fi adus lumii mai multă pace în ultimii șaiszeci de ani decât marea breaslă a vânătorilor de balene. Într-un fel sau altul, această breaslă a pus în mișcare evenimente remarcabile nu doar prin ele însele, ci și prin urmările lor minunate, astfel că ar putea fi asemănată cu mama Egiptului^[13], care

a ținut în pântec copii care aveau la rândul lor pântecele roditoare. Toate aceste întâmplări nu pot fi expuse aici, dar câteva sunt suficiente. De mulți ani baleniarele au cercetat ca niște iscoade cele mai ascunse și mai depărtate țărmuri ale pământului. Au trecut prin mări și arhipelaguri ce nu sunt trecute pe nicio hartă, unde nici descoperitorul Cook și nici însoțitorul său Vancouver nu au ajuns vreodată. Faptul că soldații europeni și americani intră acum pașnici în porturile odată sălbătice se datorează balenierelor, care ar trebui preamărite pentru că le-au deschis drumul și au stabilit punți între aceștia și sălbatici. Eroii Expedițiilor

Exploratoare, precum Cook sau Krusenstern^[14], pot fi sărbătoriți cu fast, dar eu consider că zecile de căpitani necunoscuți care au plecat din Nantucket au fost la fel de mari ca și Cook sau Krusenstern căci, plecați fără apărare și cu mâna goală pe apele potrivnice în care mișunau prădătorii, au acostat pe plajele insulelor necunoscute și au înfruntat primejdii neștiute, pe care Cook și marinarii săi nu s-ar fi încumetat să le înfrunte. Toate acele țărâmurile de care s-a minunat o lume întreagă prin Călătoriile din Mările Sudului nu sunt altceva decât ținuturi obișnuite pentru eroicii noștri marinari din Nantucket. Adesea, întâmplări care în cărțile lui Vancouver se întind în trei capitole sunt considerate niște fleacuri nedemne de a fi trecute în jurnalul de bord al unei baleniare. Vai, lumea asta!

Până ca baleniarele să înconjoare Capul Horn, nicio navă de negoț, în afară de cele coloniale, de fapt niciun fel de navă în afară de cele coloniale nu ajungea din Europa până pe coasta Pacificului, unde se înșirau bogatele provincii spaniole. Vânătorul de balene a spart pizmașă dominație a Coroanei spaniole și a ajuns și în acele colonii. Dacă spațiul ar fi destul de mare, ar merita spus cum cu ajutorul balenierelor s-au eliberat Peru, Chile și Bolivia din robia bătrânei Spanii și au devenit pentru totdeauna state libere.

Existența Australiei, cealaltă Americă din emisfera de sud, a fost dezvăluită lumii tot de către vânătorii de balene. După ce un olandez a dat peste ea din greșeală, toate navele care au trecut pe acolo au dat-o la o parte zicând că e un tărâm barbar și primejdios.

Doar baleniarele au acostat acolo. Baleniera este adevărata mamă a acestei colonii mărețe. Mai mult, la începuturile primului așezământ australian, coloniștii au fost salvați nu doar o dată de la înfometare de pesmetul bine-venit de pe baleniarele care au acostat în apele lor. Nenumăratele insule ale Polineziei sunt și ele îndatorate balenierelor din aceleași motive și pentru că au bătătorit drumul pentru vasele misionarilor și ale neguțătorilor și nu de puține ori chiar au adus primii misionari pe insule. Dacă acea țară interzisă – Japonia - va deveni vreodată un loc primitiv, asta se va datora tot balenierelor, care încă de pe acum se străduiesc să împlinească acest vis.

Dacă, după ce s-au aflat toate acestea, se mai susține că breasla noastră nu poate fi asociată cu nimic din ceea ce este frumos, atunci sunt pregătit să îmi apăr cauza și aș câștiga un turnir împotriva a cincizeci de cavaleri pe care i-aș răsturna pe rând de pe cal, făcându-le cu coiful țândări.

— Despre balene nu au scris niciun autor vestit și niciun cronicar de seamă, vei zice.

Despre balene nu au scris niciun autor vestit și niciun cronicar de seamă? Cine a scris primul despre mărețul monstru? Ei bine, nimeni altul decât slăvitul Iov. Și cine a scris prima poveste despre călătoria unei baleniere? Cine altul decât Alfred cel Mare care, cu pana sa regală, a înșirat pe hârtie cuvintele lui Othar, vânătorul norvegian din timpurile acelea. Și cine ne-a susținut cauza în Parlament cu discursul său luminat? Cine, dacă nu Edmund Burke?

— Așa este, dar vânătorii nu sunt altceva decât niște diavoli, prin venele cărora nu curge sânge bun.

Nu curge sânge bun prin venele lor? Ba, mai bine decât, prin venele lor curge sânge mai nobil decât al regilor. Bunica lui Benjamin Franklin era Mary Morrel, care după căsătorie a devenit Mary Folger și a fost unul dintre primii locuitori ai Nantucketului și urmașii ei, toți Folgeri, au fost harponieri. Sânge din sângele nobilului Benjamin, care și până în ziua de azi aruncă sulita dintr-o parte a lumii până în cealaltă.

— Da, din nou ai dreptate, dar toată lumea zice că vânătoarea de balene e un meșteșug de rușine.

Un meșteșug de rușine? Din contră, e un meșteșug regesc. După vechea lege englezească, balena e un „pește regal”.

— Ei, asta numai cu numele. Balena însăși nu a fost nicicând o figură de seamă.

Nu a fost nicicând o figură de seamă? Una dintre marile distincții oferite vitejilor generali romani când intrau în capitala lumii o constituiau oasele de balenă aduse tocmai de pe coasta Siriei, ele fiind cea mai de seamă atracție din toată ceremonia.

— Fie, dacă insiști să aduci vorba. Dar, orice ai zice, nu e nicio urmă de măreție în meșteșugul acesta.

Nu e nicio urmă de măreție în acest meșteșug? Chiar cerul arată măreția meșteșugului nostru, căci bolta sudului e luminată de constelația Balenei. Ajunge! Îndeasă-ți pălăria pe ochi în fața Țarului, dar scoate-ți-o în fața lui Queequeg. Ajunge! Cunoscut un om care în toată viața sa a curmat zilele a trei sute cincizeci de balene. Omul acela e mai acoperit de glorie în ochii mei decât faimosul general al antichității, care a doborât tot atâtea cetăți.

În ceea ce mă privește, dacă zace în mine ascunsă vreo calitate, dacă va fi să câștig vreodată faima în lumea aceasta mică, dar măreață, faimă pe care citez să mi-o doresc, dacă va fi să realizez ceva ce merită realizat mai degrabă decât lăsat în pace, dacă după ce voi muri executorii testamentari sau mai bine-zis creditorii vor găsi

în biroul meu vreun manuscris neprețuit, atunci tot meritul și gloria se datorează vieții pe balenieră, căci aceasta a ținut locul educației la Yale și Harvard.

25. Post-scriptum

În ceea ce privește măreția vânătorii de balene nu voi aduce ca argumente decât adevăruri dovedite. Dar un avocat care ar trece cu vederea o premisă ce poate să-i ajute decisiv cauza ar putea fi lesne condamnat. Se știe că la toate înscăunările regilor și reginelor, chiar și ale celor din zilele noastre, se săvârșește un ritual pentru a îi unge în funcție. Au o solniță de stat, așa îi zice, s-ar putea chiar să existe și oțetar de stat. Cum o folosesc, asta nu știu să spun.

Sunt sigur însă că creștetul regelui este uns la încoronare cu ulei, cam ca o salată.

Oare îl ung ca să i se învârtă cum trebuie roțițele în cap, ca la mașinării? Subiectul măreției înscăunării regale poate fi dezbătut mai pe larg, căci în viața de zi cu zi ne-am uita chiorâș la un om care își unge părul cu ulei și miroase de te trăsnește.

Un om în toată firea care se unge cu ulei pe păr altfel decât ca doctorie nu are toți boii acasă. Un astfel de om nu face două parale.

În fine, singurul lucru care ne interesează în toată această poveste este următorul: ce fel de ulei se folosește la încoronare? Cu siguranță nu e ulei de măsline, și nici ulei de Macassar, nici de castor, nici de urs, nu e nici untură de pește și nici untură de ficat de cod. Ce altceva să fie decât spermanțet în stare pură, cel mai de preț dintre toate uleiurile?

Gândiți-vă la asta, supușilor britanici! Noi, vânătorii, le aducem regilor și reginelor voștri uleiul pentru încoronare!

26. Cavaleri și scutieri

Secundul navei „Pegoud” era Starbuck, un quaker originar din Nantucket. Era un om înalt și serios care, deși se născuse pe coasta înghețată, părea a suporta destul de bine tropicele încinse, căci avea carnea întărită ca pesmetul copt de două ori. Sângele nu i se învoldura ca berea agitată nici dacă se găsea în Indiile calde. Probabil se născuse pe timp de secetă sau foame sau într-una din zilele de post pentru care e recunoscut statul său natal. Văzuse până acum vreo treizeci de primăveri și tot atâtea veri secetoase, care parcă îi uscaseră tot corpul. Dar uscăciunea aceasta a lui nu părea a fi semnul grijilor și al neliniștilor și nici al vreunei boli. Era doar semnul comprimării sale. Nu arăta deloc rău, din contră. Pielea care îi îmbrăca trupul era fină și suplă.

Înveșmântat astfel și îmbălsămat pe dinăuntru cu sănătate și putere ca un egiptean reînviat, acest Starbuck părea a fi în stare să îndure orice mulți ani de-acum încolo, chiar pentru totdeauna, la fel de bine ca și până acum. Fie la polii înzăpeziți, fie sub soarele arzător, mecanismul său părea asigurat să se descurce în orice fel de climă. Dacă priveai în ochii lui, puteai vedea umbre ale nenumăratelor primejdii pe care le înfruntase cu calm de-a lungul vieții. Era un om cumpătat și constant, a cărui experiență de viață se compunea în principal din acțiuni grăitoare, și nu din flecăreli insipide. Însă, în ciuda tăriei sale de caracter și a cumpătării sale, avea anume calități care câteodată le schimbau pe celelalte și altădată păreau a le răsturna cu totul. Neobișnuit de scrupulos pentru un marinăr și având înrădăcinată în el o adâncă credință, anii singuratici petrecuți pe mări necunoscute făcuseră din el o fire foarte superstițioasă, dar într-un fel care părea mai degrabă a izvorî din inteligență decât din neștiință. Era omul

prevestirilor și al presentimentelor. Câteodată, acestea erau cele care îi înmuiau fierul din jurul sufletului, dar de cele mai multe ori gândul la nevasta și la copilul rămași acasă, departe, îi schimbau cel mai mult natura aspră și îl făceau sensibil la acele sentimente tainice care, ascunse în inima unui om rațional, îl feresc pe acesta de faptele de curaj necugetate cu care alții se fălesc în mijlocul primejdiilor ce se-ntâlnesc la vânătoare.

— Nu vreau să văd în barca mea un om căruia nu îi e frică de balenă, zicea Starbuck.

Voia să spună cu asta nu numai că sentimentul de curaj cel mai de folos și mai sigur e cel pe care ți-l faci după ce ai evaluat bine care e pericolul, ci și că un om căruia nu îi e frică de nimic e mai primejdios pentru echipaj decât un laș.

— Da, da, zicea Stubb, secundul de-al doilea. Starbuck acesta e un om mai grijuliu decât orice alt om din breaslă.

Dar să vedem ce înseamnă cuvântul „grijuliu” atunci când se referă la Starbuck și la toți vânătorii de balene în general. Starbuck nu alerga după pericole. La el, curajul nu era un sentiment, ci doar o calitate pe care o avea mereu la îndemână. De altfel, și credea că în meșteșugul pe care-l practica curajul era un bun al vasului, la fel ca pâinea și carnea, și nu trebuia risipit. De aceea nu-i plăcea să coboare bărcile pentru vânătoare după apusul soarelui și nici să se încăpățâneze a se război cu un pește care opunea fiindcă, zicea el, „mă aflu pe oceanul înspumat ca să ucid balene și să am din ce trăi, nu ca să fiu ucis eu și să trăiască ele”. Cunoștea poveștile tuturor celor care muriseră așa. Unde căzuse oare tatăl său? Bucățile rămase din fratele său oare prin ce gropi ale oceanului zăceau ascunse?

Având sufletul plin de astfel de amintiri și fiind, mai ales, o fire superstițioasă – cum am mai zis – curajul acestui Starbuck era nebănuit și putea încă să se aprindă mai tare. Era neobișnuit însă ca un om așa de chibzuit și care trecuse prin toate grozăviile să nu ascundă în sine un sentiment

înăbușit care, în împrejurarea potrivită, să izbucnească și să îi mistuie tot curajul. Oricât de viteaz ar fi fost, însăși dârzenia aceasta a lui, tipică bărbaților neînfricați, era cea care, deși de obicei rămâne neclintită în lupta cu apele, cu vânturile, cu balenele și cu toate nenorocirile lumii, nu poate ține piept banalelor spaime ale sufletului care pândesc de după încruntătura unui om turbat.

Dar dacă evenimentele ce vor urma vor dezvălui ruina bietului Starbuck și a dârzeniei sale, nu m-ar lăsa inima să le povestesc, căci e un lucru de mare tristețe, ba, chiar zguduitor, să dai la iveală moartea curajului sufletesc. Oamenii pot părea urâcioși când îi privești ca proprietari de companii și de afaceri. Pot fi ticăloși, nebuni sau criminali, pot avea fețe urâte și stafidite. Dar omul, privit ca un ideal, este atât de nobil și de strălucitor, este o creatură atât de impunătoare și radiantă, că toți ceilalți ar trebui să îi ascundă bubele nedemne cu cele mai prețioase podoabe. Sentimentul de umanitate pură pe care îl simțim adânc înăuntrul nostru - atât de adânc, încât rămâne neschimbat, deși toată firea noastră poate deveni de nerecunoscut - sângerează amarnic atunci când se arată dinaintea lui, ca un spectacol, nenorocirea unui om care și-a pierdut curajul. În fața unei astfel de vederi demne de milă, nici mila cea mai pură nu se poate opri să nu dojenească stelele. Dar această măreție despre care vorbesc eu nu este măreția rangului și a veșmântului, ci acea măreție pe care niciun rang nu o poate mări. Se poate vedea strălucind în mâna care ridică târnăcopul sau bate un piron. E acea măreție care strălucește în toate ființele și vine de la Dumnezeu însuși, de la Dumnezeu Atotputernic. Cel care e centrul și cureaua adevăratei democrații și care ne face pe toți egali cu omniprezența Sa divină.

Dacă le atribui calități celor mai răi dintre marinari, celor care s-au lepădat de credință și celor disprețuiți de toți, dacă o să ocolesc răutatea lor și chiar și despre cel mai nenorocit, mai ruinat om dintre toți, voi zice că se poate

ridica deasupra răutății, dacă voi lumina mâna muncitorului cu lumină divină și voi descrie curcubeul de pe cerul lui întunecat, atunci, în ciuda tuturor ce mi se pun împotriva, întărește spusele mele Tu, Spirite Drept al Egalității, cel care ai aruncat mantia umanității peste semenii mei! Întărește-mi spusele, mare și democratic Dumnezeu, Tu care nu i-ai refuzat harul vorbirii nici lui Bunyan, prizonierul oacheș închis pentru predicile sale, Tu, care i-ai acoperit bătrânului Cervantes mâna oloagă și sărăcită cu frunze delicate din cel mai pur aur, Tu, cel care l-ai ridicat pe Andrew Jackson de jos, l-ai urcat pe un armăsar și l-ai făcut mai mare decât un rege! Tu, care în preumblările tale pe Pământ ai ales campioni dintre oamenii de rând cu calități nobile, întărește Tu ceea ce zic!

27. Cavaleri și scutieri

(urmare)

Stubb era al doilea secund. Se născuse în Cape Cod și de aceea, după cum era vorba prin partea locului, i se zicea „omul de la Capul Cod”. Era un om cu inima ușoară, nici laș, nici curajos, întâmpinând pericolul cu un aer nepăsător. Chiar când se afla în cel mai primejdios moment al urmăririi, el se îngrijea de treaba lui cu atâta sânge rece, de parcă era un dulgher zilier tocmit pentru un an. Bine dispus, vesel și îngăduitor, omul acesta își conducea vasul de vânătoare de parcă cea mai periculoasă întâlnire cu balena nu era decât o cină și oamenii săi îi erau oaspeți. Era foarte pretențios în ceea ce privește confortul în partea sa de corabie, întocmai ca un vizitiu cu caleașca sa. În miezul bătăliei cu balena își mânuia lancea înfiorătoare la fel de calm și fulgerător cum mânuiește un căldărar ciocanul fluierând. Obişnuia să fredoneze cântece chiar și când se găsea lângă ochiul holbat al balenei turbate. Obişnuința făcuse ca pentru Stubb fălcile pierzaniei să nu pară decât un fel de jilț. Nu se știe ce credea despre moarte. E greu de zis și dacă se gândea vreodată la ea. Dacă se întâmpla să îi alunece gândurile spre acea problemă după o cină copioasă, atunci fără îndoială, ca un bun marinar, s-ar fi scuturat și și-ar fi văzut de cart pe punte ascultând ordinele care i se dădeau.

Ce trebuie să-l fi făcut pe acest om să fie atât de liniștit și de nepăsător, ca unul care își duce povara zâmbind. Într-o lume plină de cărăuși chinuiți, gata să se prăvălească sub greutatea sarcinilor lor; ce trebuie să-l fi ajutat să-și mențină veselia aceea nerușinată era pipa lui. Această pipă mică și neagră era, ca și nasul, o trăsătură obișnuită a feței sale. Mai degrabă te-ai fi așteptat să-l vezi culcându-se fără nas decât fără pipă. Avea un șir întreg de pipe, gata

umplute și așezate pe o policioară aflată la îndemână. De fiecare dată când se ducea la culcare le fuma pe toate una după alta până când le termina. Apoi le umplea la loc să fie pregătite pentru data viitoare. Atunci când se îmbrăca, Stubb nu-și băga mai întâi picioarele în nădragi, ci pipa în gură.

Sunt de părere că acest obicei de a fuma întruna era cauza straniei sale bune-dispoziții, căci, după cum știe toată lumea, aerul pe care îl respirăm, fie pe uscat, fie pe mare, este infectat de nenumăratele nenorociri ale celor care au murit respirându-l și din când în când se mai văd oameni care umblă cu batistele la nas, de parcă ar fi pe vremea epidemiei de holeră; așa că tutunul lui Stubb îl proteja pe el probabil de aceste nenorociri întocmai ca batistele pe ceilalți.

Cel de-al treilea secund era Flask, care se născuse în Tisbury, din Martha's Vineyard. Era un flăcău îndesat, solid și roșcovan, tare belicos în ceea ce privea balenele și care părea a fi convins că marii monștri îi aduseseră o ofensă personală și pe care o moștenise de generații întregi. Îi părea deci un lucru de onoare să îi ucidă unde îi găsea. Nu simțea nicicum respect pentru minunata lor imensitate și pentru vraja care îi înconjură. Nu simțea, de altfel, nici teamă de a-i întâlni. Părea a crede că balenele nu erau altceva decât o specie de șoareci uriași sau cel puțin de șobolani și nu era nevoie decât de o capcană mică, puțin timp și răbdare ca să le prindă și să le vâre în cazan. Fiindcă nu îi era deloc frică de balene, se vedea în legătură cu tot ce le privea, deoarece se purta ca un ștregar. Le urmărea de dragul distracției, iar o călătorie de trei ani, înconjurul Capului Horn, nu era pentru el decât o distracție care dura o anumită perioadă de timp. Așa cum cuiele dulgherului se împart în cuie forjate și cuie turnate, așa pot fi împărțiți și oamenii, iar micuțul Flask era fără tăgadă unul dintre cele forjate, menite să se țină strâns și să dureze. Pe „Pequod” îi ziceau „catargul de încărcare”, căci

după formă semăna cu bucata scurtă și pătrătoasă de lemn denumită "catarg" de către vânătorii de la arctice și care, bătută din loc în loc cu stinghii, era numai bună pentru a susține nava în cazul în care se lovea de unul dintre blocurile de gheață ce plutesc prin mările acelea primejdioase.

Erau în total trei secunzi: Starbuck, Stubb și Flask, toți bărbați de vază. Ei erau cei care, prin urzeala universului, erau meniți să conducă trei dintre bărcile de vânătoare ale "Pequodului". Atunci când se auzea ordinul de luptă al căpitanului Ahab asmuțindu-i asupra balenelor, cei trei se năpusteau ca niște comandanți de batalioane sau mai degrabă, fiind înarmați cu sulite lungi și puternice de vânătoare, alcătuiau un trio înfricoșător de lăncieri.

În acest meșteșug e obiceiul ca fiecare secund sau conducător de barcă să aibă mereu lângă el, ca un cavaler medieval din trecut, un cârmaci sau un harponier care, la nevoie, să îi dea o lance nouă, dacă cea veche se îndoie sau se rupe în luptă. Deoarece între ei se leagă o prietenie și o legătură trainică, e nevoie să arătăm și cine erau harponierii de pe „Pequod” și alături de care conducător vâna fiecare.

Primul era Queequeg, pe care îl alesese Starbuck drept scutier. Dar Queequeg e deja cunoscut.

Următorul era Tashtego, un indian sadea din Gay Haed, cea mai vestică limbă de pământ din Martha's Vineyard, acolo unde mai există încă ultimul sat al pieilor-roșii și de unde vin pe insula vecină a Nantucketului cei mai viteji dintre harponieri. În breaslă li se zice „neaoș din Gay Head”. După părul lung, drept și negru ca smoala, după pomeții înalți și ochii negri și rotunzi - aceștia păreau cam mari pentru un indian și îl făceau să pară oriental, dar după cum străluceau, se vedea că vine din ținutul înghețat al Antarcticii - după toate acestea se vedea că era descendent pur al mândrilor vânători care în căutarea elenului american, au cutreierat cu arcul încordat toate pădurile de

pe continent. Tashtego renunțase la a găsi urma animalului prin pădure și se apucase de urmărit dâra de spumă a marilor balene. Astfel că harponul desăvârșit al urmașului înlocuise săgeata fără cusur a înaintașilor Dacă priveai la membrele lui roșietice, furioase și totuși mlădioase, aproape că îți venea să crezi în superstiția puritanilor cum că acest indian era fiul Prințului Văzduhului. Tashtego era scutierul celui de-al doilea secund. Al treilea harponier era Daggoo, un sălbatic uriaș, negru ca smoala și care se mișca întocmai ca un leu, măreț ca regele Ahasuerus. De urechi avea agățate două inele aurii care erau atât de mari, încât mateloții le numeau inele de punte și glumeau între ei zicând că pot prinde odgoanele veleii mari de ele. Când era mic, Daggoo se urcase de bunăvoie pe o balenieră care acostase într-un golfuleț de pe coasta unde se născuse el. Nu fusese nicăieri în afară de Africa, Nantucket și porturile sălbatice în care acostau de obicei baleniarele. Deși trăia de câțiva ani buni viața amară de pe vasele de pescuit ale căror proprietari sunt foarte chițibușari când vine vorba de oamenii pe care să îi ia la bord, Daggoo nu își schimbase cu nimic obiceiurile barbare și se plimba pe punte ca o girafă prin savană, înalt de aproape doi metri și încălțat în nimic altceva în afară de șosete. Te simțeai mic și umil numai uitându-te în sus la el, iar dacă se apropia un alb de el, arăta ca un stindard alb cerând îndurare unei fortărețe. În mod foarte straniu, acest negru mare cât un rege era scutierul micuțului Flask, care arăta ca un pion de șah pe lângă el. În ceea ce privește restul marinarilor de pe „Pequod” e nevoie să precizăm că în ziua de astăzi abia unul din doi dintre miile de oameni tocmiți pe navele americane de vânătoare este american sadea, deși ofițerii sunt, într-adevăr, mai toți născuți aici. La fel ca în breasla aceasta e și în armata americană, și în marină, și în negoț, și așa e și forța de muncă angajată să sape canale și să extindă calea ferată. Zic că e la fel, fiindcă în toate aceste cazuri americanii sadea sunt creierul operațiunii, în timp ce

restul lumii oferă cu generozitate forța brută. Mulți dintre acești marinari veneau din insulele Azore, acolo unde balenierele din Nantucket, plecate în călătorie, acostează pentru a-și mări echipajul cu localnici vânjoși ce trăiesc pe acele meleaguri stâncoase. La fel fac și balenierele care înconjoară Groenlanda: pleacă din Huli sau din Londra și se opresc în insulele Shetland ca să își întrească echipajul. În drumul spre casă se opresc și îi lasă de unde i-au luat. Nu știu cum se face, dar oamenii de pe insule se dovedesc a fi cei mai buni vânzători de balene. Pe „Pequod” mai toți erau oameni ai insulelor și mai ales erau ei înșiși niște insule, și când spun asta nu mă refer la faptul că Pământul este o mare insulă, ci la faptul că fiecare om e un continent aparte. Iată cum se aliniau toate aceste insule de-a lungul parapetelor ca o federație. Însăși delegația lui Anacharsis Clootz^[15] din toate insulele lumii și toate colțurile Pământului îl însoțea pe bătrânul Ahab la bordul lui „Pequod” pentru a depune plângerea întregii lumi în fața judecătoriei de unde mulți nu se mai întorceau. Sărmanul Pip, așa negru și micuț, nu s-a mai întors, s-a dus pe lumea cealaltă. Sărmanul băietan din Alabama! De-acum și pentru multă vreme va fi văzut cântând din tamburina sa la prora mohorâtă a vasului așteptând eternitatea ca atunci când va fi chemat să se ridice de pe punte și să meargă să cânte cu îngerii întru gloria veșnică. I se zicea laș pe Pământ, dar în ceruri va fi slăvit ca un erou.

28. Ahab

Câteva zile bune de la plecarea din Nantucket, căpitanul Ahab nu se arătă pe punte. Secunzii își făceau în continuare carturile în ordine și, după cum decurgeau lucrurile, păreau a fi singurii comandanți de pe navă. Din când în când, mai ieșeau din cabină cu câte un ordin atât de categoric și de urgent că se vedea atunci că nu sunt decât niște înlocuitori ai adevăratului căpitan. Da, stăpânul lor suprem era acolo, deși ochii altora nu îl vedeau căci nu era voie să se intre în intimitatea ascunsă a cabinei. De fiecare dată când urcam pe punte mă uitam în jurul meu doar-doar voi vedea vreo figură nouă. Neliniștea mea cu privire la căpitanul necunoscut devenise acum, în temnița valurilor, tulburătoare. Din când în când, tulburarea mea se agrava cu o putere de care nu fusesem conștient până atunci, iar asta se întâmpla când mă gândeam la prevestirile diavolești ale cerșetorului Elijah care îmi veneau din când în când în minte. Nu puteam să le stăpânesc, deși îmi ziceam zâmbind că nu erau decât flecăreli ale profetului nebun. Nu știu dacă mă simțeam în acest fel din nepăsare sau din tulburare, dar de fiecare dată când aveam treabă pe punte mi se părea fără temei să mă pierd în astfel de sentimente. Deși harponierii erau o gloată mai înfricoșătoare, mai barbară și mai pestriță decât orice alt echipaj de pe vasele de negoț pe care mai fusesem, sălbăticia asta a lor o puneam pe seama naturii meșteșugului lor originar din Scandinavia căruia mă alăturasem fără echivoc. Liniștea îmi era adusă de cei trei secunzi care îndepărtau presimțirile mele sumbre și îmi insuflau încredere și voioșie cu privire la călătoria noastră. Nu s-ar fi găsit trei ofițeri mai buni, trei bărbați mai de vază, fiecare diferit de ceilalți, dar toți trei americani: unul din Nantucket, altul din Vineyard și ultimul din Cape Cod.

Fiindcă porniserăm în călătorie în ziua de Crăciun, meraserăm o vreme prin gerul polar, deși ne îndreptam cu repeziciune spre căldurile sudului, lăsând iarna cruntă și gerurile ei groaznice în urmă cu fiecare grad trecut și fiecare latitudine depășită. Într-o dimineață mai blândă, însă tot mohorâtă și cețoasă, când vasul înainta împins de un vânt bunicel spre întinsul mării, tresăltând de tristețea grabei sale, urcai pe punte să-mi încep cartul de dimineață și îndată ce îmi îndreptai privirea spre parapetul prorei, mă trecură fiorii cei răi-prevestitori. Realitatea depășea chiar și imaginația. Căpitanul Ahab stătea pe dunetă.

Nu părea a suferi de vreo boală și nici nu părea că s-ar fi însănătoșit de curând. Părea un om care fusese scăpat de rug tocmai când limbile de foc amenințau să îi devoreze membrele, însă fără a le răpi robustețea desăvârșită de vreme. Părea turnat cât era de mare în bronz într-o matriță fără cusur, întocmai ca Perseu al lui Cellini. Șerpuind dintre perii încărunțiți și coborând într-o parte de-a lungul feței și gâtului uscat și înroșit, iar apoi dispărând în cămașă, puteai vedea o urmă albicioasă și subțire ca o vergea. Semăna cu urma pe care o lasă în trunchiurile groase și sănătoase trăsnetul căzut asupra copacilor atunci când lovește și smulge coaja de la coroană până la rădăcină pierzându-se în pământ fără a rupe însă nicio rămurică și lăsând copacul verde și sănătos, dar însemnat. Dacă se născuse cu semnul acela sau dacă îi rămăsese de pe urma unei răni dureroase nu știa nimeni. Se hotărâse pe tăcute să nu spună nimeni nimic despre asta, mai cu seamă secunzii fiind aceia care ne îndemnară la tăcere. Dar un seamăn de-al lui Tashtego, un indian din Gav Head, zise că nu se alesese cu cicatricea decât de la patruzeci de ani în sus și profeți atunci că nu rămăsese înfierat de pe urma unei altercații cu vreun muritor, ci de pe urma unei lupte pe mare. Profeția fu socotită o născocire de către un locuitor cărunt al insulei Man, un bătrân care părea a fi ieșit din catacombe și care nu mai navigase din Nantucket, astfel încât nu îl mai

văzuse în viața lui pe Ahab. Credulitatea și superstiția marinarilor îi dădură insularului o credibilitate nemaivăzută, așa că niciun matelot nu îl contrazise când îl auzi spunând că, atunci când o să-și dea Ahab duhul, ceea ce nu avea să se întâmple curând, atunci cel care va fi însărcinat să-i spele trupul va găsi acest semn din naștere întinzându-se din creștet până la tălpi.

Așa de tare mă tulbură înfățișarea posomorâtă a lui Ahab și semnul alb care îl despica în două, că în primele clipe nici nu observai că o bună parte din slujenia lui se datora piciorului alb pe care-și sprijinea jumătate de trup. Mă gândisem înainte ca acest picior ivoriu fusese șlefuit pe mare din falca unui cașalot.

— Da, i-a fost smuls pe coasta Japoniei, spusese indianul din Gay Head. Dar așa cum a făcut cu catargele corăbiei a făcut și în privința asta, adică și-a comandat altul fără a se întoarce acasă. Are o traistă plină.

Mă uimea faptul că stătea într-o singură poziție. Pe fiecare parte a dunetei, aproape de velele artimonului erau sfredelite găuri adânci de un centimetru și jumătate. Piciorul de os stătea fixat în gaură în timp ce el se ținea cu mâna de o velă. Astfel, căpitanul stătea drept, privind drept înainte peste parapetul prorei. Se vedea din felul în care își ținea privirea ațintită că îl mâneau o voință de nesupus și o tărie din cele mai ferme. Nu zise un cuvânt și nici nu îi fu adresată vreo vorbă de către ofițeri, deși se vedea în gesturile și purtarea lor că îi speria, dacă nu cumva chiar îi chinuia faptul că se aflau sub privirea neliniștită a stăpânului. Chipul său schimonosit părea a fi îndârjit de covârșitoarea măreție a unui groaznic vrăjmaș.

Nu după mult timp părăsi puntea și se retrase în cabină. Dar după acea dimineață putu fi văzut în fiecare zi, ori înfipt în orificiul său, ori așezat pe un scăunel ivoriu pe care îl avea cu el, ori plimbându-se anevoios pe punte. Pe măsură ce cerul se însenina, se mai înveseli și el, deveni din ce în ce mai puțin retras, de parcă ceea ce îl țintuise în

cabină fusese vremea rece când pornise nava în călătorie. În timp, începu să stea mai mult la aer pe puntea însovită, dar încă nu era folositor cu nimic. Nava nu făcea decât să înainteze și toate pregătirile de vânătoare puteau fi lăsate la fel de bine în seama secunzilor, astfel că nu era nimic care să necesite atenția lui Ahab, în afară de el însuși. Nu se putea îngriji decât de alungarea norilor care îi întunecau fruntea, dovedind că într-adevăr norii atârnă doar deasupra celor mai înalte vârfuri.

Nu trecu mult, și blândețea, și veselia timpului frumos pe care îl întâlneau îi îndepărtară treptat tristețea. Ca atunci când cele două fecioare îmbujorate pe nume Aprilie și Mai se întorc acasă în pădurea înghețată și întunecată și conving până și cel mai desfrunzit și mai găunos stejar bătrân să le întâmpine cu muguri proaspeți, așa se lăsă și Ahab ispitit de aerul înmiresmat și neprihănit. Fu văzut de mai multe ori îmblânzindu-și chipul într-un fel din care la alți oameni te-ai fi așteptat să înflorească un zâmbet.

29. Intră Ahab, îi vorbește Stubb.

Trecură câteva zile și toate ghețurile, la fel ca aisbergurile, fură lăsate în urmă. Vasul trecea acum prin primăvara vie a ținuturilor Quito înainte de zăpușeala de august a tropicelor. Zilele căldute, senine, înmiresmate și îmbelșugate erau la fel de plăcute ca aroma vaselor de cristal pline ochi cu șerbet persan stropit cu apă de trandafiri. Noptile înveșmântate în strai strălucitor de stele păreau a fi cuconițe vanitoase înveșmântate în catifele ce se delectează mândre cu amintirea nobililor lor plecați să cucerească lumea ca niște aștri încununați cu coifuri aurii. Pentru cei care nu făceau de cart era greu să se hotărască dacă să aleagă fermecătoarea zi sau atrăgătoarea noapte. Dar magia timpului ce se încălzea din ce în ce mai mult nu se oprea la a vrăji lumea înconjurătoare. Farmecele se strecurau și în suflet, mai ales la orele leneșe ale amurgului. Atunci memoria își scutura pojghița de gheață de parcă ar fi fost cristale de lumină. Iar toate aceste schimbări îi subțiau carapacea lui Ahab.

Bătrânețea stă mereu de veghe, ca și când cu cât trăiește mai mult, cu atât fuge mai tare omul de orice îi aduce aminte de moarte. Printre comandanții de nave, bătrâni cu bărbi sure, sunt unii care își părăsesc așternuturile pentru a vizita puntea umbrită de întuneric. La fel făcea și Ahab, doar că de curând începuse să stea numai afară, așa că vizite se numeau scurtele incursiuni în cabina de pe punte, și nu invers.

— Parcă mă cobor în mormânt, bombănea pentru el. Unui căpitan bătrân ca mine să coboare în cămăruța asta îngustă i pare ca și cum s-ar îngropa de viu.

Așa că la fiecare douăzeci și patru de ore, când se așeza cartul de noapte și trupa de pe punte ținea de pază somnoroșilor din dormitoare, când dacă trebuia coborâtă o frânghie la teugă mateloții nu o aruncau cum făceau în

timpul zilei, ci o coborau atenți la locul ei ca să nu își trezească tovarășii adânciți în vise, ei bine, când liniștea aceasta pașnică înțepenea toată puntea, cărmaciul știa să se uite la tambuchi, căci nu dura mult și pe acolo se ivea bătrânul căpitan ținându-se de balustrada de fier pentru a se mișca mai bine. Se vedea că avea în el atingerea compasiunii, căci în aceste clipe se abținea de la a inspecta puntea, deoarece, dacă ar fi bătut cu călcâiul său osos în podeaua sub care se odihnea echipajul, toate visele acestora s-ar fi destrămat sub pocniturele și trosniturele pasului de os și s-ar fi transformat în coșmaruri despre fălcile scrâșnitoare ale rechinilor. Într-o seară însă, nu mai ținu cont de echipaj, căci avea o poftă grozavă de a se plimba, așa că începu să măsoare puntea cu pașii săi greoi de elefant de la pupă la catargul cel mare. Stubb, secundul al doilea, urcă de sub punte și încercă să sugereze cu un umor cam nehotărât și nepiperat că, desigur, căpitanul se putea plimba când dorea, nu putea nimeni să-i refuze acest drept; dar trebuia să se poată găsi o modalitate de a înăbuși zgomotul și îngăimă ceva despre niște câlți înfășurați la capăt. Vai! Stubb, se vede treaba că nu-l cunoșteai încă pe Ahab.

— Ți se pare că sunt o ghiulea, Stubb, întrebă Ahab, ca să mă căptușești în felul acesta? Du-te în treaba ta, am și uitat de asta. Treci jos în cavoul tău nocturn unde dormi înfășurat în așternuturi ca în lințolii, pregătindu-te să te-nfășori în cel de pe urmă. Jos, câine, înapoi în cușcă!

Uimit de exclamația neașteptată de la sfârșitul cuvântării care se dovedi a fi o ocară grea, Stubb rămase fără grai pentru câteva momente, apoi zise înflăcărat:

— Nu sunt obișnuit să mi se vorbească așa, domnule. Nu-mi prea place.

— Taci!, șuieră Ahab printre dinții încleștați și se mișcă repede din loc de parcă ar fi fugit de ispită.

— Nu, domnule, nu încă, zise Stubb cu aplomb. Nu mă las numit câine, domnule.

— Atunci o să-ți zic de zece ori că ești un măgar, un catâr și un asin și să pieri din ochii mei, că altfel o să-ți scurtez șederea pe lumea asta.

Grăind astfel, Ahab se îndreptă spre el cu chipul atât de schimonosit de furie, că Stubb se retrase fără măcar a-și da seama.

— N-am primit așa o muștruluială nemeritată niciodată, își zise Stubb în timp ce cobora prin trapa mică pentru a ajunge în cabină. Foarte straniu, foarte. Ia stai, Stubb! Acum nu știu ce să fac. Să mă întorc și să-l lovesc sau să îngenunchez și să mă rog pentru el? Da, îmi trece prin minte să fac asta, dar ar fi pentru prima oară când m-aș ruga. Tare straniu, tare. Și el e la fel de straniu. Da, dintre toți oamenii cu care ai navigat până acum, Stubb, ăsta e cel mai ciudat. Cum m-a mai repezit! Ce ochi holbase la mine! Oare e nebun? Trebuie să-i apese ceva pe minte cum îi apasă și pe frunte atunci când trăsnește. Nu doarme defel. Nu-mi zisese mie într-o dimineată Dough-Boy, intendentul, că găsește hainele bătrânului șifonate și încrețite și cearșafurile aruncate pe jos și cuvertura aproape înnodată toată, iar perna e fierbinte de zici că a ținut pe ea o cărămidă de-abia scoasă din cuptor? Un bătrânel fierbinte! Cred că-l chinuie ceva ce se numește pe uscat „conștiință”. Era un tic din acela - nervos parcă îi zice - care cică e mai rău ca durerea de măsea. Ei, acum nu știu ce anume e, dar să mă ferească Dumnezeu să iau și eu. E plin de mistere. Mă-ntreb de ce se duce în cămară în fiecare seară, după cum mi-a zis Dough-Boy că face. De ce face asta, atâta vreau să știu și eu! Cu cine se întâlnește acolo? Nu-i așa că-i straniu? Nu se știe, poate zice că se duce să tragă un pui de somn. Naiba să mă ia, merită să te naști pe lumea asta măcar ca să dormi. Dacă stau și mă gândesc bine, acesta e primul lucru pe care îl fac bebelușii. Și asta e cam ciudat. Naiba să mă ia, toate lucrurile din lume sunt anapoda dacă stai să te gândești. Dar asta e împotriva principiilor mele. Asta e a unsprezecea mea poruncă. Dormi când apuci - asta

e a douăsprezecea. Iar începe! Cum zicea? Câine? Mii de fulgere! Mi-a zis de zece ori măgar și a mai aruncat și o grămadă de catări pe deasupra. Mai bine mă lovea și știam o treabă. Poate că totuși m-a lovit și n-am simțit eu, așa eram de speriat de încruntătura lui. M-am albit tot la față, ce naiba o fi cu mine? De-abia mă mai țin pe picioare. Cearta cu bătrânelul m-a întors pe dos. Pentru numele lui Dumnezeu, trebuie că visam. Cum? Cum? Cum? Ei, cel mai bine e s-o dau uitării. Să mă urc iar în hamac. O să văd dimineață cum stă treaba.

30. Pipa

După ce plecă Stubb, Ahab petrecu ceva timp sprijinindu-se de parapet și aplecându-se peste el. După aceea chemă unul dintre marinarii de cart și, după cum obișnuia în ultima vreme, îl trimise după scăunelul din os și după pipă. Își aprinse pipa de la flacăra felinarului și își puse taburetul lângă parapetul mai ferit, se așează și fumă.

În vremurile de demult, tronurile regilor danezi, atât de îndrăgostiți de mare, erau făcute, zice legenda, din colți de narvali.

Cum puteai, știind toate acestea, să-l privești așezat pe tronul său din os și să nu crezi că era într-adevăr de sânge nobil? Ahab era un han al punții, regele mării și stăpânul leviatanelor.

Trecu o vreme în care fumul gros îi ieșea din gură în pufăituri dese ce îi veneau înapoi în față.

— Ce-o fi, își zise el scoțând muștiucul din gură, de nu mă mai liniștește fumatul? Vai!, pipa mea! Vai de mine dacă îți pierzi farmecele. M-am grăbit în loc să o savurez și m-am mai așezat și în bătaia vântului. Așa am făcut. Și am tras în piept cu atâta putere, că ultimele pufăituri erau ca jeturile unei balene pe moarte, atunci când sunt cele mai puternice și mai primejdioase. Ce treabă am eu cu pipa asta? Ea e făcută pentru liniștea sufletului, pentru a ridica rotocoale albe printre smocuri încărunțite, nu printre smocuri plumburii ca ale mele. N-o să mai fumez de-acum încolo.

Aruncă pipa încă aprinsă în mare și mica flacăară sâsâi o clipă în valuri. Nava trecu peste bula ce se ridică după scufundarea pipei. Cu pălăria trasă pe ochi, Ahab măsură încet puntea cu pași mărunți.

31. Vrăjitoarea

A doua zi, Stubb îl trase pe Flask deoparte și îi zise:

— N-am avut în viața mea un vis așa de straniu. Știi piciorul de os al bătrânului, nu? Ei bine, am visat că mi-a tras un șut cu el și când am încercat să-i dau și eu un șut, pe legea mea, omule, mi-a zburat piciorul cu totul! Și deodată, bum! Ahab s-a transformat într-o piramidă și eu, ca un dobitoc, îi tot trăgeam picioare. Dar ce era și mai straniu - știi și tu ce lucru de mirare sunt visele astea - era că, deși eram înfuriat la culme, îmi ziceam că, până la urmă, nu era o insultă așa de mare să fiu lovit de Ahab. „Ei, îmi ziceam, ce atâta tărăboi? Nici nu e un picior adevărat, e unul fals.” E mare diferență între un picior viu și unul mort. De aceea o palmă e de cincizeci de ori mai greu de suportat decât lovitura unui baston. Membrul viu, asta face ocară să fie simțită până în măduva oaselor. Îmi ziceam în tot acest timp în care îmi zdrobeam tălpile ca prostul de piramida blestemată - așa de nedeslușită era întreaga învălmășeală -, îmi ziceam în tot acest timp „ce e piciorul acesta al lui, dacă nu un baston, un simplu baston de os de balenă”. Da, îmi ziceam, e un ciomag jucăuș, de fapt nici nu m-a lovit cu piciorul, mi-a tras o săpuneală de balenă, asta mi-a făcut. De altfel, îmi ziceam: „la uită-te la el - capătul unde ar fi venit talpa e un vârfuleț subțirel; dacă mă lovea un fermier cu talpa cât o zi de post, aia ar fi fost, domnule, ditamai insulta. Ocară asta e una mult mai mică.” Dar acum vine cea mai amuzantă parte a visului, Flask. În timp ce tot loveam piramida apărură deodată un triton păros tot ca un bursuc și cu cocoasă pe spate, mă urcă pe umeri și începu să mă învârtă.

„Ce-ai de gând?”, mă întrebă.

Aș fi sărit dar mi-era teamă. Să fi văzut ce moacă avea! Dar nu știu cum se făcu că îmi trecu frica pe dată.

„Ce-am de gând?, îl întrebai. Ce treabă ai dumneata aici, asta vreau să știu eu, domnule Cocoașă. Vrei și dumneata un șut?”

Pe legea mea, Flask, îndată ce-am zis cuvintele astea, îmi întoarse spatele, se aplecă și-și ridică mantia din alge arătându-mi dosul. Ce crezi că-mi fu dat să vad? Pe mii de tunete, amice, avea dosul plin de cavile de matisat, îndreptate toate cu acele în afară. Zisei:

„Dacă stau să mă gândesc mai bine, până la urmă nu cred că o să te mai lovesc, amice.”

Îmi răspunse:

„Înțelept Stubb, înțelept”, și continuă să bolborosească asta de parcă își mesteca gingiile. Văzând că nu are de gând să tacă, îmi zisei că mai bine mă apuc iar de șutat în piramidă. Dar de-abia ce ridicai piciorul, când îl auzii urlând:

„Nu mai da!”.

„Hopa, amice, ce mai e acum?”

„Ascultă aici, zise el, hai să vedem ce e cu ocară asta. Căpitanul Ahab ți-a tras un șut, ai?”

„Așa a făcut. Chiar aici, răspunsei eu.”

„Foarte bine. A folosit piciorul din os, nu?”

„Da, pe cel din os, răspunsei.”

„Ei, atunci, înțeleptule Stubb, de ce te plângi? Nu te-a lovit pe bună dreptate! Nu te-a lovit cu un picior obișnuit, nu? Nu, într-adevăr, te-a lovit un om de seamă cu un picior ivoriu tare frumos. Asta e o onoare, eu așa cred. Ascultă, înțeleptule Stubb, în bătrâna Anglie, cei mai mari nobili cred că e onoare să fie plesniți de regină și să devină cavaleri ai Ordinului Jartierei. Mândrește-te așadar că te-a lovit Ahab și te-a făcut mai înțelept. Ține minte ce-ți zic, lasă-te lovit de el, ia șuturile lui ca pe niște onoruri și nici prin gând să nu-ți treacă să-i răspunzi la fel, că nu ai nicio șansă de izbândă. Nu vezi piramida aceasta?”

Zicând așa, păru a se îndepărta înotând prin văzduh, iar eu trăsei un sforăit, mă întorsei pe o parte, și iată! Eram în

hamacul meu! Ei? Ce zici de visul ăsta, Flask?

— Eu știu? Mi se pare cam prostesc.

— Se prea poate, se prea poate. Dar m-a făcut înțelept, Flask. Îl vezi pe Ahab cum stă acolo și se uită peste pupa? Să știi că lucrul cel mai bun pe care poți să-l faci e să-l lași în pace. Să nu-i vorbești niciodată, orice ți-ar zice. Hait! Ce strigă acolo? Repede!

— Voi cei din gabie! Uitați-vă bine toți! Pe aici umblă balenele! Dacă vedeți una albă, strigați cât vă țin plămânii!

— Despre asta ce mai zici, Flask? Nu-i ceva putred în toată treaba asta? O balenă albă, ai auzit omule? Ia auzi, parcă vântul duce ceva deosebit pe aripile sale azi. Stai să vezi, Flask! Lui Ahab îi stă mintea la rele azi. Dar taci acum, vine spre noi.

32. Cetologie

Ne avântaserăm deja în largul mării și în curând aveam să ne pierdem în imensitatea nețărmurită.

Dar înainte să ajungem acolo, înainte ca „Pequod” să își alătore carena plină de alge pântecelor acoperite de scoici ale balenelor, trebuie să ne ocupăm de la început de un subiect indispensabil unei înțelegeri complete și profunde a dezvăluirilor și aluziilor de orice soi despre balene, care vor apărea pe parcurs.

Există o dare de seamă ce face referire la specia balenelor în general pe care o să o prezint cu dragă inimă. Nu e o sarcină ușoară. Nu e nici mai mult, nici mai puțin decât o încercare de clasificare a elementelor care compun haosul. Priviți ce au scris unii oameni - adevărați specialiști:

„Nu există ramură a zoologiei care să fie mai întortocheată decât aceea a Cetologiei”, zice căpitanul Scoresby în 1820.

„Nu aș dori nici dacă mi-ar fi stat în putere să intru în detaliile împărțirii corecte a cetaceelor în grupuri și familii...atâta confuzie exista în scrierile istoricilor despre acest animal” (cașalotul), zice Surgeoft Beale în 1839.

„Imposibilitatea de a continua cercetările în adâncimile mărilor”; „Văl impenetrabil care ne acoperă cunoștințele în privința cetaceelor”. „Câmp acoperit de spini”. „Toate aceste indicații incomplete nu fac decât să ne necăjească pe noi, naturaliști.”

Așa vorbesc despre balene marele Cuvier, John Hunter și Lesson, aceste minți luminate ale zoologiei și anatomiei. Cu toate acestea, deși nu se știe mai nimic, cărți se găsesc destule, dar conțin foarte puține informații despre Cetologie, sau știința balenelor. Mulți au fost aceia care, mari sau mici, bătrâni sau tineri, ai uscatului sau ai mării,

au scris mai mult sau mai puțin despre balene. Să enumerăm câțiva: autorii Bibliei, Aristotel, Pliny, Aldrovandi, Sir Thomas Browne, Gesner, Ray, Linnaeus, Rondeletius, Willoughby, Green, Artedi, Sibbald, Brissom, Marten, Lacepede, Bonneterre, Desmarest, Baron Cuvier, Frederick Cuvier, John Hunter, Owen, Scoresby, Beale, Bennett, J. Ross Browne, autorul lui Miriam Coffin, Olmstead și reverendul T. Cheever. Dar scopul pentru care au scris toți acești oameni despre balene se poate vedea în citatele de mai sus. Dintre toate numele din lista aceasta, doar cei care urmează după Owen au văzut vreodată o balenă și doar unul a fost marinar și harponier, și anume căpitanul Scoresby. În ceea ce privește subiectul Balenei de Groenlanda, sau Balena Dreaptă, cum i se mai zice, scrierile lui sunt cele mai renumite. Dar Scoresby nu știe și nu zice nimic despre Cașalot, pe lângă care Balena de Groenlanda nici nu merită măcar menționată. Trebuie să spun că această balenă groenlandeză este o uzurpatoare a tronului apelor.

Nici măcar nu e cea mai mare dintre balene. Însă uzurparea aceasta era complet instaurată datorită vechimii sale și a faptului că până acum câțiva ani Cașalotul era considerat o vietate mistică și nemaivăzută, despre care se mai aude și în ziua de azi peste tot, în afară de câteva academii științifice și porturi de baleniere. Puțină luare aminte la cuvintele poezilor de odinioară ar trebui să vă lămurească pe dată că balena groenlandeză era considerată regina tuturor mărilor. Dar iată că a venit vremea de a proclama un alt monarh. Să ne prefacem că ne aflăm la Charing Cross^[16] și să zicem: ascultați aici, ascultați aici, oameni buni: Balena groenlandeză a murit! Trăiască regele Cașalot!

Nu există decât două cărți care susțin că descriu Cașalotul și chiar reușesc să o facă întrucâtva. Aceste cărți au fost scrise de Beale și de Bennett, doi oameni care au

fost la viața lor chirurghi pe baleniarele englezești ce străbăteau sudul și care sunt oameni corecți și de încredere. Pasajele în care scriu numai despre Cașalot sunt scurte, dar oricum sunt deosebit de exacte și de bună calitate, deși sunt scrise din pură perspectivă științifică. Până acum însă, cașalotul nu este descris complet în nicio scriere, fie ea științifică sau poetică, fiindcă, spre deosebire de celelalte balene vâdate de oameni, viața acestuia a rămas nescrisă.

Felurile specii de balene au nevoie să fie clasificate cum se cade pentru ca toți oamenii să poată pricepe, chiar dacă se începe cu o schiță incompletă care va fi adăugită pe viitor de către alții. Deoarece nu se oferă altul mai înțelept să pornească această treabă, îndrăznesc să mă ofer eu. Nu promit o schiță perfectă, fiindcă orice om care se crede complet dezvăluie tocmai prin acest lucru un defect. Nu voi pretinde că voi realiza o descriere anatomică minuțioasă a speciilor; de fapt, nu vor fi prea multe descrieri în general. Intenția mea este să schițez acest sistem cetologic. Sunt arhitectul, nu constructorul.

Este însă o sarcină grea. O sarcină obișnuită ca aceea de a sorta corespondența la poștă, cu care nici nu se compară. E o muncă înspăimântătoare aceasta, pentru care trebuie să scotocești fundul mării, să bagi mâna până la cot în fundația, coastele și pelvisul lumii. Cine sunt eu să îndrăznesc a prinde monștrii de nas? Dojana din cartea lui Iov ar trebui să mă înfricoșeze: „Va face oare monstrul o înțelegere cu tine? Ia seama că nu e urmă de speranță!” Dar eu am înotat prin biblioteci și am navigat pe toate oceanele, am avut de-a face cu balenele cu propriile mele mâini. Sunt serios și mă voi strădui. Mai trebuie stabilite niște detalii.

Primul: de la început trebuie discutat că, fiindcă această știință a balenelor este atât de puțin cunoscută și mai deloc clarificată, mai există încă arii în care apare controversa dacă balena este sau nu un pește. În „Sistemul naturii” din

1776, Linnaeus scrie: „Separ astfel balenele de ceilalți pești.” Dar după câte știu eu până în anul 1850 și rechinii, și scrumbiile, la fel ca heringii de toate felurile, înotau, împotriva decretului lui Linnaeus, în aceleași întinderi de apă ca și balenele. Motivul pentru care Linnaeus ar fi izgonit fără nicio reținere balenele din apă e acesta: „Fiindcă au inima despărțită în valve, sângele cald, au plămâni, pleoape mobile, urechi, *penem intrantem feminam mammis lactantem*” și la sfârșit zice: *ex lege naturae jure meritoque*^[17].

Le-am împărtășit toate acestea prietenilor mei Simeon Macey și Charley Coffin din Nantucket, amândoi lucrând cu mine la bucătărie într-o anume călătorie, și ei și-au dat cu părerea că aceste motive nu sunt suficiente.

Charley a folosit niște cuvinte urâte pentru a zice că nu erau decât flecăreli.

Să se știe că de acum încolo nu mai prezint niciun argument și îmi mențin părerea veche de când lumea că balena e pește și îl mai invoc și pe Sfântul Ioan să mă sprijine. Acest lucru fundamental fiind stabilit o dată și pentru totdeauna, trebuie să ne punem întrebarea: prin ce anume se deosebește balena de alți pești? Linnaeus a menționat aceste motive mai sus. Dar în mare, acestea sunt: are plămâni și sânge cald, pe când ceilalți pești nu au plămâni și au sângele rece. Apoi: cum să definim balena având în vedere înfățișarea sa ca să poată fi recunoscută de către toată lumea? Ei bine, pe scurt, balena e un pește scuiptor și are coada orizontală. Poftim! Deși foarte scurtă, această definiție este rezultatul unei meditații îndelungate. Și morsa scuiptă tot cam ca balena, dar ea nu este pește, fiindcă este amfibian. Ultima parte a definiției este mai convingătoare, în special alăturată primei părți. Aproape toată lumea a observat că peștii cu care sunt obișnuiți pescarii nu au coada plată, ci verticală, adică de

sus în jos. În schimb, la peștii care aruncă jeturi, coada, deși pare la fel, este negreșit așezată orizontal.

Prin definiția de mai sus, care explică ce este o balenă, nu exclud în niciun fel din frăția balenelor orice creatură descrisă de cunoscătorii din Nantucket care corespunde definiției. În același timp nu includ peștii, care prin definiție sunt străini de acest grup ^[18].

Toți peștii mai mici, dar care scuiță și au coada plată trebuie incluși în Cetologie. Acum voi arăta cum am divizat întreaga specie a balenelor.

În primul rând, am împărțit balenele după mărime în trei mari CĂRȚI (subdivizate în capitole), iar acestea vor cuprinde toate speciile, mari și mici.

I. Balena In-Folio; II. Balena In-Octavo; III. Balena In-Duodecimo.

Ca exemplu de Folio voi vorbi despre Cașalot; pentru Octavo voi prezenta delfinul Grampus și pentru Duodecimo — Marsuinul.

Balenele In-Folio. Printre acesta includ: I. Cașalotul, II. Balena Dreaptă, III. Balena cu înotătoare dorsală, IV. Balena cu cocoașă, V. Balena cu spatele brici, VI. Balena cu pântecele de pucioasă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul I. (Cașalotul) - Această balenă, cunoscută printre englezi drept bătrâna Balenă-Trompetă sau Balena Physeter, sau Balena cu cap de nicovală, este ceea ce în Franța se numește Cachalot, în Germania - Pottsfich și pe limba lungă a savanților - Macrocephalus. Este fără urmă de tăgadă cel mai mare locuitor al Pământului, cea mai uimitoare balenă care poate fi întâlnită vreodată, cea cu înfățișarea cea mai maiestuoasă și de departe cea mai valoroasă pentru negoț, căci este singura balenă de la care se obține spermanțet. Toate detaliile legate de această balenă vor fi discutate pe larg mai departe, dar momentan mă voi ocupa de numele lui. Privit din perspectiva lingvistică, este un nume absurd. Acum câteva sute de ani, despre el nu se știa nimic și seul

lui fu descoperit absolut întâmplător într-un specimen eşuat pe ţărm. Se pare că se credea pe atunci că spermanţetul se găsea la o specie identică aceleia pe care o numeau ei Balena de Groenlanda şi se mai credea şi că spermanţetul era sămânţa acestui animal, după cum se vede din forma primei silabe a cuvântului. Pe vremea aceea spermanţetul nu se prea găsea şi nu se folosea la luminat, ci doar ca unguent şi ca doctorie. Nu se putea lua decât de la drogherie, cum luăm noi astăzi o uncie de revent. Când se află în cele din urmă ce anume era spermanţetul, negustorii nu-i mai schimbă numele, mai mult ca sigur pentru a-i mări valoarea datorită neobişnuitei aluzii la raritatea substanţei. Numele ajunse să i se atribuie în această formă balenei care produce de fapt spermanţetul.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul II (Balena Dreaptă) - într-o anume privinţă, aceasta este cea mai respectabilă dintre balene, fiind prima care a fost vânată de om. De la ea se ia osul de balenă sau fanonul, iar uleiul ei este cunoscut ca „seu de balenă”, un produs mai slab cotate pe piaţă. Printre pescari este numită în toate felurile fără discriminare: Balena, Balena de Groenlanda, Balena Neagră, Marea Balenă, Adevărata Balenă, Balena Dreaptă. Identitatea unei specii care are atâtea denumiri nu poate fi decât învăluită în mister. Ce se poate spune despre această balenă inclusă în al doilea capitol al primei mele cărţi? Această balenă este Marea Mysticetus a savanţilor englezi, Balena de Groenlanda, a vânătorilor englezi, pentru vânătorii francezi, ea este Baliene Ordinaire şi suedezii o cunosc drept Growlands Walfish. Este balena care de două sute de ani este vânată de către olandezi şi englezi în apele Arcticii şi pe care americanii o urmăresc în

Oceanul Indian, pe coasta Braziliei, pe coasta de nord-vest şi în multe alte părţi ale lumii după Planul de migrare a Balenei Drepte. Unii zic că Balena de Groenlanda a englezilor şi Balena Dreaptă a americanilor nu sunt una şi aceeaşi. Dar acestea două se aseamănă din toate punctele

de vedere și nu s-a descoperit încă nicio deosebire majoră care să le diferențieze. Din cauza acestor separări fără temei a speciilor devin unele ramuri ale istoriei naturale atât de întortocheate. Despre Balena Dreaptă se va vorbi pe larg cu altă ocazie, când vom lămuri tot ce se poate și despre Cașalot.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul III. (Balena cu înotătoare dorsală) – Denumesc astfel monstrul care, sub numele de Balenă cu înotătoare, Jet-Lung sau Long-John, poate fi văzută în toate mările și este acea balenă al cărei jet este văzut des de călătorii care traversează Atlanticul la bordul pacheboturilor ce înconjoară zona New York-ului. Datorită lungimii sale și faptului că are fanoane, se aseamănă cu Balena Dreaptă, dar nu este la fel de mare și are o culoare mai deschisă, apropiată de măsliniu. Buzele sale late par a fi niște odgoane împletite, cu încrețituri ca niște riduri. Trăsătura sa cea mai importantă, înotătoarea dorsală, de la care îi vine numele, sare de obicei în ochi. E înaltă de vreo trei sau patru picioare și se înalță vertical din spinarea balenei; este unghiulară și are vârful foarte ascuțit. Chiar dacă nu se vede nimic din restul animalului, această înotătoare se poate observa câteodată foarte clar ieșind la suprafață. Când marea e liniștită și pe luciul ei se formează unde circulare, iar această înotătoare ca o tijă aruncă umbre peste apă, pare că unda circulară este cadranul pe care sunt marcate linii încrețite și unduioase. Pe acest

ceasornic al lui Ahaz^[19], umbra se mișcă deseori înapoi. Balena aceasta nu e sociabilă și pare a fi dușmănoasă cu alte balene, așa cum sunt și unii oameni dușmănoși cu semenii lor. E tare timidă și umblă mereu singură, ieșind la suprafață când te aștepți mai puțin în apele cele mai îndepărtate și mai singuratic, jetul său lung și solitar ridicându-se ca o sulită posacă deasupra unei câmpii sterpe. E hărăzită cu o uimitoare putere și iuțeală la înotat și sfidează toate încercările omului de a o urmări. Acest

monstru pare a fi întruchiparea peștească a lui Cain cel surghiunit și neîntrecut, înfierat pe spinare cu semnul țepos. Fiindcă are fanoane, această balenă e deseori asemănată Balenei Drepte și inclusă într-o specie numită Balene cu fanoane. Se pare că sunt mai multe astfel de balene, dar despre care nu se cunosc prea multe. Balene cu nasul lat și Balene cu cioc, Balene cu cap de știucă. Balene gheboase sunt doar câteva din numele pe care le-au dat pescarii acestora.

În legătură cu denumirea de „Balene cu fanoane” e important să se spună că, deși această denumire pare folositoare pentru a categorisi un anumit fel de balene, este complet inutil să încerci o clasificare a balenelor luându-te doar după faptul că unele au fanoane, altele cocoașă, altele înotătoare și altele colți. Cu toate acestea, astfel de semne și trăsături par fără de tăgadă mai potrivite pentru a susține o schiță Cetologiei decât orice altă deosebire trupească pe care o poate afișa o balenă. Cum vine asta? Fanoanele, cocoașa, dorsala sau dinții, toate aceste caracteristici apar neregulat printre toate felurile de balene, indiferent de cum sunt ele construite în alte privințe. Astfel, Cașalotul și Balena cu cocoașă au amândouă cocoașă, dar aici se opresc asemănările dintre ele. Apoi, aceeași Balenă cu cocoașă și Balena groenlandeză au amândouă fanoane, dar nu se aseamănă în nimic altceva. La fel e și cu celelalte trăsături amintite mai sus. La anumite balene, aceste trăsături pot apărea mai multe deodată, cum la altele se pot caracteriza prin trăsături atât de stranii și de izolate, încât zădărnicesc orice încercare de a generaliza în acest fel. De stânca aceasta s-au lovit toți naturaliștii.

Poate fi însă realizată o clasificare bazată pe alcătuirea lor interioară sau măcar pe anatomia lor. Ce poate fi mai evident la anatomia Balenei de Groenlanda în afară de fanoanele sale? Am văzut însă că doar pe baza acestor fanoane este imposibil să clasificăm corect Balena

groenlandeză. Dacă cercetezi pânțele acestor animale, nu vei găsi nici a cincizecea parte din diferențele care îți sunt la îndemână printre trăsăturile externe enumerate mai sus.

Ce rămâne de făcut? Nimic în afară de a le analiza trupurile în toată mărimea lor naturală și de a le tria așa. Acesta e sistemul bibliografic folosit aici și este singurul care poate fi considerat reușit, căci numai el poate fi de folos. Să continuăm.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul IV. (Balena cu cocoasă) Această balenă poate fi văzută deseori pe coasta de nord a Americii. De nenumărate ori a fost capturată în aceste ape și târâtă în port. Are în spinare o boccea ca un neguțator ambulant. I se mai spune și Balena-Elefant sau Balena-Castel. Numele său obișnuit nu e de-ajuns, căci lumea îl confundă cu cașalotul, care are și el o cocoasă pe spate, deși e mai mic. Seul lui nu e foarte valoros. E cea mai veselă și mai jucăușă balenă dintre toate, bălăcindu-se și aruncând în jur spumă albă.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul V. (Balena cu spatele brici) – Despre această balenă nu se știe altceva decât numele. Am văzut-o de la distanță pe lângă Capul Horn. Are o fire retrasă și nici vânătorii, nici savanții nu știu mai nimic despre ea. Deși nu e fricoasă, până acum nu și-a arătat nicio parte a corpului în afară de spinare, care pare o creastă ascuțită. Să o lăsăm deoparte. Nu știu mare lucru despre ea și nici alții nu știu.

CARTEA I (In-Folio). Capitolul VI. (Balena cu pânțele de pucioasă) – altă doamnă retrasă, cu pânțele galben ca sulful, fără îndoială ajunsă așa deoarece s-a frecat de lespede de iadului într-una dintre scufundările sale mai adânci. Este văzută foarte rar. Eu unul nu am văzut-o decât în mările îndepărtate ale Sudului, și atunci de la prea mare distanță ca să o măsoar cu privirea. Pe ea nu o vânează nimeni, căci ar fugi cu siguranță cu frânghia harponului și tot ce ar mai fi legat de aceasta. Se povestesc lucruri de

minune despre ea. Adio, pântec de pucioasă! Nici eu și nici cel mai bătrân om din Nantrucket nu putem zice mai multe despre tine.

Astfel se încheie CARTEA I (In-Folio) și începe CARTEA a II-a (In-Octavo).

Balenele In-Octavo^[20]—în această carte sunt incluse balenele de statură mijlocie dintre care pot fi enumerate: I. Delfinul Grampus, II. Peștele Negru, III. Narvalul, IV. Sfâșietorul, V. Ucigașul.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul I. (Delfinul Grampus) Deși acest pește, a cărui respirație, sau mai bine zis suflare zgomotoasă, a ajuns proverbială printre oameni, e un „locuitor” al mărilor bine cunoscut, nu prea este vânat. Dar fiindcă are toate marile trăsături ale cetaceelor, naturaliștii îl recunosc ca făcând parte din ordin. E de mărime medie, măsurând între cincisprezece și douăzeci și cinci de picioare lungime și are o circumferință corespunzătoare. Înoată în bancuri și nu este vânat niciodată, deși are mult ulei care e destul de bun pentru lumânări. După unii pescari, apariția sa prevestește sosirea marelui Cașalot.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul II. (Peștele Negru) – numele pe care le dau aici sunt cele obișnuite, căci de cele mai multe ori sunt și cele mai bune. Dacă se întâmplă ca un nume să fie neclar sau nepotrivit, o să avertizez și o să dau altul. Așa voi face și acum în privința Peștelui Negru, cum i se zice, deoarece culoarea neagră este specifică tuturor balenelor. Putem deci să-i spunem Balena-Hienă, dacă așa doriți. Ferocitatea sa e bine cunoscută și, din cauza faptului că are maxilarele curbate în sus, pare a avea tot timpul un rânjet drăcesc pe față. Această balenă are o lungime între șaisprezece și optsprezece picioare. Se întâlnește la toate latitudinile. Are un obicei ciudat ca atunci când înoată să-și arate înotătoarea dorsală, care seamănă cu un nas roman. Când nu reușesc să prindă ceva mai bun, vânătorii de

Cașaloți mai pescuiesc această Balenă-Hienă pentru a-și reface proviziile de seu ieftin pentru folosință domestică, așa cum fac unele gospodine mai econoame când, fiindcă nu au musafiri și sunt singure acasă, ard seu fără miros în loc de ceară parfumată. Deși untura lor e foarte subțire, unele dintre ele te pot aranja cu pâă la treizeci de galoane de ulei.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul III. (Narvalul) sau Balena cu nara lungă Acesta este alt exemplu de balenă cu nume curios, denumită așa din cauza neobișnuitului ei colț, care a fost la început confundat cu un cioc. Animalul are o lungime de vreo șaisprezece picioare și cornul ajunge la cinci picioare, deși sunt unele exemplare care au mai mult de zece și chiar cincisprezece picioare. De fapt acest corn este un colț alungit care crește din falcă puțin aplecat în jos. Nu crește decât în partea stângă, ceea ce arată urât și îi dă posesorului înfățișarea nătângă a unui stângaci. E greu de spus care este menirea acestui colț care seamănă cu o lance. Nu pare a fi folosit ca lama peștelui-spadă sau a zărganului; cu toate acestea, unii marinari mi-au spus că narvalul îl folosește drept greblă pentru a scormoni după mâncare pe fundul mării. Charley Coffin zicea că-l folosește ca spărgător de gheață căci atunci când Narvalul urcă la suprafață în marea polară și găsește o pojghiță de gheață deasupra se opintește cu colțul în ea și o sparge.

Nu poate dovedi nimeni că toate aceste presupuneri sunt corecte. Părerea mea este că, oricum ar fi folosit acest colț pieziș, i-ar fi de mare ajutor ca fălțuitor pentru pamflete. Am auzit zicându-i-se Balenă cu colț, Balenă cu corn și Balenăunicorn. E desigur un exemplu neobișnuit de unicornism din regnul animal. Am aflat din scrierile unor călugări bătrâni că acest corn al unicornului de mare era socotit în vremurile de demult antidotul cel mai bun pentru otravă și de aceea prepararea acestuia costa enorm. Se obișnuia să se distileze pentru sărurile volatile folosite de doamnele care leșină așa cum se distilează carnele

cerbului pentru săruri de amoniu. La început era privit ca o mare curiozitate. Din scrierile gotice am aflat că Sir Martin Frobisher, la întoarcerea din călătorie, când regina Bess îi făcea de la o fereastră a palatului Greenwich semne pline de gingășie cu mâna ei împodobită cu giuvaieruri, în timp ce vasul său înainta încet pe Tamisa, „când Sir Martin se întoarse din călătorie”, zice Litera Neagră, „îngenunche și îi dăruia Maiestății Sale un corn lung de narval, care multă vreme după aceea stătu atârnat în castelul Windsor.”

Un autor irlandez povestește cum contele de Leicester, îngenuncheat, îi oferi și el Maiestății un alt corn, aparținând unui animal de pe uscat din specia unicornului. Narvalul are o piele foarte pitorească, semănând cu cea a unui leopard, culoarea de bază fiind un alb lăptos, peste care sunt cernute pete negre rotunde și lunguiețe. Seul său e foarte bun, limpede și fin, dar este foarte puțin și de aceea este rareori vânat. Se găsește mai ales în mările de la Cercul Polar.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul IV (Ucigașul)-Despre această balenă nu se știe foarte multe în zona Nantucketului, iar în sfera savanților nu se știe nimic. Din ceea ce am putut vedea de la distanță mi-am dat seama că are cam aceeași mărime ca și delfinul Grampus. E foarte sălbatică, un fel de canibal al peștilor. Câteodată se agață de buzele balenelor In-Folio și stă acolo ca o lipitoare până îl sperie pe monstrul uriaș de moarte. Ucigașul nu este niciodată vânat. N-am auzit vreodată ce fel de ulei are. Aș putea obiecta în privința numelui acestei balene deoarece nu are nimic unic. Cu toții suntem ucigași, fie pe mare, fie pe uscat, fie că vorbim de Bonaparte, fie că vorbim de rechini.

CARTEA a II-a (In-Octavo). Capitolul V. (Sfâșietorul) Acest domn este faimos pentru coada sa, pe care o folosește drept nua ca să își sfâșie dușmanii. Se urcă pe spinarea balenelor mari și în timp ce acestea înoată Sfâșietorul le biciuiește. Așa își croiesc drum și unii dascăli

de școală. Cu toate acestea, se știe mai puține despre Sfâșietor decât despre Ucigaș. Amândoi sunt niște nelegiuți, chiar și în mările necârmuite.

Astfel se sfârșește CARTEA a II-a (In-Octavo) și începe CARTEA a III-a (In-Duodecimo).

In-Duodecimo în această carte sunt incluse balenele mai mici: I. Marsuinul Vesel, II. Marsuinul Algerin, III. Marsuinul cu botul alb.

Celor dintre voi care nu ați avut răgazul de a studia acest subiect vi se poate părea neobișnuit ca acești pești, care în mod obișnuit nu depășesc patru sau cinci picioare în lungime, să fie orânduiți laolaltă cu balenele, un cuvânt care totdeauna trimite cu gândul la ideea de imensitate. Dar creaturile care sunt trecute în cartea In-Duodecimo sunt fără îndoială balene în ce privește trăsăturile menționate în definiție: un pește care aruncă în aer un jet de apă și care are coada așezată orizontal.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul I. (Marsuinul Vesel) – Acesta este marsuinul comun care poate fi întâlnit aproape peste tot în lume. Numele acesta i l-am dat eu pentru că sunt mai multe tipuri de marsuini și trebuie deosebiți cumva. Îl numesc așa deoarece înoată mereu în adunări caraghioase care fac tumbe în mijlocul mărilor sărind asemenea pălăriilor aruncate de oameni în ziua de 4 iulie. Apariția lor e de obicei întâmpinată cu strigăte de veselie de către marinari. Se înalță mereu din valurile răcoroase împinse de vânt. Acești flăcăi trec prin viață mereu cu vântul din pupă. Sunt socotiți aducători de noroc. Dacă nu îți vine să strigi de trei ori „ura!” la vederea acestor pești jucăuși, atunci roagă-te să te aibă Cerurile în pază, căci ești lipsit de veselie. Un Marsuin Vesel, hrănit bine și dolofan, poate da vreo patru litri de seu bun. Acest untdelemn delicat și fin este extrem de valoros și este căutat mai cu seamă de bijutieri și ceasornicari. Marinarii își ung pietrele de tocilă cu el. Carnea de marsuin este bună la gust. Poate nici nu v-a dat prin cap că marsuinul

scuipă și el. Este adevărat, deși jetul său este atât de mic, încât nu se poate discerne cu ușurință. Data viitoare când veți avea ocazia, priviți-l și veți vedea că este chiar marele Cașalot în miniatură.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul II. (Marsuinul Algerin) – Un pirat foarte sălbatic. Cred că nu se întâlnește altundeva decât în Pacific. E puțin mai mare decât Marsuinul Vesel, dar are cam aceeași constituție. Dacă e provocat, se transformă pe dată într-un rechin. L-am vânat de multe ori, dar nu l-am văzut niciodată prins.

CARTEA a III-a (In-Duodecimo). Capitolul III. (Marsuinul cu bot alb) – Cel mai mare Marsuin care nu poate fi văzut, după câte se știe, decât în Oceanul Pacific. Singurul nume englezesc care i s-a atribuit este cel al pescarilor: Marsuinul Drept, numit așa deoarece este văzut mereu în preajma Balenei In-Folio cu același nume. Ca formă este diferit de Marsuinul Vesel fiind mai puțin dolofan; are o siluetă suplă și elegantă. Nu are înotătoare dorsală (cum au cei mai mulți marsuini), are o coadă tare frumoasă și ochi blânzi și castanii de indian. Dar botul lui alb strică tot. Deși tot spatele până la înotătoare este negru ca noaptea, are o dungă pe trup aidoma liniei de plutire care se vede pe carena corăbiilor și care se numește „talie albă”; această dungă îi înconjoară trupul și îl împarte în două: negru deasupra, alb dedesubt. Albul îi acoperă și o parte din cap și întregul bot făcându-l să arate de parcă tocmai ce ar fi întrerupt un ospăț pe cinste scoțându-și capul dintr-un sac de făină. Ce înfățișare răutăcioasă și făinoasă! Seul său e la fel ca acela al marsuinului comun.

Sistemul nu mai continuă dincolo de Duodecimo, deoarece Marsuinul este cea mai mică dintre balene. Înșirate deasupra sunt toate cetaceele cunoscute. Mai sunt însă o grămadă de balene necunoscute, mistice și ascunse pe care eu, fiind vânător american de balene, le știu după nume, dar nu le-am văzut niciodată. O să le enumăr după cum li se zice pe punte, căci o asemenea listă se poate

dovedi folositoare unor investigații viitoare care să termine schița începută de mine. Dacă oricare dintre următoarele balene vor fi capturate și însemnate în viitor, pot fi incluse imediat în catalog în funcție de mărimea lor In-Folio, In-Octavo sau In-Duodecimo: Balena cu bot de sticlă, Balena-Gunoier, Balena cu cap de budincă, Balena Capului Horn, Balena-Conducător, Balena-Tun, Balena-Uscată, Balena-Arămie, Balena-Elefant, Balena de gheață, Balena Quog, Balena Albastră etc. Din surse englezești, olandeze și islandeze pot fi adăugate și alte balene necunoscute, înzestrate cu tot soiul de nume neobișnuite. Pe acestea le declar fără tăgadă învechite și le consider simple sunete, deși sună într-adevăr ca un nume de balenă, care nu înseamnă nimic.

Am spus de la început că acest sistem nu o să fie perfect dintr-odată. Se vede treaba că mi-am păstrat cuvântul. Dar acum e timpul să las sistemul cetologic așa neterminat cum e, cum a fost și Catedrala Cologne lăsată cu scripetele încă înfipt în vârful turnului neterminat. Micile construcții pot fi duse la bun sfârșit de către întemeietori, dar cele mari trebuie lăsate în grija urmașilor. Să nu mă lase Domnul să termin vreodată ceva. Cartea aceasta e doar un proiect, nici măcar așa, este proiectul unui proiect. O, Timp, Tărie, Bani și Răbdare!

33. Specksynder

Pare timpul potrivit pentru a dezvălui o anumită curiozitate în ceea ce privește ofițerii de pe balenieră, generată de existența unei clase de ofițeri harponieri, clasă necunoscută, desigur, în altă ramură a marinei.

Importanța care i se acordă meșteșugului harponierilor se vede și din faptul că, pe navele olandeze de pescuit, acum mai bine de două sute de ani, comanda balenierei nu cădea doar în seama celui pe care acum îl numim căpitan, ci era împărțită între acesta și un ofițer numit „Specksynder”. Acest cuvânt înseamnă „tăietor de untură”. În timp a ajuns să fie echivalent cu harponier-șef. În acele timpuri, autoritatea căpitanului se rezuma la navigarea navei și buna ei gospodărire, în timp ce peste vânătoria de balene și tot ce avea legătură cu aceasta autoritatea Specksynderului sau a harponierului-șef era supremă. În flota englezească de pescuit din Groenlanda, termenul acesta a fost schimbat în Specksioner, dar funcția, deși păstrată, și-a pierdut din strălucirea de altădată. În zilele noastre, acest rang s-a preschimbat în simplu harponier principal, astfel că ofițerul nu este decât un subaltern al căpitanului. Totuși, deoarece de buna purtare a harponierilor depinde în mare măsură reușita călătoriei și fiindcă în flota americană de pescuit nu este doar un ofițer important la bordul navei, ci, în anumite situații, cum ar fi în carturile de noapte din timpul vânătorii, și el comandă pe punte, ei bine, din aceste motive legile marinei dictează ca el să locuiască separat de restul echipajului și să fie recunoscut ca superior al acestuia, deși toți îl privesc mai mereu ca fiind egalul lor. Marea diferență dintre ofițeri și mateloți este următoarea: primii au cabine în spate, iar ceilalți în față. Astfel, pe baleniere, dar și pe navele de negoț, secunzii au cabinele lângă cea a căpitanului și la fel

și harponierii, pe majoritatea balenierelor americane, au cabinele în partea din spate a corăbiei. Asta înseamnă că mănâncă în cabina căpitanului și dorm într-o încăpere care comunică, deși nu în mod direct, cu a lui.

Cu toate că în lunga durată a unei călătorii în sudul îndepărtat – de departe cea mai lungă dintre călătoriile întreprinse de oameni până acum – se întâlnesc pericole nemaivăzute și întregul echipaj se străduiește în propriul interes, deoarece toți oamenii depind de profiturile câștigate, nu de o leafă fixă, ci de norocul, de vigilența, curajul și strădania tuturor, cu toate acestea, se pare că pe baleniere se ține o disciplină mai puțin riguroasă decât pe navele de negoț. Cu toate că acești vânători trăiesc laolaltă aidoma vechii familii mesopotamiene, formalitățile ceremonioase nu sunt mai destinse din această cauză și în niciun caz nu sunt ignorate. Poți vedea pe multe baleniere care pleacă din Nantucket câte un căpitan care străbate la pas puntea mai țănoș decât orice comandant de marină militară și dându-și aere de parcă ar avea pe umeri purpura imperială, și nu o zdrențuită pânză de pilot.

Deși, dintre toți, căpitanul „Pequodului” era ultimul care să se poarte așa de înfumurat, deși singura onoare pe care o cerea era să îi fie ascultate și îndeplinite pe dată toate ordinele, deși nu cerea nimănui să se descalțe înainte să urce pe duneță cu toate că erau momente când, din cauza anumitor circumstanțe legate de evenimente care urmează a fi descrise, le mai adresa oamenilor săi apelative neobișnuite, fie în batjocură, fie în terrorem – totuși căpitanul nu se abatea în vreun fel de la canoanele și obiceiurile disciplinei marine.

Se va vedea în cele din urmă că se folosea de aceste canoane și obiceiuri pentru a se ascunde după ele ca după niște paravane, folosindu-le câteodată pentru alte scopuri, mai personale, decât cele pentru care erau destinate. Sultanismul care pândește din creierul lui și care nu se arată niciodată pe deplin nu rezistă tentației și se transformă

prin acele reguli în despotism. Oricât de măreț ar fi intelectul unui om, el nu poate niciodată să ajungă a asupri fizic pe alții fără ajutorul unor vicleșuguri și întăriri din afară, întotdeauna josnice și mizerabile. De aceasta ține bunul Dumnezeu adevărații prinți ai împărăției sale departe de cârmuirile lumești și lasă aceste onoruri care vin împreună cu rangul acelor oameni care se fac cunoscuți mai degrabă prin slăbiciunea față de mâna de oameni aleși să facă parte din tainica și divină nepăsare, decât prin puterea lor netăgăduită asupra mulțimii proaste. Se ivesc calități neasemuite din aceste mici amănunte atunci când tertipurile fără măsură ale politicii le dau tărie, încât în anumite case regale dăruiesc putere chiar și celei mai stupide dintre imbecilități. Dar când, ca în cazul țarului Nicolae, coroana unui imperiu geografic împodobește un creier regesc, atunci pleava se înclină strivită înaintea acestui minunat nucleu. Niciun dramaturg de tragedii care înfățișează neîmplânzirea muritorului în totalitatea mișcării ei și în toată oscilația sa înfricoșătoare nu ar uita un detaliu atât de important al operei sale precum cel pe care l-am discutat acum.

Ahab, căpitanul meu, se plimbă în continuare prin fața mea în toată austeritatea și delăsarea sa tipică pentru un om din Nantucket. În acest episod în care s-a vorbit despre împărați și regi nu trebuie să ascund că avem de-a face cu un biet vânător bătrân, astfel că îmi sunt refuzate toate găteliile maiestuoase în ceea ce privește însemnele și podoabele. O, Ahab! Ceea ce e măreț în tine trebuie smuls din ceruri, căutat pe fundul mării și plămădit din aerul fantomatic.

34. Masa din cabină

Era ora prânzului și Dough-boy, intendentul, scoțându-și fața albă ca pâinea prin tambuchi, îl anunță pe stăpân că masa era gata. Acesta, așezat în adăpostul dunetei, tocmai ce se uitase la poziția soarelui și stabilea acum în tăcere latitudinea, aplecat peste o tăblie dreaptă și rotundă ca un medalion, sprijinindu-se în ea cu partea de sus a piciorului său din os, acesta fiind scopul de zi cu zi al tăbliei.

Din indiferența sa completă cu privire la anunț ai fi zis că stăpânul plin de toane nu și-a auzit servitorul. Dar pe dată se agăță de vela de artimon și sări pe punte zicând cu voce echilibrată și calmă:

— Prânzul, domnule Starbuck.

Iar apoi dispăru în cabină.

Când nu se mai auziră pașii sultanului și Starbuck, primul emir, își dădu seama că se așezase, se ridică și el, făcu câteva ture pe punte și după ce se uită preocupat prin binoclu, zise cu un iz de desfătare:

— Prânzul, domnule Stubb.

Apoi coborî prin tambuchi.

Cel de-al doilea emir mai pierdu vremea pe punte câteva clipe după care scutură brațul vergii velei mari să vadă dacă acel odgon important stătea bine, se ridică cu greutate și aruncă un rapid:

— Prânzul, domnule Flask.

Se duse apoi după ceilalți.

Cel de-al treilea emir însă, văzându-se singur pe punte, păru a se elibera dintr-o apăsare stranie căci, făcând cu ochiul în toate părțile și aruncându-și pantofii cât colo, se dezlănțui - dar fără a face zgomot - într-un dans marinăresc drăcesc chiar deasupra Marelui Turc. Apoi își agăță șapca dintr-o aruncare meșteșugită de arboretul artimon ca într-un cuier, coborî după ceilalți și cât timp mai

putu fi văzut de pe punte, spre deosebire de coborârile celorlalți, o înveseli pe a sa cu un cântecel. Dar înainte de a intra în cabina căpitanului se opri în fața ușii și își schimbă complet înfățișarea, din Flask cel liber și voios devenind în încăperea regelui Ahab un personaj numit Abiectus sau Sclavul.

Una dintre ciudățeniile aduse de aceste canoane artificiale ale marinăriei este că, în timp ce pe punte, dacă sunt provocați, unii ofițeri se arată curajoși și sfidători cu comandantul lor, pariez că, dacă aceiași ofițeri coboară în cabina căpitanului pentru a mânca, devin într-o clipă inofensivi, umili și lingușitori față de stăpânul care stă așezat în capul mesei. Ce lucru de mirare! Câteodată este chiar amuzant. De unde schimbarea aceasta? Să fie o dilemă? Poate că nu. Ca să fii asemenea lui Baltazar, regele Babilonului, adică să fii curtenitor, nu înfumurat, trebuie să ai în tine o anume grandoare mondenă. Cel care își așteaptă invitații la masă cu istețimea regală de a îi trata cu corectitudine, ei bine, puterea și stăpânirea pe care le afișează acest individ în timpul cinei îi dau o noblețe care o întrece pe cea a lui Baltazar, căci nu Baltazar a fost cel mai de seamă. Cel care și-a chemat prietenii să mănânce pe cheltuiala sa măcar o dată a simțit ce înseamnă să fii Cezar. Este o vrajă a cezarismului social de care nu se poate scăpa. Iar dacă la toate acestea se adaugă supremația oficială a unui căpitan de vas, se poate înțelege pe deplin curiozitatea aceasta a vieții pe mare despre care am vorbit mai sus.

Peste masa sa din ivoriu, Ahab domnea ca un leu de mare mut și cu coama zbârlită peste plajele de corali, înconjurat de puii săi întărâtați, dar respectuoși. Fiecare ofițer aștepta să fie servit la rândul lui. Parcă erau niște copilași în fața lui Ahab, deși în purtarea acestuia nu se simțea nicio urmă de înfumurare. Ochii tuturor căzuseră pe pumnalul căpitanului cu care acesta mărunțea mâncarea din fața sa. Nu ar fi deranjat acest moment cu un cuvânt pentru nimic

în lume, nici măcar pentru a discuta despre un subiect atât de nesemnificativ cum era vremea. În niciun caz! Întinzând cuțitul și furculița care țineau prizonieră bucata de carne, Ahab îi umplu lui Starbuck farfuria și o împinse spre el, iar acesta o primi de parcă i-o dădea de pomană. O tăie cu grijă, tresărind dacă din greșeală cuțitul zgârie farfuria, o mestecă fără zgomot și o înghiți cu grijă. Ca la Balul încoronării care se ține în Frankfurt, unde împăratul Germaniei cinează în tăcere alături de șapte prinți imperiali, așa se cina și în cabină, într-o tăcere profundă și solemnă. Ahab nu spusese niciodată că nu permite vorbitul la masă, însă el nu vorbea defel. Ce ușurare pe sărmanul Stubb, care se înecă atunci când un șobolan făcu gălăgie în camera de sub el. Iar bietul Flask, el era cel mai mic dintre toți fiii acestei familii plictisitoare. El rodea oasele cărnii uscate. Să se servească singur i s-ar fi părut același lucru cu a fura. Dacă s-ar fi servit singur, nu ar mai fi putut ridica ochii din pământ cât ar mai fi avut de trăit pe lumea asta. Cu toate acestea, Ahab nu îi interzisese niciodată. Dacă Flask și-ar fi luat singur o porție, Ahab nici nu ar fi băgat de seamă. Dintre toate, lui Flask i se părea că cel mai urât ar fi fost să se servească din unt. Fie se gândea că proprietarii nu îi îngăduie să mănânce unt ca să nu își strice tenul frumos și luminos, fie că își zicea că în călătoria aceasta lungă și fără opriri untul era un lux, deci nu era pentru el un subaltern -, oricum ar fi fost, Flask era, ce păcat!, un om fără unt.

Pe lângă asta, Flask era ultimul care cobora la masă și primul care se întorcea pe punte. Gândiți-vă la asta! Bietul Flask nu avea răgaz să se bucure de masă. Starbuck și Stubb aveau avans în fața lui și se mai bucurau și de privilegiul de a lăncezi în spate. Dacă Stubb, care nu era cu mult mai mare în grad decât Flask, nu avea poftă de mâncare și dădea semne că se va opri din mâncat, atunci Flask trebuia să se grăbească sau să se mulțumească doar cu trei înghițituri pe ziua aceea, deoarece era împotriva

regulilor ca Stubb să urce pe punte înaintea lui Flask. De aceea zisese odată Flask că de când ajunsese la înaltul rang de ofițer nu mai știa cum e să fii altfel decât flămând, mai mult sau mai puțin. Asta fiindcă ceea ce apuca să mănânce nu îi potolea foamea, ci i-o întărâta mai tare. Își zicea că pacea și mulțumirea își luaseră pe veci la revedere de la stomacul lui. „Sunt ofițer acum, dar ce n-aș da să ciugulesc puțină carne de vită fără fasoane pe punte, cum făceam când eram un simplu marinar. Halal roade ale promovării, halal orgoliu și glorie, asta e nedreptatea vieții.” Dacă era vreun matelot dintre cei de pe „Pequod” care să-i poarte pică lui Flask în calitate de ofițer, tot ce trebuia să facă acel marinar pentru a se simți pe deplin răzbunat era ca la ora mesei să se ducă și să se uite prin hubloul cabinei ca să-l vadă pe Flask stând ca un prostănac și uitându-se speriat la groaznicul Ahab.

Ahab și cei trei secunzi ai săi erau ceea ce se numea prima tranșă la masa din cabina „Pequodului”. După ce plecau ei, în ordinea inversă venirii, fața de masă era curățată, sau mai bine spus era scuturată în grabă, de către intendentul palid. După aceea erau chemați la masă cei trei harponieri, ei fiind moștenitorii cei de pe urmă. Cei trei transformau cabina cât timp stăteau la masă într-un fel de odaie a servitorilor.

În contrast cu atmosfera încărcată până la refuz de o tensiune de nesuportat și o apăsare fără nume de la masa căpitanului, acum aerul era lipsit de griji și liber, de-a dreptul democratic de la masa acestor harponieri de rang mai mic. Pe când șefii lor, secunzii, păreau a se speria și de sunetul pe care îl făceau fălcile lor când mestecau, harponierii rumegau cu atâta poftă încât zgomotul se auzea de afară. Mâncau ca niște regi, umplându-și pânțele cum se umplu calele navelor indiene cu mirodenii. Queequeg și Tashtego aveau o poftă de mâncare atât de mare că, pentru a umple burdihanele golite între mese, uscatul Dough-Boy trebuia să aducă o ditamai bucata de carne sărată care

părea smulsă cu totul de pe bou. Iar dacă nu se mișca destul de repede, dacă nu sărea să se ocupe de masă, atunci Tashtego avea un mod tare lipsit de cuviință de a-l grăbi înțepându-l cu harponul în dos. Într-o zi, Daggo se gândi să îi îmbrospăteze memoria lui Dough-Boy și, pus pe șotii, îl ridică și îi vârî capul într-un hârdău. În timp ce Tashtego îi însemna cu pumnalul pe frunte semnul de unde avea să înceapă să-l scalpeze. Intendentul acesta cu fața albă ca pâinea era un omuleț tare sperios și agitat. Se trăgea dintr-un tată bancher, dar scăpătat, și dintr-o mamă care lucra ca asistentă la spital. Iar între spectacolul de groază pe care îl dădea Ahab și vizitele zilnice și agitate ale celor trei sălbatici viața lui Dough-Boy era o nesfârșită tremurătură. De obicei, după ce avea grijă ca harponierii să aibă tot ce le trebuie la masă, fugea din calea lor și se ascundea în cămăruța lui de lângă cabină trăgând cu ochiul printre scândurile ușii până ce se termina totul.

Era ceva să-l vezi pe Queequeg stând peste masă de Tashtego și rânjind cu dinții lui piliți la indian. Daggo stătea între ei, dar pe podea, căci dacă ar fi stat pe scaun, s-ar fi dat cu capul lui cel negru de tavanul de jos. De fiecare dată când își mișca picioarele imense, toate șipcile din podea scârțâiau de parcă printre pasagerii de la bord se afla și un elefant. Cu toate acestea, negrul era foarte cumpătat, ca să nu mai zic delicat. Nu părea cu puțință ca acele mici îmbucături pe care le lua să îi țină în formă trupul mare, impunător și frumos. Fără îndoială că nobilul sălbatic se hrănea și se adăpa cu aerul marin, trăgând pe nările late minunata viață a lumii. Uriașii nu se hrănesc cu vită sau cu pâine. Queequeg, în schimb, avea un mod de a plescăi atât de barbar și de zgomotos că tremurătorului Dough-Boy îi venea să se uite ca nu cumva să aibă urme de dinți pe mâinile sale lungi și subțiri. Când îl auzea pe Tashtego strigând după el să vină în cabină ca să îi roadă oasele, tontul de intendent mai că spărga farfuriile din cămară cu crizele sale de leșin. Nici privitul pietrelor de

tocilă pe care harponierii le cărau mereu după ei pentru a-și ascuți harpoanele și cu care își ascuțeau ostentativ la masă cuțitele și nici auzul scrâșnetului pe care îl făceau nu îl linișteau deloc pe bietul Dough-Boy. Cum putea să uite el că, pe vremea când trăia pe insulă, Queequeg comisese cu siguranță câteva indiscreții criminale printre semenii săi. Vai! Dough-Boy! Greu e pentru sluga albă să slujească unor canibali. Ar fi trebuit să poarte pe braț un scut în loc de șervet. După ceva timp totuși, spre imensa lui bucurie, cei trei războinici de apă sărată se ridicau și plecau; intendentului credul și avid de povești i se părea că le aude oasele imense jucând la fiecare pas, ca paloșele maurilor în tecile lor.

Deși acești sălbatici mâncau în cabină și teoretic acolo și locuiau, obiceiurile lor erau mult prea înrădăcinate, astfel că nu treceau pe acolo decât la ora mesei și la ora de culcare când traversau încăperea pentru a ajunge fiecare în odaia sa.

În această privință, Ahab nu era diferit de ceilalți căpitani americani de baleniere care sunt de părere că această cabină a navei le aparține de drept și doar cu permisiunea lor poate să intre altcineva acolo. Astfel că nu ar fi o greșeală dacă s-ar spune că secunzii și harponierii stăteau mai degrabă afară din cabină decât în ea, căci, la fel ca ușa de la intrare a unei case, care doar când e deschisă se vede interiorul, fiind din nou aruncată în stradă la închidere și trăind în aer liber majoritatea timpului, așa erau și ei când intrau în cabină. Nu pierdeau nimic oricum, căci în cabină nu s-ar fi putut lega vreo tovărășie. Din punct de vedere social, Ahab era inaccesibil. Deși se număra printre creștini, era cu totul străin față de valorile lor. Trăia pe această lume cum trăiau ultimii urși grizzly pe pământul ocupat de oamenii din Missouri; când vara și primăvara dispăreau, acest singuratic neîmblânzit se ascundea într-o vizuină și trecea așa iarna, sugându-și labele, în același fel,

ascuns de bătrânețea sa vijelioasă și aspră, Ahab se hrănea cu melancolia sa tăcută.

35. Vârful catargului

Se întâmplă ca pe vreme bună să îmi vină și mie rândul turei de veghe în vârful catargului, după cum le venea rândul tuturor marinarilor prin rotație.

Pe cele mai multe baleniere americane pe vârfurile catargelor sunt postați oameni încă de când iese corabia din port, chiar dacă are de făcut o călătorie de cincisprezece mii de mile sau mai mult până să ajungă în apele potrivite pentru pescuit. Dacă după o călătorie de trei, patru sau cinci ani se apropie de casă și nu este plină ochi, dacă a mai rămas un butoiș gol, în vârful catargului stau marinari până în ultima clipă; doar atunci când bastoanele rândunicilor se pierd printre stâlpii celorlalte corăbii din port renunță echipajul la speranța de a mai captura o balenă.

Obiceiul statului de veghe în vârful catargului e foarte vechi și interesant și de aceea vom discuta pe larg despre el. Eu cred că primii care au stat de veghe au fost vechii egipteni, deoarece din toate cercetările mele nu am găsit alții înaintea lor, căci înaintașii lor, cei care au înălțat Turnul Babel, au încercat fără îndoială să ridice cel mai înalt catarg din toată Asia și chiar din toată Africa, dar marele catarg din piatră a căzut peste bord în vijelia furiei lui Dumnezeu înainte ca ultima cărămidă să fie pusă la locul ei; de aceea nu îi putem pune pe acești babilonieni înaintea egiptenilor. Că egiptenii erau o națiune de gabieri este o credință întemeiată pe convingerea arheologilor că primele piramide au fost construite în scopuri astronomice, convingere care își are baza în forma neobișnuită de stea în patru colțuri a acestor construcții. Astfel se crede că acești astronomi ai vremurilor de demult urcau pe propriile lor picioare până în vârf și de acolo strigau dacă vedeau o nouă stea, așa cum se strigă astăzi din vârful catargului dacă se

zărește vela altei corăbii sau vreo balenă la orizont. Sfântul Stâlpnic, cunoscutul ascet creștin din vremurile vechi, și-a construit un stâlp de piatră înalt și și-a petrecut în vârful lui ultima parte din viață trăgându-și mâncare de jos cu o parâmbă; el este cel mai bun exemplu de gabier neînfricat care nu s-a lăsat gonit de la locul său nici de ger, nici de ceață, nici de ploaie, grindină sau zloată, ci le-a ținut piept cu dârzenie tuturor până când a murit, propriu-zis, la post. Astăzi avem câțiva gabieri lipsiți de viață, oameni din piatră, fier sau bronz care, deși suficient de puternici pentru a rezista unei vijelii pe cinste, nu sunt în stare să strige dacă văd ceva neobișnuit în depărtare. Îl avem pe Napoleon care, în vârful coloanei din Vendôme, stă cu mâinile în sân la patruzeci și cinci de metri înălțime fără a-i mai păsa dacă puntea e condusă de Louis Philippe, Louis

Blanc sau Louis Diavolul^[21]. Mărețul Washington stă și el în vârful catargului său din Baltimore care, la fel ca stâlpul lui Hercule, arată o înălțare umană pe care puțini o pot ajunge. Amiralul Nelson, așezat, de asemenea, în vârful unui catarg de bronz roșu, stă în post în mijlocul pieței Trafalgar și chiar și când este încetoșat de fumul Londrei se simte că un mare războinic veghează la înălțime, căci nu se face fum fără foc. Dar nici marele Washington, nici Napoleon și nici Nelson nu vor răspunde nici unei strigări de jos, oricât de amarnic ar cere cei de pe punțile pe care le veghează să îi aline cu vreo povață și oricât s-ar crede că privirea lor răzbate prin ceața viitorului și poate spune ce obstacole sau primejdii trebuie ocolite. Poate părea greșit să îi asemuim pe gabierii uscatului cu cei ai mării, dar nu este așa, după cum spune și Obed Macy, singurul istoric al Nantucketului. Destoinicul Obed ne spune că în vremurile de început ale vânătorii de balene, când au început oamenii să pornească pe corăbii după acești pești, se înfingeau pe țărături niște piloni înalți pe care santinelele se urcau cu ajutorul unor stinghii bătute în cuie așa cum se urcă găinile

în coteț. Până acum câțiva ani așa făceau și vânătorii din golfurile din Noua Zeelandă care, atunci când zăreau prada, strigau la cei din bărcile care stăteau pregătite pe plajă. Acest obicei a devenit învechit acum, așa că ne vom întoarce la vârful catargelor adevărate, cele de pe corăbii. Cele trei gabii de pe catargele navelor sunt ocupate de la răsărit până la apus, iar marinarii stau de veghe cu rândul, ca și la timonă, făcând schimb o dată la două ore. E foarte plăcut să stai în gabie pe vremea însorită de la tropice, ba pentru un om visător e chiar încântător. Te vezi la treizeci de metri deasupra punții tăcute, pășind peste luciul apei ca și când catargele ar fi niște picioaroange, iar pe sub tine și printre picioarele tale trec unii dintre cei mai mari monștri ai apelor, așa cum treceau odinioară corăbiile printre picioarele Colosului din Rhodos. Te vezi pierdut în nemărginirea mării peste care nu se mișcă decât valurile. Vasul adormit înaintează domol, vânturile adie moțait și totul din jurul tău te învăluie într-o moleșală plăcută. Cea mai mare parte a timpului din această vânătoare tropicală nu se întâmplă mai nimic. Nu auzi noutăți, nu citești jurnalele, nu te tulbură știri despre întâmplări nemaipomenite de aiurea, nu te supără problemele casei, falimentele, căderile bursei, nu te gândești ce mănânci seara, căci pentru trei ani de zile mâncarea ta te așteaptă foarte convenabil în butoaie și prețul ei nu se mărește niciodată.

Pentru un marinar de balenieră plecat într-o călătorie de trei sau patru ani, după cum durează de obicei, orele petrecute în gabie se adună la câteva luni bune.

E mare păcat că locul unde îți petreci o așa de mare parte din timpul vieții tale e, din păcate, departe de a fi un locșor confortabil și nu oferă căldura pe care o găsești într-un pat, într-un hamac, o gheretă, un amvon, o trăsură sau orice altă născocire mică și plăcută în care oamenii se închid temporar. Locul unde te cocoți de obicei este vârful arborelui zburător, iar acolo stai pe două prăjini paralele –

caracteristice balenierelor numite crucetele arborelui zburător. Aici, aruncat într-o parte și-ntr-alta, un începător se simte la fel de confortabil ca pe coarnele unui taur. Desigur, pe vremea rea îți poți urca și casa cu tine în chip de pelerină, dar, la drept vorbind, și cea mai groasă pelerină te ferește la fel de bine ca un trup despuiat. Așa cum sufletul e lipit de învelișul său cărnos și nu se poate mișca în voie, cu atât mai puțin poate să-l părăsească fără a risca să se stingă ca un pelerin neștiutor ce încearcă să traverseze Alpii înzăpeziți iarna, așa nu e nici pelerina o casă, ci mai mult un acoperământ sau piele în plus. Nu poți să agăți polițe sau sertare de trup și nici nu poți să faci din pelerină un dulap.

Având în vedere toate acestea, e mare păcat că arborii balenierelor ce traversează mările Sudului nu au acele observatoare mici numite „cuiburi de cioară” care îi protejează pe gabierii vaselor din Groenlanda de vremea rea de pe mările înghețate. În povestea Căpitanului Sleet^[22] numită „O călătorie printre aisberguri în căutarea balenei groenlandeze și redescoperirea accidentală a coloniilor islandeze pierdute ale vechii Groenlandei în această remarcabilă carte, toți gabierii se bucură de noua invenție de pe „Ghețarul”, cum se numea bătrâna corabie a căpitanului Sleet, și anume aceste „cuiburi de ciori”. L-a denumit „cuibul lui Sleet”, în propria sa onoare, căci el fusese inventatorul și descoperitorul acestuia și fără falsă modestie, având în vedere că ne numim copii după propriile noastre nume – noi, tații, fiind inventatorii și descoperitorii –, ar trebui să numim după noi orice alt aparat pe care îl construim. Ca formă, „cuibul lui Sleet” arată ca un lighean mare, deschis deasupra unde are o prelată mobilă menită să-ți ferească creștetul pe timp de furtună. Fiind fixat în vârful catargului, se intră în el printr-o trapă din dușumea.

Pe partea dinspre pupa are un scaun confortabil, cu o deschizătură dedesubt pentru umbrele, pături sau haine, în

partea din față are niște buzunărașe din piele unde se țin goarna, pipa, telescopul și alte obiecte marinărești. Când însuși căpitanul Sleet stătea de veghe în cuibul lui, povestește că avea cu el o pușcă, pusă, de asemenea, în buzunărașe, un bidon de pulbere și plumbi cu care trăgea în narvali, acei inorogi vagabonzi care îi infestau apele. Nu îi poți împușca de pe punte din cauză că nu trec gloanțele prin luciul apei, dar dacă îi împuști de sus, e altă treabă.

E clar că toate descrierile acestui cuib au fost făcute cu drag, dar, deși insistă asupra unora dintre ele și descrie științific experimentele făcute de el în cuib cu o mică busolă pe care o ținea acolo pentru a evita greșelile care se trag de la ceea ce se numește „atracția locală” a magnetilor din habitacul, eroare atribuită apropierei de fierul de pe punte iar în cazul „Ghețarului”, apropierei de mulții fierari care făceau parte din echipaj –, ei bine, deși e foarte riguros și științific în munca lui, în ciuda „devierilor de habitacul”, a „observației unghiului busolei” și a „erorilor de aproximare”, căpitanul Sleet știe foarte bine că era atât de adâncit în aceste profunde meditații magnetice, încât să nu mai fie atras din când în când de sticluta plină dosită la îndemână într-o parte a cuibului. Cu toate că îl admir foarte mult și chiar pot spune că îmi e drag acest căpitan curajos, onest și învățat, nu îmi place faptul că ignora cu bună știință această sticlută, mai ales că ea se dovedea a fi un prieten de nădejde și o alinare când, cu degetele înmănușate și gluga trasă pe cap, studia matematica sus în cuibul de păsări la două degete de poli.

Deși noi, vânătorii mărilor sudice, nu suntem găzduiți atât de plăcut cum erau căpitanul Sleet și groenlandezii lui, această mică neplăcere e răscumpărată de seninătatea mărilor sudice pe ale căror ape navigăm. Eu unul obișnuiam să urc încet pe parâme, să mă opresc sus pentru a vorbi cu Queequeg sau cu oricine altcineva care era liber și pe care se întâmpla să-l găsesc pe acolo, apoi să mai urc puțin și, aruncând leneș un picior peste parâma veleii mari,

să arunc o privire de început în larg; așa ajungeam la destinație.

Aici voi face o confesiune și voi dezvălui că nu țineam bine de pază. Cum puteam eu, când gândurile îmi stăteau la misterele universului și stăteam singur la o înălțime care trăgea la meditație, să mă achit cum trebuie de sarcina de a îndeplini toate ordinele care răsunau de pe punte: „Ține ochii deschiși bine și dă de veste dacă vezi ceva!”

Cu această ocazie, vă avertizez, proprietari de nave din Nantucket, să aveți grijă să nu tocmiți pe vasele voastre flăcăi cu frunte îngândurată și ochi goi, căci aceștia se afundă în meditații nepotrivite, gata să-și îmbarce mințile pe Fedon^[23] în loc de Bowditch^[24]. Feriți-vă, vă zic, de un astfel de om, căci balenele voastre trebuie văzute înainte de a fi ucise, iar un asemenea Platonician cu ochi visători o să vă ducă de zece ori în jurul lumii fără a vă îmbogăți cu o picătură de seu. Aceste atenționări nu sunt de colo. În zilele noastre, pescuitul este un meșteșug în care se refugiază mulți tineri romantici, melancolici și distrași, care, sătui de grijile apăsătoare ale lumii, caută sentimente în smoală și untură. Childe Harold nu se urcă degeaba în vârful catargului vreunei baleniere urmărite de ghinion pentru a striga:

*Unduiește-te, adânc și întunecat ocean,
mii de vânători plutesc peste tine în van!*

Deseori, căpitani ai acestor vase îi trag deoparte pe acești filosofi distrași, dojenindu-i că nu sunt destul de „interesați” de călătorie și sugerându-le că orice ambiție onorabilă le este atât de străină, încât nutresc în secret speranța de a nu întâlni deloc balene. Degeaba însă. Acești platonicieni tineri cred că privirea lor nu este bună, că sunt miopi și de aceea nu are rost să își obosească ochii, mai ales că și-au lăsat și ochelarii de teatru acasă.

— Maimuță ce ești, îi zicea un harponier unui astfel de flăcău, suntem pe mare de trei ani de zile și tu n-ai ochit nicio balenă. Se-arată balenele cum își arată găina colții când ești tu în gabie.

Poate așa se întâmpla sau poate că se zbenguiau bancuri întregi la orizont. Dar legănat de valurile care se îngemănează cu gândurile și pierdut într-o stare de reverie adâncă, tânărul uită cine e, ia oceanul de sub el drept sufletul fără fund al omenirii sau al naturii și orice lucru neobișnuit, abia zărit și trecător, orice înotătoare necunoscută lui îi pare a fi întruparea gândurilor trecătoare care se ascund în suflet și se ivesc doar pentru o clipă. În această stare încântătoare, sufletul se scurge spre originea lui, se împrăștie prin timp și spațiu ca și cenușa panteistică a lui Crammer^[25], înfrățindu-se cu toate țărmurile de pe pământ.

Nu mai e altă viață în tine în afara de balansul legănat dat de corabia în mers. Suflul ei este luat din apă, cel al apei, luat de undele nevăzute ale Domnului. Cât timp ești scufundat în acest somn sau vis, dacă îți miști mâna sau piciorul, dacă te eliberezi din această stare pentru o clipă, îți vei aminti cu groază cine ești. Vei pluti peste vârtejurile descartiene și poate, la miezul zilei, pe cea mai frumoasă vreme, vei cădea cu un țipăt stins prin văzduhul limpede în apa verii și nu te vei mai ridica niciodată. Băgați de seamă, visătorilor!

36. Duneta

Intră Ahab; după el, toată lumea. Nu mult după povestea cu pipa, într-o dimineață, chiar după micul dejun, Ahab urcă prin tambuchiul cabinei pe punte. Cei mai mulți căpitani își fac plimbarea de după masă la acea oră, ca niște domni care se plimbă prin grădină. Pasul său osos și greu se făcu auzit dintr-o parte într-alta a punții atât de familiară pașilor săi, încât era plină de gropițe de la urmele piciorului său, asemenea rocilor geologice. Dacă te uital atent la fruntea sa încrețită, ai fi văzut și acolo urme mai stranii: urmele gândurilor sale nepotolite.

De data aceasta, aceste urme păreau mai adânci, cum părea și urma pasului său mai adâncă în acea dimineață. Atât de îngândurat era Ahab că, la fiecare întoarcere pe care o făcea, când la catarg, când la habitacul, puteai parcă să vezi cum se răsuceau gândurile în el, stăpânindu-l cu atâta putere că fiecare mișcare era ca oglinda interioară a fiecărei mișcări din afară.

— L-ai văzut, Flask?, șopti Stubb. Parcă-l ciugulește ceva pe dinăuntru. Odată și-odată tot va izbucni.

Orele treceau, iar Ahab era când în cabină, când pe punte, purtând pe chip același chin al unui țel nespun.

Se apropia seara. Deodată se opri lângă parapete. Își opinti piciorul de os într-una din găurile sale și, ținându-se ou o mână de o velă, ordonă lui Starbuck să adune pe toată lumea la pupă.

— Domnule!, zise secundul uimit de un asemenea ordin, care nu se dădea pe corăbii decât în cazuri excepționale.

— Trimite-i pe toți la pupa, repetă Ahab. Cei din gabie! Coborâți!

Când se adună tot echipajul, toți privindu-l cu chipuri curioase și nelămurite, căci Ahab arăta ca cerul dinaintea furtunii, după ce aruncă o privire grăbită peste parapet și

se uită la marinari, o luă din loc de parcă nu era niciun suflet pe lângă el și își reluă plimbările pe punte. Continuă să se plimbe cu capul în jos și pălăria căzută, fără a lua în seamă șușotelile mirate ale echipajului; Stubb îi zise încet lui Flask că Ahab îi chemase pe toți acolo pentru a vedea cum se face o întrecere cu piciorul. Dar toate acestea nu durară mult. Făcând o mică pauză, strigă:

— Ce faceți când vedeți o balenă, mateloți?

— Strigăm că am văzut-o!, veni răspunsul plin de viață al grupului.

— Bravo!, strigă Ahab pe un ton aprobator la vederea voioșiei pe care le-o dăduse neașteptata sa întrebare.

— Și după aceea ce faceți, mateloți?

— Ne coborâm și pornim după ea!

— Și pe ce melodie vâsliți, mateloți?

— O balenă moartă sau o barcă spartă!

Cu fiecare strigătură creștea mai bucuros și mai mulțumit chipul bătrânului, în timp ce marinarii începuseră să se uite unul la altul cu mirare, de parcă și ei erau surprinși cum de se stârniseră așa de tare de la niște întrebări fără rost.

Se umplură iar de veselie când Ahab, învârtit pe jumătate în găurica sa și ținând strâns ca într-o gheară pânza unei vele, le zise:

— Toți gabierii m-au auzit până acum dând ordine în legătură cu o balenă albă. Ascultați la mine! Vedeți voi banul acesta spaniol de aur? – ridică în lumina soarelui o monedă strălucitoare. Valorează șaisprezece dolari, mateloți. Îl vedeți? Domnule Starbuck, dă-mi ciocanul de acolo.

În timp ce secundul aducea ciocanul, Ahab, fără a scoate un cuvânt, freca încet moneda de marginea tunicii ca pentru a-i îmbogăți lustrul și fredona încet ca pentru el scoțând un sunet atât de înăbușit și de fonfăit, încât părea a fi zgomotul roțițelor care îl puneau în mișcare.

Primind unealta de la Starbuck, se apropie de catargul mare cu ciocanul ridicat într-o mână și arătând aurul cu cealaltă, spuse cu voce tare:

— Cel care îmi zărește o balenă albă cu fruntea încrețită și falca strâmbă, cel care îmi arată balena asta cu capul alb și trei găuri în tribordul cozii ascultați la mine, cel care îmi zărește balena asta albă va primi moneda aceasta de aur, băieți!

— Ura! Ura!, strigară marinarii și scuturară pânzele pentru a arăta încântarea ce le-o aducea faptul că moneda era bătută în cuie de catarg.

— E o balenă albă, vă zic, adăugă Ahab aruncând ciocanul cât colo. O balenă albă. Căsați ochii după ea, băieți, uitați-vă atent după fâșii albe de apă. Strigați dacă vedeți și o bulă.

În tot acest timp, Tashtego, Daggoo și Queequeg se holbau cu o mirare și o curiozitate mai mare decât a celorlalți, iar când fu adusă vorba de fruntea încrețită și de falca strâmbă, spuseră, de parcă fiecare fu lovit de o anumită aducere-aminte:

— Căpitane Ahab, zise Tashtego, balena asta trebuie să fie cea căreia i se zice Moby Dick.

— Moby Dick?, strigă Ahab. Deci știi despre ce balenă e vorba, Tash?

— Își vântură coada mai ciudat înainte de a intra de tot în apă, domnule?, întrebă indianul.

— Și are un jet la fel de ciudat, întrebă Daggoo la rândul lui, foarte mare pentru un cașalot și tare rapid, așa-i, căpitane Ahab?

— Are și unu, doi, vai!, mulți harpoane în el, căpitane, adăugă Queequeg anevoios, toți răscucit, răsucet, ca ăl', ăl' - se chinuia să găsească un cuvânt în timp ce își răsuca mâinile de parcă ar fi deșurubat un capac - ca ăl', ăl'...

— Ca un tirbușon!, strigă Ahab. Da, Queequeg, are harpoane în el, răsucite toate și îndoite. Da, Daggoo, are și un jet mare ca un spic mare de grâu și alb ca lâna noastră

din Nantucket după lunile de tuns oi. Da, Tashtego, coada lui se vântură ca o velă sfâșiată în vijelie. Pe toți dracii, mateloți, l-ați văzut pe Moby Dick! Chiar pe Moby Dick!

— Căpitane Ahab, zise Starbuck care, la fel ca Stubb și Flask, se uitase până acum la căpitan cu mare mirare, dar acum păru să-i dea prin minte un gând care îi risipi toată surprinderea. Căpitane Ahab, am auzit și eu de Moby Dick, dar nu este acea balenă care v-a smuls piciorul?

— Cine ți-a zis asta?, strigă Ahab, și se opri pentru o clipă. Da, Starbuck, da, băieții mei dragi. Moby Dick a fost acela care mi-a luat un catarg, cel care m-a lăsat cu ciotul aista pe care mă sprijin acum. Da, da, zise și scoase un oftat prelung ca oftatul unui elan rănit de moarte. Da, da, balena aceea blestemată m-a distrus și m-a transformat într-un sărman năpăstuit și ciung și-așa am să rămân pentru totdeauna.

Își deschise brațele și strigă de parcă ar fi blestemat:

— Da, da, o să-l urmăresc în jurul Bunei Speranțe, pe după Horn, în Maelstromul norvegian și în flăcările iadului o să-l caut înainte de a renunța. Pentru asta navigați cu mine, mateloți: ca să urmărim Balena Albă în sus și în jos, pe toate laturile pământului, până va scuipa sânge negru și se va întoarce cu burta în sus. Ce ziceți băieți, bateți palma? Tare îmi pareți viteji!

— Da, da!, strigară harponierii și marinarii apropiindu-se de bătrânul însuflețit. Să avem privirea ascuțită după Balena Albă; să avem lancea ascuțită pentru Moby Dick.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, zise el pe jumătate oftat și pe jumătate strigat. Dumnezeu să vă binecuvânteze. Intendent! Du-te și adu măsura mai mare de grog. De ce faci fața asta lungă, domnule Starbuck? Nu vrei să vânezi balena albă? Nu vrei să-l prinzi pe Moby Dick?

— Sunt pregătit să-l prind de falca aia strâmbă, cum sunt pregătit și să mă prindă moartea în gheare, căpitane Ahab, dacă se nimerește să se întâmple când ne facem treaba. Dar eu am venit să vânez balene, nu să îmi răzbun

căpitanul. Câte butoaie vei umple cu răzbunarea ta, asta dacă reușești să-l prinzi? Nu vor valora mare lucru pe piața din Nantucket.

— Piața din Nantucket? Ptiu! Apropie-te Starbuck! Ție-ți trebuie și alt motiv. Dacă prin bani se măsoară câștigul și crezi că toți contabilii măsoară pământul împrejmuiindu-l cu guinee, una la un centimetru, atunci lasă-mă să-ți spun, omule, că răzbunarea mea îți va aduce un mare câștig aici!

— Se lovește peste piept, șopti Stubb. Ce-i cu asta?, sună tare puternic, dar gol.

— Să te răzbuni pe un animal prost, strigă Starbuck, care te-a mușcat din instinct fără a gândi. Asta e sminteală! Să te înfurii pe un animal fără minte, căpitane Ahab, îmi pare a fi o blasfemie!

— Uite cum te-nhață iar motivul acela ascuns. Toate obiectele vizibile nu sunt decât măști de carton. În evenimentul însuși, în actul viu, în fapta fără de tăgadă, acolo un temei necunoscut arată forma ce se ascunde în spatele măștii de carton. Dacă e să lovești, fă-o prin mască! Cum iese un prizonier la lumină, dacă nu prin dărâmarea peretelui? Balena albă e pentru mine peretele acesta ce stă să cadă peste mine. Câteodată cred că după el nu mai e nimic. Dar sunt destule. Mă încercă, mă provoacă. Văd în el o putere nesocotită, mână de o răutate fără margini. Răutatea aceasta e cea pe care o urăsc și, fie că balena albă e doar ajutorul, fie că ea e vinovată, o să-mi vărs ura pe ea. Nu-mi vorbi mie de blasfemie, omule. M-aș lua de gât și cu soarele dacă mi-ar face vreun rău, căci dacă el ar putea să facă una ca asta, aș putea și eu să mă răzbun. Așa e jocul, gelozia se abate peste toată creația. Nici stăpânul meu nu e atât de corect, omule. Cine stă deasupra mea? Adevărul nu are margini. Nu te mai uita așa la mine. Căutătura de prost e mai rea decât o privire diavolească! Văd că te înroșești și pălești, înflăcărarea mea ți-a aprins focul mâniei. Ascultă la mine, Starbuck: ce se spune la mânie trece de la sine. Sunt oameni pentru care niște vorbe mai aprinse nu sunt o

ocară. N-am vrut să te mâinii. Hai, lasă. Uite! Uite acolo la obrajii aceia de turc pătați de soare, ca o pânză pictată. Leoparzii aceștia păgâni, făpturile care nu dau importanță nimănui și nu adoră pe nimeni, care nu caută să găsească motive pentru viața înflăcărată care arde în ei: echipajul, omule, echipajul! Nu sunt ei una cu căpitanul lor în toată povestea aista cu balena? Uită-le la Stubb cum râde. Și la chilianul de colo, cum hohotește numai când se gândește la asta. Numai tu dintre toți nu poți ține piept uraganului, Starbuck. Și până la urmă ce îți cer? Gândește-te! Îți cer numai să ucizi o balenă, ori asta nu-i mare ispravă pentru tine. Ce altceva să fie? Cel mai bun lăncier din tot Nantucketul nu poate da înapoi din vânătoarea aceasta amărâtă, mai ales când toți oamenii de pe punte și-au pregătit deja tocila. Ah! Văd că tot țeapăn te ții. Te umfli ca valurile! Zi ceva, vorbește! Da, da, tăcerea ta vorbește îndeajuns. (Zise pentru el): Fumul ce-mi iese pe nările umflate trebuie că i-a pătruns în plămâni. Starbuck e al meu acum, nu poate să mi se pună împotrivă fără a se răzvrăti.

— Dumnezeu să mă apere! Să ne apere pe toți!, murmură Starbuck.

În bucuria de a vedea supunerea tăcută, fermecată parcă, a secundului, Ahab nu mai auzi invocația prevestitoare. Nu mai auzi nici râsul înfundat din cală, nici zumzetul odgoanelor din cordaj, nici fâlfâitul velelor care se loveau de catarg de parcă tuturor le sărise inima.

Ochii lui Starbuck se umpluseră iar de încăpățănare. Râsul înfundat dispăru, vântul bătu ca mai înainte, pânzele se umflară la loc și corabia își continuă alunecarea ca și până acum. Voi, premoniții și avertismente! De ce nu ziceți când vă arătați? Sunteți mai degrabă niște umbre? Da, voi nu sunteți semne din afară, ci întăriri ale gândurilor dinăuntru. Pe noi puține lucruri din afară ne țin pe loc, iar nevoile interioare ale ființei noastre ne mână înainte.

— Măsura! Măsura!, strigă Ahab.

Primind cana de cositor, se întoarse spre harponieri și le ordonă să își aducă harpoanele. Îi adună pe toți în jurul lui cu armele în mână, lângă cabestan, în timp ce secunzii stăteau lângă el cu harpoanele și restul echipajului se strânsese în cerc în jurul lor. Se uită o clipă în ochii tuturor oamenilor din echipaj. Ochii lor îi întâlneau pe ai lui cum întâlnesc ochii lupilor de prerie pe cei ai conducătorului de haită în timp ce acesta se năpustește în fruntea lor pe urma bizonului. Dar din păcate, de multe ori cade chiar el în capcana indianului.

— Beți și dați mai departe!, strigă el înmânându-i cana plină-ochi celui mai apropiat marinar. Să bea numai echipajul! Dați-o roată, dați-o roată! Duște scurte și înghițituri lungi, băieți. E iute cum e copita diavolului. Așa, așa, foarte bine se duce roată. Se urcă repede la cap. O să vă joace ochii-n cap ca limba despicată de șarpe. Foarte bine, e pe sfârșite. Pe acolo s-a dus și pe aici se întoarce. Dă-mi-l mie, aici n-a ajuns. Băieți, așa se duc și anii, așa e înhățată și pierdută și viața. Intendent, toarnă iar!

— Ascultați aici, vitejii mei! V-am adunat în jurul cabestanului. Împrejmuiți-mă cu sulile, secunzilor, iar voi, harponierilor, stați aici cu fiarele voastre; voi, marinarilor, încercuiți-mă ca să readuc la viață un obicei al strămoșilor mei pescari. Oameni buni, o să vedeți în curând – cum, băiete, te-ai și întors? Nici necazurile nu vin mai repede decât. Dă-mi-o mie. Iar e plină până-n buză cana; dacă n-ai fi tu, Sfinte Vitus... fugi, boală!

— Apropiați-vă, secunzi. Înlănțuiți-vă lăncile în fața mea. Așa!, stați să le prind de mijloc.

Zicând acestea, întinse mâna și apucă sulile ridicate de locul unde se încrucișau. Tresări deodată când puse mâna pe ele; între timp, se uita când la Starbuck, când la Stubb, apoi de la Stubb la Flask. Părea că vrea, printr-o putere interioară neștiută, să le transmită printr-un șoc același sentiment arzător pe care îl ținea sub presiune în suflet. Cei trei secunzi dădură înapoi din calea înfățișării sale

puternice, hotărâte și misterioase. Stubb și Flask nu cutezau să-l privească în ochi, dar privirea onestă a lui Starbuck îl pironea.

— Degeaba, dar poate că așa e mai bine. Dacă voi trei ați fi fost fulgerați de șoc, poate că s-ar fi scurs tot din mine. Sau poate că ați fi picat morți. Poate nici nu aveți nevoie de el. Lăsați sulile! Și acum, secunzi, vă numesc paharnici ai celor trei regi păgâni de-acolo, cei trei harponieri onorabili și de viță nobilă. Sarcina nu vă e pe plac? Cum asta, când însuși Papa spală picioarele cerșetorilor folosindu-și coroana drept albie? Dragii mei cardinali, bunăvoința voastră vă va schimba gândul. Nu vă poruncesc nimic eu, voi veți voi. Harponierilor, nu vă mai codiți și scoateți lăncile!

Îndeplinind în liniște ordinul, cei trei harponieri stăteau acum în fața lui cu vârfurile harpoanelor lungi de trei picioare scoase din teacă și îndreptate în sus.

— Vedeți să nu mă împungeți! Întoarceți-le. Întoarceți-le, am zis! Nu știți cum se ține potirul? Întoarceți-le cu căldarea în sus. Acum, paharnici, apropiați-vă. Luați sulile, țineți-le cât le umplu eu.

Trecând de la un ofițer la altul, umplu căldările până la vârf cu băutura iute din cană.

— Acum v-ați grupat trei cu trei. Vi se încredințează potirele ucigașe. Aveți grijă de ele, voi ce sunteți legați acum fără scăpare. Ha! Starbuck! Ce-i făcut e bun făcut. Soarele s-a învoit și a stat martor înainte să se culce. Beți, harponieri! Beți și înjurați, voi cei care împingeți pânțele îngrozitoare ale corăbiei! Moarte lui Moby Dick! Să ne vâneze pe noi Dumnezeu dacă nu îl vânăm noi pe Moby Dick până îl răpunem.

Potirele ascuțite de oțel fură ridicate, iar printre strigăte și blesteme la adresa Balenei Albe, băuturile fură toate trei înghițite dintr-o răsuflare. Starbuck păli, se cutremură și se învârti. Cana umplută la loc mai circulă pentru ultima oară

printre echipajul înfierbântat până când Ahab le făcu semn cu mâna și se împrăștiară toți. El coborî în cabină.

37. Apus

În cabină, la ferestrele dinspre pupă, Ahab stă singur și privește afară.

— Las în urma mea numai durere albă și care zvâcnește, numai ape stinse și chipuri palide, oriunde mă duc. Valurile rele se umflă pentru a mă scufunda; să se umfle, dar numai după ce trec eu.

Iată cum valurile se înroșesc ca vinul în potirul nesecat. Umbra aurie se-așterne peste azuriul mării. Soarele se scufundă încet, încă de la amiază, în timp ce sufletul meu se înalță. Se istovește cu greutatea lui. Oare să fie prea grea coroana ce o port, această coroană de fier a Lombardiei^[26]? E bătută în pietre scumpe, dar eu, cel care o port, nu pot să le văd strălucirea, ci simt doar ca în întuneric, că port această greutate a cărei strălucire te uluiește. E din fier, din câte știu, nu din aur. De asemenea, e și crăpată, asta o simt. Marginea ei zdrențuită mă rănește, mi se pare că mi se bat creierii de metal. Da, capul acesta al meu e de oțel, e din acelea care nu au nevoie de coif nici în cele mai aprige înfruntări.

Îmi arde fruntea? Oh! Erau vremuri când răsăritul mă înfierbânta și apusul mă liniștea. Acum nu mai e așa. Lumina aceasta frumoasă nu mă luminează și pe mine; toată frumusețea mă neliniștește, căci nu pot să mă bucur de ea. Mi s-a dăruit puterea măiastră de înțelegere, dar îmi lipsește puterea de a mă bucura. Sunt blestemat cum nu se poate mai rău, sunt un om damnat în mijlocul paradisului. Noapte bună!

Se îndepărtează de la fereastră făcând cu mâna.

Nu a fost atât de dificil. Mi-am zis eu că o să găsesc cel puțin pe unul mai căpos. Dar cheia mea se potrivește la toate lacătele lor și le face să se deschidă. Sau, dacă vreți, sunt ca mușuroaiele de praf de pușcă în fața mea, iar eu

sunt chibritul. Ce greu e! Ca să aprinzi pe alții trebuie ca și chibritul să se mistuie. Mi-am pus în cap să fac tot ce îndrăznesc. Și ce mi-am pus în cap, aia fac. Ei cred că sunt nebun, așa crede Starbuck. Dar eu sunt un diavol, sunt nebunia însăși înnebunită la rândul ei – acel fel de nebunie care nu se poate stinge decât dacă se aprinde toată. Profetia era că voi fi dezmembrat și, iată, am pierdut un picior. Profetesc și eu la rândul meu că îl voi dezmembra pe cel care mi-a făcut asta. Fie ca profetul și făptuitorul să fie unul și același. E mai mult decât ați fost voi zeilor vreodată. Râd de voi și vă pufnesc în nas, jucătorilor de crichet, luptătorilor ca Burkes și Bendigoes, dar surzi și orbi! Nu o să vorbesc acum ca școlarii bățăușilor: „Ia-te de unul pe măsura ta, nu mă lovi pe mine!” Nu, tu m-ai dărâmat și acum eu m-am ridicat din nou în timp ce tu ai fugit să te ascunzi. Ieși de după sacii tăi de vată, căci pușca mea nu te ajunge. Arată-te, Ahab te salută! Vino și vezi dacă poți să mă dobori. Să mă dobori? Nu mă poți doborî pe mine fără să cazi și tu. Aici te are la mână omul! Să mă dobori? Calea spre țelul meu este bătută cu șine de fier și sufletul meu zgâriat merge pe ele. Peste hăuri fără fund, peste munți roșii pe dinăuntru, peste albi înecate cu apă, fug fără greșală. Niciun obstacol, nicio piedică nu mă opresc pe drumul meu de fier.

38. Amurg

Lângă catarg; Starbuck se sprijină de el.

— Sufletul îmi e mai mult decât aprins, îmi e copleșit de un nebun. Ce lucru nesuferit ca mintea întreagă să se lase subjugată într-un moment ca acesta. Dar se vede că a zgândărit adânc și mi-a scos toată rațiunea din mine. Cred că îmi dau seama de țelul său nelegiuit, dar mă simt legat să-l ajut. De voie, de nevoie, acum m-am înfrățit cu el, mă trage după el cu o sfoară pe care nu o pot tăia cu niciun cuțit. Ce bătrânel nesuferit! „Cine e deasupra lui?”, întreabă. Mai e și democrat pe deasupra. Uite cum se dă mare în fața tuturor. Of! Acum văd clar soarta mea năpăstuită: să mă supun, deși nu voiesc. Mai rău de-atât, să mă prefac a fi milostiv când eu simt numai ură. În ochii săi citesc o tristețe atât de puternică, încât dacă m-ar cuprinde și pe mine m-ar sfărâma în bucăți. Mai e însă speranță. Timpul și marea sunt nesfârșite. Balena blestemată are o lume întreagă în care să înoate cum are și peștișorul auriu acvariul său. Dumnezeu poate sfărâma planul lui eretic. Aș prinde ceva inimă dacă ea nu ar atârna ca plumbul. Ceasornicul meu s-a dus la fund; biata mea inimă, ea era cea care îl întorcea, dar acum nu mai am cheie s-o fac. (Se aude zgomot de petrecere de la provă.) Doamne-fereste! Să navighez cu un asemenea echipaj păgân care nu a supt de la o mamă creștină! Aruncat undeva în mijlocul mării primejdioase! Balena Albă este dragonul lor. Auzi! Ce orgie infernală! Ce petrecere la provă și ce tăcere netulburată apasă la pupă! Parcă e un tablou al vieții însăși. În față, prora tare, bătaioasă, împrăstie apa în stropi veseli, dar îl trage după ea pe Ahab care clocește în cabina lui din spate, construită peste apele moarte care priveghează și care o urmăresc cu gălgăiturile lor înfiorătoare. Urletul prelung îmi dă fiori! Potoliți-vă, petrecăreților, și vedeți-vă de cart!

Oh, viață! Într-un ceas ca acesta, cu sufletul amărât și forțat să învețe cum sunt forțate sălbăticiunile să se hrănească, oh, viață! Acum simt și eu groaza ce pândește în tine! Dar nu e vorba de mine, eu nu sunt îngrozit! Cu sentimentul blând al omului din mine o să mă lupt cu voi, strigoi ai viitorului! Stați lângă mine, țineți-mă strâns voi, ajutoare divine!

39. Primul cart de noapte, la arborele mic

Stubb, singur, repară o vergă.

— Ha! Ha! Ha! Ha! Hmm! Să-mi curăț gâtlejul! M-am tot gândit la asta încă de atunci și Ha! Ha!-ul acesta e singura încheiere la care am ajuns. Cum așa? Fiindcă râsul este cel mai înțelept și mai ușor răspuns la tot ce găsim straniu. Fie ce-o fi, o singură alinare rămâne, și anume că ce ți-e scris în frunte ți-e pus! N-am auzit deloc ce a vorbit cu Starbuck, dar bieții mei ochișori au văzut că Starbuck arăta cam la fel cum m-am simțit eu seara trecută.

Mai mult ca sigur, mogulul l-a luat și pe el la ochi. Știam eu, mă așteptam. Dacă aveam harul acesta, aș fi prevestit căci imediat ce am pus ochii pe capul lui mi-am dat seama. Ei bine, Stubb, înțeleptule Stubb așa îmi zice ce-i cu asta. Stubb? Ești numai un hoit. Nu știi ce are să vină, dar orice ar fi, mă voi îndrepta spre acel lucru rânzând.

Cu o privire jucăușă să te uiți la toate grozăviile pe care le poți întâlni. Mă simt vesel. Tra-la! Lirra, skirra! Ce-o face perișoara mea dulce acasă? Oare stă să-și plângă-n barbă? Mai degrabă dă o petrecere pentru harponierii nou sosiți, veselă ca flamura unei fregate, ca și mine de altfel: Tra-la! Lirra, skirra!

*Să bem diseară cu inima ușoară,
Să iubim și să-ndrăgim
Vesela spumă pe-a paharului gură
Ce se topește când buzele-ntâlnește!*

O strofă pe cinste! Dar cine strigă? Domnul Starbuck? Da, să trăiți! – zise pentru el e superiorul meu, se vede treaba că are și el unul.

Da, să trăiți! Acum terminam cu treaba asta, vin îndată!

40. Miezul nopții la proră

Harponieri și marinari.

Vela mare se ridică și dezvăluie marinarii de cart în picioare, lungiți, aplecați și așezați la diverse înălțimi, cântând toți în cor:

La revedere și adio vouă, doamnelor din Spania!

La revedere și adio vouă, doamnelor spaniole!

Căpitanul ne-a ordonat -

Primul marinar din Nantucket:

Haideți, băieți, nu fiți sentimentali. Face rău la digestie!

Luați un tonic, urmați-mă pe mine!

(Începe să cânte și restul se iau după el.)

Căpitanul stătea pe punte

Cu occeanul în mână,

Uitându-se după balenele

Ce suflau ca o furtună.

Oh, suiți-vă pe dată în bărci, băieți,

Căci dacă toți în jur se adună,

O să prindem una dintre balenele-acelea

S-o ținem într-o mână!

Fiți veseli, băieți! Să nu vă lase inima!

Când harponierul aruncă săgeata spre ea!

Se aude vocea secundului din dunetă:

Sunați clopotele de opt ori acolo, în față!

Al doilea harponier din Nantucket:

Lăsați corul! Opt clopote acolo! Ai auzit, clopotarule?

Sună clopotul de opt, Pip, negriciosule! Lasă-mă pe mine să strig cartul. Am vocea numai bună pentru asta mare cât un butoi. Da, da (își vâără capul prin tambuchi)
Starbo-lee-ens, voi de acolo! Sunați opt clopote! Treceți pe punte!

Marinarul olandez:

Mare somn o să ne fie diseară, amice. E o seară numai bună pentru asta. O pun pe seama vinului bătrânului mogul. Pe unii îi adoarme și pe alții îi trezește. Noi cântăm și ei dorm. Da, dorm acolo ca buștenii. Ia mai scutură-i nițeluș! Ia de-aici pâlnia asta de alamă și bate în ea să-i chemi. Zi-le să nu mai viseze la drăguțele lor, zi-le că vine învierea, să le pupe pentru ultima dată și să se pregătească de judecată. Așa e mersul, așa se face, că doar nu ți-ai stricat gâtulejul cu unt de Amsterdam.

Marinarul francez:

Psst! Hai să ne mai distrăm până să tragem în Golful Patului. Ce ziceți? Acum vine cartul celălalt. În picioare toată lumea! Pip! Micule Pip! Întâmpină-i cu tamburina!

Pip (morocănos și somnoros):

Nu știu unde e.

Marinarul francez:

Atunci bate-tepe burtă și trage-te de urechi! Dansați, băieți, când vă spun. Să vă văd veseli. Ura! De ce naiba nu dansați? Hai! In șir indian și faceți pasul dublu. Mai cu viață! Picioarele! Picioarele!

Marinarul islandez:

Nu-mi place podeaua ta, amice. Prea e săltăreață pentru gustul meu. Eu îs obișnuit cu podele de gheață. Îmi pare rău să te ud cu apă rece, sper să mă ierți.

Marinarul maltez:

Și eu zic la fel. Unde ți-s fetele? Doar un prost s-ar lua cu dreapta de stânga și s-ar întreba singur ce mai face. Partenere, trebuie să avem partenere!

Marinarul sicilian:

Asta-i! Fete și un petic de iarbă și să mă vezi ce țopăi atunci; zici că-s greiere!

Marinarul din Long Island:

Măi, îmbufnaților, suntem mai mulți. Secerați grâul când e vremea, ascultați la mine. O să fim noi secerați cât de curând. Ah! Ascultați muzica, acum e momentul.

Marinarul din Azore (*urcând și scoțând tamburina prin tambuchi*):

*Poftim, Pip. Uite și vinciul, urcă pe el! Acum, băieți!
(Jumătate dintre ei dansează după tamburină, câțiva
coboară sub punte, alții dorm sau lenevesc în
rotocoalele de parâme. Înjurături din plin.)*

Marinarul din Azore (*dansând*):

*Așa, Pip, bate-n ea, băiete! Bate, trage, dă-i, fă-o să
sune, clopotarule! Să iasă scânteii, să îi rupi clopoțeeii și
alta nu!*

Pip:

*Clopoțeeii zici, ai? Ia uite, a mai căzut unul, așa de tare
bat.*

Marinarul din China:

*Zdrăngăne din dinți atunci și bate în continuare! Fă-te
că ești o pagodă.*

Marinarul francez:

*Veseliți-vă ca nebunii! Ține cercul sus, Pip, să sar prin
el! Despicați-vă velelor! Rupeți-vă în bucăți!*

Tashtego (*fumând în liniște*):

*Așa e omul alb, asta crede el că e distracție. Hmm!
Mai bine-mi țin suflul.*

Bătrânul marinar din Man:

*Mă întreb dacă flăcăii ăștia veseli își dau seama peste
ce dansează. Să danseze cineva pe mormântul tău, asta
e cea mai mare primejdie a femeilor voastre de noapte
care se ascund pe la colțuri. Hristoase! Când te
gândești la vasele noi și la echipajele neștiutoare! Ei
bine, voi, învățaților, credeți că lumea e o petrecere și
că se cade să o transform ați într-o mare sală de dans.
Dansați băieți, că sunteți tineri! Așa eram și eu
odinioară.*

Al treilea marinar din Nantucket:

*Ptiu! E mai greu decât să tragi la rame în goana după
balenă fără pic de vânt în spate. Dă-ne un fum, Tash!
(Se opresc din dans și se adună în grupuri. Între*

timp, cerul se întunecă și vântul se întetește.)

Marinarul indian:

Pe Brahma, băieți. O să ni se ude velele. Apele înspumate ale Gangelui cerurilor s-au transformat în vânt! Îți arăți fruntea cea neagră, Shiva!

Marinarul maltez (lungindu-se și scuturându-și bereta):

E de la valuri. E rândul lor să dănțuiască acum. O să-și scuture ciucurii cât de curând. Dacă toate valurile ar fi femei, m-aș lăsa înecat și m-aș duce după ele pentru totdeauna! Nimic nu e mai dulce pe pământ decât privirile aruncate pe furiș la sânul lor în timpul dansului, când brațele ascund fructele cele coapte și pline.

Marinarul sicilian (lungindu-se):

Nu-mi spune mie de astea. Taci, băiete, nu mai vorbi de înlănțuirea de brațe, de unduiri mlădioase, de sfieli și gene bătute, de buze, de inimi, de șolduri! Toate atinse în treacăt, nu gustate, ia aminte, că altfel te sature. Ei, păgânule?

Marinarul din Tahiti (lungindu-se pe un preș):

Fii slăvită, goliciune a dansatoarelor noastre! Dansatoarele Heeva Heeva! Ah! Tahiti cu bărci mici și palmieri înalți! Mă odihnesc încă pe preșurile tale, dar pământul moale a dispărut! Te-am țesut în pădure, preșule, și erai verde în prima zi. Acum te-ai tocit și te-ai uscat. Vai, mie! Nici tu, nici eu nu îndurăm schimbarea! Cum va fi când ne vom urca la ceruri? Ce se aude? Parcă sunt șuvoaiele bolborosind din vârful ascuțit al mândrei Pirohitee, când se năpustesc peste stânci și îneacă satele. Furtuna! Furtuna! Sus, îndreptați-vă să îi ținem piept!

(Sare în picioare.)

Marinarul portughez:

Cum mai lovește marea dintr-o parte! Pregătiți-vă de naufragiu, dragilor! Vânturile de-abia își lovesc săbiile. Din clipă-n clipă o să izbească.

Marinarul danez:

Scârțâie, navă bătrână! Atât timp cât scârțâi, înseamnă că înduri! Bravo!, secundul te ține dreaptă. E dârz ca fortăreața Cattegat, pusă pe marginea Balticii pentru a înfrunta tunurile furtunii.

Al patrulea marinar din Nantucket:

Are ordinele lui, luați aminte. Am auzit că bătrânul Ahab i-a spus că trebuie să treacă mereu prin vijelie ca glonțul prin jetul balenei să-ndrepte corabia chiar spre vijelie!

Marinarul englez:

Al naibii să fiu, bătrânul e un tip pe cinste! Iar noi suntem cei mai potriviți să îi vânăm balena!

Toți:

Da, da!

Bătrânul marinar din Man:

Cum se mai scutură cei trei brazi! Brazilii sunt cei mai trainici copaci când vine vorba să îi muți în alt pământ, iar aici nu stau înfiți decât în lutul echipajului. Ușor, cei de la timonă, țineți-o dreaptă! Aceasta e vremea în care se rupe inima în oamenii de pe uscat și crapă calele corăbiilor de pe mare. Căpitanul e însemnat din naștere, dar uitați-vă băieți cum același semn luminează pe cerul întunecat. Vedeți, e negru ca smoala!

Daggoo:

Și ce-i cu asta? Cui îi e frică de negru îi e frică și de mine!

Și eu sunt tot negru ca smoala!

Marinarul spaniol (aparte):

Caută răcă! Ah, vechea ură mă face să mă aprind ușor.

(Apoi înaintând): *Harponierule, rasa ta e fără îndoială fața întunecată și diavolească a omenirii. Fără supărare.*

Daggoo (rânjind):

Deloc.

Marinarul de pe Sfântul Jago:

Spaniolul acela ori e nebun, ori e beat. Dar nu are cum să fie așa, că doar vinul bătrânului mogul nu durează atâta pentru a-și face efectul.

Al cincilea marinar din Nantucket:

Ce-am văzut în zare? Un fulger? Da, asta e.

Marinarul spaniol:

Nu, era Daggo care-și arăta dinții.

Daggo:

Să ți-i înghiți tu pe ai tăi! La așa piele albă și ficatul să fie alb!

Marinarul spaniol:

Să-mi înghiți tu cuțitul! Mare la trup și mic la minte!

Toți:

Vâsliți, vâsliți, vâsliți!

Tashtego:

O vâslă sus și una jos! Și oamenii, și zeii sunt certăreți! O

vâslă sus și una jos! Pfiu!

Marinarul din Belfast:

La vâsle! La vâsle! Binecuvântată fie Fecioara, vâsliți!

Marinarul englez:

Stați cuminți! Luați-i cuțitul spaniolului! În cerc! Luați-i cuțitul spaniolului! În cerc!

Marinarul bătrân din Man:

Gata format. Acolo! Uitați-vă la cercul orizontului! Acolo l-a lovit Cain pe Abel. Bună treabă, dreaptă treabă! Nu? De ce atunci, Doamne, înfurii cerurile?

Vocea secundului din dunetă:

La fungi! Strângeți velele zburătorului! Fiți pregătiți să strângeți terțarolele velelor mari!

Toți:

Furtuna! Furtuna! Săriți flăcăi veseli! (se împrăștie)

Pip:

Veseli? Dumnezeu să-i ajute pe flăcăii ăștia veseli. Crac! S-a dus straiul bompresului! Bang! Lasă-te mai jos, Pip, că vine verga cea mare! E mai rău decât să te

află într-o pădure bătută de vânt în ultima zi a anului. Cine să se mai urce în copaci după castane? Uite că ei se avântă, înjurând cu foc, în timp ce eu stau pe loc. Frumos viitor mai au, parcă se urcă pe scara cerului. Ține-te strâns! Măi să fie, ce furtună! Băieții de acolo sunt mai răi de-atât, sunt niște vijelii albe. Vijelii albe am zis? Balena albă! Brr, brr! Le-am auzit toate discuțiile și de Balena albă nu s-a pomenit decât o dată brr!, brr! Și chiar în seara asta vai, tremur ca tamburina mea! șarpele acela bătrân i-a pus să jure că o să o vâneze! Tu, Dumnezeule mare și alb care stai sus în întunecimea cerurilor, ai milă de bietul băiat negru și apără-l de oamenii care nu pot să simtă frica!

41. Moby Dick

Și eu, Ishmael, făceam parte din acest echipaj, și am strigat și eu alături de ceilalți. Jurământul meu s-a împreunat cu al lor. Am strigat chiar mai tare și am jurat mai aprins din cauza groazei din sufletul meu. Mustea în mine un sentiment necunoscut de milă sălbatică. Ura nesecată a lui Ahab părea să fie și a mea. Am sorbit însetat pe urechi povestea monstrului ucigaș împotriva căruia eu și toți ceilalți am jurat să ne răzbunăm sângeros.

De mult timp, singuratica Balenă Albă bântuia mările sălbătice pe care câteodată le străbat și vânătorii de cașaloți. Dar nu toți aceștia știau de existența ei. Doar câțiva o văzuseră și chiar mai puțini ajunseseră să se lupte cu ea. Deoarece numărul corăbiilor era atât de mare și acestea erau aruncate pe întinderea de apă în dezordine, multe dintre ele avântându-se spre latitudini foarte îndepărtate, ele nu se întâlneau niciodată sau poate o dată la douăsprezece luni și nu se încrucișau cu vreun velier care să aducă noutăți; de asemenea, durata mare a călătoriilor și datele neorânduite la care plecau din port, toate acestea, împreună cu alte pricini directe sau indirecte, împiedicară în tot acest timp răspândirea zvonului despre Moby Dick printre flotele de pe pământ. Trebuie ca unele corăbii să fi povestit că au întâlnit, în cutare moment sau pe cutare meridian, un cașalot, de o mărime și o afurisenie nemaivăzute, care, după ce le provocase greutăți atacatorilor, scăpase. Pentru unii nu era greu să presupună că balena aceasta nu era alta decât Moby Dick. În ultima vreme însă, flota balenierelor fusese greu încercată de dese și diferite scene de mare ferocitate, viclenie și răutate ale monstrului atacat. Așa se face că vânătorii care se luptară fără să știe cu Moby Dick fură mulțumiți, în mare parte, să atribuie teroarea acestei

balene mai mult pe seama primejdiilor meșteșugului decât pe seama specimenului în cauză. Așa erau privite de către oameni și teribilele întâlniri dintre Ahab și balenă.

Cei care, auzind despre Balena Albă înainte, o văzură din întâmplare, se coborâră la început fără frică și cu dârzenie să o urmărească cum ar fi făcut cu oricare altă balenă. Dar cu timpul, aceste atacuri începură să fie atât de feroce nelimitându-se la încheieturi și glezne scrântite, membre rupte sau smulse dintr-o mușcătură, ci chiar la fatalitățile cele mai mortale încât aceste respingeri ale atacurilor care arătau grozăvia lui Moby Dick ajunseră în cele din urmă să zdruncine dârzenia multor vânători curajoși care auziseră între timp povestea Balenei Albe.

Toate aceste zvonuri fură umflate și exagerate, astfel că poveștile adevărate ale acestor întâlniri periculoase ajunseră să fie și mai teribile. Zvonurile nemaipomenite nu se iscă doar din întâmplările adevărate, cum se ivesc ciupercile doar pe copacii loviți, ci în viața pe mare, mai mult decât pe uscat, umblă zvonuri din belșug indiferent dacă au sau nu vreun sâmbure de adevăr în ele. Cum marea întrece uscatul în această privință, așa întrece și meșteșugul vânătorii de balene orice altă breaslă de pe mare în ceea ce privește zvonurile înfricoșate și nemaipomenite care trec de pe o corabie pe alta. Nu numai că vânătorii de balene nu sunt cruțați în vreun fel de ignoranța și mentalitățile marinarilor, ci, dintre toți ceilalți, ei au cele mai multe șanse să fie puși față în față cu ce e mai uimitor și mai înfricoșător pe mare. Mai mult, nu doar că dau ochii cu toate grozăviile, dar se mai și luptă cu ele, apucându-le de fălci. Vânătorul este înconjurat de întâmplări care îl fac să coacă multe gânduri năstrușnice din cauza ocupației sale și a faptului că, deși a navigat singur-singurel mii de mile prin apele cele mai îndepărtate și a trecut pe lângă mii de țărături, se gândește că nu va ajunge să se încălzească lângă o vatră primitoare hoinărind prin aceste longitudini și latitudini ale pământului.

Nu e de mirare deci că zvonurile despre Balena Albă, umflate bine de-a lungul călătoriei peste cele mai mari întinderi de apă, au ajuns să adune tot soiul de aluzii morbide și frânturi despre forțe supranaturale care în timp au ajuns să îi atribuie lui Moby Dick noi trăsături groaznice fără vreun temei vizibil. Așa se face că în multe cazuri isca o asemenea groază încât numai câțiva dintre oamenii care auziseră măcar prin zvonuri despre Balena Albă se încumetau să dea piept cu fălcile primejdioase.

Mai erau și alte temeuri fățișe pentru această frică. Nici până în zilele noastre nu s-a estompat din mințile vânătorilor faima inițială a cașalotului, mai înfricoșător decât toți ceilalți monștri marini. Sunt printre ei oameni care, deși sunt destul de abili și de curajoși pentru a se lupta cu o balenă groenlandeză, din lipsă de experiență, neputință sau frică, se feresc de o întâlnire cu cașalotul. Sunt destui marinari, mai ales pe corăbiile care nu navighează sub steagul american, care nu și-au măsurat niciodată puterile cu un cașalot și ale căror cunoștințe despre balene se rezumă la rușinosul monstru vânat în nord. Așezați pe tambuchiuri, aceștia ascultă cu o uimire copilărească poveștile teribile și stranii despre călătoriile sudice. Însă groaza pe care o inspiră cașalotul nu este simțită nicăieri mai bine decât la bordul acelor nave care se lovesc de el.

Aceste adevăruri verificate acum aruncară încă din vremurile de demult o umbră peste chipul său. Niște scriitori naturaliști – Olassen și Povelson notară că acest cașalot nu numai că înspăimântă toate viețuitoarele mării, dar e de o asemenea ferocitate, încât este însetat mereu de sânge de om. Nici măcar până în timpul lui Cuvier nu fură risipite aceste impresii, căci în a sa „Istorie Naturală”, baronul însuși afirmă că la vederea cașalotului, toți peștii, inclusiv rechinii, sunt „cuprinși de cea mai mare dintre spaime” și „deseori în fuga lor grăbită se izbesc de stânci cu asemenea putere că mor pe loc”. Cu toate că

experiențele marinarilor infirmă astfel de relatări, ele mai trăiesc în mintea marinarilor ca superstiții și când aceștia întâlnesc primejdii își amintesc de grozăvia și de „setea de sânge de om” descrisă de Povelson.

Speriați de zvonuri și de povești despre Moby Dick, mulți marinari își aminteau timpurile de început ale pescuitului de Cașaloți când era foarte greu să convingi vânători de Balene groenlandeze să se alăture noii și primejdioasei aventuri, căci aceștia susțineau că sunt și alte balene care pot fi prinse, ca să urmărești și să înțepi un Cașalot nu era în puterea omului și că o astfel de ispravă te arunca fără tăgadă în ghearele morții. În această privință pot fi consultate câteva documente remarcabile.

Erau însă câțiva care, chiar știind toate acestea, erau dispuși să-l urmărească pe Moby Dick și chiar mai mulți care auzind doar întâmplător și vag despre el, fără a ști nimic despre vreun pericol mare și neavând nicio superstiție în sensul acesta, erau destul de viteji ca să nu fugă de lupta ce avea să vină.

Una dintre ultimele înfloriri din povestea lui Moby Dick născocită de mințile înclinate spre superstiție era ideea miraculoasă că Moby Dick ar fi omniprezent, deci că fusese întâlnit la latitudini opuse în același timp. Credulii care plecau urechea la astfel de născociri socoteau că există o probabilitate ca această superstiție să fie adevărată, căci secretele care învăluiau curenții mărilor nu fură niciodată pătrunse nici măcar de cercetătorii cei mai luminați. Astfel, drumurile ascunse ale Cașalotului de sub luciul apei erau, în mare parte, neștiute de urmăritorii lui și din când în când mai apăreau speculații contradictorii și stranii cu privire la modalitatea sa misterioasă de a se scufunda în adânc și de a apărea iar la mare distantă.

Se știe, atât pe balenierele americane, cât și pe cele englezești, și de asemenea acest lucru a fost notat și de Scoresby acum mulți ani, că în nordul Pacificului fură capturate balene în ale căror trupuri se găsiră vârfuri de

harpoane aruncate în mările Groenlandei. Nu e de negat că între cele două atacuri nu trecuseră mai mult de câteva zile. Unii vânători deduseră astfel că o călătorie pe ruta nord-vest, care oamenilor le pune în cale multe obstacole, nu fusese niciodată o problemă pentru balene. Astfel, experiența reală a marinarilor este egalată de poveștile fabuloase relatate în vremuri străvechi, cum ar fi istoria munților Estrella din interiorul Portugaliei continentale în vârful cărora se spune că ar exista un lac pe unde ies la suprafață resturile corăbiilor naufragiate sau legenda minunată a fântânii Aretusa din Siracusa, ale cărei ape se crede că vin din Țara Sfântă printr-un pasaj subteran.

Nu e de mirare că, auzind aceste legende și știind că după atacuri repetate și neînfricate Balena Albă scăpa cu viață, unii vânători mergeau mai departe cu superstițiile lor și spuneau că Moby Dick este nu numai omniprezent, dar și nemuritor, căci nemurirea este omniprezență în timp. Spuneau că, deși erau înfipite spice de sulite în spatele lui, acesta înota mai departe nevătămat și chiar dacă se întâmpla să scuie jeturi însângerate, nu era decât o înșelătorie, căci jetul lui apărea iar nepătat printre valuri la mare distanță.

Înlăturând de tot aceste mituri, rămânea în purtarea și înfățișarea monstrului destulă putere de a stârni imaginația. Nu atât mărimea sa neobișnuită îl deosebea de alți Cașaloți, cât fruntea sa albă și încrețită care se înălța ca o cocoașă în formă de piramidă, după cum s-a mai povestit. Acestea erau trăsăturile care îl distingeau, semnele care îi trădau apariția de la depărtare în ochii celor care îl știau chiar în mările necunoscute și fără margini. Restul trupului său era vărgat, pătat și marmorat într-o culoare ca a giulgiului de la care și-a luat și numele de Balenă Albă, nume îndreptățit de felul în care arată când alunecă la ora amiezii prin apa albastră, lăsând în urmă o dâră de spumă cremoasă, de parcă ar fi Calea Lactee împodobită cu reflexii înstelate.

Frica pe care o provoca această balenă nu se datora mărimii sale neobișnuite, nici culorii deosebite și nici fălcii strâmbe, ci răutății viclene, nemaivăzute, prin care, după unele istorisiri, reușise să scape de nenumărate ori de atacuri. Retragerile sale înșelătoare uluiau mai mult decât orice altceva, căci de câteva ori, pe când înota în fața urmăritorilor dând semne că ar fi speriată, se întorsese deodată și se năpustise asupra lor, sfărâmând barca în așchii sau punându-i pe fugă înapoi înspre corabie.

Urmăririle acestea se terminaseră de câteva ori cu moartea unora dintre marinari. Deși nenorociri de felul acesta, necunoscute la țarm, nu erau neobișnuite în meșteșugul pescuitului, de obicei, atacurile Balenei Albe păreau făcute cu atâta ferocitate, că rănilor sau morților pe care le cauza nu erau socotite simple atacuri ale unei bestii fără minte.

Imaginați-vă în ce hăuri ale furiei disperate și turbate căzuseră mințile vânătorilor în timp ce înotau printre rămășițele bărcii și membrele desprinse ale tovarășilor lor, departe de fălcile albicioase ale furiei înfricoșătoare balene și înspre lumina orbitoare a soarelui care zâmbea de parcă încălzea un botez sau o nuntă.

Cu trei bărci sfărâmate în jurul său și vâsle, și oameni zbătându-se în vârtejuri, un anume căpitan, înșfăcând un cuțit înfipt în prora spartă, se aruncă asupra balenei ca un luptător din Arkansas înspre dușman încercând să străpungă cu lama de cincisprezece centimetri inima balenei scufundate. Acel căpitan era Ahab. Atunci, vârându-și falca în formă de seceră sub el, Moby Dick îi seceră piciorul lui Ahab cum taie un secerător un fir de iarbă de pe câmp. Niciun turc cu capul înfășurat în turban, niciun mercenar venețian sau malaiezian nu l-ar fi putut lovi cu o mai mare răutate. Nu încape nicio îndoială că de la acea întâlnire aproape fatală Ahab plănuia o răzbunare împotriva balenei, cu atât mai mult cu cât în morbiditatea lui frenetică începu să pună pe seama ei nu numai rănilor

trupești, ci și disperările sale mentale și spirituale. Balena albă înota în fața lui ca o fixație care aduna în ea toate răutățile ce rod sufletul până nu mai rămâne în trup decât jumătate de inimă și jumătate de plămân. Există pe pământ o răutate intangibilă care pândește de la începutul lumii, a cărei stăpânire se întinde chiar și peste jumătate din lumea creștină și la a cărei statuie diavolească se închinău ofiții din vremurile străvechi; ei bine, Ahab nu căzu în genunchi să o venereze, ci, mutând esența ei în balena disprețuită, se așază în calea sa să o oprească, așa mutilat cum era. Tot ceea ce tulbură omul și îl înnebunește, tot ce răscolește veninul din lucruri, tot adevărul plin de fiere, tot ce slăbește puterea și înfierbântă creierul, tot păcatul vieții și al gândului, tot răul, într-un cuvânt, pentru nebunul de Ahab se întrupase și putea fi atacat în Moby Dick. Răsturnă asupra cocoșei albe toată furia strânsă de rasa sa de la Adam în jos, iar apoi, de parcă pieptul i-ar fi fost o pușcă, își descărca plumbii inimii asupra lui.

Nu e cu puțință ca mania aceasta a lui să se fi involburat chiar în clipa când trupul îi fusese sfâșiat. Atunci, când se năpustise cu cuțitul asupra monstrului, nu făcuse altceva decât să elibereze o enervare pătimasă și subită, iar când primi lovitura cea grea, nu simți decât durere trupească, dar nimic mai mult. Când se văzu însă nevoit de această împrejurare să se întoarcă acasă și, pentru luni interminabile, fu forțat să își împartă hamacul cu chinul în timp ce nava ocolea mohorâtul și vântosul Cap al Patagoniei, trupul și sufletul sângerau unul într-altul și, amestecându-se astfel, îl înnebuniră. Faptul că mania aceasta pusese stăpânire pe el atunci, pe acest drum de întoarcere acasă, după ciocnire, se arată fără îndoială după cum în unele momente ale călătoriei înnebunea de-a binelea și, deși fără un picior, în pieptul său de egiptean se zbătea o putere nemaivăzută, care se întărea când delira, încât secunzii se văzură nevoiți să-l lege fedeleș pe durata călătoriei și să-l lase să aiureze în hamacul său. Înfășurat în

cămașă de forță, se legăna pe balansul înnebunitor al talazurilor. Când ajunseră la latitudini mai blânde și corabia, cu velele întinse, plutea peste tropicele liniștite, delirul bătrânului păru lăsat în urmă laolaltă cu valurile umflate ale Capului Horn și acesta ieși din vizuina întunecată la aerul și lumina binecuvântate. Chiar și atunci, pe când arăta tare și adunat, deși era încă palid, și începu din nou să dea ordine cu calm, iar secunzii îi mulțumiră lui Dumnezeu că nebunia trecuse, chiar și în acele momente, Ahab turba în sinea sa. Nebunia oamenilor e de cele mai multe ori vicleană ca o pisică sălbatică. Când crezi că s-a dus, ea poate doar s-a schimbat într-o formă mai ascunsă. Nebunia lui Ahab nu dispăruse, ci se strânsese mai la fund, ca râul Hudson care curge îngustat, dar nu împuținat prin strâmtoarele munților. Deși îngustată, nicio urmă din marea nebunie a lui Ahab nu fusese lăsată în urmă, așa cum în acea mare nebunie nu se pierduse nicio urmă din istețimea lui. Ceea ce înainte fusese un factor viu devenise acum o unealtă vie. Dacă îmi este permisă o asemenea metaforă, se poate spune că nebunia sa îi răscolise mințile, i le luase și apoi întorsese toate tunurile pregătite spre ținta stabilită de ea.

Așa se face că, în loc să își piardă puterile, Ahab avea acum o forță de o mie de ori mai mare decât adunase cu mințile întregi pentru a rezolva o problemă rezonabilă.

Aceste cuvinte dovedesc destule, însă trăsăturile adânci ale firii sale întunecate rămân nedesluite. E în zadar să încerci a descoperi profunzimile, iar adevărul e plin de profunzimi. Coborâm în adâncuri sub acest țepos hotel

Cluny^[27] în care ne aflăm - oricât de măreț și minunat ar fi, trebuie părăsit și mergem ca niște suflete nobile și triste prin sălile băilor romane unde, sub turnurile măiestre ale lumii de deasupra, zac îmbătrânite rădăcina măreției lui și întreaga sa esență cutremurătoare ca o antichitate îngropată sub alte antichități ce tronează peste cadavre. Cu

acest tron jalnic rîd zeii de regele ostatic. Ca o cariatidă, răbdarea susține pe fruntea înghețată antablamentul veacurilor. Târâți-vă până acolo, suflete triste și mândre, și vorbiți cu regele mândru și trist. Vă asemănați cu el? Da! Din el vă trageți toate, neamuri împărătești, și doar de la neîndurătorul vostru părinte veți afla secretele cele mari.

În adîncul inimii lui, Ahab înțelegea așa: toate faptele mele sunt zdravene, numai temeiul și scopul meu sunt smintite. Nu putea însă să înăbușe, să schimbe și nici să alunge faptul acesta. Știa, de asemenea, că se prefăcuse în fața oamenilor și se prefăcea încă în anumite privințe. Dar minciuna lui izvora din natura sa, nu din voință. Această prefăcătorie îi reușea atît de bine că, atunci când călcă la țarm cu piciorul lui de fildeș, nimeni din Nantucket nu crezu că se simte altfel decît amărât, cum era de așteptat după nenorocirea care se abătuse asupra lui.

Delirul său de netăgăduit de pe mare fu, de asemenea, pus pe seama acestei pricini și la fel se crezu și despre tristețea care, după acostare și până când plecă iar pe mare, îi întunecă chipul. Este posibil chiar ca oamenii aceștia calculați de pe insulă să fi crezut că era chiar mai potrivit, fiind destul de încrâncenat să plece într-o călătorie plină de furie și vrajbă cum este vânătoarea sângeroasă de balene, în loc să-l considere nepotrivit pentru o astfel de încercare. Un om ros pe dinăuntru și zgâriat pe dinafară de colții neobosiți ai maniei sale, dacă ar fi putut fi găsit, ar fi fost cel mai potrivit pentru a arunca sulița și lancea în cea mai îngrozitoare dintre brute. Sau, dacă ar fi fost socotit neputincios din vreo pricină trupească, s-ar fi crezut că un astfel de om era cel mai potrivit pentru a încuraja și îndemna marinarii spre atac. Oricum ar fi stat treaba, un lucru e sigur, și anume că, mânat de această taină a urii nesecate înlănțuite în el, Ahab plecase în această călătorie avînd ca singur mare țel vînaarea Balenei Albe. Dacă vreunul dintre vechii lui prietenii s-ar fi gândit măcar la ce grozăvie pîndea în sufletul lui, grabnic și pe bună dreptate

ar fi scăpat sufletele lor înfricoșate de pe corabie de un asemenea om malefic. Ei erau chitiți pe călătorii profitabile al căror câștig să se numere în bani, iar el, pe răzbunare cutezătoare, neiertătoare și supranaturală.

Iată-l deci pe acest bătrân cărunt și rău fugărind și blestemând balena lui Iov în jurul lumii, în fruntea unui echipaj din care mare parte erau niște corcitură urgisite și niște canibali slăbiți moralicește de incompetența sau slăbiciunea lui Starbuck, de veselia indiferenței și nesăbuiința lui Stubb și de mediocritatea totală a lui Flask. Un asemenea echipaj, condus de asemenea oameni, părea ales dinadins pentru a-i fi de ajutor în mania sa răzbunătoare. Pentru a lămuri cum se întâmplă ca acești oameni să răspundă furiei bătrânului, prin ce vrajă neagră ajunseră sufletele lor să fie posedate astfel încât câteodată furia lor părea să fie una cu a lui și Balena Albă părea să le fie și lor dușman de moarte, pentru a lămuri ce însemna cu adevărat această balenă pentru ei și cum ajunse ea pe negândite, în chip nedeslușit, să le pară demonul ce alunecă prin apa vieții, pentru a lămuri toate acestea ar trebui să ne scufundăm peste puterile lui Ishmael. De unde să știe minerul care sapă unde îl va duce târnăcopul său neobosit? Cine nu simte acea irezistibilă tragere într-o direcție sau alta? Eu unul mă las în voia timpului și a spațiului. Deși ardeam de nerăbdare să întâlnesc balena, nu vedeam în ea altceva decât întruchiparea răului.

42. Albul balenei

A fost dat să se înțeleagă ce însemna Balena Albă pentru Ahab. Ce însemna ea pentru mine câteodată rămâne încă nedezvăluit.

Pe lângă trăsăturile evidente ale lui Moby Dick care nu puteau trezi decât în anumite momente spaima în sufletul oamenilor mai era un gând, sau mai bine-zis o teroare vagă și negrăită, care, prin puterea sa, le depășea pe toate celelalte, dar care era atât de mistică și inexprimabilă, încât doar cu mare greutate o pot așterne într-o formă de înțeles. Pe mine mă îngrozea albeața balenei mai mult decât orice altceva. Cum să încerc să mă explic în aceste rânduri? Trebuie totuși să o fac oricât de vag și neînțeles, altfel toate aceste capitole ar fi scrise degeaba.

Deși în multe lucruri din natură albul simbolizează frumusețea, de parcă ar fi împodobit cu vreo virtute deosebită ca aceea a marmurei, a cameliilor sau a perlelor și deși unele popoare recunosc o anumită distincție regală în această culoare, chiar și regii barbari din Pegu^[28] punând titlul de „Domn al elefanților albi” mai presus decât celelalte titluri grandioase de domnie, regii de acum ai Siamului fluturând pe drapelul regal același patruped ca neaua, steagul Hanovrei fiind împodobit cu imaginea unui armăsar alb și marele regat austriac, urmaș al Imperiului Roman, având drept culoare imperială aceeași nuanță regească; deși distincția acestei culori se aplică chiar și rasei umane, punându-l pe omul alb mai presus decât orice alt trib oacheș; deși printre toate acestea albul simbolizează și bucuria, căci la romani o piatră albă marca o zi mare; deși în rândul credințelor și obiceiurilor această culoare este emblema multor lucruri nobile și gingașe – fecioria mireselor, înțelepciunea vârstei; deși printre pieile-roșii din America dăruirea unui brâu împodobit cu mărgele

albe era cel mai puternic jurământ de credință; deși în multe locuri albul simbolizează maiestatea Justiției prin blana de hermină pe care o poartă judecătorii și contribuie la măreția regilor și a reginelor ale căror calești sunt trase de bidivii albi ca laptele; deși chiar și în cele mai înalte și venerabile religii această culoare a devenit simbolul purității și al puterii – pentru perșii care venerau focul, flăcările albe erau cele mai sfinte din altar, și în mitologia greacă, Jupiter însuși s-a încarnat într-un taur alb deși pentru bunii irochezi sacrificiul iernatic al sacrului Câine Alb era de departe cea mai sfântă sărbătoare a credinței lor, căci creatura nepătată și loială era socotită cel mai pur trimis care putea ajunge la Marele Spirit odată cu jurămintele anuale de credință și deși preoții catolici iau numele pentru o haină din veșmântul lor sacru din cuvântul latinesc pentru „alb”, albul sau tunica, purtată pe sub sutană; deși printre festivitățile religiei de la Roma albul este folosit în celebrarea Patimilor lui Iisus; deși în viziunea Sfântului Ion robele albe le sunt date celor izbăviți și cei douăzeci și patru de înțelepți stau înveșmântați în alb în fața marelui tron imaculat, iar Domnul stă așezat acolo alb ca lâna mieilor; deși albul este alăturat cu tot ceea ce este gingaș, onorabil și sublim, există ceva nedescris în esența acestei culori care sperie sufletul mai tare decât roșul sângelui.

Acest gând ascuns la care te duce ideea de alb, îndepărtat de însușiri mai blânde și alăturat cu ceva care este teribil prin natura sa, mărește frica până la cele mai înalte limite. Luați urșii albi de la poluri și rechinii albi de la tropice; ce altceva în afară de albeața lor ca neaua îi face atât de înfricoșători? Această albeață este cea care le învăluie strălucitorul și prostescul aspect în blajinătate respingătoare, care este mai mult urâcioasă decât înfiorătoare. Nici măcar colții feroce ai tigrlui înveșmântat

în blana sa heraldică nu înmoaie curajul cum o fac urșii și rechinii în lințoliul lor alb^[29].

Gândiți-vă la albatros; de unde au răsărit norii de uimire spirituală și groază palidă prin care zboară această stafie în imaginația noastră? Nu Coleridge a fost cel care a făcut primul vraja aceasta, ci Natura, măreața și umila fiică a lui Dumnezeu^[30]. Cel mai cunoscut, din cronicile noastre vestice și din tradițiile indiene, este armăsarul alb al câmpiilor, un minunat bidiviu, alb ca laptele, cu ochi mari, cap mic, piept vânos și cu aerul semeț și disprețuitor, mândru ca o mie de monarhi la un loc. Era stăpânul marilor herghelii de cai sălbatici ale căror pășuni erau odinioară mărginite de Munții Stâncoși și de cei Alegani. Gonea în fața coamelor focoase ca steaua aleasă care îndrumă în fiecare seară aștrii luminoși. Cascada coamei sale și unduiala cozii de cometă îl împodobeau mai frumos decât orice harnașament de aur sau de argint. Era însăși imaginea imperială și angelică a Vestului mândru, care în ochii vechilor vânători reînvia gloria veacului de început de lume, când Adam pășea maiestuos ca un zeu, mândru și neînfricat ca acest armăsar. Fie că mășăluia alături de ajutoare în fruntea armatei sale ce se întindea nesfârșită peste câmpie, ca râul Ohio, fie că inspecta cu nările fierbinți și înroșite pe albul răcoritor al botului supușii ce îl înconjurau păsând cât vedea cu ochii, oricum s-ar fi arătat, el rămânea pentru bravii indieni o ființă ce le stârnea respect înfricoșat și uimire. Nu se poate afla datorită cărei legende ale nobilului cal era acesta considerat divin prin curățenia sa spirituală și de ce divinitatea sa, pe lângă faptul că impunea adorație, stârnea în același timp o groază nedeslușită.

Sunt situații în care albul își pierde gloria și virtutea cu care îi acoperă pe albatros și pe armăsarul alb.

Cum se face că înfățișarea albinosului scârbește și șochează privirea, încât câteodată acesta este urât chiar de semenii săi? Este albeața care îl acoperă și care se și aude prin numele pe care îl poartă. Albinosul este la fel de zdravăn ca oricare alt om, nu are nicio deformare, totuși aspectul său alb în totalitate îl face mai urât decât cea mai urâtă scârnavie. Cum se poate una ca asta? În alte aspecte, Natura, prin mijlocirile ei nevăzute, dar dintre cele mai răutăcioase, numără printre forțele sale această calitate a groazei. De la aspectul ei înzăpezit, fantoma din mările sudice a fost numită Vijelia Albă. De-a lungul istoriei se vede cum arta răutății umane nu a scăpat nici ea un ajutor atât de fructuos. Cât de mult sporește efectul în acel pasaj din Froissart când, ascunși în hainele ninse ale frăției lor, Glugile Albe din Ghent îl omoară pe șerif în piață.

În cu totul și cu totul alte aspecte, experiența din tată în fiu a omenirii stă martoră a magiei acestei culori. Nu se poate pune la îndoială faptul că însușirea cea mai vizibilă a unui om mort care îl sperie pe privitor este acea paloare marmorată care i se așterne pe chip de parcă ar fi semnul mirării pe tărâmul celălalt cum e pe lumea aceasta semnul fricii. De la paloarea aceasta a mortului vine și culoarea albă a giulgiului în care îi înfășurăm. Chiar și în închipuiri aruncăm giulgiul acesta nins peste fantome, care se ridică toate din ceață alburie. În timp ce pe noi ne țintuiește teama de fantome, să adăugăm că și regele groazei, personificat de evanghelist, călărește pe un cal palid^[31]. De aceea, oricât de repede alături omul culoarea albă lucrurilor bune și gingașe când este vesel, nimeni nu poate nega că esența însemnătății sale aduce în suflet un sentiment straniu.

Deși acest lucru poate fi hotărât fără bătaie de cap, ce socoteală poate da muritorul? Pare imposibil de cercetat. Putem noi însă, numărând momentele în care ideea de alb deși în acest moment este ori sfântă, ori în mare parte

lipsită de alăturările care o fac să inspire teamă, dar este și o vrajă, oricât de neînțeleasă să ne împiedicăm din întâmplare de vreun indiciu care să ne îndrume la cauza pe care o căutăm?

Să încercăm. Într-o astfel de problemă însă, nu se poate să fii prea subtil și fără imaginație, căci niciun om nu îl poate urma pe altul în încăperile acestea. Deși fără îndoială măcar câteva din aceste sentimente izvorâte din imaginație, care vor fi prezentate, au fost simțite de cei mai mulți dintre oameni, poate doar câțiva au luat seama la ele atunci când le-au simțit și deci mulți nu și le pot aminti.

De ce protestantului simplu și necitit din statele americane auzul în treacăt despre un Călugăr alb sau o Măicuță albă îi ridică în suflet o statuie lipsită de lumina ochilor?

Ce altceva în afară de poveștile cu războinici și regi întemnițați (care nu sunt un temei suficient) face ca Turnul Alb al Londrei să înflăcăreze mult mai tare imaginația americanului care nu a călătorit decât celelalte clădiri de legendă: Turnul Byward și chiar Turnul Sângeros? Și celelalte turnuri și mai minunate, Munții Albi din Hampshire, de exemplu, care apasă ca niște uriașe fantome asupra sufletului la simplul auz al numelui lor, în timp ce gândul la creasta albastră a Virginiei e plin de visare liniștită, înrourată și depărtată? De ce, indiferent de latitudini sau longitudini, numele Mării Albe se așterne ca un lințoliu peste minte, în timp ce cel al Mării Galbene ne duce cu gândul la după-amiezi lungi și strălucitoare peste valuri, urmate de apusuri superbe, dar fade? Sau, pentru a alege un subiect fără substraturi și adresat doar imaginației, de ce când citim vechile povești din Europa Centrală „omul mare și alb” din pădurile Munților Hartz a cărui paloare de neegalat fulgeră printre verdele crângurilor, de ce, deci, este această fantomă mai

înfricoșătoare decât urletele strigoilor de pe Blocksburg^[32]?

Nu din cauza amintirii cutremurelor lui dărâmatoare de biserici, nici mărilor lui agitate și năvălăse, nici aridității cerurilor care nu plâng niciodată, nici privedistii câmpurilor pline de clopotnițe înclinate, bolți sfărâmate și cruci dărâmate ca vergile aplecate ale corăbiilor ancorate, nici străzile lui cu case căzute una peste alta ca un castel din cărți de joc, nu aceste lucruri fac din Lima cel mai ciudat și mai trist oraș din câte există?! Lima s-a acoperit cu vălul alb și groaza cea mare vine din albeața nenorocirii lui. Bătrână ca Pizzaro, albeața își păstrează ruinele mereu noi, nu lasă verdeața veselă a decăderii să se strecoare și împrăștie peste meterezele căzute paloarea rigidă a unei apoplexii care îmbracă totul în propria ei desfigurare.

Știu că în credința populară acest fenomen al albeții nu este cel mai recunoscut temei pentru a da proporții grozăviilor unor lucruri groaznice de felul lor. Nici în mintea lipsită de imaginație nu se iscă nicio spaimă din această înfățișare a cărei grozăvie, pentru o altă minte, se datorează numai acestui fenomen, mai ales când se arată într-o formă tăcută și obișnuită. Ce doresc să exprim prin aceste două afirmații se va vedea poate în următoarele exemple.

Primul: Când marinarul se apropie de țărmul unui tărâm necunoscut noaptea, dacă aude zgomotul valurilor care se sparg, se trezește pe dată și se umple de suficientă vlagă pentru a i se ascuți toate simțurile. Dar dacă, în aceleași circumstanțe, se ridică din hamac și își vede corabia plutind pe o mare de un alb lăptos, de parcă ar fi înotat în jurul ei urși albi plecați de pe stâncile țărmului, atunci simte o frică tăcută și superstițioasă. Fantoma învăluită în giulgiu a apelor albe este la fel de înfricoșătoare pentru el ca și una adevărată. Degeaba îl liniștesc măsurătorile, arătându-i că e departe de pericol. Și inima, și timona se

topesc și el nu își găsește liniștea decât când vede apă albastră dedesubt. Dar ce marinar va zice: „Domnule, nu atât frica de a ne lovi de stâncile din apă, cât frica de albul acela hidos m-a tulburat așa?”

Al doilea: pentru indianul din Peru privești nesfârșită a creștelor înzăpezite ale Anzilor nu este de speriat, în afară poate de gândul că la acele înălțimi domnește o asemenea dezolare înghețată pentru eternitate și de frica naturală de a se pierde în acele singurătăți vitrege. La fel se întâmplă și cu locuitorul din Vest care privește cu aceeași indiferență o câmpie nesfârșită acoperită de zăpadă proaspătă, fără o umbră a unui copac sau a vreunei ramuri care să spargă monotonia albului. Marinarului nu i se întâmplă așa când privește peisajul mărilor arctice, unde se întâmplă ca el, printr-o scamatorie infernală ieșită din mâinile gerului și aerului, mort de frig și pe jumătate naufragiat, să vadă în loc de un curcubeu, care să îi dea speranță și să-l liniștească, ceea ce pare a fi un cimitir nesfârșit care rânjește spre el cu cavouri de gheață și cruci rupte.

O să spuneți că acest capitol despre culoarea albă nu e decât un steag alb fluturat de un suflet fricos; te predai unei stafii, Ishmael!

Spuneți-mi cum se face că, dacă scuturi, într-o zi însorită, în spatele unui mânz voinic, fătat într-o pașnică vale din Vermont, departe de orice animal de pradă, o piele de bivoli astfel încât nici să nu o vadă, ci doar să îi simtă mirosul înțepător, va sări, va sufla nervos și va lovi cu copitele pământul de frică în timp ce ochii stau să îi sară din orbite?! Nu își aduce aminte de nicio înfruntare cu animalele sălbatice pe pământul său verde din nord, așa că mirosul înțepător pe care îl simte nu îi poate aminti nimic care să aibă legătură cu primejdii din trecut. Ce să știe el, acest mânz din New England, despre bizonii negri din îndepărtatul Oregon?

Nimic. Dar până și într-un animal prost se vede instinctul de a ști că există rău pe lumea aceasta. Deși e la mii de

mile depărtare de Oregon, când simte izul de mosc sălbatic, turmele de bizoni ce împung și sfâșie îi apar în minte cum îi apar și mânzului de prerie pe care chiar acum poate că îl fac una cu pământul.

Așa se face că talazurile unei mări înspumate, zgomotul dezolant al ghețurilor sclipitoare de pe munți și mișcarea pustie a brazdelor de zăpadă de pe câmpii, toate sunt pentru Ishmael întocmai ca scuturarea pieii de bizon pentru mânzul speriat.

Deși niciunul nu știe unde se ascund temerile fără nume din care semnele fermecate se trezesc cu atâta putere, ele există și în mine, și în mânz. În multe privințe, lumea care ne înconjoară pare clădită din dragoste, dar sferele invizibile au fost făurite din frică.

Nu am deslușit încă vraja albeții și nu am aflat de ce tulbură ea sufletul atât de tare; mai straniu și mai îngrozitor, după cum am văzut, este că e simbolul cel mai plin de înțeles al spiritualității, ba, este chiar vâlul Dumnezeului creștin și totuși este și temeiul ce face toate lucrurile ce-i sunt respingătoare omenirii să pară și mai rele.

Oare prin nelămurirea sa ne acoperă cu umbre ale neantului și imensității fără suflet ale universului și ne înjunghie pe la spate cu gândul distrugerii atunci când privim spre hăurile din Calea Lactee? Sau poate că în esența lui albul nu este atât o culoare, cât absența culorii și în același timp liantul tuturor culorilor noastre. Oare din acest motiv se vede numai gol tâmp și plin de înțelesuri într-un peisaj enorm cu nămeți? Oare e fără de culoare întocmai ateismul încețoșat de care ne ferim? Dacă ne gândim la cealaltă teorie a filosofilor naturaliști, care zice că toate celelalte culori de pe pământ, toate podoabele mărețe sau gingașe cum sunt nuanțele dulci ale cerului la apus sau ale pădurilor, catifelele zburătoare ale fluturilor și bujorii roz ai fetelor, toate acestea sunt înșelăciuni subtile, nu fac parte din substanță, ci sunt spoite pe dinafară, așa

că Natura adorată se sulemeneste ca o femeie ușoară și că seducțiile acestea nu fac decât să acopere osuarul dinăuntru. Dacă mergem mai departe și ne gândim că șiretlicul fermecat care îi produce fiecare culoare lumina cea slăvită este de fapt alb sau fără culoare, iar dacă ar lucra fără mijlocire asupra materiei ar atinge toate lucrurile, chiar și lălelele și trandafirii cu spoiala sa incoloră, dacă ne gândim la toate acestea, universul încremenit ne-ar părea un lepros și, ca unii călători încăpățânați din Laponia care refuză să poarte ochelari colorați la ochi, așa s-ar uita și sărmanul necredincios fără vedere la imensul vâl alb care înconjoară tot ce se găsește în jur. Pentru toate acestea simbolul este Balena Albă. Vă mai mirați atunci de vânătoarea înflăcărată?

43. Ia, ascultă!

Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

Era cartul de mijloc; luna lumina minunat; marinarii stăteau înșirați de la unul dintre butoaiele cu apă dulce din mijlocul navei până la butoiul de lângă tambuchiul de la bolta pupei și treceau găleți de apă din mână în mână pentru a-l umple pe ultimul. Stând în cea mai mare parte peste camerele goale de sub dunetă, aveau grijă să nu vorbească sau să tropăie. Gălețile treceau din mână în mână în cea mai mare liniște, deranjată din când în când de fâlfâitul vreunei vele și de zumzetul constant al chilei ce despica apa fără oprire.

În mijlocul acestei liniști, Archy, un băiat din șir al cărui loc se afla lângă tambuchiul din spate, îi șopti colegului său, un cholo^[33]:

— Sst! Ai auzit zgomotul acela, Cabaco?

— Ia găleata, da, Archy? Despre ce zgomot vorbești?

— Iar s-a auzit de sub trapă. Tu n-auzi? Parcă-i o tuse, mi-a părut că e o tuse.

— Lasă naibii tusea! Dă găleata aia înapoi!

— Iar! Iar se aude! Parcă s-au întors pe partea cealaltă vreo trei adormiți, uite-acum!

— Caramba! Încetează, tovarășe, nu vrei? Ți se zvârcolesc ție pesmeții de la cină în stomac, atâta tot. Vezi de găleată!

— N-ai decât să zici ce vrei, amice. Eu am urechi tare ascuțite.

— Da, da, tu ești ăla care aude zumzetul andrelor bătrânei quekerese din Nantucket de la cincizeci de mile depărtare, tu ești ăla!

— N-ai decât să rânjești, o să vedem noi. Taci, Cabaco, e cineva în camera din spate care nu și-a arătat fața pe punte și cred că bătrânul mogul s-a prins de toată treaba. L-am

auzit pe Stubb spunându-i lui Flask într-o dimineață când erau de cart că avea să se întâmple ceva.

— Șșt! Găleata!

44. Harta

Dacă l-ai fi urmărit pe căpitanul Ahab jos în cabină după furtuna din seara ce urmasse tulburătoarei dezvăluiri a scopului său echipajului, l-ai fi văzut ducându-se la un cufăr de pe grindă, luând de acolo un sul mototolit de hărți îngălbenite și desfăcându-le peste masa fixă din cabină. După aceea, dacă te-ai fi așezat în fața mesei, l-ai fi văzut studiind cu atenție liniile și petele din fața sa și trasând încet, dar drept cu creionul noi cursuri peste spații care înainte erau goale. Din când în când, se mai uita în vechile jurnale de bord ce stăteau grămadă lângă el și unde erau trecute perioadele și locurile în care în alte călătorii ale altor corăbii fuseseră capturați sau văzuți cașaloți.

Pe când se îndeletnicea cu acestea, lampa grea de cositor ce atârna de lanțuri deasupra capului său se legăna odată cu nava și arunca peste fruntea lui încrețită raze și umbre, încât părea că, în timp ce el desena linii și cursuri pe hărțile mototolite, un creion invizibil trasa alte linii și cursuri pe harta încărcată a frunții lui.

Nu se întâmpla doar în noaptea cu pricina ca Ahab în singurătatea cabinei lui, să se uite în acest chip pe hărți. Ele erau scoase aproape în fiecare seară și tot de atâtea ori se făceau unele semne cu creionul, în timp ce altele erau șterse. Cu hărțile celor patru oceane desfășurate în fața lui. Ahab țesea un labirint de curenți și vârtejuri pentru a reuși să îndeplinească singurul scop pe care îl avea.

Pentru cineva care nu cunoaște pe deplin obiceiurile balenelor, ar putea părea o sarcină absurdă și zadarnică să cauți în acest chip o singură creatură în nemărginirea oceanelor acestei planete. Dar lui Ahab nu îi părea așa, căci el știa drumul tuturor fluxurilor și curenților și calcula astfel mișcarea prăzii Cașalotului. De asemenea, amintindu-și perioadele regulate și verificate, în care îl vânase la

latitudini diferite, putea ajunge la predicții riguroase, poate chiar certitudini, cu privire la ziua cea mai propice în care să se afle aici sau acolo căutându-și prada.

Atât de cert este faptul că balena se întoarce în anumite mări, în anumite perioade, că unii vânători cred că, dacă ar putea fi studiat și observat îndeaproape pe drumul său prin lume, dacă ar fi adunate într-un loc jurnalele călătoriilor întregii flote de vânătoare, atunci s-ar descoperi că migrația Cașalotului corespunde fără greș aceleia a bancurilor de heringi sau a stolurilor de rândunele. S-a încercat până acum să se deseneze hărți cu migrația Cașaloților^[34].

Pe lângă toate acestea, atunci când se mută dintr-un loc de hrănire într-altul, Cașalotul, ghidat de un instinct ce nu dă greș niciodată mai bine zis o inteligență dată de divinitate –, se mișcă prin canale, cum li se zice, mergând pe o anume linie oceanică, ce e atât de exactă, că nici măcar o corabie nu a ținut vreodată cursul cu atâta precizie zecimală. Deși în aceste cazuri drumul balenei e la fel de drept ca paralelele pe care stă santinela și deși linia își urmează fără abatere drumul drept, canalele prin care se spune că înoată peștele sunt late de câteva mile (mai mult sau mai puțin, căci se presupune că acest canal se îngustează și se mărește), dar niciodată nu e mai mare decât raza vizuală a celui din vârful catargului când acesta mătură orizontul cu privirea. Ideea e că te poți bizui pe faptul că balenele care migrează pot fi zărite în anumite perioade de-a lungul și de-a latul drumului lor.

Ahab își putea întâlni vânatul nu doar în anumite momente și în ape cunoscute ca locuri de hrănit, ci prin priceperea sa se putea poziționa astfel în timp și spațiu în drumul Cașalotului, încât chiar și în trecerea peste întinderile de apă dintre acele locuri avea șansa de a-l întâlni.

O întâmplare păru la prima vedere să îi încurce plasa nebună și totodată organizată pe care o țesea. Poate că de fapt nu era așa. Deși turmele de cașaloți au perioadele lor obișnuite în care se găsesc în anumite locuri, nu poți spune că ele vânează în cutare și cutare loc anul acesta, sunt aceleași care au trecut pe acolo cu un an în urmă, cu toate că anumite întâmplări stranii și de netăgăduit au dovedit contrariul. În general această afirmație, însă la o scară mai mică, se aplică la Cașaloții bătrâni și solitari ca niște pustnici. Deci, deși Moby Dick ar fi fost văzut, să zicem, în arhipelagul numit Seychelles din Oceanul Indian, sau în Golful Vulcan din Japonia, nu se putea spune că, dacă „Pequodul” călătorea în aceste zone în perioada potrivită, avea să-l întâlnească negreșit. La fel stăteau lucrurile și cu alte locuri unde se arătase din când în când. Toate acestea păreau a fi haltele și hanurile oceanice la care trăgea, vorba vine, nu locurile unde sălășluia. Unde s-a vorbit despre șansele lui Ahab de a-l întâlni s-au făcut aluzii și la șansele pe care le-ar fi avut dacă reușea să se poziționeze bine în timp și spațiu când posibilitățile puteau deveni probabilități sau, după cum gândea Ahab, aceste posibilități deveneau certitudini. Această conjunctură favorabilă se numea în termeni tehnici „Anotimpul pe linie”. Atunci și acolo fusese văzut Moby Dick timp de câțiva ani la rând odihnindu-se o vreme, cum se odihnește soarele pentru o vreme în cursa sa anuală în câte un semn al zodiacului. Acolo avuseseră loc și cele mai primejdioase înfruntări cu balena, pe valurile de acolo se scrisese despre faptele lui și acolo era locul tragic în care bătrânul nebun își găsise pricina răzbunării. În cumpănirea precaută și vigilența iute cu care Ahab își asmuțea sufletul uneltitor la vânătoare, nu îi dădea voie să își pună toate speranțele în conjunctura menționată mai sus și nu putea din cauza neliniștii jurământului său să își potolească inima și să amâne vânătoarea până în acel moment.

„Pequodul” plecase din Nantucket chiar la începutul „Anotimpului pe linie” și nimic nu l-ar fi ajutat pe căpitanul ei să încheie lunga călătorie spre sud, să dubleze Capul Horn și apoi să coboare șaiszeci de grade latitudine ca să ajungă în Pacificul ecuatorial în timp util pentru vânătoare. Trebuia deci să aștepte următorul anotimp. Cu toate acestea, data timpurie la care plecase corabia din port fusese aleasă bine de Ahab în ceea ce privește demersul acestor lucruri. Asta deoarece se așternea înaintea sa un răgaz de trei sute șaiszeci și cinci de zile în care, în loc să aștepte nerăbdător la țărm, putea să se îndeletnicească cu vânătoria prin alte părți, în caz că se întâmpla ca Balena Albă, petrecându-și vacanța în mări îndepărtate de locurile sale obișnuite de hrănit, să își ștească fruntea creată în Golful Persan, în Golful Bengal, în mările Chinei sau în alte ape prin care se avântă rasa sa. Musonul, Pampasul, vânturile de nord-vest, Harmattanul sau alizeele, orice vânt în afară de Levant și de Simun îl puteau sufla pe Moby Dick în calea „Pequodului” care făcea înconjurul lumii în zigzag. Acestea fiind zise, oare nu era o idee nebunească, dacă privim lucrurile cu calm și atenție, ca în acest mare ocean, o anume balenă, chiar și dacă ar fi fost găsită, să fie recunoscută de vânătorul său? E ca și cum ai încerca să găsești un muftiu cu barba sură pe ulițele aglomerate ale Constantinopolului. Da, dar fruntea albă a lui Moby Dick și cocoașa lui albicioasă nu puteau fi altfel decât de neconfundat.

— Oare nu am însemnat eu balena?, își zise Ahab în barbă lăsând hărțile și scufundându-se iar în reverie. Am însemnat-o, cum să scape? Înotătoarele sale sunt găurite și crestate ca urechile unei oi rătăcite!

Mintea sa începea să o ia la goană până când oboseala și slăbiciunea cugetului îl trimiteau pe punte pentru a se întrema la aer. Dumnezeule! Ce delir și zbucium îl apasă pe om când e ros de gândul răzbunării! Doarme cu pumnii

încleștați și când se trezește vede că s-a tăiat până la sânge.

Deseori, când era forțat să se ridice din hamac de visele obositoare și îngrozitoare din timpul nopții care, continuându-i gândurile din timpul zilei, le învolburau și le învârteau într-o spirală nesfârșită în creierul său până când zvâcnirile inimii îi cauzau un chin de neîndurat și când, cum se întâmpla câteodată, aceste lovituri ale spiritului îi ridicau sufletul din corp lăsând în urmă un hău din care se înălțau flăcări și fulgere și diavoli blestemați îl implorau să sară printre ei, când iadul acesta se căsca sub el, se auzea pe toată corabia un țipăt sălbatic. Cu ochi înlăcrimați, Ahab fugea din cabină de parcă fugea de pe un pat în flăcări. Acestea, în loc să fie semnele unei slăbiciuni ascunse sau ale unei temeri față de propria sa hotărâre, nu erau decât niște indicii ale puterii sale, căci în astfel de momente smintitul de Ahab, vânătorul viclean și tenace al Balenei Albe, care se urcase între timp în hamacul său, nu era cel care își pricinuisse groaza cu care sărise din culcuș. De vină era sufletul sau principiul său etern; dormind și fiind astfel despărțit de mintea uneltitoare, cea care de atâtea ori îl transforma în instrumentul ei, încerca deodată să scape de apropierea pârjolitoare de acest element nebun din care, pentru moment, nu mai făcea parte. Dar cum mintea nu există decât legată de suflet, atunci, în cazul lui Ahab, acesta trebuia să fie cel care să renunțe la gândurile și dorințele lui în schimbul scopului suprem. Acest scop, prin propria sa voință nebună, se puse împotriva zeilor și diavolilor și se arătă ca fiind de sine stătător. Putea să trăiască și să ardă cu rânjelul pe față în timp ce fința vie de care se legase fugea cuprinsă de groază de la această naștere a unui bastard nedorit. Așa se face că sufletul chinuit care se uita în afară prin ochii trupului celui ce părea a fi Ahab se repezi afară din cabină fiind în acele momente un pustiu, o fință somnambulă amorfă, o rază de lumină vie, cu siguranță, dar fără a avea peste ce să se

răsfrângă și rămânând astfel un vid. Dumnezeu să te ajute, bătrâne! Gândurile tale au iscat o creatură în adâncul tău. Celui care prin puterea gândului se transformă în Prometeu îi va roade vulturul inima pentru totdeauna, iar vulturul acesta va fi monstrul creat de el însuși.

45. Declarația

În ceea ce privește povestea cărții acesteia și atingând în treacăt una sau două particularități interesante și deosebite ale vânătorii de balene, capitolul anterior, mai ales în prima sa parte, este cât se poate de important pentru acest volum, însă subiectul său trebuie dezbătut mai pe larg și mai amănunțit pentru a fi înțeles pe deplin și pentru a alunga orice neîncredere care poate răsări din lipsa de cunoaștere a unora în legătură cu autenticitatea subiectelor importante.

Nu doresc să organizez această parte a sarcinii mele, ci mă voi mulțumi să produc impresiile dorite descriind în ordine întâmplările atât de bine cunoscute mie ca vânător de balene. Sunt încredințat că din aceste descrieri concluzia dorită se va face singură cunoscută.

În primul rând, cunosc personal trei împrejurări în care o balenă, după ce fu lovită cu harponul, reuși să scape cu viață și după o vreme (într-una dintre aceste împrejurări, după trei ani) fu lovită din nou de același braț și fu ucisă. Cele două săgeți, amândouă purtând același semn, fură scoase din trup. În împrejurarea când trecură trei ani între cele două aruncări de harpoane, cred chiar că trecuse mai mult timp, se întâmplă ca omul care le aruncase să plece pe o corabie de negoț în Africa: acolo coborî la țărm unde se alătură unei echipe de exploratori și pătrunse adânc în interiorul continentului petrecând astfel aproape doi ani și înfruntând deseori primejdiile șerpilor, sălbaticilor, tigrilor și duhorilor otrăvitoare laolaltă cu restul primejdiilor ce se întâlnesc atunci când umbli printr-un țărâm necunoscut. Între timp, balena pe care o lovise trebuie să fi călătorit și ea, înconjurând înot pământul de trei ori și scărpinându-și pântecele de toate coastele Africii fără a avea însă un scop. Acest om și această balenă se întâlniră iar, și unul o ucise

pe cealaltă. Am spus că eu cunosc trei astfel de împrejurări, iar în două dintre ele am văzut cum a fost lovită balena. La cel de-al doilea atac am văzut cele două harpoane însemnate fiecare la fel, scoase din trupul balenei. În întâmplarea în care trecuseră trei ani se nimeri să fiu la bord ambele dăți, prima și ultima, iar ultima dată recunoscu un semn imens pe care îl avea balena sub ochi și pe care îl văzusem și în urmă cu trei ani. Spun trei ani, dar sunt sigur că trecuse mai mult timp. Iată deci trei împrejurări despre care știu cert că sunt adevărate. Am auzit însă despre multe alte întâmplări de la persoane de al căror cuvânt nu te poți îndoi.

În al doilea rând, se știe în breasla vânătorilor de balene, oricât de neștiutoare ar fi lumea de pe țărm, că au existat câteva momente istorice memorabile când o anume balenă a fost recunoscută în locuri și timpuri diferite. Motivul pentru care o balenă poate fi recunoscută nu se datorează numai deosebirilor sale trupesti care o diferențiază de alte balene. Oricât de diferită ar fi o balenă de celelalte, deosebirile ei se duc pe apa sâmbetei când e ucisă și fiartă până se transformă într-un ulei deosebit de valoros. Nu. Motivul era acesta: prin înțeleștările fatale din timpul călătoriilor, balenele își câștigau faima de a fi foarte periculoase, cum se întâmplase cu Rinaldo Rinaldini^[35], astfel încât vânătorii se mulțumeau să le salute atingându-și pălăriile atunci când le vedeau înotând liniștit pe lângă ei, fără a încerca să le cunoască mai bine, ca unii flăcăi de pe țărm care se întâmplă să cunoască vreun om important, dar irascibil și îl salută respectuos de la distanță pe stradă temându-se ca nu cumva, în încercarea lor de a se apropia, să primească vreo săpuneală pentru îndrăzneala lor.

Fiecare dintre aceste balene faimoase se bucura nu numai de celebritate, sau mai bine-zis de un renume oceanic, nu era faimoasă doar în timpul vieții și nu se bucura doar de trecerea în nemurire prin poveștile de pe

punte, ci avea toate drepturile, privilegiile și distincțiile unui nume. Avea fiecare un nume așa cum au avut și Cambise, și Cezar. Nu-i așa, Timor Tom, monstru faimos și înspăimântător ca un aisberg care pentru atâta amar de vreme ai domnit peste strâmtoarele orientale cu același nume și care aveai un jet care se vedea deseori de pe plajele pline cu palmieri din Ombay? Nu e adevărat, Jack din Noua Zeelandă, care erai teroarea tuturor corăbiilor care treceau prin preajma ținutului tatuatilor? Nu e așa cum spun eu, Morquan, rege al Japoniei, când despre jetul tău se spunea că seamănă cu o cruce albă pe cer? Nu e așa, Don Miguel, balenă chiliană, însemnată pe spate ca bătrânele țestoase cu hieroglife? Pe scurt, acestea sunt patru balene cunoscute celor care studiază Cetologia, cum sunt cunoscuți Marius și Sulla învățatului clasic.

Asta nu e tot. După ce creară pagube de nenumărate ori printre navele mici și mari, Tom din Noua Zeelandă și Don Miguel fură căutați, vânați fără oprire, fugăriți și uciși de căpitani curajoși de baleniery care se avântaseră pe mare cu acest scop întocmai ca faimosul căpitan Butler ce plecase prin pădurile din Narragansett, chitit să-l prindă pe notoriul ucigaș sălbatic Annawon^[36], cel mai de seamă războinic al regelui indian Filip.

Nu știu unde altundeva decât aici aș putea găsi un loc mai bun pentru a face o adăugire sau două care îmi par importante, căci odată tipărite, ele ar putea susține caracterul rezonabil al întregii istorii a Balenei albe și mai ales a catastrofei. Aceasta este una dintre acele împrejurări descurajante în care adevărul necesită tot atâta susținere ca și minciuna. Atât de neștiutori sunt oamenii de pe uscat cu privire la cele mai banale și mai palpabile minuni ale lumii, că fără anumite sugestii despre calitățile simple, istorice sau nu, ale vânătorii de balene ar putea crede că Moby Dick este doar un monstru de legendă sau, mai rău, o alegorie îngrozitoare și nesuferită.

În primul rând, deși cei mai mulți dintre oameni au o idee vagă despre primejdiile marii vânători, nu au cunoștințe clare și lămuritoare despre aceste pericole și despre cât de des apar ele. Unul dintre motive este că nici măcar unul din cincizeci de astfel de dezastre fatale nu e povestit la țarm; acestea nici măcar nu sunt pomenite în treacăt, ci sunt uitate curând după aceea. Crezi oare că numele tânărului ce în clipa aceasta, poate, este prins în frânghia harponului pe coasta Noii Guinee și dus pe fundul apei de balena care se scufundă, va apărea într-un necrolog din vreun jurnal pe care îl vei citi mâine la micul dejun? Nu, deoarece corespondența circulă foarte rar între țărmul de acasă și Noua Guinee. De fapt, ai auzit vreodată de știri regulate venite direct sau indirect din Noua Guinee? Îți spun însă că într-una dintre călătoriile pe care le-am făcut în Pacific ne-am întâlnit cu vreo treizeci de corăbii și pe fiecare murise cineva din cauza vreunei balene, pe unele chiar mai mulți, iar pe trei dintre ele murise tot echipajul uneia dintre bărci. Pentru numele lui Dumnezeu, economisește felinarele și lumânările! Pentru un galon de seu ars fii sigur că un om a vărsat sânge.

În al doilea rând, cei de pe țărm își imaginează că o balenă este o creatură enormă cu putere nemaivăzută, dar eu am observat că atunci când le povestesc despre această imensitate mă complimentează pentru spiritul meu sugubăț, asta când eu, pe cuvântul meu, nu sunt mai glumeț decât Moise când scria istoria plăgilor Egiptului.

Din fericire, concluzia la care vreau să ajung poate fi verificată printr-o mărturie ce nu are legătură cu a mea. Concluzia aceasta este: cașalotul este în unele cazuri suficient de puternic, isteț și rău din cale-afară pentru a zdrobi intenționat, a distruge și a scufunda o corabie mare. Mai mult. Cașalotul chiar a făcut una ca asta.

Prima oară: în anul 1820, corabia „Essex” a căpitanului Pollard din Nantucket naviga în Oceanul Pacific. Într-o zi văzu jeturi, își coborî bărcile și urmări o turmă de cașaloți.

Nu după mult timp, câteva dintre balene fură rănite. Deodată o balenă foarte mare scăpă de bărci, se îndepărtă de turmă și se năpusti spre corabie. Izbindu-și capul de carenă o lovi atât de tare, că nici în „zece minute” aceasta se crăpă și se scufundă. Nici măcar o stinghie nu mai fu văzută din acea navă de atunci. După ce stătu mult timp pe mare, o parte din echipaj ajunse la țărm în bărci. Ajuns în sfârșit acasă, căpitanul Pollard plecă iar spre Pacific, comandând un alt vas, dar zeii îl naufragiară și pe acesta în niște stânci necunoscute. Pentru a doua oară își văzu corabia pierdută și jurând că nu va mai pleca pe mare, renunță la călătorii. În ziua de azi căpitanul Pollard trăiește în Nantucket. L-am văzut pe Owen Chance, care era secund pe corabia „Essex” în timpul tragediei, i-am citit povestea simplă și detaliată, am vorbit cu fiul său, toate acestea la câteva mile depărtare de locul tragediei^[37].

A doua oară: corabia „Union”, tot din Nantucket, a dispărut în anul 1807 în largul coastei Azorelor printr-o împrejurare asemănătoare, dar ale cărei detalii nu am avut niciodată șansa să le aflu, deși am auzit vânători vorbind despre ea pe ici, pe colo.

A treia oară: Acum optsprezece sau douăzeci de ani, Comandorul J., aflat pe atunci la comanda unei goelete americane de război de primă clasă, se întâmpla să cineze cu niște căpitani de balenieră la bordul unei nave în portul Oahu din Insulele Sandwich. Discutând despre balene, Comandorul se arătă neîncrezător cu privire la puterea incredibilă pe care le-o atribuiau domnii din breaslă. Negă, de exemplu, că vreo balenă i-ar putea lovi goeleta atât de tare încât să o facă să ia chiar și un degetar de apă. Până aici, toate bune; dar mai urmează. Câteva săptămâni mai târziu, Comandorul plecă spre Valparaíso pe vasul său de neclintit. Fu însă oprit pe drum de un cașalot mare care îi ceru să discute o trebușoară între patru ochi. Trebușoara fu de fapt o lovitură atât de puternică, încât trebui să se

îndrepte spre cel mai apropiat port cu toate pompele de evacuare în funcțiune pentru a ancora și a repara stricăciunile. Eu unul nu sunt superstițios, dar cred că discuția Comandorului cu cașalotul fusese providențială. Oare necredința lui Saul din Tarsus nu fusese și ea alungată tot printr-o spaimă asemănătoare? Îți spun drept, cașalotului nu-i plac prostiile.

Te trimit acum la „Călătoriile lui Langsdorff” pentru a afla o întâmplare deosebit de interesantă pentru autorul acestei cărți. Langsdorff, trebuie să știi, făcea parte din faimoasa Expediție Descoperitoare, condusă de amiralul rus Krusenstern, de la începutul secolului. Așa își începe căpitanul Langsdorff cel de-al șaptesprezecelea capitol:

Pe șaptesprezece mai, nava noastră era gata de plecare și a doua zi ieșirăm în larg, îndreptându-ne spre Ochotsh. Vremea era senină și frumoasă dar atât de rece, încât furăm nevoiți să ne ținem hainele de blană pe noi. Timp de câteva zile vântul bătu foarte slab. De-abia în ziua de nouăsprezece se stârni o adiere din nord-vest. O balenă neobișnuit de mare, al cărei trup era chiar mai mare decât corabia, stătea aproape de luciul apei, dar nu fu văzută de nimeni de la bord până când vasul, cu velele umflate și aflându-se foarte aproape de ea, nu mai putu fi cârmit și se lovi de pește. Ne aflam în mare pericol, căci imensa creatură, arcuindu-și spatele, ridică întreaga navă cu cel puțin patru picioare deasupra apei. Catargele plesniră și velele căzură toate în timp ce noi, cei care ne aflam dedesubt, fugirăm pe punte convinși că loviserăm vreo stâncă.

În loc de stâncă văzurăm însă monstrul înotând în depărtare foarte grav și serios. Căpitanul D'Wolf coborî îndată la pompe pentru a vedea dacă nava suferise sau nu vreo pagubă de la lovitură, dar furăm bucuroși să vedem că vasul scăpase nevătămat.

Căpitanul D'Wolf, despre care se spune că ar fi condus corabia respectivă este din New England și, după o viață de aventuri neobișnuite în rang de căpitan, trăiește astăzi în satul Dorchester de lângă Boston. Sunt onorat de a-i fi nepot. L-am întrebat dinadins despre pasajul acesta din Langsdorff și mi-a adevărit fiecare cuvânt. Corabia însă nu era una mare; era un vas rusesc construit pe coasta Siberiei și cumpărat de către unchiul meu după ce nava cu care plecase de acasă se stricase.

În cartea de aventuri de modă veche plină de minunății care povestește despre călătoria lui Lionel Wafer, unul dintre prietenii bătrânului Dampier, am găsit o istorisire cam ca aceea a lui Langsdorff, pe care nu mă pot stăpâni să nu o adaug aici ca un exemplu în plus, asta dacă mai este nevoie.

Se pare că Lionel se ducea spre „John Ferdinando”, cum îi spunea el insulei Juan Fernandez. „În drum spre insulă – povestește el pe la patru dimineața, când eram la o sută cincizeci de leghe de continentul american, corabia noastră primi o lovitură teribilă care îi uimi atât de tare pe marinari încât nici nu mai știau să spună unde sunt sau ce să creadă. Toată lumea se pregăti de moarte. Într-adevăr, lovitura fusese atât de bruscă și de violentă, că noi eram încredințați că ne loviserăm de o stâncă. Când ne mai dezmeticirăm, sondarăm, dar nu dădurăm de fund... Tunurile săriră de pe afeturi și câțiva oameni căzură din hamacuri. Căpitanul Davis, care se odihnea cu capul pe unul dintre tunuri, fu aruncat din cabină!” În continuare, Lionel pune zdruncinătura pe seama unui cutremur și își întărește spusele adăugând că un cutremur, în timpul acela, făcuse multe stricăciuni pe pământul spaniol. Nu m-aș mira însă ca în întunericul acelei nopți lovitura să fi venit din partea vreunei balene care să fi izbit carena de jos în sus.

Aș putea să mai dau câteva exemple, care mi-au fost aduse la cunoștință, într-un fel sau altul, despre puterea și câteodată chiar răutatea cașalotului. Se știe că nu doar o

dată a fugărit bărcile de vânătoare înapoi spre corabie și chiar a urmărit nava rezistând tuturor harpoanelor aruncate de pe bord. Corabia englezească „Pusie Hall” poate povesti despre o astfel de întâmplare. Cât despre puterea balenei, lăsă-mă să spun că au existat situații când frânghiile prinse de un cașalot pus pe fugă au fost legate de corabie când marea era lină, iar balena a fugit trăgând imensa carenă după ea ca un cal ce trage o căruță. S-a observat că, dacă unei balene lovite i se dă răgaz să își adune puterile, ea se revoltă nu cu furie oarbă, ci cu intenția conștientă de a își distruge atacatorii. Un semn lămuritor cu privire la firea sa este că după ce e lovită își cascadează gura și o ține în acea deschidere îngrozitoare timp de câteva minute. Mă mulțumesc cu un ultim exemplu, unul remarcabil și lămuritor prin care vei vedea, cu siguranță, că cea mai extraordinară întâmplare din această carte nu este întărită numai de întâmplări din vremurile noastre, ci că aceste minuni, ca toate minunile, se repetă de-a lungul veacurilor, așa că pentru a mia oară spunem: Amin! Chiar nu este nimic nou sub soare.

În secolul al XVI-lea a trăit un om, pe nume Procopius, magistrat creștin din Constantinopol, pe vremea când Iustinian era împărat și Belisarius, general. După cum știu mulți, el a scris istoria timpurilor sale, o operă de imensă valoare. A fost dintotdeauna socotit de autoritățile cele mai de vază un istoric de încredere și care nu exagera, poate doar de câteva ori și acelea fără legătură cu povestea de față.

În istoria lui Procopius scrie că în timpul prefecturii sale în Constantinopol a fost capturat un mare monstru marin în preajma Propontisului, sau Mării Marmara, care distrugea nave din când în când în apele acelea de mai bine de cincizeci de ani. Un fapt notat astfel în analele istoriei nu poate fi contrazis și nici nu există vreun motiv pentru a face una ca asta. Ce specie anume era acest monstru nu se spune, dar pentru că distrugea corăbii, pe lângă alte

temeiuri, trebuie să fi fost o balenă. Înclin să cred că era un Cașalot. O să-ți spun de ce. Am crezut pentru mult timp că în Mediterana și în apele care se unesc cu ea Cașalotul este necunoscut. Chiar și acum cred că acele mări nu sunt și nu pot fi, după cum stau lucrurile, un loc potrivit pentru firea lui gregară. Cercetări mai amănunțite mi-au demonstrat de curând că în vremurile noastre Cașalotul a fost văzut în Marea Mediterană. Am auzit din surse sigure că pe coasta Barbariei un anume comodor Davis din marina britanică a găsit scheletul unui Cașalot. Cum poate trece o navă de război prin Dardanale ar putea și o balenă să treacă tot pe acolo din Mediterană în Propontis.

În Propontis, din câte știu, nu se găsește acel amestec numită plancton cu care se hrănește Balena Dreaptă. Sunt sigur însă că hrana cașalotului – calamarul și sepia – se ascunde pe fundul acestei mări, căci creaturi mari, dar nu cele mai mari de felul lor, au fost găsite la suprafață. Dacă pui alături aceste afirmații și te gândești puțin la ele, o să pricepi pe dată că, după tot raționamentul omenesc, monstrul marin din Procopius, cel care timp de jumătate de secol a sfărâmat corăbiile unui împărat roman, trebuie să fi fost un Cașalot.

46. Presupuneri

Cu toate că, mistuit de flacăra țelului său, Ahab se gândea doar cum să facă pentru a-l prinde pe Moby Dick, cu toate că părea gata să sacrifice toate interesele lumești pentru această patimă, era prin însăși firea sa și din obișnuință un vânător prea dârz pentru a lăsa deoparte scopul secundar al călătoriei. Dacă lucrurile stăteau altfel, nu lipseau alte motive mai importante. Să dăm de înțeles că ura sa față de Balena albă s-ar răsfrânge într-o oarecare măsură asupra tuturor cașaloților și cu cât mai mulți monștri ar ucide, cu atât și-ar mări șansele ca fiecare balenă întâlnită să se dovedească a fi balena blestemată pe care o vâna, ar însemna să subtilizăm prea mult. Dar deși o astfel de ipoteză e într-adevăr greu de acceptat, existau alte considerente care, fără a avea o legătură foarte strânsă cu pasiunea sa dezlănțuită, îl împingeau spre țelul său.

Pentru a-și îndeplini scopul lui Ahab îi trebuiau unelte; iar dintre toate uneltele ce se folosesc în umbra nopții, oamenii sunt uneltele cele mai nestatornice. Știa, de exemplu, că oricât de mare ar fi fost avantajul său asupra lui Starbuck, avantajul acesta nu subjugase tot spiritul omului, suficient, așa cum avantajul trupesc nu îl depășește în putere pe cel al inteligenței. Trupul lui Starbuck și voința sa erau dominate de Ahab atâta timp cât Ahab îi domina mintea. Dar el știa că secundul, în sufletul său, ura țelul căpitanului său și dacă ar fi putut s-ar fi spălat cu bucurie pe mâini de toată treaba sau chiar ar fi încercat să o saboteze. Se putea să treacă mult timp până ca Balena albă să fie zărită. În tot acest timp, Starbuck putea să se revolte iar împotriva căpitanului, dacă nu cumva era potolit de prudență. Nu doar atât, dar nebunia subtilă a lui Ahab cu privire la Moby Dick se arăta prin natura ei mai vicleană și mai ascunsă, încât, pentru moment, vânătoarea să pară

eliberată de scopul ei nedemn, ca oroarea călătoriei să fie retrasă pe un plan secund căci sunt puțini oamenii al căror curaj este nezdruncinat de planuri lungi ce nu sunt puse în aplicare iar marinarii să se gândească la altceva și nu la Moby Dick în timpul carturilor lungi de noapte. Oricât de sălbatic și viguros ar fi primit echipajul vestea țelului său, toți marinarii de toate felurile sunt capricioși și nu te poți bizui pe ei, căci văd mereu vremea schimbându-se și împrumută din nestatornicia ei, iar când urmăresc un scop nevăzut și îndepărtat, oricât ar jura voință și patimă la întâlnirea cu el, trebuie să fie ținută locul de interese și treburi vremelnice care să îi țină pregătiți pentru lovitura de pe urmă.

Ahab ținea cont și de alt lucru. În momente de emoție puternică, oamenii nu se mai preocupă de gânduri josnice. Dar aceste momente sunt trecătoare. Condiția umană este, se gândea Ahab, sordidă: „Balena Albă le stârnește inimile oamenilor mei viteji, iar această vitejie naște în ei un soi de cavalerism, dar, deși ei îl vânează pe Moby Dick mânați de acest cavalerism, trebuie să aibă hrană pentru a-și astâmpăra foamea de zi cu zi. Nici nobilii cavaleri cruciați din vremurile de demult nu s-au mulțumit să călătorească două mii de mile ca să lupte pentru potirul lor sfânt fără să comită jafuri, furtişaguri și să aibă parte de alte beneficii pioase pe drum. Dacă și-ar fi văzut doar de țelul lor romantic, mulți ar fi renunțat dezgustați la el. Nu-i voi lăsa pe acești oameni fără speranță de câștig, da, de bănet. Oricât de puțin le-ar păsa lor acum de bani, după câteva luni fără vreo speranță de câștig, bănetul acesta îi va roade pe dinăuntru și atunci îl vor vinde pe Ahab.”

Mai era un motiv pentru precauțiile lui, legat personal de Ahab. Deoarece dezvăluise fără a se gândi și mult prea devreme țelul călătoriei vasului „Pequod”, Ahab era acum conștient de faptul că, făcând una ca asta, putea fi învinuit de uzurpare și, dacă voia, echipajul avea toate drepturile morale și legale pentru a refuza să-l mai asculte și putea

chiar să îi ia căpitănia cu forța. Ahab dorea să se pună la adăpost chiar și de cele mai mici aluzii la intenția de uzurpare și să se apere de posibilele urmări în cazul în care ideea aceasta s-ar fi răspândit printre marinari. Adăpostul acesta nu putea consta decât în tăria minții, a inimii și a pumnului, întărite toate de urmărirea cu atenție a fiecărei influențe cu care echipajul avea contact.

Pentru toate aceste motive și altele prea complicate pentru a fi discutate aici, Ahab știa că trebuia să urmărească scopul inițial al călătoriei „Pequodului”, să își vadă de treburile obișnuite, și nu doar atât, ci și să își arate bine cunoscuta sa patimă pentru roadele profesiei.

Acestea fiind hotărâte, vocea sa era auzită deseori poruncindu-le gabierilor să scruteze cu atenție zarea și să strige chiar și dacă vedeau un Marsuin. Această vigilență nu rămase nerăsplătită prea mult timp.

47. Împletitorul de plase

Era o după-amiază noroasă și înăbușitoare. Marinarii lăncezeau pe punte sau priveau pierduți la plumburiul apei. Queequeg și cu mine împleteam încet o plasă numită plasă-sabie, ca să o avem în plus pe barcă. Atât de nemișcată și de liniștită era întreaga scenă – și totuși prevestitoare – iar în aer plutea o asemenea vrajă visătoare, că fiecare marinar tăcut părea închis în sinea sa.

Eu eram ajutorul sau pajul lui Queequeg la împletitul plasei. În timp ce treceam înainte și înapoi cu firul printre frânghiile lungi ale plasei folosindu-mi mâna drept suveică și în timp ce Queequeg, stând lângă mine, își trecea sabia grea de stejar printre fire, privind din când în când molcom la apă, înnodând fiecare fir fără vreo grijă și fără a se gândi la ceva anume, o ciudată visare plutea peste corabie și peste toată marea, fiind întreruptă doar de sunetul înfundat și intermitent al sabiei, încât părea că țesem la războiul timpului și eu eram suveica ce urzea neîncetat Sortii. Mă uitam la firele înțepenite ale plasei care nu se mișcau decât printr-o vibrație nesfârșită, și aceea de-abia pentru a permite împletirea cu firele puse de-a curmezișul. Această urzeală părea necesară și îmi spuneam: „Uite, cu propriile mele mâini mânuiesc suveica și îmi țes destinul printre aceste fire statornice” Între timp, sabia nerăbdătoare și nepăsătoare a lui Queequeg lovea plasa când de-a dreptul, când pe lângă, când cu putere, când fără vlagă, după cum se nimerea, desenând prin fiecare lovitură deosebiri în urzeala finală. Îmi spuneam că sabia acestui sălbatic, care în acest fel dă forma plasei, această sabie nepăsătoare trebuie să fie șansa, liberul arbitru și nevoia, lucrând toate înlănțuite. Firul drept al nevoii nu se lasă abătut de pe drumul său, deși fiecare vibrație încearcă să-l întoarcă; liberul arbitru e liber să își treacă suveica după plac printre

fire, iar întâmplarea, deși își are ațele strâns legate de cele ale nevoii și se mișcă după firele liberului arbitru, deși este astfel condiționată de cele două, întâmplarea conduce și are ultimul cuvânt de spus.

Așa stăteam și împleteam atunci când sării speriat de un strigăt atât de bizar și de prelung, atât de sălbatic și nepământesc prin tonul său, că scăpai din mână ghemul de liber arbitru și rămăsei holbându-mă la norii de unde căzuse zgomotul întocmai ca o pasăre. Sus în gabie stătea indianul Tashtego. Stătea întins cu nerăbdare în față și mâna o ținea întinsă ca pe o baghetă, strigând întruna. Cu siguranță, peste întinderea de apă, sunetul acela era auzit din gura sutelor de gabieri cocoțați pe catarge, dar din puține piepturi ar fi putut ieși acel strigăt obișnuit cu o cadență atât de minunată ca și cea a sunetului indianului Tashtego.

Dacă ar fi stat deasupra ta pe jumătate susținut în aer, scrutând orizontul atât de ager și de sălbatic, ai fi crezut că e vreun profet sau vreun vizionar ce privește umbrele Sortii și anunță prin strigătul acela cutremurător apropierea lor.

— Uite-o cum scuipe! Acolo! acolo! acolo! uite-o! uite-o!

— Unde?

— La travers, aproape la două mile depărtare! E o turmă întreagă!

Deodată se iscă agitație mare.

Cașalotul își aruncă jetul cu o precizie uniformă și sigură de ceas. Așa o deosebesc vânătorii de alte specii de balene.

— Li se văd cozile!, strigă Tashtego în timp ce balenele dispărură.

— Intendent, repede!, strigă Ahab. Ceasul! Ceasul!

Dough-Boy fugi sub punte, se uită la ceas și se întoarce să îi spună ora exactă lui Ahab. Vasul plutea molcom contra vântului. Tashtego spusese că balenele se scufundaseră în direcția vântului, așa că eram toți încredințați că vor apărea chiar în fața prorei; șiretlicul cașaloților de a se scufunda cu capul într-o direcție, dar de a se întoarce în

direcția opusă cât timp stau nevăzuți sub apă nu avea să fie observat acum deoarece peștii văzuți de Tashtego nu fuseseră alarmați în niciun fel și nici nu știau că ne apropiem. Unul dintre oamenii aleși să aibă grijă de punte, adică dintre cei care nu urcau în bărci, îl înlocui pe indian în gabie. Marinarii de pe trinchet și de pe arborele artimon coborâră și ei. Ciubărele fură fixate la locul lor, scripeții fură împinși în afară, verga mare fu prinsă și cele trei bărci fură suspendate deasupra apei ca trei coșuri de verdeață deasupra unor stânci înalte. Echipajele nerăbdătoare stăteau pe dinafara parapetelor ținând o mână pe vergă și un picior pe copastie. Tot așa arată și șirul de războinici ce se pregătesc să se urce la bordul unui vas inamic.

Chiar în acest moment critic se auzi deodată un strigăt ce întoarse toate privirile dinspre balenă. Toți se uitară speriați la întunecatul Ahab care era înconjurat de cinci fantome negricioase care parcă se născuseră din aer.

48. Prima coborâre

Fantomele, căci asta păreau a fi în acele momente, fugiră spre cealaltă parte a navei și începură în tăcere să desfacă frânghiile și legăturile bărcii ce atârna acolo. Această barcă fusese mereu socotită drept una de rezervă, deși se numea barca căpitanului, deoarece era atârnată la tribordul pupei. Omul care stătea acum lângă ea era înalt și oacheș, iar dintre buzele oțelite i se iva demonic un dinte alb. O jachetă chinezească mototolită, din bumbac negru, îl învelea în doliu, iar în jos purta o pereche de pantaloni din aceeași pânză neagră. Încoronându-i în mod straniu negreala, avea în vârful capului un turban alb făcut din părul împletit și răsucit în jurul țestei. Mai puțin negricioși, camarazii săi aveau tenul galben ca de tigru, specific băștinașilor din insulele Manila, un popor cunoscut pentru malițiozitatea lui subtilă și socotit de către unii marinari albi spioni plătiți și iscoadele ascunse de pe mare ale diavolului, stăpânul lor.

În timp ce echipajul navei se uita uimit la acești străini, Ahab îi strigă bătrânului cu turban alb ce îi conducea:

— Gata acolo, Fedallah?

— Gata, veni răspunsul șuierat.

— Coborâți atunci, ați auzit?, strigă el pe punte. Coborâți atunci, am spus!

Așa de puternic era tunetul vocii sale, că în ciuda uimirii, oamenii săriră peste vergă. Bărcile fură lăsate pe apă legănându-se, în timp ce marinarii, cu o agilitate și o îndrăzneală nemaivăzute în alte meșteșuguri, săriră ca niște capre de pe marginea corăbiei în bărcile coborâte.

De-abia se îndepărtară de corabie când o a patra barcă, venind dinspre direcția vântului, se ivi de după proră și îi arătă pe cei cinci străini conducându-l pe Ahab care, stând semeț în frunte, striga la Starbuck, la Stubb și la Flask să

se împrăştie ca să acopere cât mai mult din întinderea de apă. Însă cu ochii pironiţi iar la oacheşul Fedallah şi la echipajul său, marinarii din celelalte bărci nu îl ascultau.

— Căpitane Ahab!, strigă Starbuck.

— Împrăştiaţi-vă!, strigă iar Ahab. Depărtaţi-vă, toate patru bărcile. Tu, Flask, trage mai spre vânt!

— Da, să trăiţi!, răspunse vesel micuţul secund răsucind vâsla de cârmă. Pe spate!, le zise marinarilor. Uite! Uite! Uite iar! Uite-o cum suflă drept în faţă băieţi! Pe spate! Nu-i mai băga în seamă pe gălbejiţi, Archy.

— Eh, nu mă sinchisesc eu de ei, domnule, răspunse Archy. Ştiam de ei deja. Nu i-am auzit eu în cămară? Nu i-am zis şi lui Cabaco de ei? Ce mai zici acum, Cabaco? Sunt clandestini, domnule Flask.

— Trageţi, trageţi, drăguţii mei! Trageţi, copiii mei, trageţi, micuţilor.

Aşa molatic şi dulceag le şoptea Stubb oamenilor săi care păreau încă neliniştiţi.

— De ce nu vă rupeţi spinările, flăcăii mei? La ce vă holbaţi? La băieţii din barca de acolo? Nţţ! Sunt doar cinci perechi de mâini venite să ne ajute, nu contează de unde. Cu cât mai mulţi, cu atât mai bine. Trageţi acum, trageţi! Lăsaţi diavolii galbeni, sunt băieţi buni. Aşa, aşa, acum v-aţi dat drumul. Asta-i ritmul care face o mie de lire, ritmul acesta mă unge pe suflet. Ura pentru butoiul aurit de spermanţet, vitejii mei! De trei ori ura, băieţi, sus inimile! Uşor, ușor. Nu vă grăbiţi, nu vă grăbiţi! De ce nu frângeţi vâslele, neisprăviţilor? Muşcaţi din ele, câinilor! Aşa, aşa, aşa, ușor, ușor. Asta-i, asta-i!, întins şi puternic. Faceţi loc acolo, faceţi loc! Naiba să vă ia, neisprăviţilor buni de nimic, dormiţi cu toţii. Nu mai sforăiţi, adormiţilor, şi trageţi. Nu puteţi să trageţi? Nu vreţi să trageţi? Fir-ar să fie de treabă, de ce nu trageţi? Trageţi până vă plesneşte ceva, trageţi până vă ies ochii din cap! Uite! – îşi scoase cuţitul ascuţit din teacă –, fiecare să îşi scoată cuţitul şi să-l ţină între dinţi cât vâsleşte. Asta-i, asta-i. Acum parcă mai

veniți de-acasă, se văd brațele de oțel. Porniți-o, pământărilor! Porniți-o, mormolocilor!

Cuvântarea lui Stubb către oamenii lui este descrisă pe larg fiindcă avea un fel foarte straniu în care vorbea cu ei în general și mai ales când le propovăduia religia vâslitului. Nu trebuie să vă luați după această slujbă și să credeți că se înălța și el odată cu echipajul. Chiar deloc aceasta era cea mai mare ciudățenie a lui. Le spunea marinarilor cele mai teribile lucruri pe un ton care era în mod straniu și vesel și furios, iar furia părea adăugată doar pentru a mai pipera veselia, încât niciun vâslăș nu putea auzi astfel de vorbe în timp ce se zbătea să-și salveze viața fără a vâsli, însă mai mult în glumă.

În plus, el părea mereu atât de liniștit și de nepăsător, ținând cârma cu atâta apatie și căscând lung din când în când, că priveleştea unui comandant atât de plictisit acționa prin contrast ca o vrajă asupra echipajului. Stubb era unul dintre glumeții aceia bizari a căror veselie este atât de ambiguă câteodată, că toți cei pe care îi comanda ciuleau urechile când le dădea ordine.

Ascultând de Ahab, Starbuck trăgea acum pieziș lângă barca lui Stubb și când, pentru un minut sau două, bărcile se apropiară destul, Stubb îi strigă secundului:

— Domnule Starbuck! Barca de la babord! Un cuvânt dacă se poate, domnule!

— Da!, îi răspunse Starbuck fără a se întoarce deloc, continuând să își îndemne mai departe în șoaptă echipajul cu fața părând împietrită pe lângă cea a lui Stubb.

— Ce ziceți de flăcăii aceia galbeni, domnule?

— Au fost aduși cumva pe furiș la bord înainte de plecare. Cu putere, băieți!, le șopti marinarilor și apoi spuse iar cu voce tare: Mare păcat, domnule Stubb. Urniți-o, urniți-o băieți! Dar nu te frământa, domnule Stubb, tot răul spre bine. Să tragă echipajul tare, orice-ar fi. Săltați, flăcăi, săltați! Sunt butoaie întregi de seu în fața noastră, domnule Stubb, iar pentru asta am venit. Trageți, băieți!

Spermanțetul, acesta-i spermanțetul. Sau cel puțin asta e datoria noastră. Datoria și câștigul, mână-n mână.

— Da, da, așa mi-am zis și eu, își continuă Stubb monologul când bărcile se despărțiră. De îndată ce i-am văzut, așa mi-am zis. Da, de-asta intra el în camera din spate atât de des după cum bănuia Dough-Boy. Erau ascunși acolo. Toate-s din cauza Balenei Albe. Ei bine, asta e! N-ai ce-i face! Foarte bine. Înaintați, băieți! Nu o vedem azi pe Balena Albă. Înaintați!

Apariția acestor străini bizari în momentul coborârii bărcilor trezise pe bună dreptate un soi de uimire superstițioasă printre marinari, dar presupunerea lui Archy deja le ajunsese la urechi, chiar dacă nu o crezuseră, și îi pregătise într-o anume măsură. Le mai domolise surprinderea și faptul că Stubb îi lămurise în legătură cu apariția lor, astfel că se simțeau eliberați de presupunerile lor superstițioase. Cu toate acestea, întreaga tărăsenie lăsa destul loc pentru tot soiul de bănuieli în legătură cu scopul lui Ahab de la bun început. Cât despre mine, eu îmi amintii de misterioasele umbre pe care le văzusem furișându-se la bordul „Pequodului” în zorii cețoși din Nantucket, cum îmi amintii și de aluziile enigmatice ale străinului Elijah.

Între timp, Ahab, fără a-i fi auzit pe secunzi, căci se îndepărtase cel mai mult, era în fruntea celorlalte bărci, de unde vedeam ce echipaj puternic îl trăgea. Ființele lui galbene ca tigrii păreau făurite din oțel și oase de balenă. Scoteau vâslele din apă cu aceeași putere și în același timp de parcă erau cinci ciocane mecanice, iar barca se mișca din zvâcnituri de parcă era cazanul spart al unui vapor cu aburi de pe Mississippi. Cât despre Fedallah, care putea fi văzut mânuind vâsla harponierului, el își scosese haina neagră și își descoperise pieptul, care se vedea peste marginea bărcii rămânând parcă decupat din unduirile orizontului de ape. La capătul celălalt al bărcii, Ahab, cu o mână ținută în sus ca un spadasin de parcă și-ar fi ținut echilibrul ca să nu alunece, ținea vâsla de cârmă așa cum

făcuse de mii de ori înainte să fie sfâșiat de Balena Albă. Deodată mâna întinsă făcu un semn straniu și rămase nemișcată, în timp ce cele cinci vâsle ale bărcii se ridicară în același timp. Și barca, și echipajul stăteau nemișcate pe mare. Cele trei bărci din spate se opriră și ele la fel de brusc. Balenele se scufundaseră în dezordine, astfel că nu se mai vedea nicio mișcare. Ahab însă o văzuse fiind mai aproape.

— Fiecare să se uite pe lângă vâslă!, strigă Starbuck. Queequeg, tu, ridică-te!

Sărind sprinten pe cutia triumghiulară înălțată în mijlocul bărcii, sălbaticul stătu drept și se uită atent spre locul unde fusese văzut vânatul pentru prima oară. La pupa bărcii, Starbuck se urcă și el pe o ridicătură asemănătoare și stătu în picioare legănându-se calm și ager odată cu mișcările bruște ale bărcuței sale, ochind în tăcere ochiul albastru al mării.

Nu foarte departe, barca lui Flask stătea și ea împietrită cu totul. Comandantul stătea periculos pe o prăjină înfiptă în chilă și care se înălța vreo două picioare peste fundul pupei. Se folosește pentru a înfășură în jurul ei frânghia harponului. Vârful nu e mai mare decât palma unui om și, stând pe o astfel de stinghie, Flask părea că stă în vârful catargului unei corăbii scufundate. Dar micul Catarg de încărcare era scund și mic, și plin de ambiție semeață, și mare, astfel că stâlpul lui nu îl mulțumea defel.

— Nu văd nimic de-aici. Ridică o vâslă acolo să mă urc pe ea.

Auzind acestea, Daggoo, ținându-se cu amândouă mâinile de margini, se strecură repede în spate și îndreptându-se își oferă umerii drept soclu.

— Sunt la fel de buni ca orice alt catarg, domnule. Vreți să vă urcați?

— Așa voi face; îți mulțumesc, băiete. Măcar dacă erai cu cincizeci de picioare mai înalt.

După ce își sprijini picioarele zdravăn pe cele două margini ale bărcii, negrul imens se aplecă, își făcu palma căuș, îi puse mâna lui Flask pe creștetul său și, rugându-l pe acesta să se salte odată cu el, îl urcă pe omuleț pe umeri dintr-o singură mișcare. Iată cum stătea Flask, în timp ce Daggoo își ridicase mâna ca să îi ofere secundului un loc de sprijin.

Unui novice i se pare straniu să vadă priceperea nemaipomenită cu care s-a obișnuit vânătorul să stea drept în picioare în barcă chiar și atunci când e aruncat încolo și încioace de legănarea vicleană a mării și de curenții ei pieziși. Cu atât mai straniu i se pare să-l vadă pe acesta urcat pe amețitoare prăjină în astfel de împrejurări. Dar priveliștea micului Flask cocoțat pe imensul Daggoo era și mai stranie, căci, sprijinindu-se cu maiestuoasă calmă, nepăsătoare, ușuratică și nesocotită, nobilul negru își mișca trupul mlădios odată cu unduirile apei. Pe spatele lui lat, bălaiul Flask părea un fulg de nea. Bidiviul arăta mai nobil decât călărețul. Deși veselul, neastâmpăratul și fudulul Flask mai apăsa cu nerăbdare din când în când pieptul bombat al negrului, acesta nu se mișca deloc. Așa am văzut și Pasiunea, și Vanitatea cum calcă pământul în picioare, și acesta nu-și schimbă mareele și anotimpurile pentru atâta lucru.

Între timp, Stubb, al treilea secund, nu părea a fi dornic de a privi în depărtare. Se putea ca balenele să se fi scufundat ca de obicei, nu de frică, și, dacă așa stăteau lucrurile, atunci Stubb, după cum se pare că era deprins, se hotărâse să-și aline așteptarea cu o pipă. O scoase din panglica pălăriei unde o ținea mereu de-a curmezișul ca pe o pană, o încărcă și bătători conținutul cu degetul mare. De-abia apucă să-și aprindă chibritul frecându-l de palma sa aspră ca un șmirghel, că Tashtego, harponierul său, ai cărui ochi stătuseră tot timpul pironiți ca două stele în direcția vântului, se năpusti ca fulgerul pe scaun strigând ca din gură de șarpe:

— Jos! Toată lumea jos și înainte! Uite-le!

Pentru un om de pe uscat nicio balenă, nicio umbră de hering nu s-ar fi văzut în acea clipă, nimic în afară de un petic de apă alb-verzuie și mici nori umezi împrăștiați deasupra ce dispăreau odată cu bătaia vântului aidoma spumei efemere a rotocoalelor talazurilor. Aerul vibră și zbârnâi cum face deasupra plăcilor de fier încinse. Sub această curbare și unduire atmosferică și puțin sub luciul apei înotau balenele. Văzute înaintea oricărui alt semn, jeturile de aburi pe care le scuipau păreau înaintașii care dădeau de veste ca porumbeii călători.

Cele patru bărci urmăreau acum întinse una dintre acele pete tulburi de apă și aer. Era o încercare strașnică să le ajungă. Petele înaintau ca o grămadă de bulbuci aduși de pe munte de șuvoaiele repezi.

— Trageți, trageți, băieții mei!, le spuse Starbuck cu vocea cea mai joasă, dar și cea mai hotărâtă marinarilor săi, în timp ce privirea sa ascuțită săgeta apa dinaintea prorei ca un desăvârșit ac de busolă.

Nu spuse multe echipajului, dar nici echipajul nu îi răspunse. Doar tăcerea bărcii mai era din când în când tulburată de una dintre șoaptele stranii, când aspre și poruncitoare, când blânde și rugătoare.

Cât de diferit era micul Catarg!

— Semnalați și spuneți ceva, drăguții mei! Urlați și trageți, fulgerele mele! Urcați-mă pe spinările lor negre, băieți! Dacă faceți asta pentru mine, vă dau vouă plantația din Martha's Vineyard, cu tot cu nevastă și copii! Urcați-mă! Urcați-mă! Doamne, Doamne! O să înnebunesc de tot uitându-mă la apa asta albicioasă!

Strigând astfel, își scoase pălăria de pe cap, o aruncă jos și o călcă în picioare, apoi o ridică, o aruncă departe pe apă și începu în cele din urmă să sară și să se cambreze la pupă ca un mânz din prerie.

— Uitați-vă la băiatul acela, spuse filosofic Stubb care, cu pipa scurtă neaprinșă între dinți, continuă curând: Are

crize, asta are Flask. Crize? Da, să-l lăsăm cu crizele lui ăsta-i cuvântul acum că l-au apucat. Cu voieșie, cu voieșie, băieți! La cină o să avem budincă, să știți. Fiți voieși! Trageți, puilor, trageți, micuților, trageți toți. De ce naiba vă grăbiți? Ușor, ușor și drept, băieți. Doar să trageți în continuare, nimic mai mult. Sfărâmați-vă spinările și mușcați din pumnale, atâta tot. Forțați-vă, de ce nu vă forțați, vă zic, să vă pocnească ficatul și plămânii.

Ce spunea Ahab echipajului său gălbejit e mai bine de trecut cu vederea aici, căci trăiți toți sub lumina binecuvântată a pământului evanghelic. Doar rechinii păgâni ce trăiesc în mările obraznice au urechi să asculte cuvintele ce erau rostite când, cu fruntea vijelioasă, ochii înroșiți de turbare și gură înspumată, Ahab își fugărea prada.

Între timp, toate bărcile înaintau. Apropourile dese ale lui Flask la adresa „acelei balene”, după cum numea el monstrul nevăzut despre care susținea că tot lovește prora bărcii cu coada, păreau la răstimpuri atât de pline de adevăr, încât unii marinari se uitau speriați cu coada ochiului peste umăr. Asemenea faptă era nepermisă, căci vâslașii trebuiau să închidă ochii și să-și înțepenească gâturile, obiceiul dictând că nu trebuie să folosească alte organe decât urechile și nici alte membre decât mâinile în aceste clipe.

Era o priveliște uimitoare și înspăimântătoare. Marile talazuri ale mării puternice, răgetele sălbatice pe care le făceau acestea când se izbeau de marginile bărcilor ce alunecau ca niște bile într-o popicărie nemărginită; scurta atârnare agonizantă a bărcii pe muchia de cuțit a valurilor ascuțite ce amenințau parcă să o taie în două; subita cădere în vâlcelele și adânciturile apei; pintenii și împunsăturile înfocate ce urcau barca pe vârful dealului următor, alunecarea abruptă pe valea de după; toate acestea, împreună cu strigătele comandanților și ale harponierilor, suspinele înfricoșate ale vâslașilor,

priveleştea „Pequodului” ivoriu ce veghea cu pânzele întinse peste bărcile ei ca o cloşcă peste pui, toate erau pătrunzătoare. Nici tânărul soldat ce se aruncă de la pieptul nevestei în vârtoarea primei sale bătliei, nici sufletul mortului ce întâlneşte primul spirit necunoscut pe lumea cealaltă nu pot încerca sentimente mai ciudate şi mai puternice decât cel ce se trezeşte pentru prima dată în vânătoarea fermecată şi înspumată de balene.

Apa năbădăioasă şi albicioasă, involburată de urmărire, se vedea din ce în ce mai bine datorită întunecimii cenuşii a umbrei norilor care se adunau deasupra mării. Stropii jeturilor nu se mai amestecau, ci se împrăştiaseră pretutindeni în stânga şi în dreapta. Balenele îşi separau dărele. Bărcile se depărtară mai mult unele de celelalte, iar Starbuck urmărea trei balene ce fugeau cu vântul în faţă. Vela noastră fusese ridicată şi cum vântul ne bătea din spate, mergeam cu atâta iuţeală că barca înainta ca nebună prin apă şi marinarii nu mai pridideau să ridice vâslele mai repede ca să nu fie smulse din furcheţi.

În curând ajunserăm sub un vâl înăbuşitor de ceaţă. Nu se mai vedeau nici corabia, nici bărcile.

— Înainte, marinari!, şopti Starbuck trăgând mai tare frânghia velei sale. E timp destul să omorâm un peşte înainte să vină vijelia. Uite iar dâra albă! E aproape! Repede!

În curând două strigăte unul după altul din laterale ne dezvăluiră că celelalte bărci se apropiaseră, dar de-abia ce ne ajunseră, când Starbuck şopti fulgerător: „Scoală!”, şi Queequeg sări în picioare cu harponul în mână.

Deşi niciunul dintre vâslaşi nu îşi imagina că primejdia de moarte era atât de aproape, ştiau că momentul avea să sosească negreşit după figura încordată a secundului de la prora bărcii şi mai auziră şi un zgomot prelung care parcă venea de la cincizeci de elefanţi ce se foiesc în culcuşul lor. În tot acest timp, barca pătrundea prin ceaţă peste valurile

care se umflau și sâsâiau în jur de parcă erau limbile întinse ale unor șerpi stârniți.

— Uite-i cocoașa! Acolo! Acolo, lovește-l!, șopti Starbuck.

Un fâșâit scurt țâșni de pe barcă; era fierul ascuțit al lui Queequeg. Imediat în agitația încleștată simțirăm o împunsătură la pupă, în timp ce prora păru a se lovi de ceva. Vela căzu și se sfărâmă. Un jet de stropi fierbinți răbufni în apropiere și ceva se răsuci și se zvârcoli ca un cutremur sub noi. Jumătate de echipaj mai că se sufocă, fiind aruncat la întâmplare prin caimacul alb al vijeliei. Furtuna, balena și harponul erau una, iar balena, de-abia zgâriată, scăpă.

Deși aproape răsturnată, barca nu fusese lovită rău. Înotând în jur, pescuirăm vâslele ce pluteau la suprafață și, legându-le peste margine, ne cățărarăm înapoi la locurile noastre. Apa ne ajungea până la genunchi, acoperind tot fundul, astfel că, privind în jos, părea că stăm într-o barcă de corali crescută de pe fundul oceanului.

Vântul se transformă în furtună și valurile începură să se lovească unul de altul. Vijelia mugea, se înălța și pârlia în jurul nostru ca un foc alb pe o câmpie în care ne mistuiam fără a ne arde, nemuritori în fălcile morții. În van strigarăm după celelalte bărci; la fel puteam striga la cărbunii încinși prin gura furnalului înflăcărat ca și la bărcile acelea pe furtună. Între timp, norii și ceața se întunecară cu umbra nopții. Nu se putea vedea nici urmă de corabie, iar marea umflată zădărnicea toate încercările de a părăsi barca. Vâslele nu erau de niciun folos pentru a ne mișca și erau folosite doar pentru a ne agăța de ele. Tăind legăturile butoiașului de pulbere în care nu intra apa, Starbuck reuși în cele din urmă să aprindă lumânarea din felinar, apoi o urcă pe o prăjină și i-l întinse lui Queequeg ca să-l țină ca pe stindardul speranței noastre.

Așa stătea el ținând sus lumina căpiată în inima pustiului teribil. Așa stătea el, semnul și simbolul omului fără

credință care ține fără nădejde speranța în miezul disperării.

Uzi flească și tremurând de frig, fără barcă sau corabie, ne ridicarăm privirile când se iviră zorii. Ceața plutea încă deasupra apei, iar felinarul zăcea aruncat pe fundul bărcii. Queequeg se ridică deodată în picioare și-și duse mâna la ureche. Auzirăm toți un scârțâit slab ca de frânghii și parâme, dar înăbușit de furtună. Zgomotul se apropia din ce în ce, iar ceața deasă fu tăiată de o siluetă imensă și nedeslușită. Speriați, sărirăm toți în apă când corabia putu fi văzută îndreptându-se spre noi și neavând mai mult de lungimea ei de parcurs.

Plutind pe valuri, văzurăm barca abandonată cum este înghițită de corabie ca o așchie de o cascadă. Chila imensă se rostogoli peste ea și nu se mai văzu decât când ieși sfărâmată la suprafață pe la pupă. Înotarăm iar până la ea împinși de valuri și furăm până la urmă ridicați în siguranță la bord. Aflarăm că până să vină vijelia celelalte bărci renunțaseră la vânătoare și se întorseseră la corabie. Ne crezuseră morți, dar mai navigau prin preajmă sperând să găsească vreun semn că am pierit: o vâslă sau vreo prăjină de lance.

49. Hiena

Sunt anumite împrejurări în această treabă învălmășită pe care o numim viață când un om crede că întregul său univers e o mare farsă pe care nu o poate înțelege și crede că farsa aceasta este jucată numai pe socoteala lui. Cu toate acestea, nimic nu îl descurajează și nimic nu pare vrednic de răzvrătire. Înghite toate întâmplările, toate credințele oricât ar fi de colțuroase, ca un struț care înghite fără probleme gloanțe și cremene. Cât despre mici probleme și griji, amenințări ale dezastrului, moarte sau rană, toate acestea, ca și moartea, îi par niște semne ascunse și drepte, niște mici împunsături ale bătrânului glumeț nevăzut. Această stare capricioasă despre care vorbesc se așterne peste om în timpuri de grea încercare. Se strecoară în mijlocul tăriei sale, astfel că tot ceea ce i se părea mai devreme nemaivăzut i se pare după aceea că face parte din farsa aceasta mare. Nimic nu naște mai ușor această filosofie disperată, liberă și ușuratică ca primejdia vânătorii de balene. Prin prisma acestei filosofii priveam acum călătoria pe „Pequod” și scopul ei întruchipat de Balena albă.

— Queequeg, întrebai eu când mă traseră ultimul la bord și încă mă mai scuturam pe sub haină, Queequeg, prietene, astfel de lucruri se întâmplă adesea?

Fără mare bătaie de cap, deși era la fel de ud ca și mine, îmi dădu de înțeles că astfel de lucruri se întâmplă adesea.

— Domnul Stubb, zisei întorcându-mă către secundul care, închis până la gât în haina sa, fuma liniștit în ploaie, cred că v-am auzit spunând că dintre toți vânătorii pe care i-ați cunoscut, secundul nostru, domnul Starbuck, e cel mai prudent și mai atent. Să înțeleg că năpustirea asupra unei balene fugare în mijlocul furtunii cețoase este gestul cel mai cumpătat al unui vânător?

— Cu siguranță. Eu m-am coborât după balene de pe o corabie ce lua apă în mijlocul unei furtuni de la Capul Horn.

— Domnule Flask, spusei iar întorcându-mă spre micul secund care era prin prejmă. Dumneavoastră aveți experiență în astfel de lucruri, iar eu nu am. Îmi puteți spune dacă așa e obiceiul în meșteșugul acesta, domnule Flask, ca un vâslaș să își rupă spinarea trăgând cu spatele spre falcile morții?

— Nu puteai s-o scurtezi mai mult?, spuse Flask. Da, așa e obiceiul. Să-mi arăți tu mie un echipaj care să se îndrepte cu fața spre balenă. Ha, ha! Balena le-ar răspunde cu aceeași monedă, așa să știi!

Iată cum, de la trei martori imparțiali, înțelesei ce se întâmplase. Socotind deci că vijelii și răsturnări ale bărcii și adăposturi ad-hoc pe luciul apei erau lucruri care se întâmplau des în viața aceasta, socotind că în momentul groaznic în care urmărim balena trebuie să îmi pun viața în mâinile celui care comandă barca – deseori un ins care cu neastâmpărul său mai are puțin și găurește fundul ambarcațiunii tropăind ca nebunul -, socotind că nenorocirea care se abătuse asupra noastră fusese din vina lui Starbuck, care se avântase după balenă chiar când se pornea furtuna, cu toate că Starbuck era cunoscut pentru prudența sa în breasla vânătorilor, socotind că făceam parte din echipajul acestui domn deosebit de cumpătat și mai ales că eram legat de o vânătoare diavolească după Balena Albă, deci, socotind toate acestea, cum vă spun, mă gândii că puteam foarte bine să cobor sub punte și să îmi scriu testamentul.

— Queequeg, vino cu mine! O să-mi fii avocat, executor și beneficiar.

Poate părea ciudat că marinarii se gândesc la ultimele lor dorințe și la testamente, dar să știți că nimeni pe lumea aceasta nu îndrăgește mai mult această ocupație. Era a patra oară în viața mea de marinăr când făceam acest lucru. După ce terminai, de data aceasta mă simții mai

ușurat, mi se luă o piatră de pe inimă. De altfel, toate zilele care îmi mai rămăneau erau la fel ca și cele pe care le-a trăit Lazăr după ce a înviat. Câștigam astfel luni sau săptămâni, după cum avea să fie cazul. Supraviețuisem. Moartea și înmormântarea mi le încuiai în piept. Privii liniștit și mulțumit în jurul meu, ca o fantomă tăcută, cu conștiința ușoară, ce stă tihnită într-un cavou de familie.

Acum, îmi zisei suflecându-mi fără să îmi dau seama mânecile hainei, uite cum mă avânt calm și cu sânge rece spre moarte și distrugere și să-l ia naiba pe cel care rămâne în urmă.

50. Barca și echipajul lui Ahab. Fedallah

— Cine-ar fi zis, Flask!, strigă Stubb. Dacă aș fi avut eu numai un picior, nu m-ai fi prins într-o barcă, decât poate pentru a-i astupa găurile cu vârful piciorului meu de lemn. O! Ce bătrân strașnic!

— Mie nu mi se pare atât de straniu, răspunse Flask. Dacă piciorul ar fi fost tăiat din șold, ar fi fost altă treabă. Asta l-ar țintui la pat. Dar i-a rămas un genunchi și încă o parte bună din celălalt.

— Nu știu ce să zic, micuțele, nu l-am văzut până acum în genunchind.

Printre cei pricepuți în ale vânătorii de balene se ridică mereu întrebări dacă, având în vedere importanța sa crucială pentru succesul călătoriei, e bine ca un căpitan de balenieră să își riște viața în vânătoarea primejdioasă. Așa se întrebau și soldații lui Tamerlane, cu lacrimi în ochi, dacă neprețuita sa suflare ar trebui sau nu să se amestece în inima băătăiei.

În ceea ce îl privea pe Ahab, întrebarea se schimba puțin. Având în vedere că și cu două picioare omul se poticnește în fața pericolului, că vânătoarea de balene este un meșteșug greu încercat de primejdii, că fiecare moment poate aduce o nenorocire, se ivește întrebarea: este înțelept ca în astfel de împrejurări un om mutilat să se urce într-o barcă de vânătoare? Coproprietarii „Pequodului” trebuie să fi socotit că nu. Ahab știa că prietenii săi de acasă nu s-ar fi împotrivit urcării sale într-o barcă în anume împrejurări neprimejdioase ale vânătorii astfel ca el să fie mai aproape de locul acțiunii și să poată da personal ordinele; dar ca el să aibă propria barcă pe care să o comande în timpul vânătorii și mai ales să aibă cinci oameni în plus drept echipaj, știa și el foarte bine că astfel

de gânduri generoase nu le trecuseră prin cap proprietarilor „Pequodului”. De aceea nu le ceruse lor să-i găsească echipaj și nici nu își dezvăluise intențiile. Se ocupase în particular de această treabă. Până când Archy nu îi povesti lui Cabaco ce descoperise, marinarii nu bănuiră mai nimic. Desigur, când la puțin timp de la ieșirea din port toți marinarii terminară de echipat bărcile pentru vânătoare și Ahab fu văzut meșteșugind cuie de strapazan cu propriile mâini pentru ceea ce se credea că era o barcă de rezervă, când tăie cu sânguință micile suporturi care se fixează în scobiturile din proră și de care se agață frânghia și mai ales când ceru insistent să se îngroașe fundul bărcii pentru a rezista mai bine tropăiturilor piciorului său de os, ca și grija pe care o arătă în ceea ce privea decuparea exactă a tachetului, acea piesă orizontală de la proră pentru sprijinitul genunchiului atunci când se aruncă cu harponul sau se înjunghie balena, atunci când se băgă de seamă cât de des se ridică în barcă cu singurul său picior sprijinit în gaura tachetului și aranja ici și îndrepta colo cu dalta dulgherului, toate aceste lucruri, cred și eu, stârniră o mare curiozitate la timpul acela. Toți crezură însă că această grijă de pregătire a lui Ahab nu era făcută decât cu gândul la urmărirea lui Moby Dick, căci deja dezvăluise intenția sa de a-l urmări el însuși pe monstru. O astfel de supoziție nu însemna totuși că cineva credea că barca avea să aibă un anume echipaj.

Acum, cu apariția fantomelor, orice îndoială se risipi, căci așa se întâmplă cu mirările pe o balenieră: trec repede. De altfel, din când în când, tot felul de inși aparținând unor nații stranie se ivesc din ascunzișurile și depărtările pământului și se îmbarcă pe nelegiuitele plutitoare, balenierele. Corăbiile însele adună de pe mare naufragiați bizari găsiți plutind în larg pe stinghii, epave, vâsle, bărci de vânătoare, canoe, frânturi de nave japoneze spulberate și câte și mai câte. Chiar dacă Belzebut ar urca el însuși pe

corabie și ar coborî în cabina căpitanului pentru a sta la taclale, cu el nu s-ar isca nicio agitație pe punte.

Cu toate acestea, trebuie spus că, deși echipajul-fantomă își găsi locul printre marinari, neamestecându-se însă cu totul printre ei, acel Fedallah cu turbanul său de păr rămase un mister până la sfârșit. De unde se ivise el pe lume și prin ce legături reușise el să se alăture sorții lui Ahab și chiar să ajungă să aibă o anume influență asupra lui sau, Dumnezeu știe, chiar să aibă putere asupra lui, asta nimeni nu putea ști. Nimeni nu putea să rămână indiferent în privința lui Fedallah. Era o ființă pe care oamenii civilizați din zonele temperate nu și-o pot imagina decât în vis, nedeslușit, dar al cărei popor mai umblă încă printre popoarele neschimbate ale Asiei, mai ales cele de pe insulele orientale din estul continentului, acele țări izolate, neschimbate din timpuri imemorabile care și în ziua de azi mai păstrează sălbăticia fantomatică a primilor oameni de pe Pământ, a căror amintire despre primul om e vie încă și toți descendenții lui, neștiind de unde se născuse, se priveau în ochi și se întrebau de ce fuseseră create Soarele și Luna și pentru ce anume, când, după cum spunea Facerea, îngerii se împreunaseră cu ficele oamenilor, iar diavolii se dedăduseră și ei, potrivit Rabinilor necanonici^[38], amorurilor lumești.

51. Jetul-fantomă

Trecură zile și săptămâni în care „Pequodul” navigă cu vântul în pânze peste patru ținuturi: cel al Azorelor, cel de lângă Capul Verde, cel al Mării Plata, cum i se spune mării de la gura lui Rio de la Plata, și ținutul Carrol, o așezare lacustră la sud de Sfânta Elena.

În timp ce plutea peste aceste ape, se întâmplă ca într-o seară senină și luminoasă, când valurile se rostogoleau ca niște pergamente de argint și fierbeau blând și înăbușit ridicând în aer o tăcere argintată, într-o astfel de noapte tăcută, un jet argintiu fu văzut la depărtare de bulele albe ale prorei. Luminat de Lună părea ceresc, ca un zeu sclipitor ridicându-se din ape. Fedallah fu cel care îl strigă, căci în astfel de nopți era deprins a se urca până în vârful catargului și a sta de veghe acolo la fel de bine ca în timpul zilei. Deși turme întregi de balene puteau fi văzute noaptea, niciun vânător dintr-o sută nu s-ar fi încumetat să se ducă după ele. Te poți gândi cu ce sentimente îl priveau marinarii pe acest bătrân oriental cocoțat în gabie la ore atât de târzii. Turbanul său și luna își țineau companie pe cerul nopții. Însă când, după ce își petrecuse orele obișnuite în vârf timp de câteva nopți la rând fără a scoate un cuvânt, când după această tăcere vocea lui nepământească fu auzită anunțând jetul argintiu scăldat de razele Lunii, fiecare marinar ce lânzezea pe punte sări în picioare de parcă un spirit înaripat apăruse printre vele și vorbise echipajului muritor. „Uite-o cum scui pă!” Nici dacă auzeau sunetul goarnei Judecății nu ar fi tremurat mai tare. Nu simțiră însă groază, cât plăcere. Deși era o oră neobișnuită, strigătul fu atât de tulburător și nebunesc de încântător, că fiecare suflet de pe punte își dori imediat o urmărire.

Mergând pe punte cu pași mari, laterali, Ahab porunci să fie înălțați zburătorii și rândunicile și să fie întinse toate bonetele. Cel mai de vază om de pe corabie trebuia să treacă la timonă. Apoi, cu câte un om în vârful fiecărui catarg, nava alunecă înainte cu vântul în spate. Suflarea stranie și înălțătoare a brizei ce umfla pânzele făcea ca puntea plutitoare să pară ca aerul sub picioare, în timp ce corabia înainta de parcă două forțe antagonice se luptau în ea: una ce o înălța spre ceruri și alta ce împingea înainte. Dacă i-ai fi privit chipul lui Ahab, ai fi crezut că și în interiorul său se luptau două forțe. Singurul picior viu făcea să răsunec ecouri pline de viață de-a lungul punții, în timp ce cu piciorul mort parcă ciocănea într-un sicriu. Bătrânul călca pe viață și pe moarte. Deși corabia înainta cu iuțeală și fiecare privire săgeta ascuțit marea, jetul argintiu nu a mai fost văzut în acea noapte. Fiecare marinăr jură că îl văzuse o dată, dar nu și a doua oară.

Acest jet de la miezul nopții fusese uitat când, după câteva zile, iată!, la aceeași oră tăcută apăru iar. Fu văzut de toată lumea, dar când fură întinse pânzele pentru a-l ajunge, dispăru de parcă nu existase niciodată. Așa ni se întâmplă seară de seară până când nimeni nu îl mai băgă în seamă decât ca un lucru de mirare. Sălta ca o vrajă în lumina Lunii sau a stelelor, după caz, și dispărea pentru o zi, două sau trei, părăd de fiecare dată a se depărta și mai tare, momindu-ne degeaba la nesfârșit.

După firea superstițioasă a rasei lor și potrivit cu vălul de mister ce acoperea „Pequodul” în multe privințe, unii marinari jurau că oriunde și oricând ar fi fost văzut, oricât de rar și de-a lungul oricărei latitudini sau longitudini, jetul acela de care nu se puteau apropia era aruncat de o singură balenă, și anume de Moby Dick. Pentru o vreme, această apariție trecătoare aduse cu ea o anume teamă, de parcă ne ademenea cu viclenie mai aproape și mai aproape, ca până la urmă monstrul să se întoarcă spre noi și să ne sfășie în mările îndepărtate și sălbatice.

Aceste gânduri vremelnice, nedesluite, dar pline de teroare, căpătară o putere nemaivăzută prin contrast cu vremea senină în care, în ciuda blândeții azurii, credeau unii că se ascunde o vrajă diabolică, căci zile întregi plutirăm pe ape nemișcate și leneșe, încât tot spațiul, scârbit de scopul nostru răzbunător, părea a se goli de viață dinaintea prorei noastre.

Când ne întoarserăm spre est, în cele din urmă, vânturile Capului începură să ne dea târcoale și începurăm să ne unduim pe apele tulburi de acolo. Când „Pequodul” cu colți albi se aplecă în fața furtunii și străpunse talazurile negre în disperarea ei și, ca dușuri de fulgi argintii, stropii de spumă zburau peste parapet, această lipsă apăsătoare de viață dispăru și lăsă loc unor priveliști mai înfricoșătoare decât cele de dinainte.

Aproape de proră, niște forme stranii începură să se miște înapoi și încolo sub apă, iar în spatele nostru zburau nedesluiți corbii de mare. În fiecare dimineață puteau fi văzute șiruri de astfel de păsări cocoțate pe pârghii și, în ciuda ușuielilor noastre, nu voiau în ruptul capului să dea drumul pânzei, de parcă ar fi crezut că vasul nostru era părăsit și nelocuit, un tărâm părăsit numai bun pentru cuiburile dumnealor. Marea neagră se umfla fără odihnă, de parcă talazurile imense îi erau conștiința, iar mărețul său suflet era măcinat de remușcări pentru păcatele și suferințele ce le adusesese de-a lungul timpului.

Capul Bunei Speranțe îți zice? Mai bine-zis Capul Furtunii, cum te numeai odinioară. Ademeniți de mult de tăcerea perfidă de dinainte, ne trezirăm deodată aruncați în marea aceasta învolburată, unde ființele vinovate transformate în păsări și pești par pedepsite să înoate la nesfârșit fără speranța de a ajunge la liman sau să se zbată în aerul negru fără a vedea linia orizontului. Calm, alb și neschimbat, aruncându-și fulgii către cer și chemându-ne spre el, jetul singuratic se mai arata din când în când.

În toată întunecimea vremii, Ahab, comandând pentru moment fără încetare puntea udă și periculoasă, se arăta cel mai rezervat și vorbea mai puțin ca oricând cu secunzii. În vremuri furtunoase ca acestea, după ce toate lucrurile de sus și de jos erau prinse bine, nu se mai putea face nimic decât să se aștepte trecerea furtunii. În aceste momente, căpitanul și echipajul deveniră fataliști. Cu piciorul de os fixat în găurica lui și cu o mână ținând strașnic o velă, Ahab stătea ore în șir uitându-se înainte, în timp ce câte o pală de zăpadă sau de ploaie mărunță aproape că îi lipea pleoapele unele de altele. Între timp echipajul, izgonit din partea din față a corăbiei de marea primejdioasă ce își spărgea valurile ce se plesneau de parapet, se adăpostea în șir lângă parapetul de la mijloc. Pentru a se feri de valurile ce urcau pe punte, fiecare om se legase cu o frânghie de parapet în care se legăna ca într-o curea largă. Nu se scotea aproape niciun cuvânt, iar nava tăcută, de parcă avea echipajul sculptat în ceară, se zbătea în fiecare zi prin nebunia valurilor malefice. Noaptea învingea aceeași muțenie a omenirii în fata scârțâiturilor oceanului, oamenii atârnavă de frânghii tot în tăcere, iar Ahab cel amuțit ținea piept vijeliei. Nici măcar când natura obosită se odihni, el nu căută odihna în hamacul său. Starbuck nu putu uita chipul bătrânului când, coborând într-o seară în cabină pentru a citi barometrul, îl văzu stând drept și cu ochii închiși pe scaunul său înșurubat în podea. Ploaia și burnița furtunii din care ieșiserăm de ceva vreme picura încă încet de pe pălăria și haina ce nu fuseseră date jos. Pe masa de lângă el stătea nedesfăcută una dintre hărțile cu fluxuri și curenți despre care s-a mai povestit. Felinarul său spânzura în mâna încleștată. Deși trupul stătea drept, capul era căzut pe spate, astfel că ochii închiși erau îndreptați spre acul busolei răsturnate care se legăna de o grindă din tavan^[39].

— Strașnic bătrânel!, gândi Starbuck și se cutremură. Să dormi pe timp de furtună și totuși să nu îți ieși ochii de la țintă!

52. Albatrosul

La sud-vest de Cap, în largul depărtatelor insule Crozet, unde era un teren numai bun pentru vânătoria de Balene Drepte, în fața noastră se ivi o corabie, pe numele ei „Goney” (Albatrosul).

În timp ce se apropia încet, privii pe îndelete din gabia înaltă din vârful catargului acea priveliste nemaipomenită pentru un începător în pescuitul oceanic o balenieră aflată în largul mării și plecată de mult timp de acasă.

De parcă valurile ar fi fost curățători, nava era albită ca scheletul unei morse aruncat pe mal. Pe parapete, giulgiul alb era tărcat cu dâre de rugină roșiatică, în timp ce vergile și greementul arătau ca niște crengi groase acoperite de brumă. Numai velele joase erau întinse. Era cutremurător să vezi santinelele bărboase pe acele trei catarge. Păreau îmboșcânați cu piei de bestii, așa de rupte și peticite erau hainele peste care trecuseră aproape patru ani de călătorie. Stând pe cercurile de fier ce erau bătute în cuie de catarg, se legănau și se balansau deasupra mării fără fund.

Deși atunci când nava alunecă încet pe lângă prora noastră toți cei șase oameni din aer ajunserăm atât de aproape unii de alții încât am fi putut să sărim de pe catargele unei nave pe ale celeilalte, acei pescari cu înfățișarea lor năpăstuită ne priviră blând în trecere și nu ne spuseră niciun cuvânt, asta în timp ce salutul de la dunetă se auzi de jos:

— Salutare, corabie! Ați văzut-o pe Balena Albă?

Se întâmplă ca straniul căpitan, aplecându-se peste marginea albă și aflându-se pe punctul de a duce goarna la gură, să o scape din mână, iar cum vântul se întetise, încerca în van să se facă auzit fără unealtă. În tot acest timp, corabia continua să se depărteze.

În timp ce marinarii de pe „Pequod” dădeau de înțeles în tăcere că întâmplarea, petrecută în clipa când se rostise numele Balenei albe, era un semn rău, Ahab făcu o pauză părând gata să coboare o barcă pentru a urca la bordul navei străine dacă nu l-ar fi împiedicat vântul amenințător. Folosindu-se de direcția vântului, ridică iar goarna și, știind după cum arăta că era o navă din Nantucket, care se ducea spre casă, strigă cât putu de tare:

— Ascultați! Asta e corabia Pequod, plecată în jurul lumii. Spuneți-le să trimită scrisorile în Oceanul Pacific! Iar dacă pe vremea asta peste trei ani nu m-am întors acasă, spuneți-le să le trimită la....

În acel moment, siajele celor două nave se întretăiară și bancurile de peștișori care de câteva zile înotau liniștiți pe lângă noi se îndepărtară mișcând repede din înotătoare și se înlănțuiră pe lângă marginile navei străine. Deși trebuie ca Ahab, în cursul lungilor sale călătorii, să mai fi văzut întâmplându-se asta, i se păru un semn plin de înțelesuri ca oricărui om în care clocotește o manie.

— Fugiți de mine, ai?, murmură el uitându-se în apă.

Cuvintele nu părură a avea un înțeles ascuns, dar tonul său păru încărcat de o tristețe mai disperată decât arătase bătrânul vreodată. Întorcându-se însă spre cârmaci, care până acum ținuse corabia în vânt pentru a-i încetini înaintarea, strigă cu vocea sa de leu:

— Cârna în vânt! Păstrează cursul în jurul lumii!

În jurul lumii! Aceste cuvinte inspiră sentimente mândre, dar până la urmă unde ducea acest curs? Ne aducea în același loc de unde plecaserăm pe un drum plin de primejdii, înapoi acasă unde îi lăsaserăm în urmă și în siguranță pe cei dragi și care acum stăteau dinaintea noastră.

Dacă lumea ar fi o câmpie nesfârșită și dacă, plecând spre est, am putea ajunge la mari depărtări și am putea descoperi tărâmurii mai minunate și mai neobișnuite chiar decât Cicladele sau Insulele lui Solomon, atunci călătoriile

ar avea un scop. Dar în goana după misterele pe care le visăm sau în urmărirea turbulentă a fantomei demonice care, la un moment dat, înoată în fața inimii umane, în goana noastră după acestea în jurul lumii, ele ori ne conduc spre labirinturi sterpe, ori ne lasă pustiiți în mijlocul călătoriei.

53. Gamul

Pricina fățișă pentru care Ahab nu se urcase la bordul balenierei despre care am vorbit era aceasta: vântul și marea prevesteau furtună. Dar chiar și dacă lucrurile nu ar fi stat așa, poate el tot nu s-ar fi urcat până la urmă la bordul străin – judecând după purtarea sa în alte împrejurări asemănătoare – dacă după ce ar fi salutat ar fi primit un răspuns negativ la întrebarea sa. Se dovedi că nu voia de fapt să stea la palavre nici măcar cinci minute cu alt căpitan decât dacă acesta i-ar fi putut da vestea pe care o aștepta cu nerăbdare. Toate acestea ar putea rămâne nedesluite dacă nu se spune ceva despre obiceiurile întâlnirii a două baleniere pe mări străine și mai ales pe un loc de vânatoare comun.

Dacă doi străini se întâlnesc în Pine Barrens din statul New York sau pe câmpia la fel de pustie numită Salisbury din Anglia, dacă doi oameni se întâlnesc deci în astfel de sălbăticii neprimitoare, aceștia doi nu ar putea evita nici dacă ar dori să se salute, să se oprească și să își spună noutăți și poate chiar să stea o vreme pentru a se odihni împreună. Cu atât mai mult dacă pe aceste nesfârșite Pine Barrens și Câmpii Salisbury marine se întâlnesc două baleniere care se îndreaptă amândouă spre capătul lumii – pe lângă singuratica Insulă Fanning sau îndepărtatele Insule King's Mills – cu atât mai normal este, ziceam, ca în astfel de împrejurări aceste corăbii nu doar să se salute, ci să se apropie și să se împrietenească mai mult. Acest obicei ar trebui să vină de la sine dacă navele provin din același port și căpitani, ofițeri și mulți dintre marinari se cunosc personal și, deci, au de vorbit despre multe lucruri dragi de acasă.

Se poate ca vasul nou-plecat să aibă scrisori pentru corabia plecată de mult de acasă. În orice caz, vasul îi lăsa

câteva jurnale cu un an sau doi mai noi decât vechile file șterse și rupte. Drept răsplată pentru acest gest de bunăcredință, corabia plecată mai demult îi spunea ultimele noutăți despre pescuitul în locurile spre care se îndrepta vasul și care erau foarte importante pentru el.

Obiceiul acesta se respecta ori de câte ori balenierele se întâlneau pe locul de vânătoare, deși erau plecate de tot atâta timp de acasă, căci una dintre ele putea primi scrisori de la o a treia navă care între timp se îndepărtase, iar unele dintre aceste scrisori puteau fi pentru oamenii de pe nava nou-întâlnită. Pe lângă toate acestea își transmiteau noutăți despre pescuit și mai purtau și o discuție plăcută. Marinarii nu erau numai încântați să se întâlnească, ci se foloseau de răgaz și pentru a-și împărtăși toate sentimentele asemănătoare ce se iveau din meșteșugul comun și toate pericolele și vitregiile aidoma pe care le aducea acesta.

Diferența de țară nu era o deosebire majoră dacă amândouă părțile vorbeau aceeași limbă, cum e cazul americanilor și englezilor. Să fii încredințat că din cauza numărului mic de baleniere englezești aceste întâlniri sunt foarte rare și atunci când au loc între ele se strecoară parcă o sfială, asta deoarece englezul e mai retras, iar yankeul nostru nu prețuiește această calitate decât la el însuși. Pe deasupra, balenierele englezești arată câteodată un aer de superioritate metropolitană față de balenierele americane, privindu-i pe oamenii slabi și înalți din Nantucket cu tot provincialismul lor ca pe niște țăranoi ai mării. Dacă această superioritate a vânătorului englez e bazată sau nu pe vreun temei, e greu de spus, având în vedere că yankeii, împreună, omoară într-o zi mai mult decât omoară toți englezii în zece ani. Acesta e doar un mic cusur al vânătorilor englezi pe care cei din Nantucket nu îl pun la inimă, probabil fiindcă știu că au și ei câteva cusururi.

Se vede cum din toate navele care plutesc pe apă balenierele au cele mai multe motive să fie prietenoase și

chiar sunt așa, în timp ce unele nave de comerț care se întâlnesc pe Atlantic trec unele pe lângă celelalte fără a schimba un cuvânt, făcându-se că nu se văd, ca tinerii înfumurați de pe Broadway, și mulțumindu-se în tot acest timp să-și dea cu părerea ca niște chițibușari despre velatura celeilalte nave.

Cât despre oamenii de pe navele de război, când se întâmplă să se întâlnească pe mare, încep un așa spectacol de temenele, salutări și coborâri de pavilioane, că nimic din toate acestea nu pare a avea vreo fărâmbă de bunăvoință trainică și dragoste frățească. Cât despre corăbiile de sclavi, ele se grăbesc să fugă una din calea celeilalte cât mai repede cu putință. La pirați, când își încrucișează stindardele scheletice, primul salut este „câte capete?”, așa cum balenierele se salută întrebând „câte butoaie?”. Odată dat răspunsul, pirații se îndepărtează degrabă, căci pe ambele punți stau numai ticăloși din cei mai răi și nu le place să-și vadă asemănarea ticăloasă prea mult timp.

Priviți însă la buna, onesta, umila, ospitaliera, prietenoasa și liniștita balenieră! Ce face baleniera când întâlnește o alta în orice fel de apă lină? Pune la cale un „gam”, un obicei atât de necunoscut altor feluri de corăbii, încât acestea nici nu știu cum se numește, iar dacă au auzit din întâmplare despre asta, nu știu decât să rânjească și să facă haz de „scuipătoare”, „cazane de fiert untura” și tot soiul de astfel de glume. De ce anume neguțătorii de pe mare, pirații, soldații și marinarii de pe corăbiile cu sclavi nutresc atâta dispreț pentru baleniere, asta e o întrebare la care cu greu se poate răspunde. În cazul piraților, de exemplu, aș dori să știu dacă profesia aceasta a lor are vreo glorie oarecare. Ajunge câteodată la mare înălțime, dar asta din cauza spânzurătorii. Iar apoi, când un om se înalță în acest fel, nu are un temei care să îi sprijine atitudinea superioară. De aici deduc că atunci când se fălește cu superioritatea sa față de vânătorul de balene, piratul nu are o temelie solidă pe care să se sprijine.

Dar ce este acela „gam”? Ți-ai putea frânge degetele tot căutându-l în susul și în josul coloanelor de cuvinte din dicționare și tot nu ai găsi acest cuvânt. Doctorul Johnson nu a ajuns niciodată la o asemenea putere de cunoaștere, nici arca lui Noah Webster nu îl deține. Dar acest cuvânt este folosit cu obișnuință de mulți ani printre cincisprezece mii de yankei neaoși. Are cu siguranță nevoie de o definiție și ar trebui încorporat în lexic. Având în vedere acestea, permiteți-mi să definesc școlărește.

Gam, substantiv: întâlnire prietenească între două sau mai multe baleniere, de obicei într-un loc de vânătoare, în timpul căreia, după ce se salută, echipajele își fac vizite reciproc, iar cei doi căpitani rămân pe una dintre corăbii, în timp ce secunzii stau pe cealaltă.

Mai există un detaliu în ce privește acest obicei care nu trebuie uitat. Toate profesiile au curiozitățile lor, iar breasla vânătorilor de balene nu se dezice de la aceasta. Când căpitanul unei nave de pirați, război sau de sclavi pleacă undeva pe barca lui, stă întotdeauna la pupă pe un scaun confortabil și câteodată chiar capitonat și mânuiește cârma de o eche drăguță și micuță, decorată cu panglici și cordeluțe întocmai ca o modistă. Dar barca de pe balenieră nu are niciun scaun la pupă, nicio bancă de niciun fel și nici eche nu are. Frumoase vremuri ar fi acelea în care căpitani s-ar lăsa împinși pe apă ca pe roți întocmai bătrânilor consilieri ramoliți pe scaune cu rotile. Cât despre eche, barca nu ar putea folosi o unealtă atât de femeiască, astfel că în timpul gamului, dacă toți marinarii trebuie să părăsească nava, iar cârmaciul și harponierul se află printre aceștia, subalternul din urmă devine conducătorul bărcii, iar căpitanul, neavând unde se așeza, este dus în vizită stând în picioare drept ca un brad. Deseori, veți observa că, fiind conștient de faptul că toată lumea de pe cele două corăbii se află cu ochii pe el, căpitanul recunoaște importanța de a-și susține demnitatea ținându-și picioarele drepte. Nu este o treabă ușoară, căci în

spatele său stă, ieșită în afară, vâsla de cârmă care îl lovește din când în când în șale, iar vâsla din față îl lovește și ea în genunchi. În acest fel este împins în față și în spate și nu se poate întinde decât înlături, ținându-și echilibrul cu picioarele depărtate. Câte o mișcare bruscă a bărcii mai că îl doboară câteodată, deoarece lățimea temeliei sale nu se potrivește cu lungimea. Nu poți sta pe doi stâlpi doar fiindcă îi depărtezi. Nici nu se poate ca privirea ochilor căscați ai lumii, nu se poate, vă zic, ca acest căpitan crăcănat să fie văzut încercând să își țină echilibrul agățându-se cu mâinile oricât de puțin ca să aibă vreun sprijin. Într-adevăr, ca semn al completei și înălțătoarei stăpâniri de sine, de obicei își ține mâinile în buzunarele pantalonilor, dar fiindcă mâinile sunt de obicei mari și grele, poate că le ține acolo ca balast. Au existat însă momente, bine documentate, când căpitanul a fost văzut pentru o clipă sau două, la vreo suflare de vânt mai puternică, să se prindă cu mâna de părul celui mai apropiat vâslaş și să își țină pumnul încleștat de parcă era moartea de neînduplecat.

54. Povestea despre Town-Ho

Așa cum a fost ea povestită la Hanul Auriu. Capul Bunei Speranțe și toată întinderea de ape din jurul ei sunt asemenea răscrucii unor drumuri importante, unde întâlnești mai mulți călători decât în orice alt loc. La puțin timp după întâlnirea cu vasul Goney ne ieși în cale altă balenieră numită „Town-Ho”^[40].

Echipajul său era aproape tot din Polinezia. În timpul scurtului gam ce urmă, ne dădu vești folositoare despre Moby Dick. Pentru unii, interesul față de Balena albă crescuse mai mult odată cu aflarea unei istorisiri din povestea vasului „Town-Ho”, care părea să lege oarecum de balenă o anume întâmplare fermecată și răsucită ca așa-zisele judecăți ale lui Dumnezeu ce se abat câteodată fără de veste asupra oamenilor. Această întâmplare, cu detaliile ei, alcătuind ceea ce s-ar putea numi partea secretă a tragediei ce urmează a fi narată, nu ajunse la urechile căpitanului Ahab și ale secunzilor săi, deoarece această parte secretă a istorisirii nu era cunoscută nici de însuși căpitanul vasului Town-Ho. Era în proprietatea a trei marinari albi de pe corabie, confederați, dintre care unul, pare-se, i-o povesti lui Tashtego după ce îl puse să jure pe sfinți că o va ține pentru el, dar în noaptea următoare, Tashtego vorbi în somn și dezvălui atât de mult din poveste, că atunci când se trezi de dimineață nu mai putu să o țină ascunsă. Acest lucru însă avu o înrâurire foarte mare printre marinarii de pe „Pequod” care o auziră și se purtară în această privință cu atâta delicatețe, să zicem, că au păstrat secretul numai pentru ei, astfel că nimic nu se află dincolo de jumătatea din față a corăbiei. Înnodând la locul său acest fir întunecat de povestea istorisită la bord, voi așterne aici pentru păstrare întreaga întâmplare stranie.

Pentru toanele mele o să păstrez stilul în care am povestit-o odată în Lima unui grup de prieteni spanioli, într-o zi de sărbătoare în care fumam liniștiți în curtea pavată cu plăci strălucitoare a Hanului Auriu. Dintre acei domni, tinerii Doni Pedro și Sebastian îmi erau cei mai apropiați, de unde și întrebările cu care mă întrerupeau din când în când și la care răspundeam cum se cuvenea la timpul potrivit.

— Cu doi ani înainte de a afla prima oară despre întâmplările pe care vi le povestesc acum, domnilor, vasul „Town-Ho”, baleniera din Nantucket, naviga în Pacificul acesta al vostru, la depărtare de câteva zile spre vest față de acest drag Han Aurit. Se afla undeva la nord de Linie. Într-o dimineață, lucrând la pompe, cum se făcea în fiecare zi, se văzu că luase mai multă apă decât de obicei. Își ziseră că probabil chila fusese înțepată de un pește-sabie, domnilor. Dar căpitanul, având un temei neobișnuit pentru a crede că un noroc nebănuit îl aștepta în acele ape, se împotrivi să le părăsească și cum gaura nu era considerată primejdioasă, deși nu o putuseră găsi nici după ce scotociseră toată partea de jos a corăbiei cum putură de bine pe vreme rea, nava își continuă călătoria în timp ce marinarii foloseau pompele din când în când. Norocul însă nu se arată. Trecură mai multe zile și nu numai că gaura nu fusese încă descoperită, dar se și mărise considerabil. Atât de mult chiar, încât căpitanul alarmat dădu poruncă să se întindă velele și să pornească spre cel mai apropiat port din acele insule, ca să sece chila și să o repare.

Deși îl aștepta un drum lung, dacă lucrurile s-ar fi petrecut ca de obicei, nu avea de ce să se teamă că nava i se va scufunda pe drum, căci avea pompe din cele mai bune și dacă se lucra din când în când la ele, cei treizeci și șase de marinari de la bord puteau avea grija să țină chila golită, chiar dacă gaura avea să se dubleze ca mărime. Adevărul e că, deoarece avu parte de un vânt prielnic aproape toată durata călătoriei, vasul „Town-Ho” ar fi ajuns în siguranță

în port fără nici măcar o problemă dacă nu era îngâmfarea nemaipomenită a lui Radney, secundul, un ins din Vineyard, care provacă răzbunarea cruntă a lui Stealkilt, un om al lacurilor din Buffalo.

— Om al lacurilor? Buffalo? Lămurește-ne, te rugăm, ce este acela un om al lacurilor și unde vine Buffalo!, spuse Don Sebastian ridicându-se de pe peticul său de iarbă.

— Este pe malul de est al lacului Erie, domnule. Dar te rog să ai răbdare vei auzi în curând mai multe despre asta. Acum, domnilor, pe bricuri cu vele pătrate sau pe corăbii cu trei catarge, la fel de mari și de trainice ca oricare altă ambarcațiune care a navigat de la bătrânul vostru Calao către îndepărtata Manila, nu există om ca acest Om al Lacurilor din inima continentului nostru american, cu sufletul mai plin de sentimente marinărești născute pe oceanul cel mare. Căci, în întocmirea lor unduitoare, aceste mări cu ape dulci, Erie, Ontario, Huron, Superior și Michigan, au o întindere oceanică, iar țărmurile lor adăpostesc multe rase de oameni și felurite climate, având aceleași trăsături nobile ca mândrele oceane. Au arhipelaguri de insule romantice, aidoma apelor din Polinezia; sunt, ca să simplificăm, mărginite de două mari națiuni contrastante, întocmai ca Atlanticul; apele lor ne oferă făgaș pentru călătoriile către numeroasele colonii din Est, înșirate pe țărmurile lacurilor; ici și colo se încruntă baterii și tunuri cocoțate pe stâncile înalte din Mackinaw. Aceste lacuri au auzit tunurile de victorie ale flotelor, au primit pe țărmurile lor sălbatici ce își scoteau fețele pictate cu roșu din wigwamurile lor de piele. Mii de leghe de-a lungul lor sunt adăpostite de păduri străvechi și nedoborâte, unde brazii bătrâni stau înșirați ca arborii genealogici ai regilor. Aceste țărmuri adăpostesc fiare prădătoare și animale a căror blană mătăsoasă este vândută regilor tătari pentru veșmintele lor. Pe luciul lor se oglindesc atât capitale pietruite ca Buffalo și Cleveland, dar și sate ca acelea din Winnebago. Pe ele plutesc atât veliere

de negoț, cât și crucișătoare armate și vapoare cu aburi și canoe. Sunt bătute de vânturi și vijelii la fel de înfricoșătoare ca și cele ce biciuiesc valurile sărate. Știu ce sunt acele naufragii căci, unde nu se mai vede țărmul, oricât ar fi de înconjurat de pământ, au înghițit în miez de noapte multe vase cu tot cu echipajul înspăimântat. Astfel, domnilor, deși era un om al uscatului, Steerkilt era născut și crescut ca un sălbatic fiu al oceanului, fiind un marinar la fel de îndrăzneț ca oricare altul. Cât despre Radney, deși de mic copil crescuse pe plaja singuratică din Nantucket și fusese îngrijit de mare ca de mama sa, deși de-a lungul vieții rătăcise pe austerul nostru Atlantic și pe Pacificul vostru visător, era la fel de răzbunător și certăreț ca un marinar țopârlan de-abia ieșit din pădurile crestate de pumnale cu mâner de corn de cerb. Acest om din Nantucket avea însă și trăsături blânde, pe când marinarul de lângă lacuri, un drac împielit, numai cu o mână fermă și cu puțină omenie ce li se arată și sclavilor putea fi stăpânit. Așa era ținut blând și potolit, sau cel puțin așa se întâmplase până acum. Dar Radney fusese blestemat și înnebunit, iar Steerkilt... dar, domnilor, veți auzi și acestea.

Nu mai dura decât o zi sau două până ca vârful prorei să ajungă la paradisul insular, când spărtura păru a se mări iar, dar doar atât cât să mai trebuiască pompat o oră sau două în plus pe zi. Trebuie să știți că într-un ocean civilizat ca Atlanticul nostru, de exemplu, unii marinari nu folosesc pompele întreaga călătorie, iar dacă într-o noapte liniștită și somnoroasă ofițerul de cart ar uita să își îndeplinească datoria, probabil că nimeni altul dintre camarazii săi nu și-ar mai aminti deoarece toți ar aluneca încet la fund. Nici în mările sălbătice din Vestul îndepărtat, domnilor, nu e neobișnuit ca navele să nu își folosească toate pompele chiar și într-o călătorie destul de lungă, dar asta doar dacă navighează de-a lungul unui țărm unde pot să acosteze sau dacă au un loc mai potrivit unde să se refugieze. Doar dacă o corabie care ia apă se află departe în larg, la mare

distanță de orice petic de pământ, doar atunci căpitanul începe să se îngrijoreze.

Tot așa stăteau lucrurile și cu vasul „Town-Ho”. Astfel ca atunci când gaura se mări din ce în ce mai mult, o parte din echipaj începu să își arate îngrijorarea, mai ales secundul Radney. Porunci ca velele de sus să fie înălțate, peticite și bine întinse în vânt. Acest Radney, cred eu, nu era mai laș și mai grijuliu cu privire la propria persoană decât orice bestie fără frică și fără minte de pe apă sau uscat pe care v-o puteți imagina, domnilor. Așa se face că atunci când se pronunță în acest fel cu privire la siguranța vasului, unii marinari spuseră că o făcuse doar fiindcă era coproprietar. În timp ce lucrau la pompe în acea seară, făceau haz pe seama lui, deși stăteau cu picioarele scufundate în apa tremurătoare și limpede ca izvorul, și care, ieșind bolborosind din pompe, se revărsa peste punte și țâșnea în jeturi dese prin găurile de drenaj.

Acum, după cum bine știți, se întâmplă des în această lume a noastră, a apelor sau nu, ca atunci când un om într-o poziție de conducere găsește printre cei pe care îi comandă un altul care îl depășește în bărbăție, să simtă ură și înverșunare față de el. Iar dacă găsește prilej, nu va întârzia să doboare soclul acestuia și să-l macine până îl face praf și pulbere. Acum că știți părerea mea, domnilor, trebuie spus că Steelkilt era un animal înalt și mândru, cu cap de roman, barbă deasă și aurie ca și ciucurii hamurilor armăsarului ultimului vostru vicerege și o minte, o inimă și un suflet care îl făceau pe acest Skeelkilt Carol cel Mare, dacă s-ar fi născut din tatăl acestuia. Radney, secundul, era urât ca un catâr și la fel de căpos și rău. Nu îl avea pe Skeelkilt la inimă și Skeelkilt știa asta.

Zărindu-l pe secund apropiindu-se în timp ce el trudea la pompă cu toți ceilalți, se prefăcu că nu îl vede și continuă fără teamă cu zeflemelele.

— Da, da, flăcăii mei veseli, tare bine intră apa prin gaura asta; țineți o cană, să o gustăm. Pe legea mea, e

numai bună de tras în sticlă! Ascultați la mine, băieți, investiția bătrânului Rad s-ar înmulți pe seama asta. Mai bine tăia bucata asta de chilă și o căra acasă. Adevărul e, băieți, că peștele-sabie de-abia și-a început treaba, acum s-a întors cu o gașcă de dulgheri marini, pești-ferăstrău, pești-pilă și naiba mai știe ce. Tot cârdul lor lucrează de zor tăind și crestând fundul corăbiei. Cred că aduc îmbunătățiri. Dacă bătrânul Rad era acum aici, i-aș fi spus să sară peste bord și să-i împrăștie. Îi fac averea praf, așa i-aș zice. Dar el are un suflet blând, Rad acesta, și unul frumos chiar. Băieți, se zice că restul averii e băgată în oglinzi. Mă întreb dacă i-ar da unui amărât ca mine permisiune să îi copiez modelul nasului.

— Naiba să vă ia! De ce s-a oprit pompa asta?, mugi Rad prefăcându-se că n-ar fi auzit cuvintele marinarului. Apucați-vă de treabă!

— Da, domnule, zise Steelkilt vesel ca un greieraș. Mai cu viață, băieți, mai cu viață!

Zicând acestea, pompa începu să se zdruncine de parcă duduiau motoarele a cincizeci de locomotive. Marinarii își scoaseră șepcile și nu după mult timp începură să se audă găfâielile care arătau că energia vitală se află sub tensiune.

Plecând în cele din urmă de lângă pompă, la fel ca și ceilalți, omul lacurilor se duse suflând greu spre proră, se așează pe un vinci – fața îi ardea roșie ca focul, iar ochii erau injectați – și își șterse sudoarea ce îi picura de pe frunte. Domnilor, ce drăcușor viclean îi șopti lui Radney să se lege de un om atât de ostoit, nu știu, dar așa se întâmplă. Pășind țăntoș pe punte, secundul îi porunci să ia o mătură și să măture puntea, și să mai ia și o lopată pentru a strânge acele boroboațe ce se iviră când un porc fusese lăsat să umble liber.

Domnilor, măturarea punții pe mare este o treabă domestică ce se îndeplinește în fiecare seară, afară doar de serile cu furtuni teribile. Se știe că treaba aceasta se face și atunci când nava stă să se scufunde, într-atât de riguroase

sunt uzanțele marine și atât de arzătoare este dragostea marinarilor pentru curățenie; unii dintre ei nu și-ar permite nici măcar să se înece înainte de a se spăla pe față. Pe toate corăbiile însă, treaba cu măturatul cade pe seama flăcăilor tineri, dacă există așa ceva pe vas. În plus, bărbații mai vajnici de pe „Town-Ho” fuseseră împărțiți pe grupuri ce făceau cu schimbul la pompe, iar Steelkilt, fiind cel mai vânos dintre toți, fusese numit conducător al unuia dintre grupuri. Din acest motiv ar fi trebuit să fie scutit de fleacurile fără legătură cu adevăratele îndeletniciri marinărești, cum fuseseră scutiți și tovarășii săi. Vă povestesc toate acestea ca să înțelegeți mai bine cum stăteau lucrurile între cei doi.

Era însă mai mult la mijloc: ordinul cu lopata fusese dat ca o insultă fățișă pentru Steelkilt și era ca și cum Radney l-ar fi scuipat în față. Orice om care a lucrat ca marinar pe balenieră ar înțelege asta, iar Omul Lacurilor înțelesese fără doar și poate mult mai multe atunci când secundul dăduse porunca. Stând nemișcat pentru o clipă, uitându-se drept în ochii câinoși ai secundului și văzând acolo butoaie de pulbere îngrămădindu-se în sufletul lui, în timp ce fitilul ardea printre ele, când văzu toate acestea, cum spuneam, se coborî peste Steelkilt, domnilor, stihia unui simțământ de neobișnuită răbdare și de lehamite de a întărâta furia unei creaturi deja mânioase – o silă pe care o simt cel mai bine oamenii cei mai bărbătoși, dacă ajung să o simtă vreodată, atunci când sunt jigniți. De aceea, cu vocea sa obișnuită, răgușită doar de oboseala pe care o simțea în acel moment, îi răspunse că nu era treaba lui să măture puntea și că nu avea să o facă. Apoi, fără a pomeni nimic de lopată, arătă spre trei flăcăi care erau măturătorii obișnuiți și care, nefiind folosiți la pompe, nu făcuseră mai nimic întreaga zi. La auzul acestora, Radney răspunse cu o înjurătură și repetă hotărât ordinul pe un ton impunător și furios, îndreptându-se spre marinar ținând ridicat într-o mână un

ciocan de dogar pe care îl înhățase de pe un butoi de lângă el.

Enervat și ațâțat cum era de truda la pompe, cu toată răbdarea nedeslușită de la început, asudatul Steelkilt nu mai putu să rabde purtarea secundului, însă, înăbușindu-și furia, rămase proptit la locul lui fără a zice un cuvânt până când turbatul Radney scutură ciocanul la câteva degete de fața lui, poruncindu-i să facă așa cum i s-a cerut.

Steelkilt se ridică și, mișcându-se încet pe după vinci, urmărit de secund și de ciocanul lui amenințător, își declară iar nesupunerea. Văzând însă că răbdarea sa nu avea nici cel mai mic efect, îl preveni pe nesăbuitul înfumurat cu un semn grăitor și înfricoșător al mâinii. Fu în zadar. În acest fel, cei doi încercuiră vinciul până când, hotărât să nu se mai dea înapoi și încredințat că răbdase atât cât se putuse, Omul Lacurilor se opri și spuse:

— Domnule Radney, nu o să vă dau ascultare. Lăsați ciocanul sau păziți-vă.

Secundul hotărât se apropie totuși de locul unde marinarul se opri și scutură ciocanul la câteva degete de dinții acestuia, înșirând în tot acest timp o suită de blesteme îngrozitoare. Fără a clipi măcar și înțepându-l cu pumnul privirii sale, Steelkilt, strângând pumnul drept și luându-și elan, îi spuse secundului că, dacă ciocanul îi atinge măcar obrazul, el, Steelkilt, îl va ucide pe loc. Însă, domnii mei, nebunului îi sortiseră zeii moartea. Ciocanul atinse pe dată obrazul și în clipa următoare falca de jos a secundului fu înfiptă în creieri. Căzu la podea scuișând sânge ca o balenă.

Înainte să se audă vreun strigăt, Steelkilt scutură patarațina ce urca până în vârful catargului unde doi dintre tovarășii săi stăteau de veghe. Amândoi erau oameni de la Canal.

— Oameni de la Canal?, strigă Don Pedro. Am văzut multe baleniere prin porturile noastre, dar n-am auzit

nicicând de acești oameni de la Canal. Spune-ne, cine sunt aceștia și ce fac ei?

— Oamenii de la Canal, domnule, sunt barcagiii de pe marele nostru Canal din Erie^[41]. Trebuie să fi auzit de el.

— Nu, señor, prin locurile acestea moșierești, toropite și molcome, nu știm mare lucru despre vigurosul vostru Nord.

— Așa? Ei bine, atunci, umpleți-mi paharul. Chica dumneavoastră e foarte bună. O să vă spun îndată ce sunt oamenii de la Canal, căci o astfel de informație îmi va face povestea mai lămuritoare.

Preț de trei sute și șazeci de mile, domnilor, pe toată lungimea statului New York, prin orașe cu numeroși locuitori și prin sate răsărite, prin mlaștini lungi, nelocuite și mohorâte și câmpuri bogate cu roade, pe sub arcuri romane ce se ridică pe râuri indiene, prin soare sau pe la umbră, prin inimi ușoare sau zdrobite, prin priveliștile pitorești ale mărețelor ținuturi Mohawk și mai ales printre șirurile de biserici albe, ale căror clopotnițe se ridică asemenea pietrelor de hotar, curge pârâul desfrânării venețiene și nelegiurii vieții. Acolo e tărâmul adevărat al războinicilor Ashanti^[42], domnilor. Acolo se aud strigătele sălbaticilor, acolo îi puteți găsi întotdeauna, în vecinătatea voastră, la umbra și la adăpostul călduț al bisericilor, căci așa cum se întâmplă de obicei ca nelegiuiții să mișune prin preajma judecătoriilor, așa se strâng și păcătoșii în jurul celor mai sfinte locuri.

— Trece cumva un popă?, spuse Don Pedro cu îngrijorare jucăușă, uitându-se în jos la piața aglomerată.

— Norocul prietenului nostru din Nord că Inchiziția doamnei noastre Isabella a început să pălească în Lima, spuse Don Sebastian râzând. Continuați, señor.

— Un moment! Scuzați!, strigă un domn din grup. În numele tuturor locuitorilor din Lima doresc doar să vă spun, domnule marinar, că nu am trecut cu vederea

delicatețea dumneavoastră de a nu vorbi despre Lima de azi în loc de vechea Veneție în comparația despre deșănțare. Vai!, nu aveți de ce să vă înclinați și să păreți surprins. Știți vorba cunoscută de-a lungul coastei: „desfrânat ca Lima”. Se potrivește cu ce ați povestit dumneavoastră: biserici mai multe decât saloanele de biliard și deschise întotdeauna și mai ales „desfrânate ca Lima”. Așa și la Veneția, am călătorit acolo, orașul sfânt al binecuvântatului Evanghelist Marcu, să-l curețe Sfântul Dominic! Paharul dumneavoastră! Mulțumesc! Iată, eu îl umplu, dumneavoastră îl goliți.

— Descriș prin prisma profesiei sale, omul de la Canal ar face un erou dramatic pe cinste, atât de pitorească este perversitatea sa. Ca Marc Antoniu, plutește fără de grijă zile în șir pe Nilul său verde și înflorit jucându-se cu Cleopatra sa cea îmbujorată și bronzându-și pulpele pe puntea însovită. La mal, toată efeminarea sa este înlăturată. Înfațișarea tâlhărească pe care o afișează cu mândrie acest om al Canalului este încununată de pălăria sa turtită și împodobită cu panglici ce îi întărește trăsăturile. Este o plagă asupra zâmbetului nevinovat al satelor prin care trece plutind și nici în marile orașe chipul său oacheș și mersul hotărât nu sunt o bucurie. Plutind odată ca un vagabond pe canalul său, un astfel de om al Canalului m-a ajutat destul de mult și îi mulțumesc din inimă, nu pot fi nerecunoscător. Așa își răscumpără oamenii violenți greșelile, arătându-se câteodată de un mare ajutor pentru un străin sărman aflat la strâmtoare, când pentru unul bogat e un hoț la drumul mare. Pe scurt, domnilor, în ce anume consta sălbăticia vieții pe canal se vede prin faptul că în breasla noastră cea sălbatică sunt atâția astfel de absolvenți sfârșiți ai acestei vieți și că puține rase de oameni, în afara celor din Sydney, sunt privite cu atâta neîncredere de căpitani balenierelor noastre. Mai curios este că pentru miile de flăcăi de la țară și de tineri născuți pe malul acestei ape încercările vieții de pe Marele Canal

sunt singura trecere de la secerișul liniștit al unui lan de porumb creștin la aratul nesocotit al celor mai barbare mări.

— Înțeleg, înțeleg!, exclamă nerăbdător Don Pedro, vărsându-și chica pe mânecile albe. Nu e nevoie să călătoresc! În toată lumea e ca la Lima. Credeam că în nordul vostru temperat și oamenii sunt la fel de reci și de respectabili ca munții. Dar spuneți-vă povestea.

— Rămăsesem, domnilor, unde omul Lacurilor scuturase parâma. Nu apucă să facă bine asta, că trei secunzi și patru harponieri îl înconjurară și îl împinseră spre punte. Însă, coborând pe frânghii ca niște comete înfricoșătoare, cei doi bărbați de la Canal intrară în adunare și încercară să își scoată tovarășul de acolo și să-l ducă spre teugă. Alți marinari li se alăturară în această încercare și se iscă o harababură nemaipomenită. Curajosul căpitan, stând în afara pericolului, se fâțâia înapoi și-ncolo cu o sulită în mână, strigându-le ofițerilor să-l prindă pe nemernicul sângeros și să-l târască până la dunetă.

Din când în când se apropia de marginea grămezii învolburate și îndesa până în mijloc sulita încercând să scoată afară motivul furiei sale. Nimeni nu se măsoara însă cu Steelkilt și aventurierii săi.

Reușiră să câștige teuga unde, dărâmând câteva butoaie pentru a le așeza în linie cu troliul, acești Parizieni ai mării se ascunseră după ele ca într-o baricadă.

— Ieșiți de acolo, piraților, ! strigă căpitanul, amenințându-i de-acum cu câte un pistol în fiecare mână, pe care i le adusese intendentul. Ieșiți de-acolo, mișeilor!

Steelkilt sări pe baricadă și plimbându-se de la un capăt la altul sfidă pericolul cel mai teribil de care erau în stare pistoalele, însă îi dădu de înțeles căpitanului că moartea sa, a lui Steelkilt adică, avea să dea startul unei răzmerițe sângeroase a tuturor marinarilor. Temându-se ca nu cumva să se dovedească a fi adevărat, căpitanul se potoli, dar le porunci răzvrătiților să se întoarcă imediat la treburile lor.

— Promiți să nu ne faci nimic dacă ne învoim?, întreabă conducătorul.

— Nu promit nimic, treceți la treburile voastre! Vrei să scufunzi corabia stând degeaba în astfel de momente? La treabă!, spuse și ridică iar unul dintre pistoale.

— Să scufund corabia?, strigă Steelkilt. Las' să se scufunde. Niciun om nu se lasă până nu promiți că nu te atingi de un fir de păr din capul nostru. Ce spuneți, băieți?, întreabă întorcându-se spre tovarășii săi.

Răspunsul fu o strigare înverșunată. Omul Lacurilor patrula în jurul baricadei fără a-l scăpa din ochi pe căpitan și mormăia întruna:

— Nu e vina noastră; nu noi ne-am dorit una ca asta; eu i-am zis să ia ciocanul din fața mea; era o treabă de băiețandru; doar mă cunoștea de mai demult; i-am zis să nu mă întărâte; cred că mi-am rupt un deget în falca lui blestemată; ia ziceți, băieți, cuțitele de tocat nu-s jos în teugă? Căutați cârligele, drăguții mei. Căpitane, pentru numele lui Dumnezeu, ai face bine să te păzești; zi ca noi, nu face pe nebunul. Dă totul uitării; suntem gata să ne întoarcem la muncă; dacă te porți frumos, suntem oamenii tăi. Dar nu răbdăm să fim biciuiți.

— Treceți înapoi! Nu promit nimic! Treceți, vă zic!

— Fii atent, spuse Omul Lacurilor îndreptând brațul spre el, unii dintre noi, printre care și eu, ne-am angajat pentru călătorie, vezi tu? După cum bine știi, domnule, putem cere să fim lăsați la mal oriunde am coborî ancora. Nu vrem scandal, nu ne stă gândul la asta, vrem să stăm potoliți, suntem gata de muncă, dar nu răbdăm să fim biciuiți.

— Întoarceți-vă!, urlă căpitanul.

Steelkilt se uită în jurul său o clipă și spuse:

— Să îți spun cum stă treaba, căpitane: în loc să te omorâm și să spânzurăm un pungaș nevrednic ca tine, mai bine nu ridicăm mâna asupra ta decât dacă ne ataci tu primul. Însă până nu zici ce vrem să auzim, nu ne mișcăm de aici.

— Atunci treceți în teugă! Jos cu voi! O să vă țin acolo până o să vă săturați. Treceți jos!

— O facem?, le strigă conducătorul oamenilor săi.

Cei mai mulți nu s-ar fi învoit, dar după un timp, ca să-i dea ascultare lui Stealkilt, coborâră înaintea lui în vizuina întunecată, dispărând încet-încet ca urșii într-o peșteră.

Când capul lui Stealkilt ajunse la nivelul punții, căpitanul și oamenii săi săriră peste baricadă și, trăgând repede capacul tambuchiului, se apăsă cu mâinile pe el și cerură în gura mare intendentului să le aducă lacătul mare de aramă de la scara dintre punți. Apoi, deschizând puțin trapa, căpitanul șopti ceva prin crăpătură, o închise la loc și îi încuie pe toți zece câți erau -, lăsând pe punte vreo douăzeci din cei care până atunci nu se amestecaseră.

Întreaga noapte, toți ofițerii stătură de cart, la proră și la pupă, mai ales lângă tambuchiul teugăi și bocaportul de la proră, pe unde se temeau ei că ar putea ieși rebelii după ce vor fi spart pereții despărțitori. Dar orele de întuneric se scurseră liniștite, în timp ce marinarii rămași la posturi trudeau din greu la pompele al căror păcănit regulat se auzea întunecat peste corabie în noaptea mohorâtă.

În zori, căpitanul se duse la proră și, ciocănind pe punte, îi chemă pe prizonieri la muncă. Ei refuzară cu un strigăt. Atunci li se dădu apă și câteva bucăți de pesmet, după care căpitanul răsuci iar cheia în lacăt și se întoarse la dunetă. De două ori pe zi, timp de trei zile, fu repetată această mișcare, dar în cea de-a patra zi se auzi slab sunetul unei ciondăneli și apoi cel al unei încăierări în timp ce erau chemați ca de obicei la muncă și deodată patru oameni ieșiră din teugă spunând că se dau bătuți. Putreziciunea aerului închis și foamea, laolaltă probabil cu frica de o pedeapsă cruntă, îi convinsese să se predea. Prinzând curaj, căpitanul repetă cerința sa și celorlalți, dar Stealkilt îi strigă ceva care să-l facă să înceteze cu trăncăneala și să se ducă unde-i e locul. În a cincea dimineață, încă trei

răsculați săriră la aer dintre brațele disperate care căutau să îi țină jos. Nu mai rămaseră decât trei.

— Mai bine ieșiți și voi, nu credeți?, întrebă căpitanul batjocoritor.

— Nu vrei mai bine să ne închizi la loc?, strigă Steelkilt.

— Vai, desigur, spuse căpitanul, și cheia se auzi păcănind în broască.

În acest moment, domnilor, înnebunit de dezertarea celor șapte acolți, jignit de vocea zeflemitoare care îl întâmpinase ultima oară și turbat de lunga îngropăciune într-un loc la fel de negru ca și smoala disperării, Steelkilt le propuse celor doi oameni de la Canal, care până atunci părură să gândească la fel ca el, să sară din gaură următoarea dată când avea să îi cheme căpitanul și, înarmați cu cuțitele de tocat (niște lame lungi și grele, în formă de semilună și cu câte un mâner la fiecare din capete), să fugă de nebuni pe punte de la bompres și până la falsbordul pupei și să încerce prin orice viclenie disperată să pună stăpânire pe corabie. El unul asta avea să facă, spuse, fie că i se alăturau sau nu. Asta era ultima noapte pe care o petrecea în gaura aceea. Planul însă fu acceptat fără cârtire de cei doi. Jurară că sunt gata s-o facă, această treabă sau altă nebunie, orice de fapt, în afară de a se preda. Mai mult, fiecare insista să fie primul care să iasă pe trapă atunci când avea să vină momentul fugii. Conducătorul lor se opuse cu îndârjire acestui lucru, păstrând primul loc pentru el, deoarece, dintre cei doi, nu voia niciunul să cedeze în această privință și nu puteau fi amândoi primii, căci pe scară nu încăpea decât câte un om. Aici, domnilor, trebuie descoperit planul mârșav al acestor ticăloși.

Când auziră de planul nebunesc al conducătorului lor, în sufletul fiecăruia încolți, se pare, același gând de trădare, și anume: să fie primul care să iasă pe trapă ca să fie primul dintre cei trei, deși ultimul dintre cei zece care să se predea și astfel să își asigure orice șansă de iertare putea

merita o astfel de purtare. Când Stealkilt dezvălui hotărârea de a-i conduce până la sfârșit, într-un fel straniu, printr-o potrivire subtilă a răutății lor, își alăturară trădările secrete și, când conducătorul ațipi, își povestiră în trei cuvinte ce se întâmpla în sufletele lor și îl legară pe somnoros cu frânghii, îi puseră căluș tot din frânghii și începură să strige după căpitan în miezul nopții.

Gândindu-se că se comisese o crimă și adulmecând miros de sânge în întuneric, acesta și toți secunzii și harponierii înarmați alergară într-un suflet la teugă. În câteva clipe, tambuchiul fu deschis și, legat fedeleș la mâini și la picioare, conducătorul răzvrătit care încă se zbătea fu aruncat afară de către perfizii săi acoliți, care pe dată își atribuiră cinstea de a fi prins un om ce se pregătea să ucidă. Fură însă prinși toți trei, legați de gât și târați pe punte ca niște vite moarte. Apoi fură agățați unul lângă altul în greementul arborelui artimon ca niște hălci de carne și acolo îi spânzurară până dimineată.

— Lua-v-ar naiba!, strigă căpitanul plimbându-se înapoi și încolo dinaintea lor, nici vulturii nu se-ating de voi, scârnavilor!

În zori, chemă pe punte tot echipajul și îi separă pe cei care se răsculasera de cei care nu luaseră parte la revoltă, spunându-le primilor că se gândea să îi biciuiască, că se hotărâse să o facă, că așa ar fi trebuit să facă, după cum cerea legea dreptății, dar că pentru moment, având în vedere predarea timpurie, avea să îi lase să scape doar cu o muștrare pe care le-o și servi într-un limbaj urât.

— Cât despre voi, hoituri de pungași, spuse întorcându-se spre cei trei oameni din greement, pe voi am de gând să vă fac bucățele și să vă fierb în cazane.

Ridicând o sfoară, le croi pe cinste spinările celor doi trădători până când aceștia încetară să mai țipe și rămaseră spânzurând fără vlagă cu capetele atârând într-o parte, așa cum sunt pictați cei doi hoți crucificați.

— Mi-am scrântit încheietura din cauza voastră!, le strigă în cele din urmă. Dar mai e destulă sfoară pentru tine, cocoșul meu mândru care nu voiai să te lași. Luați-i călușul de la gură, să auzim ce are de spus în apărarea lui.

Pentru o clipă, răzvrătitul ostoit tremură puțin din fălci, dar apoi, răsucindu-și capul cu durere, spuse printre dinți:

— Uite ce am eu de spus, ia aminte bine: dacă mă biciuiești, o să te ucid.

— Așa spui tu? Ia uite cât de frică îmi e mie, spuse căpitanul și trase sfoara înapoi pentru a lovi.

— Mai bine nu o faci, șuieră Omul Lacurilor.

— Dar trebuie, și trase iarăși de sfoară pentru a pregăti lovitura.

Steelkilt șuieră încă ceva ce nu auzi decât căpitanul care, spre mirarea tuturor, se dădu înapoi, făcu repede câțiva pași înainte și înapoi pe punte și aruncând deodată sfoara cât acolo spuse:

— N-o s-o fac, dați-i drumul; dați-l jos, n-auziți?

În timp ce secunzii mai mici se grăbeau să îndeplinească ordinul, un om palid, cu capul bandajat, îi opri. Era Radney, secundul. De la lovitură zăcuse în patul său, dar în acea dimineață, auzind tumultul de pe punte, se furișase afară și urmărise toată întâmplarea. În așa hal avea zdrobită gura, că de-abia putea vorbi. Mormăind totuși ceva cum că el voia și putea să facă ceea ce nu îndrăznea căpitanul, înșfăcă sfoara și se apropie de dușmanul spânzurat.

— Ești un laș, șuieră Omul Lacurilor.

— Așa e, dar ia de-aici.

Secundul se pregătea să lovească atunci când o altă șuierătură îl făcu să își oprească mâna deja ridicată. Făcu o pauză, dar imediat se ținu de cuvânt, în ciuda amenințării lui Steelkilt, oricare ar fi fost aceea. Cei trei fură dezlegați și toată lumea se apucă de muncă, iar pompele de fier, mânuite de marinarii tăcuți, începură iar să zăngănească la fel ca înainte. Chiar după ce se lăsă întunericul în ziua aceea, când unul dintre schimburi se retrase de pe punte,

în teugă se auzi gălăgie și cei doi trădători tremurători traversară puntea până la ușa cabinei, unde începură să se plângă că nu mai îndrăznesc să stea laolaltă cu echipajul. Nici rugăminți, nici pumni, nici picioare nu îi putură mâna înapoi, astfel că la rugămintea lor fură duși în cală ca să scape. Nu mai apăru însă nici urmă de răscoală printre ceilalți. Din contră, părea că, învățați de Stealkilt, aceștia se hotărâseră să fie pașnici, să asculte toate ordinele până la ultimul și, atunci când corabia avea să ajungă în port, să o părăsească toți. Însă ca să se asigure de cel mai rapid sfârșit al călătoriei, se puseseră toți de acord să nu anunțe nicio balenă, dacă avea să fie zărită vreuna. Asta deoarece, în ciuda spărturii și în ciuda tuturor celorlalte pericole, corabia „Town-Ho” mai ținea de veghe în gabie, iar căpitanul era tot atât de dornic să coboare după balene cum era în prima zi când vasul său ajunsese în locurile de vânătoare. Secundul Radney era pregătit să schimbe patul de boală cu barca de vânătoare și cu gura lui bandajată căuta să pună zăbala morții în fălcile balenei.

Dar deși Omul Lacurilor îi convinsese pe marinari să se poarte atât de cuminte, el își ținea seama lui cel puțin până avea să se sfârșească totul în ceea ce privea dreapta sa răzbunare împotriva celui care îi otrăvise inima. Era în cartul secundului Radney și, de parcă acest fudul își căuta sfârșitul cu lumânarea, după întâmplarea din greement se încăpățâna, în ciuda sfaturilor căpitanului, să reia comanda cartului de noapte. Pe acest fapt și pe încă vreo alte două își baza Stealkilt planul de răzbunare.

În timpul nopții, Radney avea un fel deloc marinăresc de a sta pe parapetul de la dunetă și a-și sprijini brațul pe marginea bărcii care era suspendată acolo sus, puțin mai sus de marginea corăbiei. Se știa că mai și adormea în aceasta poziție. Rămânea un gol destul de mare între navă și barcă, iar sub acest gol era apa. Stealkilt făcu un calcul și își dădu seama că rândul lui la timonă avea să vină la ora două în dimineața celei de-a treia zile ce se împlinea din

clipa în care fusese trădat. Timpul liber și-l petrecea împletind ceva cu mare băgare de seamă în timpul carturilor de sub punte.

— Ce tot meșterești acolo?, îl întreabă un tovarăș.

— Tu ce crezi? Ce pare a fi?

— Pare a fi un șnur pentru desaga ta, dar tare ciudat îmi mai pare.

— Da, destul de ciudățel, spuse Omul Lacurilor ținându-l în fața sa. Dar cred că e numai bun. Ascultă, amice, nu am destulă sfoară, ai tu?

Nu era însă deloc în teugă.

— Atunci trebuie să mă duc să îi cer bătrânului Rad, zise, și se ridică pentru a urca pe punte.

— Să nu-mi spui că te duci să cerșești în fața lui, spuse marinarul.

— De ce nu? Crezi că nu mi-ar face un bine, când până la urmă tot lui își vine în ajutor?

Ducându-se la secund, îl măsură repede din priviri și îi ceru ceva sfoară ca să își repare hamacul.

I se dădu, și de-atunci nici sfoara, nici șnurul nu mai fură văzute.

Noaptea următoare însă, în timp ce își împăturea haina ca să și-o facă pernă, din buzunarul acesteia se rostogoli afară o bilă de fier, împletită strâns în sfoară.

Douăzeci și patru de ore mai târziu îi veni rândul la timonă, aproape de omul care era în stare să doarmă deasupra mormântului veșnic în așteptare de marinari.

Ceasul fatal se apropia și în sufletul hotărât al lui Stealkilt, secundul era deja țeapăn și întins ca un cadavru, cu fruntea sfărâmată.

Însă, domnilor, un nătâng îl scăpă pe cel care avea să devină un criminal de fapta sângeroasă pe care o plănuise. Răzbunarea și-o astâmpără totuși, fără să fie răzbunătorul, printr-o întorsătură a sorții, Cerurile însele luară în mâinile lor netrebnicia pe care se pregătea să o facă.

Se întâmplă ca, între ivirea zorilor și răsăritul soarelui în dimineața zilei următoare, când marinarii spălau puntea, un netot din Tenerife care scotea apă de lângă lanțurile mari să strige deodată:

— Uite-o cum înoată! Uite-o!

Iisuse, ce balenă! Era Moby Dick.

— Moby Dick!, strigă Don Sebastian. Pe Sfântul Dominic! Domnule marinar, balenele au nume de botez? Pe cine anume numiți Moby Dick?

— Pe un monstru nemuritor, foarte alb, vestit și teribil de periculos, domnule. Dar am lungi prea mult povestea.

— Cum?, strigară spaniolii strângându-se în jurul meu.

— Nu, domnilor; domnilor, nu, nu. Nu pot să vă repet totul acum. Lăsați-mă să răsuflu, domnii mei.

— Chica! Chica!, strigă Don Pedro. Prietenul nostru puternic pare slăbit; umpleți-i paharul!

— Nu este nevoie, domnilor. O clipă, și o să încep. Acum, domnii mei, văzând deodată balena ninsă la doar cincizeci de yarzi de corabie, ieșindu-i din minte înțelegerea dintre marinari, în momentul de încântare omul din Tenerife anunțase monstrul fără să își dea seama și fără să vrea, deși el fusese văzut de ceva vreme din cele trei gabii înalte. Toată puntea era acum în mare zarvă.

— Balena Albă! Balena Albă!, strigau și căpitanul, și secunzii, și harponierii care, nefiind înfricoșați de zvonuri, ardeau de nerăbdare să prindă un pește atât de faimos și de prețios, în timp ce echipajul îndârjit privea chiorâș, însoțind această privire cu înjurături, la frumusețea înfiorătoare a imensității albicioase care, luminată de soarele pieziș, strălucea în ape ca un opal viu în marea albastră a dimineții. Domnilor, un dezastru stă deasupra acestor întâmplări de parcă fusese hotărât încă dinainte de facerea lumii. Răsculatul era vâslașul-șef al secundului și, atunci când se prindea un pește în harpon, era de datoria lui să stea lângă acesta, în timp ce Radney stătea în picioare cu sulița la proră, și să tragă sau să slăbească

frânghia după cum comanda el. Mai mult de atât, când cele patru bărci fură coborâte, cea a secundului porni prima și niciunul dintre vâslași nu striga mai tare decât Stealkilt atunci când mânuia vâsla.

După ce traseră strașnic, harponierul lor se prinse de pește și Radney, cu sulița în mână, sări la proră. Se pare că în barcă era mereu înfierbântat. Strigătul său bandajat le spuse să-l coboare pe spatele balenei. Deloc îndărătnic, vâslașul-șef îl trase din ce în ce mai aproape printr-o spumă orbitoare ce făcu din cele două corpuri albe unul singur, până ce deodată barca se lovi de o margine scufundată și, răsturnându-se, îl scuipea afară pe secundul ce stătea în picioare. În acel moment, cum căzu peste spinarea alunecoasă a balenei, barca se îndreptă și fu aruncată într-o parte de val, în timp ce Radney căzu în mare, pe partea cealaltă a balenei. Se ridică la suprafață prin spumă și, preț de o clipă, fu văzut neclar prin vâlul de apă încercând să se ferească de privirea lui Moby Dick. Însă balena se întoarse împrejur ca un vârtej, îl prinse pe înotător între fălci și înălțându-se sus de tot cu el în gură, se prăbuși iar în cap și se scufundă.

Între timp, la prima zdruncinătură în fundul bărcii, Omul Lacurilor slăbi frânghia, ca să nu fie prinsă barca în vârtej; privind liniștit în continuare, se ocupa cu gândurile sale. O bruscă și înfricoșătoare smucitură ce trase barca în jos îl făcu pe vâslaș să pună cuțitul pe frânghie. O tăie și balena fugi liberă. Puțin mai departe însă, Moby Dick se înalță iar, cu fășii din cămașa cea roșie a lui Radney între dinții care îi luaseră viața. Toate cele patru bărci o urmăriră, dar balena le scăpă și până la urmă dispăru cu totul.

Corabia „Town-Ho” ajunse destul de repede în port – un loc sălbatic și singuratic – unde nu trăiau ființe civilizate. Acolo, conduși de Omul Lacurilor, toți marinarii, în afară de vreo cinci sau șase, se pierdură de corabie printre palmieri și până la urmă, se pare, punând stăpânire pe o canoe

dublă de război de-ale sălbaticilor, se îndreptară spre un alt port.

Cum din echipajul, corăbiei mai rămăsese o mână de oameni, căpitanul fu nevoit să tocmească dintre insulari ca să-l ajute în dificila sarcină de a trage corabia pe uscat pentru a-i astupa gaura. Așa de neobosit veghe mica bandă de albi peste aliații lor periculoși atât noaptea, cât și ziua și așa de grea era truda lor că, atunci când nava fu gata de plecare, toți erau într-atât de slăbiți, încât căpitanul nu îndrăzni să plece cu ei pe o corabie așa de grea. După ce se sfătui cu ofițerii, ancoră corabia cât putu mai departe de țărm, încărcă și trase în aer cu cele două tunuri de la proră, așează în piramidă muschetele la pupă și îi avertiză pe băștinași că, dacă se apropie de vas, o fac pe socoteala lor. Apoi luă un om cu el și se avântă în cea mai bună dintre bărci spre Tahiti, la cinci sute de mile distanță, spre a aduce întăriri pentru echipaj.

În cea de-a patra zi a călătoriei fu văzută o canoe mare care părea că se oprise lângă o mică insulă de corali. Cârmi în direcția opusă, însă barca păgână îl ajunse și se auzi vocea lui Stealkilt spunându-i să se oprească, altfel îl va scufunda. Căpitanul scoase un pistol. Cu câte un picior pe fiecare proră a canoelor îngemănate, Omul Lacurilor râse în batjocură, asigurându-l că, dacă pistolul era măcar armat, avea să-l îngroape în spumă bolborosind.

— Ce vrei de la mine?, strigă căpitanul.

— Încotro vă îndreptați? Și în ce scop?, întrebă Stealkilt. Și să nu minți!

— Mă îndrept spre Tahiti pentru a aduna oameni.

— Foarte bine. Lasă-mă să urc la bordul vostru o clipă, vin cu gând de pace.

Spunând acestea, sări din canoe, înotă până la barcă și, urcând peste margine, stătu față în față cu căpitanul.

— Încrucișați-vă brațele, domnule, și dați capul pe spate. Așa, acum repetați după mine: „Jur ca îndată ce se îndepărtează Stealkilt, să trag corabia la țărmul primei

insule și să stau acolo șase zile. Dacă nu voi face așa, să mă trăsnească!” Ce școlar cuminte!, râse Steelkilt. Adios, señor!, și sărind în apă, înotă înapoi la tovarășii săi.

Uitându-se după barcă până o văzu trasă la mal la rădăcina cocotierilor, Steelkilt porni iar pe mare și în scurt timp ajunse în Tahiti. Acolo îi surâse norocul, căci erau două vase ce urmau să plece spre Franța și aveau nevoie de chiar atâția oameni câți conducea marinarul. Se îmbarcă, și astfel se îndepărtară pentru totdeauna de căpitan, în caz că i-ar fi trecut prin minte să îi pedepsească prin lege.

La vreo zece zile după ce plecară vasele franțuzești, sosi și barca de vânătoare și căpitanul fu forțat să tocmească tahitieni mai civilizați și care erau mai obișnuiți cu marea, închiriind un șunăr de pe insulă, se întoarse cu oamenii pe vas și, găsind totul în regulă, își începu iar călătoria.

Unde anume este Steelkilt acum, domnilor, nu știe nimeni, dar pe insula Nantucket, văduva lui Radney privește și acum marea care refuză să înapoieze morții și visează teribila Balenă Albă care l-a ucis.

— Ați terminat?, întrebă don Sebastian în șoaptă.

— Da, am terminat.

— Atunci vă rog să îmi spuneți dacă, după câte știți dumneavoastră, această poveste este adevărată. E atât de nemaipomenită! Ați auzit-o de la o sursă sigură? Iertați-mă, dacă insist prea mult.

— Iertați-ne pe toți, domnule marinar, căci toți vrem să știm răspunsul la întrebarea lui don Sebastian, spuse întreaga adunare cu mare curiozitate.

— Există vreo copie a Sfintelor Evanghelii la Hanul Aurit, domnilor?

— Nu, răspunse don Sebastian, dar cunosc eu un preot pe cinste care stă pe aproape și care mi-ar găsi degrabă una. Fug după ea. Dar oare sunteți sigur? Am putea să intrăm în bucluc.

— Ești drăguț să aduci și preotul, domnule?

— Deși nu mai sunt ruguri pentru eretici în Lima, spuse unul dintre domni altuia, tare mi-e teamă că prietenul nostru marinar se va pune rău cu arhiepiscopia. Să ne ascundem mai la umbră, nu văd ce nevoie era de asta.

— Iertați-mă că alerg după dumneavoastră, don Sebastian, dar voiam să vă rog să îmi aduceți cea mai mare Biblie pe care o poți găsi.

*

* *

— Acesta e preotul, ți-a adus Biblia, spuse don Sebastian pe un ton grav atunci când se întoarse împreună cu un om înalt și impunător.

— Să îmi dau jos pălăria. Acum, venerabile părinte, să ne tragem mai în lumină și să țineti Biblia în fața mea ca eu să o pot atinge.

— Așa să-mi ajute Dumnezeu și jur pe onoarea mea că povestea pe care v-am spus-o, domnii mei, este adevărată în esență și în chestiunile importante. Știu că este așa, căci s-a întâmplat pe pământul cel rotund, am călătorit și eu pe acea corabie, am întâlnit echipajul și am stat de vorbă cu Steelkilt după moartea lui Radney.

55. Despre ilustrările deformate ale balenelor

Vă voi înfățișa cât se poate de bine, fără a mă folosi de o pânză, adevărata imagine a balenei așa cum este ea văzută de marinari atunci când în toată lungimea ei este legată de parapetul corăbiilor astfel încât să se poată călca pe spinarea ei. Poate fi de folos să mă refer dinainte la portretele pe care i le-au făcut oamenii și care până în ziua de azi se bat cap în cap cu credințele pescarilor. A venit vremea să explic lumii cum stă treaba, arătând că toate imaginile acestea ale balenei sunt greșite.

Se poate ca primele surse ale acestor zugrăveli amăgitoare să fie găsite printre cele mai vechi sculpturi hinduse, egiptene și grecești. Încă din vremurile creatoare, dar crude, când pe pereții de marmură ai templelor, pe soclurile statuilor, pe scuturi, medalioane, potire și monede delfinul era înfățișat în zale de armură ca aceea a lui Saladin și cu un coif ca acela al Sfântului George, încă de atunci, domnea libertatea artistică nu numai în zugrăvelile tradiționale ale balenei, ci și în înfățișările științifice.

Cea mai veche înfățișare care se vrea a fi o balenă se găsește o, mai mult ca sigur, în faimosul templu-peșteră Elephanta din India. Brahmanii susțin că printre nenumăratele sculpturi din acea pagodă toate meșteșugurile și toate breslele, toate ocupațiile omenești au fost descrise încă dinainte ca ele să apară. Nu e de mirare că într-un anume fel nobila noastră profesie a fost zugrăvită acolo. Balena hindusă la care mă refer apare într-un spațiu separat al zidului și înfățișează încarnarea lui Vishnu sub forma unui leviatan, cunoscut de învățați drept Matse Avatar. Dar deși această sculptură este pe jumătate om, pe jumătate balenă, nefiind sculptată decât coada celei din urmă, chiar și această parte este greșită. Seamănă mai

degrabă cu coada ascuțită a unui anaconda, decât cu înotătoarele late ale maiestuoasei cozi de balenă.

Mergeți dar la marile galerii și priviți cum înfățișează un pictor creștin acest pește; nu reușește mai bine decât hindusul antediluvian. Luați tabloul lui Guido, care îl descrie pe Perseu salvând-o pe Andromeda de monstrul marin sau de balenă. Unde a găsit Guido modelul pentru o asemenea creatură bizară? Nici Hogarth, pictând aceeași scenă în a sa „Coborârea lui Perseu”, nu se descurcă mai bine. Mărimea uriașă a monstrului hogarthian se unduiește pe luciul apei, nefiind muiată mai mult de un inci în apă. Are un soi de șa pe spate și gura sa căscată neobișnuit de larg printre ai cărei colți se rostogolesc valurile ar putea fi socotită drept Poarta Trădătorilor pe unde se intră în Turn de pe Tamisa. Apoi mai sunt și balenele lui Prodrumus desenate de bătrânul scoțian Sibbald, și mai e și balena lui Iona, așa cum apare ea în vechile Biblii, și peștii din vechile cărți de învățătură. Ce să se spună despre acestea?

Cât despre balena legătorului de carte care se încolăcește ca un cârcel de viță-de-vie în jurul butucului unei ancore, așa cum apare ea șampilată și aurită pe spatele copertelor multor cărți, vechi și noi, aceasta este o creatură foarte pitorească, dar cu totul fabuloasă, imitând, cred eu, imaginile asemănătoare de pe vasele antice. Deși numit peste tot „delfin”, eu tot cred că peștele legătorilor de carte este o balenă, deoarece așa s-a dorit atunci când a început să fie folosită găselnița aceasta. A fost inventată de un editor italian cândva, în secolul al XV-lea, în timpul Renașterii, iar în acele vremuri și chiar până mai târziu în timp se credea că delfinii sunt tot o specie de balene.

În viniete și alte înflorituri din unele cărți străvechi se găsesc câteodată niște imagini tare stranii, cu balene unde tot soiul de arteziene, *jets d'eau* sau izvoare fierbinți și reci ca și cele din Saratoga și Baden-Baden, ies sfârâind din creierii neobosiți. Pe prima pagină a ediției originale din „Progresul Cunoașterii” veți întâlni câteva balene ciudate.

Dar lăsând deoparte toate aceste încercări neprofesionale, să ne uităm peste acele portrete ale marelui Leviatan care se vor a fi contururi sobre și științifice realizate de cunoscători. În colecția de călătorii a bătrânului Harris sunt câteva planșe luate dintr-o carte de călătorii olandeză din anul 1671, numită „O călătorie pe balenieră până la Spitzbergen pe corabia Iona, în Balenă; căpitan Peter Peterson din Fresland”. Pe una dintre aceste planșe, balenele sunt reprezentate plutind printre aisberguri ca niște bușteni, în timp ce urșii polari merg pe spinările lor. În altă planșă se greșește imens prin înfățișarea balenei cu coadă perpendiculară.

Există o impozantă carte in-quarto, scrisă de un anume căpitan Colnett, un căpitan din marina englezească, numită „O călătorie în jurul Capului Horn și în Mările Sudului în scopul de a extinde pescuitul de balene cu spermanțet”. În această carte se află o imagine ce se vrea a fi „O imagine a unei balene *Physeter* sau a unui Cașalot, desenată la scară după una ucisă pe coasta Mexicului, în august 1793, și urcată pe punte”. Nu mă îndoiesc că această imagine veridică a fost desenată de căpitan pentru marinarii săi. Ca să spun un singur lucru despre ea, permiteți-mi să zic că are un ochi care, pus pe o balenă matură, la scara la care a fost desenat, ar face ca orbita acelei balene să pară un bovindou lung de cinci picioare. Vai, bravul meu căpitan, de ce nu ni l-ai desenat și pe Iona uitându-se prin acea fereastră?

Nici cele mai atent întocmite colecții de Istoria Naturii, făcute pentru folosul tinerilor, nu sunt lipsite de aceleași greșeli înfiorătoare. Uitați-vă la cunoscutul volum „*Natura animată a lui Goldsmith*”! În ediția scurtată ce a fost publicată la Londra în 1807 apar desene ale unei așa-zise „balene” și ale unui narval. Nu vreau să par nepoliticos, dar această balenă seamănă cu o scroafă ciopârțită; cât despre narval, o singură privire este de-ajuns pentru a te umple de

mirare că în secolul al XIX-lea un asemenea hipogrif le poate fi înfățișat ca fiind real unor școlari inteligenți.

Apoi, în anul 1825, Bernard Germain, contele de Lacepede, un mare naturalist, a publicat o carte științifică despre balene în care se găsesc o serie de imagini ale câtorva specii de Leviatane. Nu numai că sunt toate greșite, dar despre imaginea lui Mysticetus sau aceea a Balenei de Groenlanda (adică a Balenei Drepte), chiar și Scoresby susține că nu au fost desenate după nicio creatură care trăiește în realitate.

Locul de frunte între toate aceste bâjbâieli îi aparține savantului Frederick Cuvier, fratele celebrului baron. În 1836, el a publicat o Istorie Naturală a Balenelor în care redă ceea ce numește o imagine a Cașalotului. Înainte de a arăta acea imagine cuiva din Nantucket trebuie să te pregătești să părăsești locul de tot.

Într-un cuvânt, Cașalotul lui Frederick Cuvier nu este deloc un Cașalot, ci un dovieac. Desigur, nu a avut niciodată prilejul de a pleca într-o vânătoare de balene astfel de oameni au rareori prilejul -, dar de unde o fi scos el imaginea, nimeni nu știe. Poate că a aflat-o tot așa cum și savantul său predecesor în această ramură, Desmarest, și-a găsit una dintre nereușitele lui autentice, și anume dintr-un desen chinezesc. Multe cești și farfurii bizare arată cât de săltăreți erau băieții aceștia chinezi cu creionul.

Cât despre balenele pictate pe firmele ce atârnă deasupra prăvăliilor unde se vinde seu, ce se poate spune despre ele? Sunt de obicei balene Richard al III-lea, foarte sălbătice și cu cocoase de dromader, ce sunt desenate hăpăind două sau trei tarte marinărești, adică bărci pline cu marinari, iar trupurile lor deformate se bălăcesc în mări de vopsea roșie și albastră.

Dar aceste greșeli grave în înfățișarea balenei nu sunt totuși atât de surprinzătoare. Gândiți-vă! Cele mai multe schițe științifice au fost desenate după peștii eșuați, iar acestea sunt la fel de corecte cum ar fi să spui că schița

unei corăbii naufragiate, cu spinarea frântă, poate arăta animalul nobil în plenitudinea mândrei carene și catargelor sale. Deși elefanții au pozat din cap până în picioare, Leviatanul nu a plutit liniștit ca să i se facă portretul. Balena vie, în toată gloria și însemnătatea sa, nu poate fi văzută decât în apele fără fund. Când înoată, trupul greoi este ascuns vederii, ca și cel al unui imens vas de război. Când este scos din elementul său marin, este o sarcină supraomenească să fie ridicat în aer, ca toate umflăturile și unduirile să rămână cum erau. Nici nu mai pomenesc de evidenta deosebire între un pui de balenă și un monstru Platonian adult, deși, chiar dacă un astfel de pui ar fi fost urcat pe punte, din cauza formei sale stranii, ca de ȝipar, moale și schimbătoare, nici diavolul nu l-ar surprinde cum trebuie.

Se poate crede că după scheletul curat al balenei eșuate poate fi dedusă forma sa adevărată. Nu este deloc așa. Acesta este unul dintre cele mai ciudate lucruri ce îl privesc pe Leviatan, și anume că scheletul său arată foarte puține despre înfățișarea sa. Deși scheletul lui Jeremy Bentham^[43], folosit ca sfeșnic în biblioteca unuia dintre urmașii săi, inspiră imaginea unui bătrân domn utilitarist cu fruntea voinică, împreună cu toate celelalte trăsături importante ale sale, nimic de genul acesta nu se poate spune despre oasele Leviatanului. De fapt, după cum spunea și marele Hunter, scheletul balenei seamănă tot atât de mult cu animalul încarnat cum seamănă și insectele cu crisalidele ce le înconjoară. Această trăsătură se vede cel mai bine la cap, după cum se va arăta în unele părți din această carte.

Se vede, de asemenea, și la înotătoare, ale căror oase par a fi întocmai oasele unei mâini umane, lipsind doar degetul mare. Această înotătoare are patru falange care seamănă cu indexul, degetul mijlociu, inelarul și degetul mic. Toate acestea sunt însă ascunse tot timpul de pătura de carne

cum ar sta degetele omului numai într-un acoperământ artificial. „Oricât de urât s-ar purta balena cu noi spusesse amuzat Stubb odată nu se poate spune că se poartă fără mănuși.”

Pentru toate aceste motive, aşadar, oricum ai privi lucrurile, trebuie să concluzionezi că monstrul marin este una dintre creaturile lumeşti rămase nepictate până la sfârşit. Deşi e adevărat că un portret poate fi mai reuşit decât altul, nimeni nu îl poate nimeri cu exactitate. Se vede astfel că nu există metodă lumească pentru a afla cum anume arată balena în realitate. Singurul mod în care ai putea să îţi faci o idee cât de cât mulţumitoare despre conturul său adevărat este de a pleca la vânătoare. Dacă faci asta, însă, rişti să te scufunde şi să te înece, şi de aceea mi se pare că nu ar trebui să fii prea pretenţios cu privire la curiozitatea faţă de Leviatan.

56. Despre adevăratele picturi cu scene de vânătoare

Legat de ilustrările deformate ale balenelor, mă simt tentat să scriu și despre poveștile mai deformate care se găsesc în anumite cărți, atât vechi, cât și noi, mai ales în Pliny, Purchas, Hackluyt, Harris, Cuvier etc. Voi trece însă cu vederea.

Nu cunosc decât patru publicații despre marele cașalot, și anume cele ale lui Colnett, Huggins, Frederick Cuvier și Beale. M-am referit la Colnett și Cuvier în capitolul trecut. Cea a lui Huggins e mult mai bună decât a lor, iar cea a lui Beale e cea mai bună. Toate desenele lui Beale sunt bune, mai puțin figura centrală din tabloul său ce înfățișează trei balene în diferite atitudini, de la începutul celui de-al doilea capitol din cartea sa. Frontispiciul, ce înfățișează bărci atacând cașaloți, deși a fost hărăzit fără îndoială pentru a încânta scepticismul unor domni de salon, este admirabil de corect și de verosimil în efectul său total. Unele desene ale Cașalotului în cartea lui J. Ross Browne sunt destul de corecte în ceea ce privește conturul, dar sunt imprimate foarte rău. Asta însă nu e vina lui.

Cât despre Balena Dreaptă, cele mai bune ilustrări se găsesc în cartea lui Scoresby, dar sunt desenate la scară prea mică pentru a lăsa impresia dorită. Nu are decât o imagine cu scene de vânătoare și acesta e un mare păcat, deoarece doar din astfel de imagini îți poți face o idee cât de cât corectă despre cum este văzută balena vie prin ochii vânătorilor ei.

Dintre toate, de departe cele mai bune ilustrări ale balenelor și ale scenelor de vânătoare, deși în anumite detalii nu sunt cele mai corecte, sunt două ilustrații franțuzești, foarte bine executate și luate din picturile unui anume Garnery. Ele înfățișează atacuri asupra cașalotului și

Balenei Drepte. În prima imagine este conturat un cașalot în toată măreția puterii sale, de-abia ridicat de sub barcă din adâncimile oceanului și purtând sus în aer, pe spinare, rămășițele înfricoșătoare ale scândurilor sfărâmate. Prora bărcii este aproape întreagă și este desenată balansându-se pe coloana monstrului. Stând la proră, preț de o clipită infimă, se poate vedea un vâslaș pe jumătate acoperit de jetul fiert al balenei care tocmai ce sare din barcă de parcă ar sări într-o prăpastie. Acțiunea întregii scene este nemaipomenit de adevărată. Ciubărele pe jumătate goale plutesc pe apa înspumată, sulile de lemn ale harpoanelor plutesc pieziș pe ea și capetele echipajului care înoată sunt răspândite în jurul balenei cu groaza întipărită pe chipuri, în timp ce corabia se apropie din depărtarea furtunoasă și întunecată. Niște tare serioase pot fi găsite în anatomia balenei, dar să le trecem cu vederea, căci eu nu aș putea în niciun chip să desenez una mai bună.

În cea de-a doua ilustrație, barca se pregătește să tragă lângă flancul plin de scoici al unei Balene Drepte care își târăște prin apă trupul negru și plin de alge ca pietrele pline de mușchi ce se rostogolesc pe versanții patagonici. Jeturile sale sunt înalte, pline și negre ca smoala, iar acest fum ce iese pe coș te face să te întrebi ce se gătește acolo jos. Păsări marine ciugulesc crabii mărunți, scoici și alte delicatese de-ale mării pe care Balena Dreaptă le cară câteodată pe spinarea sa respingătoare, în timp ce monstrul cu buze groase înaintează grăbit din adâncuri lăsând în urmă nenumărate vârtejuri albe și făcând barca ușoară să se legene pe valuri ca un schif prins lângă roata unui vas cu aburi. Prim-planul este, astfel, un tumult continuu; dar în spate, printr-un contrast artistic de admirat, se văd luciul liniștit al mării, tristețea velelor răvășite ale corăbiei neputincioase și masa unei balene nemișcate, o fortăreață cotropită cu steagul înfrângerii atârând leneș de sulita înfiptă în nara animalului.

Cine este sau a fost acest Garnery, nu știu. Dar pariez pe viața mea că ori a încercat pe pielea lui acest subiect, ori a fost foarte bine învățat de un vânător cu experiență. Francezii sunt băieții potriviți pentru a picta acțiunea. Mergeți și priviți toate tablourile Europei și nu veți găsi o galerie cu pânze ce parcă se mișcă și respiră, ca în acea sală triumfătoare din Versailles. Unde altundeva se întâmplă ca vizitatorul să își croiască cu greu drum printre marile bătălii cronologice ale Franței, unde pare fiecare sabie o strălucire boreală, iar regii și împărații înarmați se succed țănoși ca o herghelie de centauri încoronați? Picturile acestea ale bătăliilor pe mare ce îi aparțin lui Garnery ar merita un loc în acea galerie.

Aptitudinea naturală a francezilor pentru captarea pitorescului din lucruri pare a se vedea cel mai bine în tablourile și sculpturile lor, în care sunt înfățișate scene cu balene. Cu mai puțin decât o zecime din experiența englezilor și cu nici a mia parte din cea a americanilor, aceștia le-au oferit celor două națiuni singurele schițe capabile să arate adevăratul spirit al vânătorii de balene. În cea mai mare parte, desenatorii englezi și americani par mulțumiți să prezinte partea mecanică a lucrurilor, cum ar fi profilul gol al balenei care, în ceea ce privește efectul pitoresc, e ca și cum ar schița profilul unei piramide. Chiar și Scoresby, cunoscut pe bună dreptate ca „vânătorul drept”, după ce ne arată o imagine întreagă și serioasă a unei Balene de Groenlanda și încă trei sau patru miniaturi delicate de narvali și marsuini, ne servește o serie de ilustrații clasice ale cârligelor de barcă, cuțite de tocat și cange, iar cu răbdarea microscopică a unui

Leuwenhoeck^[44] prezintă nouăzeci și șase de facsimile ale cristalelor de zăpadă de la Arctice mărite. Nu vreau să par disprețuitor față de călătorul priceput (îl cinstesc ca pe un veteran), dar într-o chestiune atât de importantă a fost

desigur o scăpare să nu dea pentru fiecare fulg o declarație în fața Curții pentru Pace a Groenlandei.

Pe lângă acele frumoase ilustrații ale lui Garnery, mai există alte două ilustrații franțuzești demne de luat în seamă, realizate de un ins care se semnează „H. Durand”. Una dintre ele, deși nu se potrivește perfect scopului nostru, merită discutată pentru alte merite. Este o scenă tăcută de amiază printre insulele Pacificului; o balenieră stă ancorată pe marea liniștită și cară leneș apă la bord. Velele slăbite ale navei și frunzele lungi ale palmierilor din fundal moțâie toate în aerul nemișcat. Efectul este unul foarte frumos, mai ales fiindcă îi arată pe marinarii viguroși într-unul din puținele lor momente de odihnă orientală. Cealaltă ilustrație e altă mănăstire de pește: nava e oprită în mijlocul mării pe tărâmul monștrilor, cu o balenă dreaptă într-o parte; nava (în miezul despicării animalului) stă acostată lângă monstru ca într-un cheu și o barcă, îndepărtându-se grăbită de această scenă, se pregătește să urmărească balenele din depărtare. Harpoanele și sulile sunt ținute ca pentru a fi folosite și trei vâslași tocmai ce fixează arborele în gaura sa, în timp ce, dintr-o ridicare bruscă a apei, mica ambarcațiune stă pe jumătate ridicată din apă, ca un cal ce se cambrează. De pe corabie, fumul patimilor balenei fierte se ridică așa cum se ridică peste sate fumul fierarilor, iar în vânt, un nor negru îngreunat de furtuni și ploi pare să îi grăbească pe marinarii neliniștiți.

57. Despre balene, în tablouri

Pe Dealul Turnului, cum cobori înspre docurile londoneze, se poate să fi văzut un cerșetor olog (sau kedger, cum îi spun marinarii) ținând în fața sa o tăblie pictată reprezentând tragică împrejurare în care își pierduse piciorul. Acolo sunt desenate trei balene și trei bărci, iar una dintre aceste bărci, despre care se crede că ar conține și piciorul lipsă în integritatea sa originală, este mestecată de fălcile celei mai apropiate balene. De zece ani încoace, mi s-a spus, ține omul tăblia aceea ridicată și își arată ciotul lumii neîncrezătoare. Vremea justificării sale a venit acum. Cele trei balene ale sale sunt la fel de bune ca oricare alta apărută în Wapping, iar ciotul său e la fel de adevărat ca orice alt ciot de pe pământurile vestice. Dar, deși a rămas pentru totdeauna cu ciotul acela, bietul marinar nu se vaită de el, ci stă cu ochii în jos și își privește jalnic amputația.

De-a lungul Pacificului, în Nantucket, în New Bedford și în Sag Harbour există șansa să dai peste schițe pline de viață cu balene și scene de vânătoare, gravuri ale vânătorilor înșiși în fanoane sau pe balene de corset făcute din oase de balenă și alte articole numite „skrimshanders”, după cum le zic marinarii micilor născociri pe care le scobesc cu migală din materialul brut în orele lor de odihnă oceanică. Unii au chiar cutiuțe unde țin niște unelte ca acelea ale dentiștilor, special pentru meșteșugul acesta. Dar, în general, ei sculptează cu briceagul și cu această unealtă atotfolositoare pentru un marinar pot să îți lucreze orice dorești în viziunea lor de marinari.

Depărtarea prelungă de creștinătate și de civilizație îl aduce inevitabil pe om în starea în care l-a făcut Dumnezeu, și anume starea numită sălbăticie. Adevăratul vânător e la fel de sălbatic ca și un indian iroquois. Eu

însumi sunt un sălbatic, deși nu am jurat credință Regelui Canibalilor și sunt gata în orice clipă să mă răzvrătesc împotriva lui.

Una dintre caracteristicile specifice ale sălbaticului în clipele sale domestice este nemaipomenita răbdare cu care trudește. Un ciomag de război sau o vâslă-suliță havaiană, datorită minuțiozității și migalei necesare pentru a o sculpta, este un trofeu al perseverenței umane la fel ca un lexicon latin, căci minunatul labirint de înflorituri în lemn a fost realizat cu doar o bucată de scoică sau cu un dinte de rechin, și a costat ani buni de devoțiune neclintită.

Cum e cu sălbaticul havaian, așa e și cu sălbaticul marinar alb. Cu aceeași răbdare incredibilă și cu același dinte de rechin al bietului său briceag, îți poate sculpta o mică bijuterie din os nu la fel de iscusită, dar destul de apropiată în labirintul întortocheat de scutul sălbaticului grec Ahile, și la fel de plină de înțeles și de spirit barbar ca picturile celui sălbatic german, bătrânul Albrecht Durer.

Balene de lemn sau profiluri de balene tăiate în bucăți mici și negre de lemn nobil din Mările Sudului se întâlnesc des la teugele balenierelor americane. Unele sunt lucrate chiar foarte bine. La unele case cu acoperiș țuguat se pot vedea balene de alamă atârând de coadă la ușa ce dă spre drum și cu care se ciocănește. Când portarul e adormit, capul ca o nicovală al balenei e numai bun. Dar aceste balene de ciocănit rareori seamănă cu adevărata creatură. În vârful turelor unor biserici de modă veche puteți vedea balene de tablă așezate în loc de cocoși de vânt, dar ele sunt atât de sus și sunt inscripționate „jos mâinile!” împotriva oricărei încercări, că nu le poți observa destul de aproape ca să îți faci o părere despre lucrătura lor.

În zonele costelive și osoase ale pământului, unde la temelia stâncilor înalte zac pietre îngrămădite în cete nemaivăzute de-a lungul câmpiei poți descoperi forme pietrificate de leviatane acoperite parțial de iarbă; în zilele

vântoase, iarba se lovește de ele ca o verde unduire tălăzuită.

În ținuturile muntoase, unde călătorul este înconjurat de înălțimi teatrale, ici și acolo din vreun punct de vedere mai norocos poți zări imagini trecătoare ale profilurilor de balenă descrise de crestele vălurite. Trebuie însă să fii un marinar tare priceput ca să le zărești, și nu numai atât: dacă dorești să te reîntorci la această vedere, trebuie să te asiguri și să notezi încrucișarea exactă a latitudinii cu longitudinea în locul din care ai privit, căci atât de întâmplătoare sunt ochirile acestor înălțimi, încât locul din care ai privit ultima oară necesită o laborioasă muncă de descoperire, ca aceea a insulelor Soloma, care rămân încă nedescoperite în ciuda faptului că vajnicul Medanna a pus piciorul pe ele și bătrânul Figuiera le-a notat în cronicile sale.

Atunci când ești adâncit în acest subiect nu va fi greu să îți imaginezi balene pe cerul înstelat și chiar și bărci care să le urmărească, așa cum măcinate de gânduri războinice națiile estice au văzut armate înverșunate în lupte printre nori. Astfel, am fugărit monstrul spre miazănoapte, în jurul polului și al sclipirilor care mi l-au arătat întâia oară. Iar sub cerurile strălucitoare ale Antarcticii m-am îmbarcat pe constelația Argo-Navis și m-am alăturat vânătorii după înstelata Cetus dincolo de atingerea Hidrei și a Peștelui Zburător.

Cu ancorele unei fregate drept frâu și vârfuri de harpoane drept pinteni, aș fi vrut să pot încăleca pe acea balenă și să sar peste cele mai înalte țării ca să văd dacă cerurile de poveste și toate acele corturi nenumărate există în realitate dincolo de vederea mea de muritor.

58. Plancton

Îndepărtându-ne spre nord-est de Crozete, dădurăm peste niște întinse câmpii de plancton, acel amestec minuscul cu care se hrănește Balena Dreaptă. Se unduia mile nesfârșite în jurul nostru, încât părea că navigam prin câmpuri nețarmurite de grâu copt și auriu.

În cea de-a doua zi văzurăm mai multe balene drepte care, nefiind amenințate de o balenieră de cașaloți cum era „Pequodul”, înotau leneș cu fălcile deschise prin planctonul ce se separa, lipindu-se de fibrele franjurate ca niște obloane venețiene ale gurilor lor, de apa ce se scurgea printre buze.

Întocmai ca secerătorile, care, așezate una lângă alta, înaintează dimineața cu secerile prin iarba înaltă și umedă a pajiștilor mlăștinoase, tot așa înotau și acești monștri scoțând un zgomot straniu și ierbos și lăsând în urma lor brazde nesfârșite de albastru de-a lungul mării galbene^[45].

Numai sunetul pe care îl scoteau amintea de secerători. Văzute din gabie, mai ales când se opreau și stăteau nemișcate preț de câteva clipe, păreau, prin imensitatea lor neagră, mai mult stânci lipsite de viață. Ca în marile ținuturi de vânătoare din India, unde străinul trece la distanță de elefanții întinși pe pământ fără a ști ce sunt și luându-i drept ridicături sterpe și negre ale solului, tot așa crede cel care vede pentru prima oară această specie de monștri ai mării. Chiar și când sunt recunoscute în cele din urmă, mărimea lor gigantică face greu de crezut faptul că aceste mormane voluminoase pot fi însuflețite de aceeași viață care animă un câine sau un cal.

Într-adevăr, în alte privințe, nu se poate să privești o creatură marină cu aceleași sentimente cu care le privești pe cele de la țărm. Deși unii naturaliști bătrâni susțin că

toate ființele de pe pământ au ieșit din apă considerând în general teoria, se prea poate ca acest fapt să fie adevărat atunci când judecăm în particular ne întrebăm ce pește din ocean se aseamănă bunătății înțelepte ale câinelui? Doar rechinul blestemat se poate asemana în unele privințe cu acest animal.

Însă, deși oamenii uscatului nutresc cele mai rele și mai scârbite sentimente față de sălășluitoarele adâncurilor, deși știm că marea va rămâne pentru totdeauna un tărâm necunoscut astfel Columb a traversat multe lumi nedescoperite ca să și-o găsească pe a sa, vestică și lipsită de profunzime – deși cele mai teribile dintre toate năpastele au căzut din timpuri pierdute și fără a discerne peste zeci și sute de mii dintre aceia care s-au aventurat pe apă, deși o socoteală de o clipă va arăta că, oricât s-ar făli fiul omului cu știința și talentele sale, oricât de mult s-ar mări acestea într-un viitor surâzător, totuși pentru totdeauna, până la sfârșitul veacurilor, marea îl va ocări și îl va ucide, spulberând și cea mai solidă și mai dârză fregată pe care o poate el construi; cu toate acestea, prin repetiția continuă a acestor împrejurări, omul a pierdut sentimentul de groază pe care marea îl inspiră încă de la facerea ei.

Prima barcă despre care am citit a plutit pe un ocean care, răzbunător ca un portughez, a copleșit întreaga lume nelăsând în viață nici măcar o văduvă. Același ocean se unduiește acum și același ocean a scufundat nave anul trecut. Da, muritor nătâng, potopul lui Noe încă nu s-a retras și mai acoperă și acum două treimi din lume.

Prin ce se deosebește lumea apelor de cea a uscatului, astfel că un miracol pentru una nu e același și pentru alta? Groaze minunate s-au abătut peste evrei când la picioarele lui Core și ale oamenilor săi pământul s-a căscat și i-a înghițit pentru totdeauna; în schimb, înaintea fiecărui apus de soare, marea înghite în același fel în corăbii și echipaje.

Marea nu e numai dușman omului care e străin de ea, ci e vitregă chiar și cu odraslele ei, întocmai gazdei persane care și-a ucis oaspeții, nefindu-i milă nici de creaturile pe care le-a născut ea însăși. Asemenea unei tigroaice sălbatice ce își strivește în junglă puii, așa zdrobește și marea balenele de stânci și le lasă acolo lângă frânturile corăbiilor sfărâmate. Nu o controlează decât propria milă și putere. Gâfâind și pufnind ca un armăsar turbat ce și-a pierdut călărețul în luptă, oceanul nestăpânit inundă tot globul.

Gândește-te la subtilitatea mării, la cum cele mai temute creaturi alunecă sub luciul apei, nevăzute și ascunse cu viclenie sub sclipirile azurii. Gândește-te la strălucirea diavolească și la frumusețea multelor ei triburi fără milă; ce formă elegantă au unele specii de rechini! Gândește-te la canibalismul mării; toate acele creaturi se mănâncă unele pe celelalte, ducând un război etern încă de începuturile lumii.

Gândește-te la toate acestea și apoi la uscatul blând, liniștit și înverzit. Ține seama de cele două, de uscat și mare, și spune: oare nu găsești o stranie asemănare în tine însuși? Așa cum teribilul ocean înconjoară uscatul verde, așa se află și în sufletul omului o insulă Tahiti, plină de pace și fericire, dar împrejmuată de ororile vieții necunoscute. Dumnezeu să te aibă în pază! Nu părăsi această insulă, căci nu te vei mai putea întoarce vreodată.

59. Caracatita

Înaintând încet prin pajiștile de plancton, „Pequodul” încă ținea cursul nord-estic către insula Java. O briză blândă îi împingea chila, astfel că în peisajul senin cele trei catarge ale sale se unduiau încet în adierea calmă ca trei palmieri pe o câmpie. Cu toate acestea, în noaptea argintie, jetul alb și singuratic mai putea fi văzut în răstimpuri.

Într-o dimineață senină și albastră, când o liniște aproape nepământească se întindea peste ape, deși acestea nu erau însoțite și de nemișcare calmă, atunci când lumina lustruită a soarelui părea un deget de aur așezat de-a curmezișul peste mare de parcă ascundea alături de aceasta vreun secret, când valurile alunecoase își șopteau unul altuia în timp ce se rostogoleau, ei bine, în această adâncă tăcere a lumii rotunde Daggoo văzu din vârful catargului o stranie stafie.

În depărtare se ivi leneș o pată albă care se ridică din ce în ce mai mult, depărtându-se de azurul apei și licări în cele din urmă în fața noastră ca o avalanșă de-abia pornită de pe creste. Strălucind pentru o clipă, se scufundă la fel de încet și se duse la fund.

Apoi se ridică iar și licări tăcut. Nu părea a fi o balenă; „să fie totuși Moby Dick?”, se întrebă Daggoo. Stafia se scufundă din nou, dar când mai apăru o dată țipătul ascuțit al negrului îi trezi pe toți din așipeală:

— Uite! Uite, iar! Acolo iese! Drept în față! Balena Albă, Balena Albă!

Auzind acestea, marinarii se repeziră spre vergi ca albinele spre ramuri. Cu capul descoperit în soarele arzător, Ahab stătea pe bompres și cu o mână întinsă pe spate pregătită să îi facă semn timonierului își aruncă privirea nerăbdătoare în direcția arătată sus de mâna întinsă a lui Daggoo.

Fie că prezența jetului singuratic și liniștit îl întărâtase în timp pe Ahab, astfel că acum era gata să lege ideea de blândețe și de odihnă de prima zărire a balenei pe care o căuta, fie că nerăbdarea îl dădea de gol, oricum ar fi stat lucrurile, de-abia ce văzu pata albicioasă, că imediat, cu voce aprinsă, dădu ordine să se coboare bărcile.

Cele patru bărci fură repede lăsate la apă. Cea a lui Ahab era prima, și după ea toate celelalte porniră după pradă. Curând se scufundă și, în timp ce așteptau cu vâslele în sus să se arate iar, iată!, se ridică iar încet în același loc unde se dusesse la fund. Uitând aproape preț de o clipă toate gândurile despre Moby Dick, ne uitam acum la cel mai minunat fenomen pe care apele secrete l-au dezvăluit vreodată oamenilor. O grămadă palpitândă, uriașă în lungime și lățime, de o strălucire smântânoasă, plutea pe apă cu nenumărate brațe plecând din centru, care se încolăceau și șerpuiau ca un cuib de anaconde, de parcă încerca bâjbâind să înșface orice lucru fără de noroc din jurul ei. Nu avea față sau chip, nici nu părea a încerca vreun sentiment sau a avea vreun instinct; ceea ce se ondula pe talazuri părea a fi o formă de viață nepământească, întâmplătoare și fără formă.

Dispăru iar cu un zgomot sorbitor, iar Starbuck, uitându-se încă la apele învolburate de la locul scufundării, exclamă tunător:

— Mai bine îl vedeam pe Moby Dick și mă luptam cu el decât să dau ochii cu tine, stafie albă!

— Ce era, domnule?, întrebă Flask.

— Marea caracatiță pe care, se zice, puține corăbii au văzut-o vreodată și au mai ajuns în porturi să povestească despre ea.

Ahab însă nu zise nimic. Întorcându-și barca, se înapoie la corabie cu ceilalți, urmându-l la fel de tăcuți.

Orice superstiții ar avea marinarii în legătură cu ivirea acestei vietăți, limpede este că, fiind atât de scumpă la vedere, această împrejurare fu socotită rău-prevestitoare.

Atât de rar este văzută că, deși toată lumea spune că ar fi cel mai mare animal din ocean, foarte puțini au idei altfel decât neclare despre adevărata sa natură și înfățișare. Cu toate acestea, se crede că este singura hrană a cașalotului, căci pe când alte specii de balene își găsesc hrana deasupra apei și pot fi văzute de om în timpul meselor lor, balena cu spermanțet își găsește toată hrana în locuri necunoscute din adâncuri și doar ghicind poate spune cineva în ce anume constă această hrană. Din când în când, atunci când este urmărită de aproape, balena varsă ceea ce se crede că sunt brațele smulse ale caracatiței, dintre care s-au văzut unele ce depășeau douăzeci sau treizeci de picioare lungime. Se crede că monstrul căruia îi aparțin aceste brațe se folosește de ele pentru a se agăța de fundul oceanului și că, spre deosebire de alte specii, cașalotul are dinți pentru a o ataca și a o sfâșia.

Pare a exista un temei pentru a ne imagina că marele Kraken al episcopului Pontoppodan este de fapt o caracatiță. Felul în care îl descrie episcopul, adică ridicându-se și scufundându-se mereu, împreună cu alte trăsături pe care le menționează, le aseamănă pe cele două creaturi. Trebuie însă să reducem mult din mărimea pe care i-o atribuie.

Unii naturaliști care au auzit niște frânturi de zvonuri despre misterioasa creatură despre care se vorbește aici o includ pe aceasta în familia sepiilor căreia, într-adevăr, în ceea ce privește anumite trăsături, pare să îi aparțină, dar numai ca uriașul tribului.

60. Funia

În legătură cu scena de vânătoare care va fi descrisă în curând și pentru o mai bună înțelegere a tuturor scenelor asemănătoare descrise altundeva, trebuie să vă vorbesc despre minunata și, câteodată, înfricoșătoarea funie de balene.

Funia folosită la început la pescuit era din cea mai bună cânepă, stropită puțin cu păcură, dar nu îmbibată în ea, ca în cazul funiilor obișnuite, deoarece păcura face cânepa mai maleabilă pentru împletitor și face frânghia mai ușor de folosit de către marinar în treburile obișnuite de pe punte. Cu toate acestea, cantitatea folosită de obicei nu numai că ar face funia prea bătoasă pentru încolăcirea strânsă în care este așezată, dar, după cum încep să afle cei mai mulți dintre marinari, păcura nu ajută în niciun chip la trăinicie și rezistență, oricât de strălucitoare și închegată ar face-o. În ultimii ani, frânghia de Manila a înlocuit în pescăria americană cânepa ca material pentru funii de balene căci, deși nu este mai trainică decât cânepa, este mai puternică și mult mai fină și mai elastică. Adaug deoarece toate lucrurile au estetica lor că este și mult mai frumoasă și se potrivește mai bine pe barcă. Cânepa este un ins oacheș și întunecat, un fel de indian, pe când funia de Manila este un circasian blond și frumos.

Funia de balene nu are mai mult de două treimi de inci grosime. La prima vedere ați spune că nu pare atât de tare pe cât este. Dar unul din cele cincizeci de fire poate susține o greutate de două sute patruzeci de kilograme, astfel că întreaga funie poate ridica o greutate de aproape trei tone. În lungime, o funie obișnuită măsoară mai bine de două sute de stânjeni. Stă la pupa bărcii încolăcită într-un ciubăr, nu ca arcul unui alambic, ci în așa fel încât să formeze o roată ca de cașcaval compusă din mai mulți „covrigi” sau

straturi de spirale concentrice care să nu aibă altă gaură decât „inima”, care este un tub vertical în mijlocul cașcavalului. Deoarece cea mai mică încurcătură și răsucitură în colac ar putea, când este desfășurat, să smulgă o mână, un picior sau chiar să reteze un om în două, punerea funiei în tub se face cu cea mai mare grijă. Unii harponieri își pot pierde toată dimineața cu treaba aceasta, urcând funia până în vârful catargului și apoi coborând-o toată odată în ciubăr, în așa fel, încât să nu se încurce sau să se sucească.

Pe bărcile englezești se folosesc două ciubăre în loc de unul, iar aceeași funie este încolăcită în continuare în amândouă. Acest lucru are avantajele sale, deoarece ciubărele gemene încap mai bine în barcă și nu atârnă atât de grele, pe când ciubărul american, care are aproape trei picioare în diametru și tot atâta în adâncime, e o povară cam mare pentru o barcă ale cărei scânduri nu au decât o jumătate de inci grosime. Fundul bărcii de vânătoare e ca gheața subțire, suportând o greutate mare răspândită de-a lungul ei, dar nu adunată toată într-un loc. Când capacul de pânză pictată acoperă ciubărul american, barca pare a căra un mare tort de nuntă pentru a-l oferi balenelor.

Ambele capete ale funiei ies afară, iar cel de la urmă se termină într-o matisire în ochi sau în buclă ce se ivește de la fund și atârnă peste marginea ciubărului fără a fi legat de nimic. Această așezare a capătului din urmă este necesară din două motive. Primul: pentru a face mai ușoară legarea de el a unei alte frânghii de pe o barcă alăturată, în cazul în care balena se scufundă atât de adânc încât să amenințe a trage în jos toată funia legată de harpon; în astfel de împrejurări, balena e trecută ca o halbă de bere de pe o barcă pe alta, cu toate că prima barcă stă mereu în prejmă pentru a își ajuta sora. Al doilea: acest aranjament este vital pentru siguranță, căci dacă vârful din spate al frânghiei ar fi agățat în vreun fel de barcă și dacă balena întinde funia într-un minut, cum se și întâmplă, nu s-ar opri

acolo, iar barca blestemată ar fi târâtă în jos după ea în adâncimile mării și nimeni nu ar mai găsi-o vreodată.

Înainte de a coborî barca pentru vânătoare, capătul din față al funiei este scos din ciubăr și, trecând pe lângă bulgărele de rășină, este tras în afară pe toată lungimea bărcii și așezat pieziș față de mânerul vâslei fiecărui marinar, astfel că se mișcă peste încheietură atunci când omul dă la rame. Trece, de asemenea, și printre oameni, căci aceștia stau de o parte și de alta a bordului, spre pana oțelită sau scobitura din vârful ascuțit al prorei, unde un ac de lemn de mărimea unui toc de scris o ține să nu alunece. Agățată de pene, atârnă ca o ghirlandă de copastia bărcii și apoi intră iar în barcă, unde vreo zece sau douăzeci de stâneni de funie – numită funie de cutie sunt încolăciți într-o cutie de la proră și apoi își continuă drumul spre parapete încă puțin mai în spate, unde este prinsă de șnurul mic, acea funie care se leagă de harpon; înainte să se înnoade aici, șnurul mic trece prin anumite transformări prea plicticoase ca să le descriu aici.

Astfel, funia de balenă se înfășoară în jurul întregii bărci în încolăcirea ei complicată, răsucindu-se și înfășurându-se în jurul ei în toate direcțiile. Toți vâslașii sunt amestecați printre unduirile ei primejdioase, astfel că, pentru neștiutorul om al uscatului, ei par a fi niște vrăjitori indieni ai căror șerpi veninoși își întind în dansuri trupurile. Niciun fiu de mamă pământeană nu se poate așeza în acest labirint de cânepă și, în timp ce trudește la vâsle, să-și spună că în orice moment neștiut harponul poate țâșni, iar toate acele îngrozitoare întortocheri vor începe să se miște ca niște fulgere, nu se poate, deci, să se găsească într-o astfel de împrejurare fără să i se cutremure măduva din oase ca o piftie. Obişnuință, lucru de mirare mai ești! Ce nu poate reuși obişnuința? Nu vei auzi nicicând la masa ta de mahon strigăte mai vesele, voioşie mai mare, glume mai bune și replici mai fâşneţe decât pe lemnul subţire de cedru al bărcii de vânătoare de care atârnă funiile ca de

spânzurătoare. Întocmai celor trei burghezi din Calais în fața regelui Edward, cei șase oameni ce compun echipajul vâslesc spre fălcile morții cu ștreangul de gât, cum ar putea părea.

Poate că acum, gândește-te puțin, ai putea înțelege toate acele năpaste marinărești, dintre care câteva sunt notate întâmplător, despre un om sau altul tras din barcă de funie și pierdut mării. Să stai jos în barcă atunci când funia se întinde e ca și cum ai sta în mijlocul șuierăturii unei locomotive pe aburi în plină mișcare, când fiecare bielă, fiecare mâner și fiecare roțiță te zgârie. E chiar mai rău, căci nu poți sta nemișcat în miezul acestor primejdii deoarece barca se balansează ca un leagăn și te trezești aruncat când încolo, când încoace, fără cea mai mică atenționare, și doar printr-o anume înălțare potrivită și care îmbină voința și acțiunea poți scăpa fără să fii făcut bucățele și să fii târât acolo unde nici soarele atotvăzător nu te poate zări.

Cum calmul adânc ce vine dinaintea furtunii și o anunță e mai îngrozitor decât furtuna însăși, căci calmul nu este decât un acoperitor ca un plic pentru vijelie pe care o ține ascunsă, cum ține pușca aparent nevinovată praful fatal și glonțul și explozia, la fel e și odihna delicată a funiei care se încolăcește tăcută printre vâslași înainte de a fi folosită cu adevărat: un lucru care e mai îngrozitor decât orice altă față a acestei afaceri periculoase. De ce să spun mai mult? Toți oamenii trăiesc înfășurați în funii de balenă. Toți se nasc cu ștreangul de gât, dar doar atunci când se prind în vârtejul rapid și subit al morții își dau seama muritorii de primejdiile ascunse, tăcute și omniprezente ale vieții. Dacă ai fi filosof, deși ai fi așezat în barcă, nu ai simți o groază mai mare decât aceea de a sta așezat în fața șemineului cu un vâtrai, în loc de harpon, lângă tine.

61. Stubb ucide o balenă

Dacă pentru Starbuck vederea caracatiței era un semn rău prevestitor, pentru Queequeg era cu totul altfel.

— Când îl vezi pe car'catiț, spuse sălbaticul ascuțindu-și harponul de prora bărcii sale înălțate, repede vezi și caș'lotul.

A doua zi fu deosebit de liniștită și înăbușitoare și, neavând nimic de făcut, echipajul „Pequodului” de-abia rezista farmecelor somnului pricinuit de marea liberă, căci aceste ape ale oceanului indian prin care navigam nu sunt ceea ce marinarii numesc „un loc vioi”, adică găzduiesc mai puțini marsuini, delfini, pești-zburători și alte viețuitoare ale mărilor mai învolburate decât apele lui Rio de la Plata sau cele din largul coastei peruviene.

Era rândul meu să stau de veghe și, cu umerii sprijiniți de velele slăbite ale rândunciei, mă legănam în față și în spate prin aerul vrăjit. Nicio voință nu se putea împotrivi. În acea visare îmi pierdui cunoștința și trupul îmi ieși din trup, deși trupul continuă să se legene ca o pendulă care se mișcă la mult timp după ce forța care a împins-o a dispărut.

Înainte ca uitarea să mă cuprindă văzusem pe cei doi oameni din gabiile catargului mare și ale celui artimon care erau deja ațipiți. În cele din urmă spânzuram toți trei fără de vlagă pe piloni și la fiecare legănare a noastră marinarii adormiți de la timonă încuviințau din cap. Valurile încuviințau și ele din crestele nepăsătoare și peste transa mării estul încuviința către vest și soarele încuviința peste toate.

Deodată păru că se ivesc bule sub ochii mei închiși. Măinile mele înșfăcă răvelele ca niște menghine. O putere divină mă ținu în viață. Mă trezii înspăimântat și, iată!, aproape de noi, nici la patruzeci de stânci depărtare, un imens cașalot se rostogolea în apă ca o fregată răsturnată

cu spatele negru și lucios, de culoarea etiopienilor, strălucind în razele soarelui ca o oglindă. Unduindu-se leneș în apă și scuipând din când în când jetul său vaporos, balena părea a fi un burghez dolofan care își fumează pipa într-o după-amiază călduroasă. Acea pipă, biata balenă, îi fu ultima. Parcă lovit de o baghetă fermecată, vasul somnoros și fiecare somnoros din el se deșteptară deodată și o mulțime de voci din toate părțile corăbiei, deodată cu cele trei strigări de sus, scoaseră țipătul obișnuit, în timp ce peștele scuipa încet și ordonat apa sărată în aer.

— Faceți loc pentru bărci! În vânt!, strigă Ahab și, ascultându-și propria poruncă, se repezi la timonă înainte ca timonierul să tragă de cavile.

Strigătele echipajului speriară balena și înainte ca bărcile să fie coborâte, întorcându-se maiestuos, se îndepărtă înotând în vânt, însă o făcu cu atâta calm și fără să tulbure apa în timp ce o despica, încât, gândind că poate până la urmă nu se speriasse atât de tare, Ahab dădu ordine să nu folosească nicio vâslă și să nu se audă decât șoapte între marinari. Așa că, așezați ca indienii din Ontario pe copastiile bărcilor, vâslirăm repede, dar în liniște, căci lipsa vântului nu îngădui să ridicăm velele ce nu ar fi făcut zgomot. Imediat ce pornirăm în urmărire, monstrul își ridică patruzeci de picioare coada în aer și apoi se scufundă fără a mai fi văzut, ca un turn înghițit de pământ.

— Uite-i coada!, se auzi strigarea, iar Stubb își scoase pe dată chibritul și își aprinse pipa, căci era timp pentru odihnă. După ce trecu timpul scufundării, balena se ivi iar și, aflându-se acum în fața bărcii fumătorului, mai aproape de aceasta decât de toate celelalte, Stubb se bizuia pe onoarea unei capturi. Era clar de-acum că peștele își observase urmăritorii. Tăcerea precauției nu ne mai era de folos. Paletele fură lăsate deoparte și vâslele începură să fie mânuite zgomotos.

Pufăind încă din pipă, Stubb își încuraja echipajul spre atac. Într-adevăr, o schimbare mare se vedea în purtarea

peștelui. Dându-și seama de primejdie, se avântase „cu capul înainte”, acea parte a corpului ieșind oblic din spuma tulbure pe care o ridica^[46].

— Porniți-o, porniți-o, băieții mei!, nu vă grăbiți, stați binișor, dar porniți-o ca pe tunete, asta-i tot, striga Stubb dând fumul afară în timp ce vorbea. Porniți-o, acum. Zi-le să vâslească lung și tare, Tashtego. Pornește-o, Tash, băiete, porniți-o toți! Dar stați potoliți, stați potoliți, ușor, ușor. Doar să o porniți ca moartea cu coasa, ca diavoli rânjind, până sculați morții din mormânt, băieți, atâta tot. Porniți-o!

— Woo-hoo! Wa-hee!, striga indianul ca răspuns, ridicând către cer un vechi cântec de război, în timp ce toți vâslașii din barca încordată se mișcau fără să vrea în față la fiecare lovitură grozavă pe care o dădea indianul nerăbdător.

Strigătelor lui sălbatice îi răspundeau unele la fel de sălbatice. „Kee-Hee! Kee-Hee!”, striga Daggoo întinzându-se în față și în spate pe locul său ca un tigru neliniștit în cușcă.

— Ka-la! Koo-loo!, striga și Queequeg de parcă plescăia între buze o friptură de grenadier. Astfel, cu vâsle și țipete, chilele despicau marea. Între timp, Stubb, păstrându-și locul în frunte, își încuraja încă oamenii pufăind tot timpul fum din gură. Ca niște eroi, trăgeau și întindeau până când se auzi strigătul bine-venit:

— Ridică-te în picioare, Tashtego! Lovește-l!

Harponul fu azvârlit.

— Toată lumea spre pupă!

Toți marinarii începură să vâslească în spate în același timp în care ceva fierbinte sfârâi peste încheieturile lor. Era funia magică. Cu o clipă mai înainte, Stubb o mai înfășurase de două ori în jurul bulgărelui de rășină și din această cauză, deoarece își mărise viteza răsucirilor, un fum albastru cânepiu se ridica și se amesteca laolaltă cu fumul din pipa sa. Cum funia fugea în jurul bulgărelui, tot

așa fugise, înainte de asta, prin mâinile bășicate ale lui Stubb de pe care căzuseră din greșeală cârpele, sau pătratele de pânză purtate în astfel de ocazii. Se simțea ca și când ar fi ținut sabia cu două tăișuri a dușmanului de lamă, în timp ce dușmanul se zbătea să o elibereze din strânsoare

— Udați funia! Udați funia!, strigă Stubb vâslașului ciubărar, adică cel care stătea lângă ciubăr, care, scoțându-și șapca, o umplu cu apă^[47].

Acest lucru se făcu de mai multe ori, astfel că funia începu să stea la locul ei. Barca zbura acum prin apa clocotită ca un rechin acoperit de înotătoare. Stubb și Tashtego făcură schimb de locuri – proră pentru pupă o afacere tare clătinată în agitația balansată.

De la funia zumzăitoare ce se întindea pe toată lungimea părții de sus a bărcii și de faptul că era mai întinsă decât o coardă de harpă, ai fi zis că barca are două chile – una ce-și croiește drum prin apă și alta prin aer și amândouă despică ambele elemente deodată. O cascadă neobosită se învolbura la proră și un vârtej continuu se încolăcea în silaj, iar la cea mai mică mișcare de dinăuntru, fie că era doar un deget ridicat, barca ce zumzăia și trosnea se înclina cu copastia tremurătoare înspre apă. În acest fel goneau, în timp ce fiecare om se ținea din toate puterile de bancă pentru a nu fi aruncat în spumă, iar înaltul Tashtego se ghemuise până se îndoise la vâsla-cârmă, pentru a-și aduce centrul de gravitație mai jos. Întregul Ocean Atlantic și Pacific părea să treacă pe lângă ei în timp ce înaintau fulgerător până când balena își mai micșoră viteza.

— Trageți-o! trageți-o!, îi strigă Stubb vâslașului fruntaș și, privind înspre balenă, toate vâslele începură să aducă barca lângă ea, în timp ce barca însăși era încă trasă. Ajungând curând lângă animal, Stubb își înfipse genunchiul în tachet și aruncă suliță după suliță în peștele care fugea. După cum sunau ordinele, barca se îndepărta de loviturile

teribile ale balenei și apoi se apropia iar pentru o nouă aruncare.

Mareea roșie curgea acum din toate părțile monstrului ca niște pâraie de pe munte. Trupul chinuit nu se zbătea în apă, ci în sângele care bolborosea și fierbea mile întregi. Soarele pieziș se juca în eleșteul roșiatic din mare, trimițând reflexiile peste fețele tuturor, astfel că toți străluceau unii pentru ceilalți ca niște oameni roșii. În tot acest timp, jet după jet de fum alb sărea agonizant din nara balenei și puf după puf din gura vânătorului încântat, astfel că la fiecare săgetare, trăgând de sulița sa strâmbă – de la funia de care era prinsă – Stubb o îndrepta iar și iar lovind-o repede de câteva ori de copastie și apoi lovea din nou și din nou în balenă.

— Trageți lângă! Trageți lângă!, striga acum vâslașul fruntaș când balena sfârșită își domoli furia. Trageți lângă, trageți aproape! Și barca se alinie de-a lungul peștelui.

Atunci, întinzându-se peste proră, Stubb înfipse sulița sa în pește și o ținu acolo, mișcând-o cu grijă de parcă scotocea cu băgare de seamă după vreun ceas de aur pe care l-ar fi înghițit balena și pe care îi era frică să nu îl strice înainte să-l scoată. Ceasul de aur pe care îl căuta era însă sufletul peștelui. Acum fusese lovit. Trecând din transă în ceea ce se numește „zbatere”, monstrul se frământa teribil în propriul sânge, acoperindu-se de o spumă, sălbatică și fierbinte, astfel că ambarcațiunea aflată acum în primejdie, trebuind să dea înapoi în grabă, avea de furcă încercând să iasă din obscuritatea frenetică în aerul senin al zilei.

Potolindu-și zbaterea, balena ieși iar la vedere legănându-se dintr-o parte într-alta, închizând și deschizând convulsiv nara în respirații scurte, horcăitoare și agonizante. În cele din urmă, șuvoaie peste șuvoaie de sânge roșu închegat, ce semănau cu drojdia purpurie a vinului roșu, începură să sară în aerul înfricoșat și, căzând

înapoi, se scurgeau pe spatele ei nemișcat și alunecau în mare. Îi pocnise inima.

— A murit, domnul Stubb, spuse Daggoo.

— Da. Amândouă pipele s-au sfârșit!, spuse.

Și, scoțând-o pe a sa din gură, Stubb împrăștie cenușa mistuită peste apă; pentru o clipă stătu gânditor privind marele cadavru, isprava sa.

62. Sulița

Două vorbe despre o întâmplare din capitolul precedent. După uzanțele stricte ale pescuitului, barca de vânătoare pleacă de lângă corabie cu comandantul sau omorătorul de balene drept cârmaci temporar și harponierul sau legătorul la vâsla din față, cea cunoscută drept vâsla harponierului. E nevoie de un braț puternic și rapid pentru a arunca prima suliță, căci deseori, la ceea ce se numește săgetarea lungă, unealta grea trebuie aruncată la mai bine de douăzeci sau treizeci de picioare.

Dar oricât de lungă și obositoare ar fi urmărirea, de la harponier se așteaptă să-și miște vâsla în tot acest timp cât poate de tare. Se așteaptă din partea lui să dea exemplu de tărie supraomenească pentru ceilalți, nu doar vâslind din răspuțeri, ci și strigând tare și cutezător în mod repetat. Ce înseamnă să răcnești întruna cât te țin plămânii, în timp ce toți mușchii îți sunt încordați, asta numai cei ce au încercat pot să spună. Eu unul nu pot să strig foarte tare și să muncesc de zor în același timp. În această stare încordată și țipătoare, cu spatele la pește, harponierul ostoit aude deodată strigarea palpitantă: „Ridică-te și lovește-o!” Atunci el trebuie să lase vâsla din mână și să o asigure, să se rotească pe jumătate, să își scoată harponul din furcă și cu puterea care i-a mai rămas să încerce să-l înfigă cumva în balenă. Nu e de mirare că în întreaga flotă de vânători, din cincizeci de șanse de a înfige sulița, numai cinci reușesc, nu e de mirare că atâția harponieri fără noroc sunt blestemați și ocărâți din cale-afară, nu e de mirare că unora le pocnesc venele în barcă, că unii vânători se întorc după patru ani de călătorie cu doar patru butoaie de seu, că pentru mulți proprietari vânătoria de balene nu este altceva decât o afacere din care ies în pierdere. Harponierul este cel de care depinde călătoria și, dacă scoți

sufletul din el, cum să te mai aștepti să și-l pună în vânătoare atunci când trebuie?

Dacă lovitura este cu noroc, în următorul moment-cheie, adică atunci când balena o rupe la goană, vâslașul-șef și harponierul încep și ei să alerge încoace și încolo, punându-se în pericol pe ei și întregul echipaj. Atunci fac schimb de locuri, iar comandantul, ofițerul șef al micuței ambarcațiuni, își ia locul de cinste la prora bărcii.

Nu mă interesează cine susține contrariul, dar această treabă este prostească și inutilă. Comandantul ar trebui să stea la proră de la început până la sfârșit, ar trebui să arunce și harponul, și sulița și să nu vâslească deloc, decât în împrejurări limpezi pentru orice pescar. Îmi dau seama că acest lucru ar însemna o viteză mai mică în timpul urmăririi, dar vasta experiență a vânătorilor de toate neamurile m-a convins că cea mai mare parte a eșecurilor în meșteșugul acesta nu apar din cauza vitezei balenei, ci din cauza oboselii pomenite mai sus a harponierului.

Pentru a asigura cea mai mare reușită a suliței, harponierii acestei lumi trebuie să se ridice în picioare după ce au lenevit în voie, nu după ce au trudit.

63. Furca

Ramurile cresc din trunchi și din acestea ies lăstarii. Tot așa, în ceea ce privește subiectele rodnice, se înmulțesc și capitolele.

Furca despre care s-a vorbit mai înainte merită să fie menționată separat. Este un băț crestat de o formă stranie, lung de două picioare, înfiptă în copastia de la tribord, lângă proră, pentru a susține partea de lemn a harponului al cărui capăt gol și ascuțit iese înclinat de după provă. În acest fel arma stă la îndemâna aruncătorului, care o înhață pe dată din sălașul ei, cum își ia pădurarul pușca din perete. Se obișnuiește să existe două harpoane sprijinite în furcă, numite primul și al doilea fier.

Aceste două harpoane sunt amândouă legate de funie, fiecare prin șnurul lui, iar motivul este acesta: pentru a le arunca pe amândouă în aceeași balenă, dacă se poate, unul imediat după celălalt, astfel ca, în înlănțuirea ce va să vie, dacă unul iese, celălalt să rămână prins. Este un fel de a îndoii șansele. Se întâmplă însă foarte des ca, din cauza fugii bruște, brutale și zgâlțâite a balenei, după ce simte primul vârf, harponierul să nu mai poată, oricât de rapid ar fi în mișcare, să mai înfigă și al doilea vârf. Cu toate acestea, deoarece al doilea harpon este legat de funie, iar funia începe să se desfășoare, arma trebuie pentru orice eventualitate să fie aruncată din barcă oriunde și oricum, altfel una dintre cele mai groaznice năpaste poate să-i lovească pe toți. În astfel de cazuri este aruncată în apă, iar colacii în plus ai funiei de cutie, despre care am vorbit deja, fac această ispravă mai ușor de dus la îndeplinire. Dar acest gest periculos este însoțit câteodată de unele din cele mai triste și chiar mortale accidente.

Mai mult decât atât, trebuie să știți că atunci când al doilea harpon este aruncat peste bord, el se bălăbănește ca

o groază ascutită, sărind în cercuri în jurul bărcii și al balenei, încurcând și tăind funiile și stârnind agitație în toate părțile.

În general nu poate fi prins până ce balena nu este capturată și ucisă.

Gândiți-vă cum trebuie să fie în cazul a patru bărci ce urmăresc toate o balenă neobișnuit de puternică, fâșneată și isteată când, din cauza acestor calități ale sale, cât și a miilor de accidente ce se pot ivi în timpul unei astfel de încercări curajoase, opt sau zece harpoane pot atârna în același timp de pește, deoarece fiecare barcă are câteva harpoane în plus de pus pe funie în cazul în care primul este aruncat fără succes și nu mai poate fi recuperat. Toate aceste întâmplări sunt povestite aici întocmai cum s-au întâmplat pentru a reuși să lămurească unele pasaje mai importante, oricât de alambicate, ale scenelor ce vor fi zugrăvite de aici încolo.

Sfârșitul volumului I

[1] Maximă a lui Pitagora care atenționează asupra efectelor dezagreabile ale fasolei (n.t.)

[2] Tyrul este orașul de baștină al Reginei Dido. Cea care a fondat împreună cu fenicienii, Cartagena (n.t.).

[3] Euroclidonul este vântul dinspre miazănoapte care a răsturnat corabia Sf. Pavel în „Faptele Apostolilor” 27:14.

[4] „Skrimshander” este denumirea sculpturii în osul de balenă (n.t.).

6 Nume de străzi din Liverpool, respectiv Londra (n.t.).

[6] Magician faimos în New York în anul 1840 (n.t.)

[7] Templu închinat zeului Shiva, situat pe insula Elephanta din Golful Mumbai (n.t.).

[8] Alianța la care se referă autorul este cea formată din Rusia. Austria și Prusia (n.t.).

[9] Osea - profet din Vechiul Testament, considerat „proroc al pierzaniei”, a cărui viață a fost aleasă drept exemplu de Dumnezeu pentru a dezvălui soarta crudă pe care o hărăzise israeliților necredincioși (n.t.).

[10] În catedrala Cologne, în limba română Köln, se află expuse ceea ce se presupune a fi moaștele celor trei magi (n.t.).

[11] Ahab — rege al Israelului, care l-a părăsit pe Dumnezeu pentru diavol (n.t.).

[12] Elijah (în română, Ilie) - prorocul care îl blestemă pe regele Ahab zicându-i: „În locul unde au lins câinii sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii și sângele tău” (n.t.).

[13] Mama Egiptului e considerată a fi zeița Nut, zeiță a cerului în mitologia egipteană, asociată cu renașterea, mamă a lui Isis, Osiris și Seth (n.t.).

[14] Adam Johann von Krusenstern a fost primul navigator de origine rusă care a înconjurat lumea (n.t.).

[15] Anacharsis Clootz - nobil prusac care a adus la Adunarea Națională a Franței din 1790 un grup de oameni de diferite naționalități pentru a reprezenta rasa umană.

[16] Charing Cross, edificiu din Londra, era locul unde se anunța înscăunarea unui nou monarh (n.t.).

[17] *Penem intrantem feminam mammis lactantem...* un penis care intră în femela ce suge lapte de la mamă; *după legea naturii dreaptă și vrednică* (lat.).

[18] Știu că în momentul de față lamantinii și dugongii (porcii de mare și vacile de mare ce se întâlnesc prin părțile Nantucketului) sunt incluși de mulți naturaliști printre balene. Dar fiindcă aceste creaturi zgomotoase și demne de dispreț mișună pe la gurile râurilor și se hrănesc cu fân jilav și mai ales fiindcă nu aruncă jeturi de apă, nu îi recunosc ca balene și îi excomunic din împărăția Cetaceelor (n.a.).

[19] Ceasornicul lui Ahaz: „Iată, voi întoarce umbra cu atâtea linii pe care soarele le-a străbătut pe ceasornicul lui Ahaz, să zic cu zece linii.” (Isaia 08:8). Prin aceste cuvinte anunță Dumnezeu însănătoșirea fiului lui Ahaz (n.t.).

[20] De ce această carte despre balene nu se numește In-Quarto, e foarte simplu. Se datorează faptului că, deși balenele din acest ordin sunt mai mici decât cele din ordinul precedent, seamănă cu ele, dar la o scară mai mică; în schimb cărțile legate In-Quarto nu se aseamănă ca formă volumelor legate In-Folio cum se aseamănă cele legate In-Octavo (n.a.).

[21] Louis Philippe, Louis Blanc sau Louis-Diavolul — Louis Philippe a fost regele Franței din 1830 până în 1848, Louis Blanc a fost un agitator al revoluției din februarie 1848, iar Louis Diavolul este o referință la Louis Napoleon Bonaparte, care se afla la conducere în timpul lui Melville (n.t.).

[22] Căpitanul Sleet este unul dintre apelativele date lui William Scoresby jr., căruia îi aparțin o serie de texte din care s-a inspirat autorul (n.t.).

[23] „Fedon” - operă a lui Platon în care este argumentată nemurirea sufletului (n.t.).

[24] Nathaniel Bowditch (1773- 1838) - matematician american cunoscut pentru tratatele sale de navigație (n.t.).

[25] Thomas Crammer, episcopul protestant de Canterbury care a fost acuzat de erezie de Biserica Catolică și ars pe rug în 1556 (n.t.).

[26] Coroana de fier a Lombardiei - coroana folosită la înscăunarea sfinților împărați romani (printre ei, Carol cel Mare și Carol al V-lea). Se presupunea a avea în ea un cui din Sfânta Cruce (n.t.).

[27] Hotelul Cluny - clădire în stil gotic ce datează din secolul al XV-lea, ridicată în Paris peste rămășițele băilor romane din timpul împăratului Iulian (n.t.).

[28] Pegu — capitala imperiului birmanez în secolul al XVI-lea (n.t.).

[29] Cel care stăruie asupra acestei probleme poate spune că în ceea ce îl privește pe ursul polar, nu albeața, privită separat, este cea care sporește hidoșenia de nesuportat a bestiei, deoarece această hidoșenie nemăsurată nu se trage decât din faptul că sălbăticia proastă a animalului e împodobită în lâna cerească a dragostei și inocenței și de aceea, alăturând două sentimente atât de diferite în mintea noastră, ne speriem de contrastul neobișnuit al ursului polar. Oricât de adevărate ar fi acestea, dacă nu ar fi albul blăunii lui, nici frica

nu ar fi atât de mare. Cât despre rechinul alb, umbra fantomatică a liniștii acelei creaturi, când e observat în largul lui, îl aseamănă patrupezelui polar. Această curiozitate este cel mai bine înfățișată de francezi prin numele pe care i l-au dat peștelui. Slujba catolică pentru morți începe cu *Requiem eternam* (*Odihnă veșnică*), în timp ce Recviem denumește slujba în sine și muzica funerară. Datorită liniștii albe și tăcute a rechinului care duce cu gândul la moarte, cât și datorită fatalității obiceiurilor sale, francezii l-au numit „requin” (n.a.).

[30] Îmi amintesc și acum primul albatros pe care l-am văzut. Se întâmpla într-o furtună nesfârșită, în apele apropiate mărilor arctice. De la cartul de dimineață din cală urcai pe puntea umbrită de nori și acolo, așezat pe tambuchiul mare, văzui un trup domnesc, înaripat și de o albeață imaculată, ce avea un minunat cioc încovoiat. Din când în când își întindea aripile mari de înger de parcă voia să îmbrățișeze o arcă sfântă. Se cutremura fâlfâind și zvâcnind. Deși nu avea nicio rană, țipa ca fantoma unui rege în primejdie supranaturală. Prin ochii inexpressivi și stranii mi se păru că zăresc secretele lui Dumnezeu. Mă înclinai ca Avraam în fața îngerilor; fința albă era atât de albă și aripile îi erau atât de amplu întinse încât în apele acelea îndepărtate îmi pierdai amărătele de amintiri despre tradiții și despre orașe. Privii prelung la minunea penelor sale. Nu pot spune deslușit, pot doar să las să se înțeleagă gândurile care îmi trecură prin minte. Mă trezii în cele din urmă și, întorcându-mă, întrebai un marinar ce fel de pasăre era aceea. „Un goney”, veni răspunsul. Goney! Nu mai auzisem niciodată acest nume. Era cu puțință ca această creatură minunată să nu fie cunoscută de oameni? După un timp aflai că „goney” era numele dat de marinari albatroșilor. Astfel că nu era cu puțință ca „Povestea” lui Coleridge să aibă ceva de-a face cu impresia fermecată pe care mi-o făcuse pasărea ce stătea pe puntea noastră, căci atunci nici nu citisem „Povestea” și nici nu știam că pasărea aceea era un albatros. Spunând acestea, fac într-un fel ocolit măiestria poeziei și a poetului mai strălucitoare. Secretul farmecului se ascundea în albeața penajului acelei păsări, un adevăr cu atât mai clar, cu cât, printr-o greșală în denumire, altor păsări li se spune albatroși gri, iar pe aceștia îi văzusem de multe ori. Dar nu fusesem niciodată atât de copleșit de emoție ca atunci când dădai ochii cu pasărea arctică. Cum fusese pasărea măiastră prinsă? Dacă promiteți să nu spuneți mai departe, o să vă zic: cu un cârlig și o frânghie, pe când înaripata plutea pe apă. Căpitanul o transformă în poștaş legându-i de gât un răboj de piele pe care scrisese numele navei și locul unde se afla, după care o lăsă să plece. Nu mă îndoiesc însă că acel răboj făcut pentru ochii omului a fost dat jos în ceruri când albatrosul alb se întoarce la heruvimii ce se roagă cu aripile deschise (n.a.).

[31] Al patrulea călăreț al Apocalipsei: „Și m-am uitat, și iată un cal galben-vânăt și numele celui ce ședea pe el era: Moartea.” (Apocalipsa, 6:8) (n.t.).

[32] Blocksburg este cel mai înalt vârf al Munților Hartz, și se spune că ar fi locul de întâlnire a vrăjitoarelor (n.t.).

[33] Cholo - copil pe jumătate indian, pe jumătate spaniol (n.t.).

[34] De la notarea celor de mai sus sarcina fu dusă la bun sfârșit de o circulară oficială, lansată de locotenentul Maury de la Observatorul Național din Washington la data de 16 aprilie 1851. Acea circulară menționează că o astfel de hartă este aproape terminată și chiar prezintă porțiuni din ea. „Această hartă împarte oceanul în districte de cinci grade latitudine pe cinci grade longitudine; câte douăsprezece coloane perpendiculare împart aceste districte pentru cele douăsprezece luni ale anului; orizontal, peste aceste districte sunt trasate câte trei linii: una pentru a arăta numărul de zile petrecute în fiecare lună în districtul respectiv și două pentru a arăta numărul de zile în care s-au zărit Balene Drepte sau Cașaloți” (n.a.).

[35] Rinaldo Rinaldini — cavaler rebel din poemele epice renascentiste ale lui Arisoto, Boiardo și Tasso (n.t.).

[36] Războinicul Annawon a fost de fapt capturat de căpitanul Benjamin Chuivh, nu de William Butler (n.t.).

[37] Următorul fragment este extras din istorisirea lui Chance: „Fiecare faptă mă îndreptățea să cred că nu întâmplarea îi conducea asalturile. Atacă nava de două ori, cu un răgaz mic între ele, amândouă fiind calculate, după direcția lor, pentru a produce cât mai multe pagube, căci se năpusti din față și îmbină vitezele celor două obiecte pentru mai multă forță. Înfațișarea sa era teribilă și emana ură și furie. Veni drept din mijlocul turmei în care intraserăm mai devreme și în care loviserăm trei dintre tovarășele ei de parcă voia să răzbune suferințele lor.” În continuare: „În tot cazul, întâmplările adunate laolaltă care se desfășurau dinaintea ochilor mei, făcându-mă să mă gândesc la răutatea calculată și voită a balenei (gânduri dintre care multe nu îmi vin acum în minte), mă făcură să cred că părerea mea era corectă.”

Acestea sunt gândurile lui într-o noapte neagră după ce părăsise corabia într-o bărcuță și când aproape își pierduse speranța de a ajunge la țărmul primitiv: „Oceanul întunecat și apele involburate nu însemnau nimic. Frica de a fi înghițiți de vreo furtună teribilă sau zdrobiți de stâncile din apă, ca și celelalte motive de spaimă nu păreau a fi demne nici de cel mai fugitiv gând. În schimb, epava sumbră și înfațișarea înfiorătoare a balenei, ca și răzbunarea, îmi acaparară gândurile până când se iviră zorii.” În altă parte, vorbește despre „misteriosul și fatalul atac al bestiei” (n.a.).

[38] Rabinii necanonici - autorii evrei ai Cărții lui Enoh și ai Cărții jubileelor, care au supraviețuit în afara canoanelor biblice și apocrifice (n.t.).

[39] Busola din cabină este denumită busolă răsturnată deoarece căpitanul se poate interesa de cursul corăbiei de jos, fără a fi nevoit să se uite la busola de la timonă (n.a.).

[40] Vechea strigare ce se auzea când era zărită prima oară o balenă din vârful catargului, folosită și în ziua de azi în vânătoarea faimoaselor țestoase din Galapagos (n.a.).

[41] Canal ce face legătura între Albany, de-a lungul râului Hudson. până la Buffalo, unde se varsă în lacul Erie, făcând astfel posibil accesul din Oceanul

Atlantic spre Marile Lacuri (n.t.).

[42] Trib războinic african ce trăiește în Ghana din zilele noastre (n.t.).

[43] Jeremy Bentham (1748-1832) - filozof englez. adept al utilitarismului. Scheletul său, îmbrăcat complet și cu capul făcut din ceară, **se** află la University College din Londra, instituție fondată de el (n.t.).

[44] Anton van Leeuwenhoek (1632-1723) a fost un naturalist german faimos pentru colecția lui de microscopie (n.t.).

[45] Această zonă de mare, cunoscută în rândul marinarilor ca „Bancurile Braziliei”, nu este denumită astfel din același motiv ca bancurile din Newfoundland, unde există adâncimi mici și bancuri de nisip, ci din cauza acestei înfățișări neobișnuite cauzate de mormane de plancton ce plutesc la acele latitudini unde este vânată Balena Dreaptă (n.a.).

[46] Se va vedea în alt loc ce substanță ușoară se află în enormul cap al cașalotului. Deși pare a fi cea mai solidă, este de departe cea care plutește cel mai ușor. Astfel, el o ridică fără greutate în aer și mai ales face așa când gonește cu viteza cea mai mare. De altfel, atât de lată este partea de sus a capului său și atât de ascuțită, ca o etravă, este partea de jos, că atunci când își ridică pieziș capul se poate spune că se transformă dintr-un galiot leneș și teșit într-o ascuțită barcă pilot newyorkeză (n.a.).

[47] Pentru a arăta necesitatea acestei fapte pot să spun aici că în vechea pescărie olandeză se folosea o perie cu coadă pentru a uda funia ce se desfășura cu apă. Pe multe alte vase, o turnătoare de lemn sau o lingură se pune deoparte pentru astfel de nevoi. Șapca, totuși, este cea mai la îndemână (n.a.).